

T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
T.C. TARİHİ YÜKSEK LİSANS TEZİ

ATATÜRK DÖNEMİ EMNİYET
MÜDÜRLERİ

HAZIRLAYAN
HASAN ONAR

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Ahmet YEŞİL

MANİSA
2008

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “ **Atatürk Dönemi Emniyet Müdürleri**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

30/05/2008

Hasan ONAR

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 05.03.2008 tarih ve 6/Ek. 1 1 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisans Üstü öğretim Yönetmeliği'nin 24. Maddesi gereğince Enstitümüz Tarih Anabilim Dalı, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Yüksek Lisans programı Öğrencisi Hasan ONAR'ın "Atatürk Dönemi Emniyet Müdürleri" Konulu tezi incelenmiş ve aday 06/05/2008 tarihinde saat:13.00'de jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 90 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerince sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna	x	<u>OY BİRLİĞİ</u>	x
DÜZELTME yapılmasına	☐ •	<u>OY ÇOKLUĞU</u>	☐
RED edilmesine	☐ ••	ile karar verilmiştir.	

- Bu halde adaya 3 ay süre verilir.
- Bu halde adayın kaydı silinir.

BAŞKAN
Yrd. Doç. Dr. Ahmet YEŞİL
(Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Şayan ULUSAN

Yrd. Doç. Dr. Ferhat KARABULUT

- Evet Hayır
••• Tez, burs, ödül veya Teşvik prog. (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir

Tez, mutlaka basılmalıdır

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

x

Tez, basımı gereksizdir.

T Ü R K P O L İ S İ N E

Dün sizin hali tavrınızda mertlik ve erkeklik, yürüyüşünüzde intizam ve ciddiyet, size olan haklı itimadı kuvvetlendirdi ve herkesi memnun etti. Çünkü herkes biliyor ki ve bilmelidir ki Polis ve Jandarma kuvvetleri vatandaşlara huzur ve sükûn temin eden, Cumhuriyetin kanunlarına ve medeniyet düşmanlarına karşı kullandığı bir kalkandır.

Binaenaleyh, Cumhuriyet kanunlarına, Memleketin huzur ve Asayişine karşı gelebilecek ve vatandaşların hürriyetine tecavüz edebilecek her şeririn kafası behemehal bu kalkana çarpmalı ve parçalanmalıdır.¹

R E İ S İ C U M H U R
G A Z İ M U S T A F A K E M A L
(A T A T Ü R K)

¹http://www.egm.gov.tr/egitim/dergi/eskisayi/34/yeni/web/sadettin_kocak_ramazanimal_fatih_balci.htm

Zabıta amir ve memurları her zaman maki erdemlerle ve mesleki becerilerle donanmış olmaya mecbur olan insanlardır.

Vazifesini üstün tutan, vatan ve milletine hürmet ve muhabbeti olan, namus ve kişilik, haysiyetinin kıymetini takdir eden bir memur, zor zamanlarda her vakitten daha çok vazifesine dikkat etmekle beraber cesaret, gayret, sebat, itaat, ciddiyet, edep ve terbiyesini öne çıkarır.

**İbrahim FERİDUN
Öğretmen Emniyet Müdürü²**

² İbrahim Feridun, *Polis Efendilere Mahsus Terbiye ve Muamelatı Meslekiye*, s.33, İstanbul, 1910

ÖZET

Emniyet Teşkilatı rejimlere hayat veren veya hayatini tehlikeye sokan bir öneme sahiptir.

Güvenlik hizmetlerinin bir değer olarak doğru algılanıp kavranılması, ancak tarihte olup bitenlerin bilgisine ulaşıldığında, bugünün açıklanması, olayların önceden tahmin edilmesi imkânını getirir. Gerek Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında gerekse Cumhuriyet Dönemi süreci içinde İl idaresinde Emniyet Müdürü makamına gelmiş idarecileri konu alan akademik çalışmaların yapılması zarureti vardır.

Bu tez içinde önce Polis teşkilatının tarihi süreç içinde geçirdiği aşamaları ortaya koyarak geleceğe ışık tutmaya çalıştım. Türklerde, Polis görevi yapan farklı isimlerle hizmet eden kişi ve kuruluşlarda incelenmiştir. İlk defa Polis kelimesinin kullanıldığı 1845 tarihinden Cumhuriyet Dönemine kadar olan il yapılanması ve buralarda görev yapan görevliler hakkında da bilgiler verilmiştir. Devletin Polis Yönetici kadrolarında üst makamlara gelenler hangi eğitimi almışlardır, nerelidirler, göreve gelişlerinde neler etken olmuştur, başarılarının ve başarısızlıklarının nedenlerine ulaşmaya çalışılmıştır.

Tezimiz, giriş ve dört bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde, polis kavramı, karakol kavramı, Eski Türklerde ve Osmanlı Devletinde Asayiş ve Polis Teşkilatı, İkinci Bölümde; Cumhuriyetin kuruluşundan 1938 yılına kadar olan süreçte Polis Teşkilatında meydana gelen gelişmeler ile yapılan düzenlemeler, Üçüncü Bölümde; Cumhuriyet Döneminde(1923 – 1938) görev yapan Emniyet Genel Müdürleri, Dördüncü Bölümde; İl Emniyet Müdürlüğü Yapan Görevliler hakkında bilgiler ele alınmıştır. Tezde konu olan kişiler alt başlık olarak mezun oldukları okullara göre, İl Emniyet Müdürlüğü ve Emniyet Genel Müdürlüğü görevi yapanlar olarak ele alınmıştır.

ABSTRACT

The Police Department has importance of giving life to regimes and imperiling its own vitality.

Perceiving and comprehending the security services in a proper way, can make possible to explain the today's situation and estimate the occurrence of future when we just obtain the information about the past events. On account of that, it is necessary to do academic studies about the chiefs of police at the end of Ottoman Empire and republic term of Turkey.

Primarily, I have tried to shed light on phases of Turkish Police Department in time. I have given information about the construction of counties and chiefs of police who were appointed there between 1845 (when the word "police" came into use), and 1923 (the term of Republic Turkey). I have collected education and birthplace information about the chiefs of Police who were officiated that time. I have also tried to achieve the information in the matter of why they were selected and their success and failure reasons. This thesis consists of introduction and four parts.

I have tried to deal with; The concept of the words "police" and "police station", and the public security in Ottoman Empire term and even before that *in the first part*, The developments and the improvements of The Police Department from the foundation of the Turkish Republic till 1938 *in the second part*,

The general chiefs of Police who were on duty between 1923-1938 *in the third part*, The classification of the schools that the chiefs of Police have graduated from, and if they were officiated as a local chief of Police or a general chief of Police *in the fourth part*.

ÖNSÖZ

Emniyet Teşkilatı rejimlere hayat veren veya hayatiyetini tehlikeye sokan bir öneme sahiptir. Her konuda olduğu gibi güvenlik hizmetlerinin bir değer olarak doğru algılanıp kavranılması, ancak tarihteki olayların bilgisine ulaşıldığında, bugünün açıklanması, olayların önceden tahmin edilmesi imkânını getirir.

Bu bakımdan, gerek Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında gerekse Cumhuriyet Dönemi süreci içinde İl idaresinde Emniyet Müdürü makamına gelmiş idarecilerle ilgili akademik çalışmaların yapılması ihtiyacı vardır. Günümüze kadar Atatürk Dönemi Emniyet Müdürleri hakkında yapılmış bir çalışma olmamıştır. Yapılan çalışmalar daha geniş bir zaman dilimini kapsayacak şekilde olmuştur.

Bu tez içerisinde belirlenen dönem içinde Emniyet Müdürlerinin yetişme tarzları, eğitim özellikleri, şahsiyetleri ve ilişkileri, taltif ve tecziyeleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede Emniyet Müdürlerinin eğitim ve kültür formlarının ve sosyo-kültürel konularının tespitiyle Türkiye Cumhuriyeti Tarihi'nin bir boyutunun aydınlatılmasına çalışılmıştır. Modern anlamda polis teşkilatı tarihinin yarısından çoğu (1845–1928) harf İnkılâbından önceki döneme aittir. Bu dönem çalışmaları önünde, hem alfabe hem de kısmen lisan sorunu vardır. 1928'den günümüze kadar gelen dönem içinse, arşiv kaynaklarının kamuya açık olmaması engeli söz konusudur.

Ancak yakın tarih olması ve bu konuda yeterince akademik çalışmanın yapılmaması, bilgi ve belgelerin dağınık bulunması nedeniyle bu döneme ait materyallere ulaşmak zordur. Bu dönemde görev yapan Polis Müdürlerinin herhangi bir listesi bulunmamaktadır.

O dönemde her ilde Polis Müdürü yoktur. Çünkü il idaresi günümüz gibi değildir. Günümüzdeki bazı iller diğer illere bağlı liva düzeyinde ve polis birimlerinin başında polis müdürü bulunmamaktaydı. Bunun yanında kaynaklarda çelişen bilgiler, emniyet müdürlerinin bazen birden başka isim ve soy isimlerle geçmesi çalışmayı son derece güçleştiren unsurlardan olmuştur.

Tezimin hazırlanmasında kendilerini gece gündüz rahatsız ettiğim danışman hocalarım, Sayın Doç. Dr. Ramazan ÇALIK ve değerli hocamın Selçuk Üniversitesinde görev alması dolayısıyla Tez Danışmanlığıma görevlendirilen Sayın Yrd. Doç. Dr. Ahmet YEŞİL'in yardımlarıyla bu tez çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada yer alan arşiv bilgilerine ulaşmamda Sayın Eyüp ŞAHİN (1.Sınıf Emniyet Müdürü) ve beraber çalıştığı çalışma arkadaşları, Polis Teşkilatının 1850 yıllarına kadar kapsayan arşiv kayıtlarını günümüze kadar sağlam şekilde muhafazasını sağlayan Emniyet Genel Müdürlüğümüzün ilgili en üst rütbeden başlayarak sıralı personeli, Polis teşkilatı ile ilgili tecrübelerini bizimle zaman zaman paylaşan çok sevdiğimiz, değerli Emekli Emniyet Müdürleri Sayın İsmail ÇETİN ve Sayın Bahadır ONAT, ayrıca yüksek lisans yapmam konusunda beni teşvik eden değerli kardeşim Sayın Dr. Gökhan KULOĞLU (4. Sınıf Emniyet Müdürü), Sayın Fikri ÖZSOY (1. Sınıf Emniyet Müdürü), Babam Necdet ONAR, Kıymetli eşim ve çocuklarım Sayın Gülçin - Kağan - Emre ONAR, Sayın Yrd. Doç. Dr. Ahmet YEŞİL, Sayın Doç. Dr. Ramazan ÇALIK, Sayın Prof. Dr. Nadir ÖZKUYUMCU ile yardım ve desteklerini gördüğüm Sayın Emniyet Müdürüm Adem AYDEMİR' e şükranlarımı sunmayı görev bilirim.

Hasan ONAR

Manisa 2008

İÇİNDEKİLER

ÖZET	III
ABSTRACT	IV
ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER	VII
KISALTMALAR	XI
GİRİŞ	1
I. Türklerde Polis	
1. 1. Polis Teşkilatının Anlamı	3
1. 2. Polis Teşkilatının Osmanlı Dönemine Kadar Olan Evreleri.....	4
1. 3. Osmanlı Dönemi Yeniçerilik Teşkilatının Kuruluşu.....	6
1. 4. Polis İsminin İlk Kullanıldığı Teşkilatın Kurulması	9
II. Cumhuriyet Dönemi Polis Teşkilatının Kuruluşu.....	12
III. Atatürk Dönemi Emniyet Genel Müdürleri	
3. 1. Hukuk Okulu Mezunu Olanlar	
3. 1. 1. İsmail Hamit OSKAY	16
3. 1. 2. Muhittin Memduh ÜSTÜNDAĞ.....	17
3. 1. 3. Mehmet Rıfat DANIŞMAN	18

3. 1. 4. Tevfik Hadi BAYSAL	24
3. 2. Askeri Okul Mezunu Olanlar	
3. 2. 1. İbrahim Şükrü SÖKMENSÜER.....	25
IV. Atatürk Dönemi Emniyet Müdürleri	
4. 1. Mülkiye Okulu Mezunu Olanlar	
4. 1. 1. Ali Rıza ÇEVİK	28
4. 1. 2. Osman Sabri APAL	31
4. 1. 3. Ali Kemali AKSÜT	32
4. 1. 4. Cemal BARDAKÇI.....	34
4. 1. 5. Tacettin ORTAÇ.....	40
4. 1. 6. Kamuran ÇUHRUK	44
4. 1. 7. Osman Sabri ADAL	47
4. 2. Hukuk Okulu Mezunu Olanlar	
4. 2. 1. İhsan Sabri ÇAĞLAYANGİL.....	50
4. 2. 2. İbrahim Nazif YAZMAN.....	53
4. 2. 3. Hasan Fehmi VURAL.....	56
4. 2. 4. Mehmet Sait ÖZGÜR	58
4. 2. 5. Mustafa Salih KILIÇ	63

4. 2. 6. Yusuf İzzettin ERAYDIN	65
4. 2. 7. Mahzar ONUR.....	69
4. 2. 8. Feyyaz BASOT	71
4. 3. Askeri Okul Mezunu Olanlar	
4. 3. 1. İbrahim Şükrü SÖKMENSÜER.....	74
4. 3. 2. Nuri BEY	77
4. 3. 3. Kenan EROL	80
4. 3. 4. Mehmet Memduh BEY.....	85
4. 3. 5. Ekrem SANVAR	88
4. 3. 6. Salih Adil BAŞER.....	91
4. 4. Polis Okulu Mezunu Olanlar	
4. 4. 1. Mehmet Atıf AFŞİN	93
4. 4. 2. Mustafa Celalettin ÇIKIN	98
4. 4. 3. Mehmet Salih BEY	101
4. 4. 4. Zeketiya Kirami ERKUŞ	104
4. 4. 5. Ahmet Faik KÖKSAL	110

4. 4. 6. Mehmet Feyzi AKKOR	115
4. 4. 7. İbrahim ÜNALP	118
4. 4. 8. Mustafa KIRCA.....	121
4. 4. 9. Ahmet Şükrü YUMAK	127
4. 4. 10. Musa Kazım BAYKAL	131
4. 4. 11. Yusuf Ziyaettin BEY	135
4. 4. 12. İsmail Hakkı TARI	139
4. 5. Diğer Okul Mezunu Olanlar	
4. 5. 1. Şerif Nimet BENER.....	143
4. 5. 2. Halil SUNAR	148
4. 5. 3. Mehmet Celal SEZ	140
4. 5. 4. Celal Tefvik KARASABAN.....	155
4. 5. 5. Mehmet İzzet BATUK.....	157
SONUÇ	160
KAYNAKLAR VE BİBLİOGRAFYA	165

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
APK.	: Araştırma Planlama Koordinasyon
C.	: Cilt
EGM.	: Emniyet Genel M¼d¼rl¼ę¼
S.	: Sayfa
TDK.	: T¼rk Dil Kurumu
TTK.	: T¼rk Tarih Kurumu
TBMM	: T¼rkiye B¼y¼k Millet Meclisi
yy.	: Yayını

GİRİŞ

Tarih çalışmalarında **Prosopografi** adı verilen bir yaklaşımla ele alınan ve konusu devletin gerek yönetici kadrolarında, gerekse toplumda ilim ve kültür hayatında sivrilen kişilerin geçmişleri ve ilişkileri araştırılmaktadır. Bundan amaç; devletin kurumları içerisinde belli görevlere atanma ve yükselmelerde kişilerin bilgi ve kabiliyetleri mi rol oynamakta, yoksa daha başka etkenler örneğin, akrabalık gibi etkenlerin mi önemli olduğu hususların incelenmesidir.

Bu çerçeveden olmak üzere Türk Bürokrasisinin önemli bir kanadı olan Polis Teşkilatında görev almış Emniyet Genel Müdürlerinin geçmişlerini ve hizmetlerini konu alan bir çalışmayı ele almayı; bunları derli toplu bir çalışmada tasnif etmeyi çalışmamızın ana amacı kıldık. Çalışmamızın sınırlarını belirlerken “Atatürk Dönemi Türkiye’sini yani 1923–1938 tarihlerini esas aldık.

Bilindiği gibi, 16.yüzyıl ortalarında Osmanlı Devletinin başkenti İstanbul’a gelen bir kısım yabancı seyyahlar Avrupa’da yüksek mevkilere sürekli olarak soylu kişilerin gelirken, Osmanlı Devletinde ise devletin önemli mevkilerine kişiler yetenek ve bilgilerine göre makamlara gelindiğini ifade etmişlerdir. Bu tespit özellikle Osmanlı Devletinin yükselme devrinde ehliyetli ve liyakatli olanların iş başına getirilmeleri ile Osmanlı tarihinde bir yükselme devrinin yaşanmasındaki en önemli amildir.

Fakat 16.yy. ikinci yarısından sonra bu prensip ağırlığını kaybetmiş, işe alımlar veya görevlendirmelerde akraba ve adam kayırmalar yoğun olmuştur. Bunun neticesinde Devletin önemli makamlarına gelen yetersiz ve bilgisiz şahıslar nedeniyle devlet organlarının gerilemesine, bozulmasına sebep olmuştur. Bu hususlar Kâtip Çelebinin ve Koçi Beyin Risalelerinde daha geniş olarak örneklerle verilmektedir.

23 Nisan 1920 tarihinde Ankara’da Büyük Millet Meclisinin açılması ve yeni Hükümetin kurulması, devamında Cumhuriyetin ilanı ile sivil yönetim birimlerinde görev alanların eğitim durumları ve göreve gelişlerinde neler etken olduğu, başarılarının veya başarısızlıklarının nedenlerinin neler olduğu hususunda değişik araştırmalara konu olmuştur. Fakat Polis Teşkilatının üst makamlarına gelenlerin durumu hiç araştırma konusu olmamıştır. Bu amaçla Atatürk Dönemi esas alınarak, Polis Teşkilatının başına

göreve gelen kişiler tespit edilerek, özellikle özlük ve sicil dosyalarından kişilerin geçmişi, hizmetleri ve başarıları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu teşkilatın bir mensubu olarak Türk toplumunun asayiş ve güvenine çeşitli şekillerde hizmeti geçmiş ve bu teşkilatın birinci dereceden sorumluluğunu üstlenmiş kişilerin kimler olduğu ve neler yaptıklarını bir akademik çalışmada ortaya koyabilmek vazifem olduğunu düşünerek ele aldım.. Bu amaçla ilk yaptığım işlerden biri çalışmakta olduğum kurum arşivlerinden yararlanmak için resmi müracaatta bulunmak olmuştur. Gerekli onay alındıktan sonra ilgili kaynaklara ulaşmak sanıldığı gibi kolay olmamıştır. Bunun yanında özellikle Emniyet Teşkilatında Osmanlı Arşivleri konusunda uzman olan Emniyet Müdürü Sayın Eyüp ŞAHİN ve çalışma arkadaşlarından gerekli ilgi ve yardım sağlanmıştır.

Bu dönemle ilgili arşiv kaynaklarından tespit edebildiğimiz 43 Emniyet Müdürü vardır. Bunlardan **5'i Emniyet Genel Müdürlüğü, 38** tanesi de değişik il emniyet müdürlüklerinde **Polis Müdürü** (İl Emniyet Müdürü) olarak görev yapmışlardır. Daha geniş bir zaman diliminde tüm bu arşivler taranarak daha fazla bilgiye ulaşmak mümkündür.

I- TÜRKLERDE POLİS

I. 1. Polis Teşkilatının Anlamı

Polis deyimini çeşitli evrelerden geçmiş, kökeni Yunanca ve Latince'den gelen *politia* ve *politica* sözlerinden türemiştir. Polis deyimini, sitenin tüm kamu hizmetlerinin karşılığı olarak kullanılmıştır. Polisin düzeni korumak, kanun ve nizamı uygulamak, siyasal ve dini bir sistemi devam ettirmek için resmi olarak örgütlenmiş kişiler topluluğu³ olduğu bir teşkilattir. **Zabıta**, kelimesi polis anlamında da kullanılmaktadır. Ve bir şehirde güvenliği sağlamakla görevli olan idareye Zabıta / Polis denmektedir. Türkiye'de iki türlü zabıta veya kolluk vardır. (Genel Zabıta: **Devlet Zabıtası; Polis ve Jandarma** / Özel Zabıta: **Yerel Zabıta** yani **Belediye Zabıtası**) Bunlardan biri, kamu düzenin korunması, yani toplumda güvenlik, dirlik ve sağlık şartlarının bozulmaması amacıyla yürütülen önleyici faaliyet, diğeri de, suç delillerini toplama ve tespit, faileri yakalama, tutma, adli makamlara teslim etme gibi gibi ceza yargılamasına yardımcı olma işidir. Birincisine **idarî zabıta**, ikincisine de **adli zabıta** denir. Ancak Türkiye'de bu iki tür faaliyeti, esas itibarıyla aynı kurum ve personel yürütür. ⁴ **Polis** kelimesinin günümüz Türkçesinde genel olarak ifade ettiği mana Emniyet Genel Müdürlüğü personeli olup, kısaca görevli olduğu saha içerisinde vatandaşların huzur ve güvenini temin ile suç ve suçluyla mücadele eden kişi olarak ifade edilebilir.⁵

Krallık, Monarşi, Şeriat, Mutlakiyet, Meşrutî, Meşrutiyet, Cumhuriyet, Demokrasi tarih boyunca kurulan her devletin idari şeklinde, asayiş ve zaptiye (Polis) önde gelen bir teşkilat olmuştur. Yani (anayasalı ve anayasasız) idarenin getirdiği geniş bir hürriyet ortamı içinde olsun otoriter bir idare şeklinde olsun, idaresi ne olursa olsun, ahalinin huzur ve güven hakkını polis teşkilatı ile korumaktadır.

Her devirde yetkisini kanunlardan alan polis, Vatandaşın ırz, can ve malının muhafazası ile hak ve hukuku ile birlikte temsil ettiği Devlet Otoritesini de korumaktadır. İnsanların gerek yaşamında, gerekse hürriyetlerinin korunmasında ve

³ *Büyük Larousse*, Gelişim Yayınları, C. 18, İstanbul 1986, s. 9462

⁴ *Meydan Larousse*, C.20, İstanbul 1990, s.442,

⁵ <http://tr.wikipedia.org/wiki/Polis>,

kullanılmasında doğacak mahzurların önlenmesi bakımından Polisin, kendisine mevzuat ile verilmiş olan görev ve yetkilerini, (Kral emri olsun, kanun olsun) huzuru korumak için tarih boyunca korumaya çalıştığı görülmektedir.

Tarih boyunca her devletin sağ kolu olan polis, vatandaş ile devlet arasında ki sevgi ve güven köprüsünü sağlamlaştırmıştır. Her idare şeklinin, her devletin yüzünün akı olan Polis, halkın ırz, can ve malını korumak için, güvenlik teşkilatının sağlam ve disiplinli olarak hazır bir halde bulundurmak devletlerin en önemli görevlerinden biridir. Bu görevleri yürüten kişilerinde, Polis adını verdiğimiz kurum içinde yöneten idarecileri vardır. Bunlarda tarihte değişik isimler altında yer almaktadır.

I. 2. Polis Teşkilatının Osmanlı Dönemine kadar olan Evreleri

Polislik görevini yerine getiren kurumları geçmişe dönük incelediğimizde; İslamiyet öncesi Türk Devletlerinde polis amirine bugünkü anlamda karşılığı olarak **Yargan** adı kullanılmıştır. O dönemlerde emniyet ve asayişin Eski Türklerde basit suçlara bakan yargıçlara verilen bir isimdi, fakat daha sonraları bu isim zabıta amirlerine verilen isim olarak kullanıldı.⁶

Çağ sıralamasına uygun olarak **Tarhan** ve **Tigin** denilen genel valiler tarafından sağlandığı, **Yarganlar**ında, bu valilerin emrinde zabıta amiri olduğu söylenebilir.⁷

Eski Türklerde “su” sözcüğü Ordu ve asker anlamına gelmekte, **”Subaşı”** ise **“Serasker”** anlamına gelmekteydi. Subaşı polis görevi yapan kaza ve vilayetlerin güvenliğini sağlayan devlet memurlarıydı.⁸

Subaşı: Anadolu Selçuklularında barış zamanlarında bölgelerin güvenliğinden sorumlu olan subaşılar seferde ordunun yığınak yerinde; beylerbeyinin (başkomutanın) buyruğuna girerdi. Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nun kurucusu Selçuk Bey de ahalinin huzur ve sükûnetinin sağlanmasında sorumlu bulunuyordu. Anadolu Selçuklu Devletinin İl merkezlerinde askeri ve mülki işlere bakan komutanlara subaşı denilmektedir. Mülki taksimatlarda Subaşılık denilen idare merkezlerinde

6 <http://tr.wikipedia.org/wiki/Yargan>

7 *150.Kuruluş Yıldönümünde Türk Polisi*, EGM yayını, Ankara 1995, s.15,

8 Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri Sözlüğü*, C. III , İstanbul 1993, s. 259

bulunuyordu.⁹ Ayrıca eskiden belde muhafızı, zabıta memuru ve subaşına **Şahne** de denmekteydi. Bunlar devriye gezerler, meyhane ve işret meclislerini basarlar, suçluları yakalarlar; kollukta cezaya uğrattırlardı.¹⁰

Osmanlı'da ilk kurulan görev bölümlerinden biri oldu. Subaşılık kurum örgütlenmesin de Kadılıktan sonra gelen saygın bir makam olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun kurucusu Osman Gazi, bağımsızlığını ilan ettiği zaman; huzur ve güveni sağlamak için ilk zabıta ve inzibat teşkilatı olarak Kadılık ve Subaşı denilen zabıta amirliklerini oluşturmuştur. O zamanlarda her şehir ve kasabada, hatta her köyde birer kadı ve subaşı memurlarının bulunduğu da bilinmektedir. Kadılar genellikle idari işlere bakmışlar, kasabanın düzeniyle kadının verdiği hükümlerin yerine getirilmesi işleri de aynı zamanda askeri bir amir olan subaşılar tarafından yürütülmekteydi.¹¹

Osmanlı Beyliğinin kurulmasıyla birlikte genişlemeye başlayan beylik, Kara hisarın zapt edilmesiyle asayiş ve intizam işlerini yürütmek üzere subaşı olarak Gündüz Bey'i görevlendirdi. Gündüz Bey Osmanlı Devletinin bilinen ilk polis amiridir.¹²

Belirtilen tarihten sonra, askeri teşkilatlarda, Binbaşı rütbesi seviyesinde, sancaklarda Mutasarrıf'lık ve Kazalarda bu rütbeye denk ve subaşılar emrinde, Vilayet ve Sancaklarda, Alay, Mutasarrıf'lık ve Kazalarda bölük seviyesinde, idare Amirinin ve Garnizon komutanının, emrinde ki, Subaşılar, Kadı'lıklarda Adli görevi, Suçları önleme ve suçluları Kadılığa teslim etme görevlerine, devam etmişlerdir. 1362 yılına kadar Beylikte kamunun düzen ve güvenliği subaşılar tarafından sağlanmıştır.¹³Eski Türklerde olduğu gibi, Osmanlı Türklerinde de emniyet teşkilatı, askeri teşkilat kadrosu içinde yer almış, askeri amirler aynı zamanda polis amiri olmuşlardır. Devletin başında bulunan padişahlar askeri ve mülki amirdir.

Padişahlar idari, askeri ve bunlarla birlikte ülkede kamu düzen ve güvenliğinin sağlanması işlerini, devlet ricali ve halk karşısında kendilerini temsil eden sadrazamlar

9 Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta 1997, s. 243, *150.Kuruluş Yıldönümünde Türk Polisi*, EGM yayını, Ankara 1995, s.17,

10 PAKALIN, *a.g.e.*, C. II, s. 413

11 *Aşıkpaşazade Tarihi*, (Neşreden Adsız), İstanbul 1992 , s. 24–27

12 <http://tr.wikipedia.org/wiki/Subaşı>

13 Ahmet Akagündüz, *Osmanlı Kanunnameleri*, C. I, İstanbul 1990, s. 219–233

vasıtasıyla yürütmüşlerdir. Bu yüzden sadrazamlar, bütün polis teşkilatının en yüksek makamı olmuş ve genel denetim görevlerinde özel memurlar kullanmışlardır. Osmanlı'nın ilk dönemlerinde subaşılar, güvenlik ve esenlik işlerine bakmakla beraber, Belediye Zabıtası hizmetlerini de yürütmüşlerdir. Zabıta hizmetlerinin daha sonraki gelişiminde subaşılar ve emirleri altında bulunan yasakçıların yanında, geceleri güvenliği sağlayan ve bekçilik görevi yapmakla yükümlü bulunan Ases'leri ve bunların bağlı olduğu Asesbaşlarını da saymak gerekmektedir. **Asesbaşı** Osmanlı'nın bir döneminin **Polis Müdürüdür**.¹⁴

Devletin başkenti dışında, illeri yöneten Beylerbeyi ve sancakları yöneten Sancak Beyleri, emirleri altındaki askerlerle buldukları bölgelerin kamu düzen ve güvenliğini sağlamışlardır. Bu hizmeti yaparken halkın belli bir düzen içinde kendilerini de ilgilendiren güvenlik ve asayişin sağlanması hususuna birebir katılımını da sağlamışlardır.¹⁵

I. 3. Osmanlı Dönemi - Yeniçerilik Teşkilatının Kuruluşu

Osmanlı Devletinin kuruluşundan hemen sonra I.Murat zamanında kurulan ve Kanuni zamanında olgunlaşan Yeniçeri teşkilatı ülkenin iç güvenliğini de sağlamakla yükümlü kılınmıştır. Evliya Çelebi Seyahatnamesinde, "**Bir yerde kan dökülse, ya da bir ev basılsa Subaşı olanlardan sorumludur**" denmektedir. Kadı'yı asayiş hizmetlerinde de görmekteyiz. Kadılar aynı zamanda zabıta amirliği görevlerini de yapmaktaydılar. Kadı'nın bu görevine yardım eden subaşı ile onun yanında yer alan askerler de bulunmaktaydı. Subaşılar sınırların genişlemesi ve ordu teşkilatındaki gelişmelerin etkisiyle başkentte önemlerini azda olsa yitirmişlerdir. Buna sebep de Yeniçeri Ocağının başkentte ağırlıklarını göstermeleridir. Daha sonraları Osmanlı devletinin geniş olan imparatorluğunun her yerinde, ahalinin mal, can, ırz, güvenliği görevini Yeniçeri Ocağı ağaları (asayiş) üstlenerek huzur içinde yürütmüşlerdir. Tarih sahnesi şan ve şerefle dolu olan Türkler, her kurduğu devlet idaresinde, ahalinin huzur ve sükûnetini, (Kral, Hakan, Padişah) hükümdar üstlenmiştir.¹⁶ Yeniçeri, Osmanlı imparatorlunda 500 yıl ön planda gelen bir asker sınıfıdır. İlk defa I.Murat tarafından

¹⁴ <http://tr.sozluk.sourtimes.org.show.asp?t=asesbasi>

¹⁵ <http://sozluk.sourtimes.org.asp?t=asesbaşı>

¹⁶ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C.II., Ankara 1983, s. 553-567

1362'de kuruldu. 1362 yılında Acemi Ocağı' nın başlangıçta 3.000 olan mevcudu, 1440 yıllarında, sadece acemi Ocağında 12.000'i geçmiştir.

Yeniçeri Ocağını meydana getiren sınıfların tümüne "**Kapıkulu**" denirdi. Kapıkulu Ocaklarının yaya kısmı, şu bölümlere ayrılırdı: 1) Acemi Ocağı 2) Yeniçeri Ocağı, 3) Cebeci Ocağı, 4) Topçu Ocağı, 5) Top arabacıları, 6) Kumbaracı bölükleri 7) Lağımcı bölükleri. Ocak subayları, ocak ve orta subayları olmak üzere iki kısımdı. Büyük rütbeli subaylar da şunlardı: Yeniçeri Ağası, Sekbanbaşı, Kul Kethüdası, Zagarcıbaşı, Samsoncubaşı, Turnacıbaşı, Hasekiler, Başçavuş, Baş deveci, Deveciler, Bas Yayabaşı, Mühzür Ağası, Kethudasiyeri, Başı Bölükbaşı, Asesbaşı ve diğerleri. Yeniçeri Ağası Sancak beyi ayarında sayılırdı. Beylerbeyliğine ve Kaptan-ı Derya'lığa terfi edebilirdi.¹⁷ Yeniçeri ocağından seçilen "Yasakçılar" vasıtasıyla İstanbul'da bulunan yabancı misyonların koruması sağlanmıştır. Bu dönemdeki kolluk hizmetlerinin de genel olarak askeri teşkilatlar içerisinde yürütüldüğü görülmektedir. Bu dönemde dikkati çeken nokta, bugün karakol teşkilatına benzer kuruluşların meydana getirilerek, önleyici zabıta hizmetlerinin yürütülmesine çalışıldığıdır.¹⁸ Osmanlı imparatorluğunun taşra teşkilatı olarak askeri kökenli olan ve şehir, kasaba ve köy halkının güvenliğini sağlamakla görevli olan Kullukçular/Yasakçılar, sokakların emniyetini sağlamakla görevli olan Bekçiler, mahalli halk arasından seçilmek suretiyle görevlendirilen Derbentçiler, Martoloslar, Belderanlar ve Menzilkeşler gibi zabıta görevlileri taşranın en başta gelen güvenlik teşkilatı ve kuruluş memurlarıdır.¹⁹

Bu askerlerin bulunduğu mevkiin, semtin veya taşrada ise kasaba ve şehrin asayiş ve emniyetin muhafazası maksadıyla içine asker ve zaptiye oturtulmak için yapılan binalara **Karavulhane**²⁰, daha sonra **karakol**²¹ ve **Kulluk** isimleriyle anılmışlardır. Ayrıca Hükümetçe silahlı olarak dolaştırılan türlü güvenlik kuvvetleri ile bunların

17 İ.Akbulut, *a.g.m* . , s. 46.101

18 K.Yücel Tutkun, *Karakolun Türk Emniyet (Polis) Örgütündeki Yeri, Görevleri ve Sorumlulukları*, Basılmamış Lisansüstü Tezi, Ankara 1979, s. 31–32

19 <http://sozluk.sourtimes.org.asp>

20 Bekir Sıtkı BAYKOL, *Tarih Terimler Sözlüğü*, 3. Baskı, İmge Yayınevi , İstanbul 2000, s.201, Türk Dil Kurumu, *Tarama Sözlüğü*, C.IV, Ankara 1969, s..2283

21 Türk Dil Kurumu, *Derleme Sözlüğü*., C. VIII, Ankara 1969, s.2647, Pars TUĞLACI, *Okyanus Ansiklopedik Sözlük*, C.V, Pars Yayın, İstanbul 1971, s.1338

yerleşmiş buldukları konut olarak da bazı kaynaklarca açıklanmaktadır.²² Kulluk görevini Yeniçeri Ocağının tecrübeli ihtiyarlarına verilmesi gerekmekteydi zira gençlere verildiği zaman, halkı koruyacak yerde, halkın başına bela olurlardı. Başkent kullukları yer yer olup, çeşitli semtlerde bulunurdu, her bölge ve semtin halkı kendilerini koruyan kullukçuya belirli bir para verirdi; keza taşrada kulluklarının halkı da, yasakçı denilen kullukçulara para vererek kendilerini muhafaza ettirirlerdi. Kullukları şimdiki karakollara benzetebiliriz. Kulluklar, başşehir ve taşra kullukları ismiyle iki kısım olup, başşehir kullukları üç ay, taşra kullukları ise 9 ay süre ile verildi. Başkentteki bütün karakollar kul kethüdasının emrindeydi.²³

Taşradaki kullukların muhafızlarına yasakçı denirdi.²⁴ Bazen bu tabir başkent kullukları hakkında da kullanılırdı. Her kaza ve şehirde yasakçı yoktu; hangi kaza halkı kendilerini korumak için yasakçı isterlerse o zaman kethüdanın mektubuyla yasakçılık ihdas olunurdu. Yasakçılığa değnek de deniliyordu.

Taşrada, Kapıkulu ve Eyalet askerleri iç düzen ve güvenlikten sorumlu tutulmuştur. Yeniçeri Ocağının 1826 tarihinde tahta yeni çıkan II. Mahmut tarafından kaldırılmasından sonra yerine İstanbul'da zabıta hizmetlerini yürütmek üzere "Asakir-i Muntazama-i Mansure ve Asakir-i Muntazama-i Hassa" adlı askeri bir teşkilat kurulmuştur. Bu teşkilatın başına yeniçeri ağasının yetki ve salahiyetlerine sahip olan "Serasker" getirilmiştir.1834 yılında, Anadolu ve Rumeli'nin bazı eyaletlerinde "Asakir-i Redife" adıyla kurulan askeri teşkilatın idaresi Yeniçeri Ağasının iç güvenlik konusundaki yetkilerine sahip Serasker denilen komutana verilmiştir. 1826 yılında çıkarılan İhtisap Ağalığı Nizamnamesi ile bir ihtisap nezareti kurulmuş ve bu nezarete çalışanlar, güvenlik hizmetini yürütmekle görevlendirilmişlerdir. Bu dönemde gerek başkent İstanbul'da gerekse taşrada polis hizmetleri birbirinden farklı teşkilatlar (Örneğin; İstanbul'da İhtisap Nezareti, Eyaletlerde Sipahiler) tarafından yürütülmüştür. Bu kuvvetlerin emir ve komutasında birlik ve bütünlük sağlanamamıştır. Yurdun her

22 A. Talat ONAY, Haz. Cemal Kurnaz AKÇAĞ, *Eski Türk Edebiyatında Mezunlar ve İzah*, Akçağ Yayınları, 4.Baskı, Ankara 2000, s.81

23 <http://tr.wikipedia.org/wiki/kulluk>

24 Halim Alyot, *Türkiye'de Zabıta, Tarihi Gelişimi ve Bugünkü Durum*, Ankara 1947, s.9-10, Prof. Dr. İbrahim Yılmazçelik-İdris Karabörk, *Yasakçı, Polis Dergisi*, Sayı 43, EGM Yayını, Ankara Mart 2005 , s.12

tarafı için aynı yapıda ve fonksiyonel bir emniyet teşkilatı yapısı oluşturulamamıştır.²⁵
Bu karışıklık 1845 yılına kadar sürmüştür.

I. 4. Polis Adının Kullanıldığı İlk Teşkilatın Kuruluşu

Yukarıda yazılı olan metin incelendiğinde polis hizmetlerinin yurdun her tarafında farklı yapı ve teşkilat yapısında bulunması ülke içinde asayişsizliğin artmasına neden olmuştur. Ayrıca bu kuvvetlerin emir komuta yönünden aynı kontrol mekanizması altına alınamaması ve askeri birimlerle aynı çatı altında olmasından dolayı ülkede karışıklıklara neden olabileceği düşüncesiyle 1845 yılında yeni bir yapılanmaya gidilmiştir. 1845 tarihinde Polis Teşkilatı'nın kurulmasıyla ihtisap Nezareti 1846 yılından itibaren polis hizmetlerine ilaveten belediye hizmetlerini yürütmekle de görevlendirilmiştir. Tanzimat döneminde asayiş hizmetleri de ıslah edilmek istenmiştir. **10 Nisan 1845** tarihinde **İstanbul**'da halkın emniyetini sağlamak üzere "**Polis**" adıyla bir teşkilat kurulmuş ve başına da **Tophane Müşiri Mehmet Ali Paşa** getirilmiştir. 10 Nisan 1845 tarihini taşıyan ve yabancı misyonlara da, Teskereyi Umumiye tarzında gönderilen 17 Maddelik, "Polis Nizamnamesi"nde polis adıyla kurulan zaptiye teşkilatının görevleri belirtilmiştir.

Bu dönemde, 1846 yılında yayınlanan bir genelge ile polis hizmetlerinin tek elde toplanmasını ve askeri görevlerden ayrılmasını sağlamak amacıyla, Seraskerlikten bağımsız Zaptiye Müşiriyeti kurulmuştur. İmparatorluk başkenti, **İstanbul, Üsküdar, Beyoğlu Polis Müdürlükleri ve Beşiktaş Polis Memurluğu** adları ile **dört polis dairesine** ve **her polis dairesi de merkezlere** ayrılmıştır. **Her polis dairesi**, bir **polis müdürü** ile bir başkan ve üyeden oluşan bir polis meclisi ve her merkez bir ser komiser tarafından yönetilmekteydi. Zamanla, meclislerin üye sayısı ve ser komiserlikler çoğaltıldı.1303 (1886) yılından sonra, **İstanbul Polis Müdürlüğü** dışındaki **diğer müdürlüklerin "mutasarrıflık"** adını aldığı, **polis müdürüne mutasarrıf** denildiği görülmektedir. 1316 (1898) tarihinde ise İstanbul'da sivil polis teşkilatı kurulmuştur.²⁶ 1879 tarihinden 1909 tarihine kadar bazı ıslah edici kararlarda alınarak, Zaptiye Nezareti Nazırlığı ile bu görevler yürütülmüştür. 17 Recep 1325 (22 Temmuz 1907)

²⁵ 150.Kuruluş Yıldönümünde Türk Polisi, EGM yayını, Ankara 1995, s.19

²⁶ <http://www.sakarya.pol.tr>

tarihinde çıkarılan “İstanbul Vilayeti ve Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Teşkilatına Dair Kanun” ile Zaptiye Nezareti kaldırılarak yerine Dâhiliye Nezaretine bağlı ve tüm ülkede polis işlerinin yürütülmesiyle görevli **Emniyet Umum Müdürlüğü** ve İstanbul vilayetine bağlı **bir polis müdürlüğü** kurulmuştur. Ve Harekât Ordusu Kumandanlarından **Galip Bey ilk Emniyet Umum (Genel) Müdürü** olarak teşkilatın başında görevlendirilmiştir.²⁷

1909 tarihinden önce kapatılan **Selanik'teki Polis Okulu** yerine **İstanbul'da Yıldız Polis Okulu** açılmıştır. Bu okul yeterli olmayınca, Hükümet, **Beyrut, Erzurum, Bağdat, Adana ve Trabzon'da polis okulları** açmış ise de, bunlar birinci dünya harbinin çıkmasıyla kapatılmıştır. Sadece İstanbul'daki okul faaliyetini sürdürmüştür.

Her sancağın birer tabur zaptiye askeri mevcut olup, bunlar kazalara bölük düzeninde dağıtılmışlardır. Taburun komutanı Tabur Ağası, Bölüğün komutanı da Bölük Ağasıdır. Vilayetteki taburların yöneticisi Alay Ağasıdır.

1881 yılında İl'lerde asayişinden sorumlu olan Asakiri Zaptiye Teşkilatı kaldırılarak yerine Polis Teşkilatı kurulmuş ve aynı uygulamaya 1885 yılından itibaren taşrada kurulmayan illerde de başlanılmıştır.

1894 yılında 15 vilayette polis teşkilatı kurulmuş ve her vilayet dairesinin başına bir **Ser komiser** getirilmiştir. Bu dönemin sonlarına doğru vilayetlerin çoğuna **polis müdürleri** verilmiştir.

1898 yılında İstanbul'da **Sivil Polis, Polis Müfettişliği, Süvari Polisi, 1899** yılında da **Deniz Polisi** hizmetleri başlatılmıştır.

1845 yılında ilk polis teşkilatı kurulurken hazırlanmış olan kuruluş, yetki ve görevleri belirleyen, Polis Nizamnamesi'nin uygulanmasına devam edilmiştir.

1845 de fiilen kurulmuş olan Polis Teşkilatı'nın görev ve yetkilerini düzenleyen ilk hukuki metin 6 Aralık 1896 tarihinde yayınlanmıştır. "Asayiş vazifesiyle mükellef olanların Nizamiye ve Jandarma, Asakiri Şahanesiyle Polis Memurlarının, Sureti

²⁷ <http://www.sakarya.pol.tr>

Hareketini Dair Talimat" adlı 16 maddelik (talimat) yönergede, polisin görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Bu yönergenin bazı maddeleri Polisin Jandarma ile arasındaki ilişkileri düzenlemektedir.

19 Nisan 1907 tarihinde, 167 maddeden oluşan, polisin teşkilatını, merkez ve taşra kuruluşlarını, görev ve yetkilerini, jandarmayla ilişkilerini, izinde bulunan polislerin görev ve yetkilerini, polisin cezalandırılmasını, levazım ve ödenekler gibi konuları içeren ilk Polis Nizamnamesi çıkarılmıştır. Bahse konu nizamnameye göre, polisin görevleri; adli, idari ve siyasi olmak üzere üç bölümde mütalaa edilmektedir. Polisler ise Ser komiser, İkinci Komiser, Üçüncü Komiser, Komiser Muavini ve Polis Memuru olarak beş sınıfa ayrılmıştır.

1913 tarihli Polis Nizamnamesi ile 2049 sayılı Polis Teşkilatı Kanunu, 30 Haziran 1932 tarihli 2050 ve 23 Haziran 1934 tarihli 2531 sayılı kanunların tümünü yürürlükten kaldırılarak merkez ve taşra kuruluşlarını günün şartlarına göre, yeniden düzenleyen 3201 sayılı kanun yürürlüğe girmiştir. Bu kanunla personelin nitelik yönünden geliştirilmesi amacıyla, 1937 yılına kadar sadece polis memuru yetiştiren okulların yanında orta ve yüksek kademe amiri yetiştirmek amacıyla, **Ankara'da 6 Kasım 1937 tarihinde Polis Enstitüsü kurulmuştur. Aynı kanunun bazı maddelerini değiştiren 3452 sayılı kanunla da Ankara'da 1938–1939 ders yılında Polis Koleji açılmıştır.** Böylece günümüze kadar gelen Polis Teşkilatına amir yetiştiren okullar da Atatürk döneminde açılmıştır.

II. CUMHURİYET DÖNEMİ POLİS TEŞKİLATININ KURULUŞU

Mustafa Kemal Paşa'nın 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkışından ve özellikle büyük millet meclisinin 23 Nisan 1920 yılında açılışından itibaren, Ankara Hükümeti, Anadolu'nun düşman işgalinden geriye kalan bölümlerinde, az kaynaklarla polisin yeniden yapılanmasına önem vermiştir. Kurtuluş Savaşının Kazanılmasından sonra, İstanbul'da yönetimi ele alan Milli Hükümet, Osmanlı Devleti'nin Emniyet'i Umumiye Müdüriyetini 1922 tarihinde kaldırmıştır. 24 Şubat 1923 tarihinde İstanbul Polis Müdüriyeti Umumiyesi lağvedilerek yerine, İstanbul Polis Müdürlüğü kurulmuştur.²⁸

TBMM'nin kuruluşundan iki ay sonra bugünkü Emniyet Genel Müdürlüğü'nün kuruluş temelleri atılmıştır. İki yıl müddetle birisi İstanbul Hükümetine bağlı İstanbul'daki Emniyeti Umumiye(Genel) Müdürlüğü, ikincisi Ankara'daki Milli Hükümete bağlı Emniyeti Umumiye (Genel) Müdürlüğü görev yapmıştır. İstanbul'daki Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 1922 yılında kaldırılmasından sonra, 24 Şubat 1923'de İstanbul Polis Müdüriyeti Umumiyesi de kaldırılarak yerine Ankara'daki Emniyet Umumiye Müdürlüğüne bağlı ve İl Teşkilatları düzeyinde İstanbul Polis Müdürlüğü oluşturulmuştur. Teşkilat 1930 yılına kadar devamlı bir gelişim göstermiş Emniyet Umumiyeti Umum Müdürlüğü ismini, **Emniyet İşleri Umum Müdürlüğüne bırakmıştır.**²⁹

Ankara'da, Milli Hükümetin Emniyeti Umumiyesi, **Erzurum Milletvekili Durak bey** tarafından 1920'de teşkilatlandırılmaya başlanmış, aynı yıl **A.Naci Bey** 1921'de sıra ile **Esat Bey, Nihat Bey ve Murat Beyler Emniyet Genel Müdürlüğü** yapmışlardır. Cumhuriyetin ilanını müteakip 1923 tarihinde Ankara'daki Emniyet-i Umumiye Müdürlüğüne bağlı olarak il teşkilatları ile polis müdürlükleri kurulmuştur. Ve 1923 tarihinde **İsmail Hamit Bey (OKTAY)** Cumhuriyet'in **ilk Emniyet Genel Müdürü** olarak görev yapmıştır.³⁰

28 Alyot a.g.e., s. 606

29 <http://www.ataturk.net/cumh/emniyet.html>

30 Hikmet TONGUR, *Türkiye'de Genel Kolluk Teşkilat ve Görevlerinin Gelişimi*, Ankara 1946, s. 112

1924 yılında Emniyet-Umumiye Müdürlüğünün Merkez Teşkilatı; Emniyet Umumiye Müdürü ve onun muavini, Birinci Şube Müdürü, İkinci Şube Müdürü, Üçüncü Şube Müdürü ve Evrak Memurluğundan oluşmaktadır.

Emniyet Teşkilatının teşkilatlanmasıyla ilgili ilk hukuki değişiklikler 1930 yılında yapıldı. Bu tarihte yapılan 1624 sayılı Dâhili vekâleti Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkında Kanunla, Emniyeti Umumiye Umum Müdürlüğünün adı Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü olarak değiştirildi.³¹

Cumhuriyet İdaresi vilayetler polis teşkilatını da merkez teşkilatı gibi zayıf halde bulmuştur. Öyle ki birçok yerde yetersizdir. İstanbul, İzmir, Edirne, Bursa, Balıkesir, Manisa gibi büyük vilayetler 1920 ve 1922 senelerine kadar işgal altındaydı. Kadroları da yetersiz bir halde kalmıştı. 1923–1924 senelerinde **Ankara, Antalya, Adana, Samsun, Trabzon, Konya, Kastamonu, Sivas, Erzurum, Kars, Eskişehir, Elazığ, Zonguldak** ve **İzmit** vilayetlerindeki teşkilatın başında 25 ile 30 lira arasında maaş alan birer **Polis Müdürü** bulunuyordu.

Diyarbakır, Bitlis, Amasya, Tokat, Bolu, Afyonkarahisar, Malatya, Yozgat, Sinop, Menteşe, Urfa, Kayseri, Gaziantep, Ertuğrul vilayetlerinde, polis amiri olarak birer **Ser komiser** bulunuyordu.

Rize, Kütahya, Ordu, Gümüşhane, Niğde, Aydın, Isparta, Silifke, Maraş, Mardin, Kırşehir, Çorum, Denizli, Çankırı, Ardahan ve Artvin’de de birer **İkinci Komiser** bulunuyordu.

Aksaray, Burdur, Beyazıt, Sarat, Genç, Muş ve Van’da **Komiser Muavinleri** bulunuyordu.³²

Bu dönemdeki emniyet müdürleri incelendiği zaman özellikle polis mensuplarının maaş baremleri listesinde iki türlü Polis Müdürü derecesi olduğu görülmektedir. Bunlar, Birinci Sınıf Polis Müdürü (maaşının 3000 Kuruş olduğu) ve İkinci Sınıf Polis Müdürleri (Maaşının 2000 Kuruş olduğu) bulunduğu görülmektedir.

31 İsmail METİN, *Polis Örgütünün Görevleri ve yapısı, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, C.VI, İstanbul,1984, S s . 1638–1640

32 Alyot, *a.g.e.* , S s. 600–615

1924 tarihindeki maaş baremlerinde ise Polis Müdürleri aldıkları maaş miktarına göre şöyle ayrılmaktaydılar. İstanbul Polis Müdürü aldığı maaş 70 lira, Muavininin maaşı 40 lira, Ankara Polis Müdürünün aldığı maaşı 50 lira, üç Polis Müdürünün aldığı maaş 35 lira, beş Polis Müdürünün aldığı maaş 30 lira, Sekiz Polis Müdürünün aldığı Maaş 25 liradır. Bu sayıları incelediğimizde 19 polis müdürünün görevde olduğu görülmektedir.

1925 senesinde ise Polis Müdürlerinin sayı ve maaşları şöyledir. 1 adet 70 lira maaşlı Polis Müdürü, 2 adet 50 lira maaşlı Polis Müdürü, 6 adet 35 lira maaşlı Polis Müdürü, 6 adet 30 lira maaşlı Polis Müdürü ve 3 adet 25 lira maaşlı Polis Müdürü olduğu görülmektedir. Toplam 20 adet mevcut olduğu görülmektedir.

1929 senesinde Barem Kanunu incelendiğinde; 1 adet 80 lira maaşlı Polis Müdürü, 2 adet 55 lira maaşlı Polis Müdürü, 3 adet 45 lira maaşlı Polis Müdürü, 2 adet 40 lira maaşlı Polis Müdürü, 2 adet 35 lira maaşlı Polis Müdürü, 16 adet 30 lira maaşlı Polis Müdürü olduğu görülmektedir. O dönemde toplam 26 Polis Müdürü kadrosu vardır.³³

Cumhuriyet Hükümeti Mali yönden güçlendikçe, Bakanlıkların her alanında olduğu gibi emniyet teşkilatında da teknik ve modern esasların kurulmasına yönelik çalışmalar yapıldı. Bu dönemde Avusturya'dan Frederik Ramah ve Edmond Haydenfeld adında iki uzman getirilmiştir. Memlekette modern bir polis teşkilatının kurulması maksadıyla yapılan bu hazırlık mahiyetindeki çalışmalar, 2049 sayılı Polis teşkilatı Kanununun yayınlanmasına kadar sürmüştür. Bu tarihe kadar 1913 tarihli Polis nizamnamesine göre çalışan teşkilatın çalışması oldukça zordur ve bu zorluklar her **bütçe kanununa bağlı kadro cetvelleri** ile değişiklikler yapılarak giderilmeye çalışılmıştır.³⁴

30.06.1932 tarihinde yayınlanan **2049 sayılı Polis Teşkilatı Kanunu**³⁵, ilk defa 2 Mayıs 1913 tarihli Polis Nizamnamesinin bu kanuna aykırı hükümlerini yürürlükten kaldırmış ve Cumhuriyet Polisinin yeni teşkilat esaslarını kurmuştur. Bu kanunun en

33 *Düstur*, 3. Tertip, C.V, s. 360

34 Alyot, *a.g.e.*, S s, 611–612

35 *Düstur*, 3. Tertip, C.8, s. 639

önemli yanı Polis'in özel bir meslek olduğunun, polis mesleğinde eğitim ve öğretimin okullarda yapılmasının ve bunun için yeteri kadar Polis Okulunun açılması gerektiği ilk defa belirtilmiştir. Vilayetlerde polis amirleri Emniyet Müdürü ismini almıştır. Vilayetler, nüfus ve asayiş yönünden önem derecelerine göre Emniyet Müdürü ya da Emniyet Amirleri istihdam edilmesi gerektiği kuralı getirilmiştir. **Böylece vilayetlerin başına rütbesi küçük ve tecrübesiz memurların getirilmesinin önüne geçilmiştir.**³⁶

1930 senesi Haziran ayında yürürlüğe giren 15 Mayıs 1930 tarihli ve 1624 sayılı Dâhiliye Vekâleti Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkındaki Kanuna göre, Emniyeti Umumiye Müdürlüğü unvanı Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü ismiyle değiştirilmiştir.³⁷

1934 tarihinde **2559 sayılı Polis Vazife Ve Salahiyet Kanunu** çıkarılarak yürürlüğe konmuştur. 2559 sayılı kanunun uygulanması için Polis Vazife Salahiyet Nizamnamesi 1938 yılında yürürlüğe konmuştur.³⁸

³⁶ Alyot, *a.g.e.*, s. 607–609

³⁷ *Resmi Gazete*, 24 Mayıs 1930, No 1501, *Düstur*, 3. Tertip, C.VI, s. 192–193

³⁸ Salih URGANCIOĞLU, *Cumhuriyet Dönemi Emniyet Genel Müdürleri*, Sesim Gazetecilik Matbaacılık, İzmit 1973, s. 7–8

III- ATATÜRK DÖNEMİ EMNİYET GENEL MÜDÜRLERİ (1923–1938)

III. 1. Hukuk Okulu Mezunu Emniyet Genel Müdürleri

III. 1. 1. İsmail Hamit OSKAY

İsmail Hamit OSKAY, 1886 (1302) yılında Raif ve Sabiha çiftinin oğlu olarak İstanbul'da dünyaya geldi. Ortaöğretimini Fatih Askeri Rüştîyesi ile Vefa İdadisinde tamamladı. **Hukuk Mektebi**nden 1908 (1324) yılında mezun oldu. Aynı zamanda öğrenim görürken devlet memuriyetine de girmiştir. Devlet Memuriyetine 25 Nisan 1907 (1322) tarihinde girmiştir. Sırasıyla Dâhiliye Nezareti Muhasebe Kalemi Mülâzımlığı, Kitabeti, Rumeli Vilâyeti Birinci Şube Mukayyitliği, ikinci Sınıf Hulefalığı, Birinci Sınıf Hulefalığı, Dâhiliye Nezareti Mümeyyiz Ufi, Umuru Mahalliyet vilâyet Mümteyizi Evvelliği, Mülga Emniyet Umumiye Muhasebe Müdürlüğü, Emniyeti Umumiye Müdür Muavinliği, Emniyeti Umumiye Müdürlüğü, Beyoğlu Şubesi Müdürlüğü, İstanbul Şehremaneti Muavinliği gibi İdarenin çeşitli noktalarında görevlerde bulundu. Ayrıca 1935–1939 yılında Kocaeli, 1939–1941 yılında Kütahya, 1941–1943 yılında Eskişehir Vilayetleri Valiliklerinde bulundu. 1943–1947 yılları arasında Trakya Umumi Müfettişliği Baş müşavirliği görevinde bulundu. 1948 yılında ise Çoruh (Artvin) Valiliği'ne tayin edildi. 15.7.1949 tarihinde ise bu görevinden emekli edildi.³⁹

Cumhuriyetin ilk Emniyet Genel Müdürüdür. **24.10.1923** tarihinde Emniyet Genel Müdür Muavini iken terfian **Emniyet Genel Müdürlüğüne** tayin edilmiş ve 6.2.1924 tarihinde, Beyoğlu Şubesi Müdürlüğüne nakli dolayısıyla ayrılmıştır. Kocaeli Valiliği zamanında 4 takdirname almıştır. Rumca ve Fransızca biliyordu.

Emekli olarak ikamet ettiği İstanbul Kadıköy-Kızıl toprak'ta 25 Ağustos 1970 yılında vefat etmiştir.⁴⁰

39 URGANCIOĞLU, *a.g.e.*, s. 7–8

40 İçişleri Bakanlığı Arşivi, *3049 Sayılı Sicil Dosyası*, Dr. Ali Galip BALTAOĞLU, *Atatürk Dönemi Valileri*, Ankara 1998, s. 337

III. 1. 2. Muhittin Memduh ÜSTÜNDAĞ

1884 (1300) yılında Sakız Adasında dünyaya gelen Hayri Bey oğlu Muhittin Memduh Üstündağ, Ortaöğretimini Selanik Rüştüyesi ile Midilli ve İstanbul idadilerinde tamamladı. **Hukuk Mektebinden** 1909 (1325) 'da mezun oldu.

Devlet Memuriyetine 1905 (1321) yılı Nisanında girmiştir. Sırasıyla Dâhiliye Nezareti Evrak ve Tesri Muamelât Komisyonu Kalemleri Mülâzımlığı, 1909 (1325) yılında Meğri İlçesi Bidayet Mahkemesi Müddei Umumi Muavinliğine tayin edilmiş, 1913 (1329) yılında Beyoğlu Sancağı Polis Merkez Memurluğuna nakledilmiştir. Daha sonra İstanbul Şehremaneti Müfettişliğine ve 1918 (1334) yılında da Üsküdar Dairei Belediyesi Müdürlüğüne getirilmiştir. Bir müddet burada çalıştıktan sonra Merkez Müfettişliğine ve daha sonra da İstanbul Şehremaneti Müfettişi Umumiliğine getirilmiştir. **23.2.1924** tarihinde terfian **Emniyet Genel Müdürlüğüne** atanmış ve 29.6.1925 tarihinde ayrılmıştır.⁴¹

Bundan sonra 1926 tarihinde İstanbul Şehremanetiğine (Belediye Başkanlığı) getirilmiş ve 1929 yılında bu görevine ilaveten İstanbul Vali Vekilliğine atandı. 1930 tarihinde ise İstanbul Valiliğine asaleten atandı. 1938 yılına kadar İstanbul Belediye Reisiği ve İstanbul Valiliği görevlerini uhdesinde bulundurdu. 19 Aralık 1938 tarihinde İçişleri Bakanlığı emrine alındı. 18 Şubat 1939 'da emekli edildi. İstanbul Valiliği zamanında 4 takdirname almıştır. Rumca ve Fransızca bilirdi.⁴²

Emekli olarak İstanbul'da yaşayan, Üstündağ, 30 Nisan 1953 tarihinde İstanbul Kadıköy'de vefat etti.⁴³

41 URGANCIOĞLU, *a.g.e.*, s. 9–10

42 İçişleri Bakanlığı Arşivi, *2527 Sayılı Sicil Dosyası*, Mehmet ALDAN, *Mülki İdarede İz Burakanlar II*, İçişleri Bak.APK Yayınları, Sayı 41, Ankara 1995, s. 205–210

43 BALTAOĞLU, *a.g.e.*, s.340

III. 1. 3. Mehmet Rifat DANIŞMAN⁴⁴

Beş yıl müddetle Emniyet Genel Müdürlüğü yapmış olan M. Danışman, mesleğe polis memuru olarak girmiş ve Genel Müdürlüğüne kadar yükselmiştir.⁴⁵

Danışmend Oğullarından Hakim (Kadı) Naib Mustafa Faik efendi ile Firuze Hanım'ın oğlu Mehmet Rifat Danışman, 1878 (1294) yılında İstanbul'da dünyaya geldi.

İlköğrenimini Taşra İptidai Mektebinde tamamladı. Ortaöğretimini Fatih Rüştiye Mektebinde okutulan üst öğrenime hazırlayıcı dersleri tahsil ettikten sonra yapılan yazılı sınavlarda başarılı olduğundan dolayı 15 Temmuz 1891 tarihinde iyi dereceyle mezun oldu.(Sicilinde Mülkiye Mektebi'nin idadi kısmının üçüncü sınıfına kadar okuduğu, fakat kaydının bulunamadığı yazılıdır). **Hukuk Mektebinden** 1909 (1325) yılında mezun oldu

Mehmet Rifat Danışman, bir müddet için maaşsız görevlerde(Devlet Memuriyetine 1895 (1311) yılında, İkinci Daire Belediye Tahrirat Kalemi Kâtipliği ile başlamış ve bu vazifede iki buçuk yıl maaş almadan mülâzemeten çalışmış, 1898 (1314) yılında Zaptiye Nezareti Hey'eti İntihabiye Kalemi Kâtipliğine yine mülâzemeten nakledilmiş, burada da bir yıl maaşsız çalışmış) bulunduktan sonra vuku bulan müracaatı üzerine yapılan inceleme sonucunda haziran 1895 tarihi itibariyle İstanbul Belediyesi Tahrirat Kalemine katip olarak atanmak suretiyle memuriyet hayatına başlamış sayıldı. Bu kadrodaki memurluk görevini 22 Mart 1899 tarihine kadar sürdürdü.

Müracaatı üzerine yapılan yazılı yarışma sınavında başarılı olması üzerine intihap heyetince polis mesleğine alınmasında verilen karar doğrultusunda, 22 Mayıs 1899 tarihli atama kararıyla 300 kuruş maaşla Dersaadet (İstanbul) polis kadrosu 20'nci bölümü birinci polisliği görevine ataması yapıldı.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü emrinde polis memuru olarak görev yapmaktayken, müracaatı üzerine yapılan yazılı yarışma sınavında başarılı olarak bir üst rütbeye terfi

44 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A-16 Numaralı Özlük Dosyası

45 BALTAOĞLU, *a.g.e.*, s.350-351, Eyüp ŞAHİN, *İz Brakan Polisler*, EGM Yayın No:371, APK Yayın No: 230, Ankara 2004, s.1-5

etmeye hak kazandı. Ve ikinci komiserlik rütbesine terfi ettirildi. 5 Mayıs 1902 tarihli atama kararıyla İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 6 lira maaşlı (600 kuruş) 47 numaralı sivil ikinci komiserliği görevine ataması yapıldı.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü emrinde sivil ikinci komiser olarak görev yapmaktayken, müracaatı üzerine yapılan yazılı yarışma sınavı sonucunda, başarılı olarak bir üst rütbe olan Serkomiserlik rütbesine terfi ettirildi. Ve 18 Haziran 1906 tarihli atama kararıyla İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 14 numaralı sivil serkomiserliği görevine ataması yapıldı. Aynı maaşla Unkapanı ve Köprü Merkezleri Serkomiserlikle-rinde bulunmuş, umumi tensikatta 1000 kuruş maaşla Fener Polis Serkomiserliğine getirildi.

Bu rütbe ile görev yapmaktayken, 1 Ağustos 1909 tarihli kanunla Emniyeti Umumiye Müdüriyetinin kurulması ve aynı kanunla polis teşkilatının yeniden yapılandırılması sonucunda, memuriyet unvanı komiser olarak değiştirildi. İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu komiserliği görevine ataması yapıldı. İstanbul Emniyet Müdürlüğü emrinde komiser olarak görev yapmaktayken, Emniyeti Umumiye Müdüriyeti 'İntihap Heyeti' kararı doğrultusunda 1500 kuruş maaşla Fener Merkez Memurluğuna terfi ettirilmiştir.

11 Teşrinisani 1910 tarihli atama kararıyla İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 15 lira maaşlı merkez memurluğu (Emniyet Amirliği) görevine ataması yapıldı. 17 Teşrinisani 1910 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü emrinde merkez memuru olarak görev yapmaktayken, 1 Mart 1912 tarihi itibariyle İstanbul Beyoğlu Polis Merkezi merkez memurluğu görevine, 1 Teşrinievvel 1912 tarihi itibariyle Beyazıt Polis Merkezi merkez memurluğu görevine, kânunuevvel 1912 tarihinde ise Beyoğlu Polis Merkezi 17,5 lira maaşlı merkez memurluğu görevlerine ataması oldu.

Bu görevleri yerine getirdikten sonra, bir üst rütbe olan birinci sınıf merkez memurluğu rütbesine terfi ettirildi. Galata Polis Merkezi merkez memurluğu görevini sürdürmekteyken, verdiği istifasının kabul edilmesi üzerine 28 Mart 1913 tarihi itibariyle polis mesleğinden ilişiği kesildi.

Daha sonraki müracaatı üzerine polis mesleğine alınmasında herhangi bir sakıncanın tespit edilememesi üzerine, tekrar polis mesleğine alınmasına karar verildi. 2000 kuruş maaşla, terfian Edirne Polis Müdürlüğüne atanmıştır. 11 Temmuz 1913 tarihli atama kararıyla Edirne vilayeti 20 lira maaşlı Polis Müdürlüğü görevine ataması yapıldı.

Bu kadrodaki polis müdürlüğü görevini sürdürmekteyken, 11 Temmuz 1915 tarihi itibariyle maaşına 5 lira zam yapılarak toplam maaşı 25 liraya yükseltildi. Aynı görevi sürdürmekte iken, Dâhiliye Nezaretinin 16 Haziran 1915 tarihli kararıyla maaşına 5 liralık ikinci bir zam yapılarak toplam maaşı 30 liraya yükseltildi.

Edirne vilayeti Polis müdürlüğü görevine ek olarak, 6 Ocak (Kânunusani) 1914 tarihinden 26 Haziran 1915 tarihine kadar geçen zaman için polis müdürlüğü maaşına ek olarak aylık 8 lira vekâlet maaşıyla Gelibolu Mutasarrıflığı vekâletinde bulundu.

Yüklendiği bu vekâlet görevini, Birinci Dünya Savaşı öncesinin en büyük savaşlarından olan Çanakkale Savaşlarının devam etmesi sebebiyle zor bir zaman diliminde yaparak dirlik ve düzeni temin etti.

Edirne Polis Müdürü olarak görev yapmaktayken, İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 20 lira maaşlı İdari Kısım müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 3 Nisan 1917 tarihi itibariyle eski görev yerinden ayrılp, 8 Nisan 1917 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. İstanbul Emniyet Müdürlüğü emrindeki görevini sürdürmekteyken 16 Temmuz 1917 tarihi itibariyle maaşı 30 liraya yükseltildi.

Emniyeti Umumiye Müdüriyetince yapılan bir çalışma sonucunda, İdari Kısım Müdürlüğü ünvanının 1918 yılı Bütçe Kanunu'nu hükümleri doğrultusunda Temmuz 1918 tarihi itibariyle üçüncü şube müdürlüğüne dönüştürülmesinden dolayı bu birimdeki görevini üçüncü şube müdürü olarak sürdürdü.

İstanbul Emniyet Müdürlüğünde görev yapmaktayken, istifa dilekçesinin Bakanlık Makamınca kabulü üzerine 20 Kasım (Teşrinisani) 1918 tarihi itibariyle meslekten ilişiği kesildi. Yaklaşık bir yıllık aradan sonra tekrar polisliğe müracaat etti. 18 Ağustos

1919 tarihinde Emniyeti Umumiye Müdüriyeti merkez kadrosunda bir göreve ataması yapıldı. Ve 20 Ağustos 1919 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı.

Emniyeti Umumiye Müdüriyeti emrinde şube müdürü olarak görev yapmakta iken, **8 Kasım (Teşrinisani) 1922** tarihli atama kararıyla naklen ve terfian 50 lira maaşlı **Edirne Polis Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı.

Edirne vilayeti polis kadrosunda Polis Müdürü olarak görev yapmaktayken, Dâhiliye Vekâletinin **18 Şubat 1924** tarihli atama kararıyla naklen **İzmir Polis Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 20 Mart 1924 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Edirne vilayeti Polis Müdürlüğü kadrodaki görevini sürdürmekteyken, Dâhiliye Vekâletinin 24 Nisan 1924 tarihli kararıyla Mart 1924 yılına ait kadro gereği 1 Nisan 1924 tarihinden itibaren maaşına 5 lira zam yapıldı. 1924 (1340) yılında 3500 kuruş maaşla İzmir Polis Müdürlüğüne terfi etmiş, burada maaşı 5300 kuruşa kadar yükselmiştir.

İzmir vilayeti Polis Müdürlüğü görevini sürdürmekteyken, Emniyeti Umumiye Müdüriyeti emrine atandıktan sonra, 1927 yılı 'Bütçe Kanunu' hükümleri gereğince Emniyeti Umumiye Müdüriyetinin 28 Mayıs 1927 tarih ve 782 numaralı yazısıyla memuriyet unvanı 'Genel Müdürlük' şeklinde değiştirilerek maaşı 100 liraya çıkarıldı. **21. 9. 1925** tarihinde 7500 kuruş maaşla **Emniyet Genel Müdürlüğüne** ne yükseltilmiştir. Maşatın Tevhit ve Teadülü Kanunu' hükümleri doğrultusunda derecesi ikinci derece olarak tayin edildi ve maaşı 1 Eylül 1929 tarihinden itibaren 125 liraya yükseltildi.

Emniyet Genel Müdürü olarak görev yapmaktayken, Tekirdağ Valiliği görevine ataması yapıldığından dolayı, 5 Ağustos 1930 tarihinde başarıyla sürdürdüğü Emniyet Genel Müdürlüğü görevinden ayrılarak, Tekirdağ Valiliği görevine başladı.

Tekirdağ Valiliği görevini sürdürmekteyken, 1931 yılında Trabzon Valiliği görevine ataması yapıldı. 1935 senesinde ise Birinci Sınıf Valiliğe yükselmiştir.⁴⁶

46 İçişleri Bakanlığı Arşivi, 2721 Sayılı Sicil Dosyası

Trabzon Valisiyken, rahatsızlığından dolayı İstanbul Cerrahpaşa Hastanesinde tedavi altına alınmıştır.⁴⁷ Bahse konu rahatsızlığından dolayı tedavi altında iken 15 Mayıs 1949 tarihinde emekli olarak ikamet ettiği Ankara Çankaya’da vefat etmiştir.⁴⁸

Vefatıyla ilgili yazılı basında çıkan haberde: “Rıfat Danışman, polisten yetişmiş ve emniyet müdürlüklerinden sonra Tekirdağ ve Trabzon valiliklerinde bulunmuştu. Merhumun cenazesi bugün saat 11 'de Cerrahpaşa' dan kaldırılmış ve cenaze namazı Fatih Camiinde kılındıktan sonra aile kabristanına gömülmüştür.⁴⁹ Şeklinde açıklamalar yapıldı. Devlet Memuriyetine 29.8.1909 (1325) tarihinde, İstanbul Polis Ser komiserliği ile başlamış ve 1910 (1326)’ da Beyazıt Merkez Memurluğuna terfi etmiştir. Daha sonra İstanbul Birinci Merkez Memurluğuna yükselmiş ve 1913 (1329) yılında İstanbul Polis Müdüriyeti Umumisi Kısmı Adlî Müdürü olmuştur. 1916 (1332) yılında Üsküdar Polis Müdürlüğüne, 1917 (1333) te tekrar Kısmı Adlî Müdürlüğüne, aynı yıl Kısmı Siyasî Müdürlüğüne getirilmiş, 1921 (1337) yılında Canik, 1922 (1338) de Trabzon ve Hüdavendigâr (Bursa) polis Müdürlüklerinde bulunmuş ve 1924 (1340) ta Siverek Vali Vekilliğine tayin edilmiştir. 1925 (1341) yılında Mardin Valiliğine yükselmiş ve 5.8.1930 tarihinde Emniyet Genel Müdürlüğüne (Emniyet İşleri Umum Müdürlüğüne) atanmıştır. Dört yıl müddetle bu vazifeyi ifa ettikten sonra 17.7.1934 tarihinde Seyhan (Adana) Valiliğine nakledilmiş, daha sonra 1939 tarihinde Isparta ve 1946 yılında Kütahya Valiliklerinde bulunmuştur.⁵⁰

Aldığı Ödüller

Uzun müddet görev yaptığı polis mesleğinde ve gerekse halka hizmetin en üst derecesi olan valilik hizmetlerinde bulunduğu zaman içinde bünyesinde topladığı ve uygulamaya koyduğu üstün görev anlayışı doğrultusunda ortaya çıkan olağanüstü gayret, fedakârlık ve hüsnü hizmeti takdire layık görüldüğünden dolayı, 1915 yılında "**iftihar Madalyası**" ile ödüllendirildi.

47 *Cumhuriyetin 50.Yılında İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü, Kuruluşu-Tarihi Gelişimi, Görev ve Yetkileri ve 1923-1973 Çalışmaları*, II. Kitap. Ankara-1973, s.22

48 BALTAOĞLU, *a.g.e.*, s.340, İç İşleri Bakanlığı, *1611 Sayılı Sicil Dosyası*

49 05.02.1935 tarihli "*Haber Gazetesi*", İstanbul-1935, s. 2

50 URGANCIOĞLU, *a.g.e.* , s.13

Devletine sadakatle bağlılık ve iyi hizmetinin yanında, hizmetin yerine getirilmesi hususunda gösterdiği olağanüstü gayret ve takdire değer nitelikteki çalışmalarından dolayı 1903 yılında "**Gümüş Liyakat Madalyası**" ile ödüllendirildi.

Gelibolu Mutasarrıflığı vekâletliği sırasında, Çanakkale Savaş sırasında ortaya koyduğu olağanüstü gayret ve kahramanca mücadelesi zamanın üst yöneticileri tarafından takdire layık görülmesinden dolayı 1914 yılında 1903 yılında ödüllendirildiği madalyanın bir üst derecesindeki "**Gümüş Liyakat Madalyası**" ile ödüllendirildi.

Edirne Emniyet Müdürüyken, güvenlik hizmetlerini çok ciddi bir anlayışı doğrultusunda yerine getirmesi, o yıllarda Osmanlı Devletinin müttefikleri yabancı devlet üst yöneticileri tarafından takdire değer bir hizmet olarak değerlendirilmesi sonucunda, Avusturya-Macaristan imparatorluğu yetkilileri tarafından ülkelerinin en önemli nişanlarından olan "**Fransuva Josef Nişanı**" ile ödüllendirildi.⁵¹

İnsanüstü gayreti sonucunda savaş müddetince Gelibolu'da asayiş ve güvenlik en üst düzeyde gerçekleşti. Mehmet Rifat Beyin gösterdiği bu olağanüstü başarı, Gelibolu İdare Meclisi'nin 28 Haziran 1915 tarihli kararı doğrultusunda takdire şayan görülerek, **Takdirname** ile ödüllendirildi.

51 URGANCIOĞLU, *a.g.e.*, s. 11-12,

III. 1. 4. Tefik Hadi BAYSAL

Polis teşkilatına **Hukuk Mektebi** mezunu olarak giren Mustafa ve Atiye oğlu Tefik Hadi Baysal, 1297 yılında İstanbul'da doğdu.

Hukuk Mektebini bitirdikten sonra polisliğe müracaat ederek, intiab encümeninin kararıyla polisliğe kabulü ile teşkilata girdi. Ve 29. 8. 1325 tarihinde yapılan atamayla İstanbul Emniyet Müdürlüğüne Ser komiser rütbesiyle tayini yapıldı. Bir süre çalıştıktan sonra 1326 tarihinde Bayazıt merkez memurluğu görevine terfi ettirildi. Kısa bir zaman çalıştıktan sonra İstanbul birinci Merkez memurluğu yükselmiştir. Ve 1329 tarihinde İstanbul Polis Müdüriyeti Umumisi Adli Kısım Müdürü olmuştur. 1332 yılında ise Üsküdar Polis Müdürlüğüne ataması yapılmıştır. 1333 tarihinde ise Adli kısım müdürü olarak eski görev yerine dönmüştür. Aynı yıl içerisinde Siyasi Kısım Müdürü olarak ataması yapılmıştır. Bu görevini sürdürürken 1337 yılında Canik Polis Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 1338 yında ise Canik'ten Trabzon iline ataması yapıldı. Aynı yıl içerisinde ise Hüdavendigâr (Bursa) Polis Müdürü olarak ataması yapıldı.

Bursa'da polis müdürüyken 1340 yılında Siverek Vali vekilliğine ataması yapıldı. Buradan da naklen Mardin Valiliği görevine ataması yapılarak, 1930 yılına kadar bu görevi sürdürdü.

5.8.1930 tarihinde **Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü (Emniyet Genel Müdürlüğü)** görevine ataması yapıldı. **Dört yıl** gibi uzun bir süre bu görevde bulunduktan sonra 17. 7. 1934 yılında Seyhan (Adana) Valiliğine tayin oldu. Bir süre çalıştıktan sonra sırasıyla Isparta ve Kütahya valiliklerinde bulunmuştur.

Devlet hizmetinde önemli görevlerde bulunan Tefik Hadi Baysal 13. 7. 1946 tarihinde emekli olmuştur.⁵²

Aldığı Ödüller

Görevli olarak bulunduğu Seyhan ve Kütahya valilikleri zamanında çeşitli **takdirnameler** almıştır.

⁵² URGANCIOĞLU, *a.g.e.*, s. 13

III. 2. Askeri Okul Mezunu Emniyet Genel Müdürleri

III. 2. 1. İbrahim Şükrü SÖKMENSÜER⁵³

1890 yılında, babası Mehmet beyin Jandarma Subayı bulunduğu Üsküp'te doğmuştur. İlk tahsiline Radovišta'da başlamış ve Üsküp'te Darüledep okulunda bitirmiştir. Bundan sonra Üsküp Askerî Rüştîyesine girmiş, bilahare Edirne Askerî Rüştîyesine naklederek buradan mezun olmuş ve yine Edirne'de **Askerî İdadiyi** bitirmiştir. Daha sonra İstanbul Malıoğlu **Topçu Okuluna** girmiş, 1912 yılında buradan teğmen olarak mezun olmuş ve Edirne kalesine atanmıştır.

Balkan Harbinde Edirne sukut edince, bir müddet Sofya'da esir kalmış, serbest kaldıktan sonra Çatalca'daki bir bataryaya tayin edilmiştir. Daha sonra Topçu Harbiyesine bölük subayı olarak atanmış, aynı zamanda, binicilik ve tabiye öğretmenlikleri yapmıştır Buradan Numune Taburuna nakledilmiş, bu sırada Harp Akademisi imtihanlarını kazanmış Birinci Cihan Harbi başlayınca kıta'ya çıkarak bataryasıyla birlikte Şam'a sevk edilmiş ve 4 üncü Ordu emrinde Kanal Seferine katılmıştır. Bir müddet sonra yine bataryası ile birlikte Çanakkale'ye gönderilmiş, bu sırada üsteğmenliğe terfi etmiştir. Mondros Mütarekesinden sonra İstanbul'a dönerek Harp Akademisi tahsiline devam etmiştir. Fakat İstanbul işgale uğrayınca, yine, tahsilini ikmal edemedi, arkadaşlarıyla birlikte Çanakkale'ye gönderilmiş, bu sırada üsteğmenliğe terfi etmiştir. Mondros Mütarekeye kadar çeşitli kıt'a ve karargâhlarda hizmet etmiş, İzmir'in istirdadından sonra Akhisar'a nakledilmiş ve buradan tahsilini ikmal etmek üzere İstanbul'a Yıldız Harp Akademisine gönderilmiştir. Mezuniyetini müteakip 10.10.1920 de kurmay yüzbaşı olmuştur. 31.8.1922 de binbaşılığa yükselmiştir. 1924 yılı Kasım ayında, Tokat'taki 6.Kolordu Harekât Şubesine atanmış, daha sonra, Samsun'daki 15.Tümen Kurmay Başkanlığına getirilmiştir.

18.7.1927 de Ordudan istifa ederek ailesinin bulunduğu Akhisar'a gitmiş ve bir müddet İzmir'de çıkan Anadolu ve Manisa'da yayınlanan bir gazeteye, Tüntas Arpacıoğlu imzasıyla iktisadî ve siyasî yazılı yazmıştır.

53 URGANCIOĞLU, a.g.e. , s.15-17

Bu sırada, Diyarbakır Umumi Müfettişliğine tayin edilen İbrahim Tâli Öngören'in teklifi üzerine **30.1.1928** tarihinde adı geçen **Umumi Müfettişlikte** vazifeye başlamış, **İskan** ve bilâhare **Asayiş Şubeleri Müdürlüklerini** yapmıştır. Bu esnada Muş Vali Vekilliğine tayin edilmiş, bu vazifesi sırasında Siirt'teki 2. Piyade Tümeniyle Sason - Mutki harekâtını idare etmiştir. Bunu müteakip Umumi Müfettişlikteki Asayiş Şubesi Müdürlüğüne dönmüştür. Umumi Müfettişlik, kendisini Van Valiliğine görevlendirmiş ise de **1932 yılı Kasım** ayında, Bakanlıkça, **Emniyet Genel Müdür Muaviniğine** atanmıştır.

4.4.1934 tarihinde, Edirne'de İbrahim Tâli öngören tarafından teşkil edilen **Trakya Umumi Müfettişliği Baş müşavirliğine** atanmıştır.

20.9.1934 tarihinde **Emniyet Genel Müdürlüğüne** getirilmiştir.

Bu sıralarda, Devletçe Anavatana ilhakı için çalışılan Hatay davasını lehimize saymak için, Dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü Aras'ın Başkanlığında Cenevre'ye gönderiler heyete katılan SÖKMENSÜER, İsviçre Polisini yakinen görmüş, incelemiş ve İsviçre Polis Enstitüsünü çok beğenmiş, Türkiye'de de böyle bir eğitim müessesesi kurmak lüzumuna olmuştur.

İsviçre'den avdetinden sonra, düşüncelerini zamanın İçişleri Bakanı Şükrü Kaya Başbakanı İsmet İnönü'ye izah ve onları ikna etmiş, ondan sonra 3201 sayılı Emniyet Teşkilât Kanununun tasarısını hazırlayarak Türkiye Büyük Millet Meclisinden geçirmeye muvaffak olmuştur,

35 yıldan beri yürürlükte olan bu kanun, o zaman, Emniyet Teşkilâtında bünyesinde reform yapmıştır. Bu kanunla **Polis Koleji** ile **Polis Enstitüsü** kurulmuş, **Polis Okulları** açılmış, Merkez ve Taşra Teşkilatı bu günkü hale getirilmiştir.

Sökmensüer'in Emniyet Genel Müdürlüğü sırasında aynı zamanda Hatay'ın Anayasa ilhakında çok mühim ve değerli hizmetler ifa etmiştir. Hatay'ın ilhakından sonra ilk valiliğine tayin edilmiş ve 17.7.1939 tarihinde Emniyet Genel Müdürlüğü vazifesinden alınarak 23.7.1939 günü Hatay'ı Fransızlardan teslim alıp vazifesine başlamıştır.

31.10.1942 de Ticaret Bakanlığı iae Músteşarlıđına atanmıştır. Bu Teşkilâtın, Ekonomisi Genel Múdürlüđüne dönüştürülmesi üzerine 9.8.1942 tarihinde, Milletvekilliğine seçilmiştir. 21.7.1946 da Gümüşhane Milletvekilliğine seçilen Sökmensüer, 1946 yılı Ađustosunda Recep Peker Kabinesinde, İçişleri Bakanlığına getirilir. 1947 Eylülünde bu vazifeden ayrılmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde Müstakil Grup ve İçişleri Komisyonu üyeliği ve Milli Savunma Komisyonu Başkanlığında bulunmuştur. 1950 seçimlerinde Gümüşhane'den adaylığım koymuş ise de kazanamamış Ve Türk Havva Kurumu Genel Başkanlığına getirilmiştir. Daha sonra Çocuk Esirgeme Kurumu Genel İdare Kuruluna seçilmiş, bir müddet sonra rahatsızlığı dolayısıyla ayrılmıştır.

Aldığı Ödüller

Teğmenliğinde Kanal ve Çanakkale hareketlerinde gösterdiği kahramanlık ve fedakârlıklarından dolayı “**4 Takdirname, 1 Harp Madalyası ve 1 Gümüş Liyakat Madalyasıyla**” taltif edilmiştir. Evlidir, İki kızı ve bir oğlu vardır.⁵⁴

54 şAHİN, *a.g.e.*, s.13–15

IV. ATATÜRK DÖNEMİ EMNİYET MÜDÜRLERİ (1923–1938)

IV. 1. Mülkiye Mektebi Mezunu Emniyet Müdürleri

IV.1. 1. Ali Rıza ÇEVİK⁵⁵

Üsküp'te bulunan 7. Kolordunun Alay müftülerinden Hacı Mehmet Kâmil Efendinin oğludur. 1890 (1306) yılında Selanik'te doğdu. Ortaöğretimini Metroviçe ilkokulunda (Rüştiye'de) okudu. Üsküp ve Selanik idadilerinde tamamladı. 1909'da **Mülkiye Mektebini** pekiyi derece ile bitirdi. Bir ara Mekteb-i Tıbbiyyeyi mülkiye de bir yıl kadar derslere devam etmiş sonra bu doktorluk tahsil ve mesleğinden vazgeçmişti. Kayıtlara göre Fransız ve Bulgarca dillerini bilmekteydi. 1918 yılında evlendi. Eşi Bedia'dan Bedri ve Adnan adlarında iki oğlu oldu. Devlet Memuriyetine 3 Eylül 1325 tarihinde girmiş, bir müddet Şark Demiryolları Maaş Tevzi Memurluğu ve İstanbul Liman İşleri Genel Müdürlüğünde memurluk yapmıştır. 1909 yılında Siyasal bilgiler fakültesini bitirdiği yıl, 3 Eylül 1909 da 500 kuruş maaşla tayin edildiği Kosova vilâyeti maiyet memurluğunda göreve başladı.

Bu sırada Köprülü ve Palanga Kaymakam Vekilliklerinde bulunmuş, 1910 yılında asaleten 21 Temmuz 1910 tarihinde (2000) kuruş maaşla Koçan Kaymakamlığına tayin edildi. Ali Rıza beyin, o tarihte bir yıl süren maiyet memurluğu stajından sonra ona ilk haftalarda pek zor geldi. Üç ay sonra Koçana'dan istifa ederek ayrıldı. Nitekim bir ara tekrar kaymakamlığa dönesine kadar geçen kısa bir süre Üsküp öğretmen okulunda Türkçe dersi öğretmen vekilliği yaptı. Sonra 15.12.1910 da tekrar 1500 kuruş maaşla Firzovik kaymakamlığına atandı. Oradan Tergovişte kaymakamlığına nakledildi. Balkan harbi sırasında Tergovişte Karadağlılarca işgal edildiğinden, Ali Rıza bey İstanbul'a geldi, bir süre açıkta kaldı. Nihayet 11 Mayıs 1914 de 1500 kuruş maaşla Sivrihisar kaymakamlığında yeniden görev aldı ve ilçede 2,5 yıl kadar çalıştı. Ali Rıza Bey 13 Aralık 1916 dan 15 Aralık 1919 tarihleri arasında Bergama kaymakamlığı yaptı. 1919 yılında Keşan Kaymakamlığına tayin edilmiş ise de gitmediğinden müstafi sayılmıştır.

15 Aralık 1919 tarihinden ikinci kez Sivrihisar kaymakamlığına tayini tarihi olan 27 Temmuz 1927 tarihine kadar geçen zaman, Ali Rıza beyin boşta geçen zamanlarıdır.

⁵⁵ BALTAOĞLU, *a.g.e.*, s. 297, İç İşleri Bakanlığı, 2308 Sayılı Sicil Dosyası

Altı yılı aşan bu sürenin kısmen İstanbul ve kısmen de Eskişehir'de babası Mehmet Kâmil Efendinin ve kardeşi avukat İsmail Hakkı Çevik'in yanlarında hiçbir işle meşgul olmaksızın geçirmiştir. 1 Mart 1924 den itibaren de tekrar Sivrihisar kaymakamlığına tayin edilinceye kadar İstanbul'da şark demiryolları merkez idaresi birinci veznedar yardımcılığı yaptığı kayıtlardan anlaşılmaktadır.

Tekrar memuriyete dönerek Sivrihisar Kaymakamlığına atanmıştır. Bundan sonra Ali Rıza Bey'in 23.8.1927 tarihinden 4 Şubat 1930 tarihine kadar Sivrihisar da geçen ikinci kaymakamlığı başarılı olmuştur. Nitekim bu ilçedeki çalışmalarında gösterdiği üstün gayretlerinden ötürü Eskişehir Valiliğince takdir edilmiş ve bir ara Atatürk'ün, Eskişehir'de civar kaymakamlarla yaptıkları bir toplantıda dikkat çekerek beğenilmiş ve bu beğenmenin sonucu olarak da Sivrihisar'dan naklen İstanbul Beyoğlu kaymakamlığına tayin edilmiştir. Ali Rıza beyin Beyoğlu kaymakamlığı ancak yedi ay kadar süregelmiş ve oradan **31.9.1930** tarihinde maaşı da 80 liraya yükseltilerek **İstanbul Polis Müdürlüğüne** atanmıştır. 6 Haziran 1932 de İstanbul Vali Muavinliğine getirilmiştir. 1934 yılının sonlarına kadar İstanbul Vali muavinliğinde çalışan Ali Rıza Bey 1935 yılı başlarında, İstanbul Liman ve Rihtım Şirketinin Hükümet tarafından satın alınması üzerine teşkil olunan İstanbul Liman ve Rihtım Umum Müdürlüğüne tayin edilmiş, 1935–1939 yılları arasında Gaziantep, 1939 yılında da Seyhan (Adana) Valiliği görevlerinde bulunmuştur.

17.7.1939–1941 yılları arasında tarihinde **Emniyet Genel Müdürlüğüne** atanmıştır. 11.7.1941 tarihinde İçişleri Bakanlığı Müsteşarlığına yükselmesi dolayısıyla Emniyet Genel Müdürlüğünden ayrılmıştır. **1942 Haziranında Manisa Valiliğine** atanmıştır. Yedi yıl bu vazifede kaldıktan sonra 25.7.1949 tarihinde emekliye ayrılmıştır. 23.3.1953 gecesi sabaha karşı, İstanbul Küçükyalı Hat boyundaki evinde vefat etmiştir. Edirnekapı Şehitliğindeki aile makberine defnedilmiştir. Fransızcaya bilir ve Bulgarcaya aşina idi. Çeşitli zamanlarda beş takdirname almıştır.⁵⁶ Ali Rıza beyin memuriyet yaşantısında meslek dışı da olsa bu atlamaların ve sonra dönüşlerin gerçek sebeplerini bilmiyoruz. İçişleri Bakanlığı Özlük işleri sicil dosyalarında sadece bütün bu oluşların nedensiz sıralanışı vardır.

56 URGANCIOĞLU, *a.g.e.*, s. 19–20

Devlet hizmetini kısaca incelediğimizde; İstanbul Liman İdaresi Genel Müdürü Ali Rıza Çevik 20 Haziran 1935 tarihinde (90) lira maaşlı Gaziantep Valisidir. Dört yıl kadar çalıştığı bu il valiliğinden Adana valiliğine nakledilmiş ve beş ay sonra Adana'dan Emniyet Genel Müdürlüğüne alınmış ve buradan 31 Mayıs 1941 de Bakanlık müsteşarlığına tayin edilmiş sonra çalıştığı müsteşarlıktan da 25 Mayıs 1942 de Manisa Valiliğine gönderilmiştir. Ali Rıza Çevik 1.8.1949 tarihinden itibaren tahsis edilen 209 lira 44 kuruş aylık emekli maaşı İstanbul Eminönü emvalinden olagelmiş ve kendisine tam otuz yılı aşan hizmetine karşılıklıta, o-zamanki kanun hükmüne göre (12) bin lira ikramiye ödenmiştir. Ali Rıza Çevik 23 Mart 1953 tarihinde İstanbul - Küçükalyalı hat boyundaki evinde Ulu Tanrının rahmetine kavuşmuş ve Edirnekapı şehitliğindeki aile kabristanına defnedilmiştir. Eşi Bedia Hanıma ait babasından kalma İstanbul - Büyükkada da dört dönümlük bir kıta bağ ile Yenikapı'da yanmış han arsasından başka emlak ve serveti bulunmadığı sicildeki mal beyannamesinde yazılıdır.

Aldığı Ödüller

Sivrihisar kaymakamı iken, idaresindeki çalışmalarıyla şöhret bulan adı geçen ilçedeki uzun süreden beri pek tedbirli idaresinden dolayı Eskişehir valiliğinin bildirisi üzerine İçişleri Bakanlığınca “**Takdirname**” ile taltifiyle, İstanbul vali muaviniyen, Cumhurbaşkanını ile İran Şahının son İstanbul seyahatlerinde ve orada buldukları müddetçe asayiş ve emniyetin temininde gösterilen çalışmalardan dolayı İçişleri Bakanlığınca “**Takdirname**” ile ödüllendirilmiştir.

Yine İstanbul vali muavini iken, 1426 sayılı vilâyetler idaresi kanununa göre İstanbul'da teşkil edilen idaresinde gösterdiği faaliyetten dolayı Bakanlıkça “**Takdirname**” verilmiştir.

Manisa valisi iken, genel nüfus sayımının yapılmasında gösterdiği üstün başarısından dolayı istatistik genel müdürlüğünün teklifi üzerine İçişleri Bakanlığınca “**Takdirname**” ile ödüllendirilmiştir.⁵⁷

57 Hayri ORHUN-Celal KASAROĞLU-Mehmet BELEK-Kazım ATAKUL, *Meşhur Valiler*, İç İşleri Bakanlığı Merkez Valileri Bürosu Yayınları, Ankara 2000, s. 465-470

IV. 1. 2. Osman Sabri APAL

Tekirdağ eski muhasiplerinden Mehmet beyin oğludur. 1903 yılında Limni' de doğmuştur. 1927 yılında, pekiyi derece ile **Mülkiye Mektebini** bitirmiştir. Aynı yıl Balıkesir Maiyet Memurluğuna tayin edilmiş, bir müddet sonra da Şark Müfettişi Umumiliği Umuru Tahririye Kâtipliğine nakledilmiştir. 1928 yılında Nusaybin ve 1929 yılında Savur Kaymakamlığına atanmıştır.

1930 yılında **Emniyet Genel Müdürlüğü 4 üncü Şube Müdürlüğüne** getirilmiş, bundan sonra Trakya Umumi Müfettişliği iskân Müşavirliğinde bulunmuş 1935 yılında İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavir Muavini olmuştur.1939 yılında Trabzon ve 1940 yılında Afyon Valiliklerine atanmıştır. Afyon Valisi bulunduğu sırada **11.7.1941** tarihinde **Emniyet Genel Müdürlüğüne** tayin edilmiş ve 3.8.1946 tarihinde Ankara Valiliğine atanması dolayısıyla ayrılmıştır. Buradan Üçüncü Umumi Müfettişliğe nakledilmiş ve 1948 yılında İzmir Valiliğine atanmıştır.

29.11.1951 tarihinde İçişleri Bakanlığı Müsteşarlığına yükselmiştir. 1952 yılında tekrar İzmir Valiliğine ve 1953 yılında da İller Bankası İdare Meclisi Başkanlığına getirilmiştir. 1954 yılında emekliye ayrılmıştır. Bundan sonra siyasî hayata başlayan Osman Sabri Adal 1954 ve 1957 yıllarında İzmir'den Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekili adayı olmuş ise de seçimlerde kazanamamış bu süre içinde, adı geçen partinin İzmir, Aydın ve Balıkesir Müfettişliğini yapmıştır.1961 yılında CHP den İzmir Milletvekilliğine seçilmiştir. Bir devre bu vazifeyi ifa etmiş, 1965 seçimlerinde adaylığını koymamıştır.

17.3.1966 günü Ankara'da vefat etmiştir. Evli ve Ali Nihat adında bir oğlu vardır.⁵⁸

58 URGANCIOĞLU, *a.g.e.* , s. 21–22

IV. 1. 3. Ali Kemali AKSÜT⁵⁹

Ali Kemali Aksüt, başarılı yöneticiliği yanında, bilimsel çalışmalarıyla tanınmış, çeviri eserler vermiş Mülkî İdare Âmirlerimizdendir. "Erzincan Tarihi" yazarı olarak isim yapmıştır.

Ali Kemali, Yanyalı İbrahim Ağa ile Nebile Hanım'ın oğludur. 1884'de Yanya'da doğdu. Yanya İdadisi'nde orta öğrenimini tamamladı. 1908 yılında **Mülkiye Mektebi**'nden İyi derece ile diploma aldı. Eylül 1908'de atandığı Yanya Vilâyeti Maiyet Memurluğu ile Devlet hizmetine girdi. Ocak 1909'da Yanya Rüşdiyesi Tarih-Coğrafya öğretmenliğine, Haziran 1911 'de Filât Kazası Kaymakam Vekilliği'ne; Eylül 1911'de yeniden Yanya Rüşdiyesi Tarih - Coğrafya öğretmenliğine ve Temmuz 1912'de Filât Kaymakamlığı'na atandı.

Bundan sonra sırasıyla Nisan 1914'de Mecidiye(Çiçekdağı) Kaymakamlığına, Ağustos 1914'de Mucur Kaymakamlığına, Kasım 1917'de Ankara Vilâyeti Hukuk İşleri Müdürlüğü'ne, Ağustos 1918'de Haymana Kaymakamlığına, Nisan 1919'da Kalecik Kaymakamlığına ve Haziran 1920' de Bandırma Kaymakamlığına tayin olundu.

Temmuz 1920' de **Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Şubesi Müdürlüğü**'ne getirildi. Ekim 1920'de Üçüncü Sınıf, Mart 1921'de İkinci Sınıf Mülkiye Müfettişliği'ne terfi ettirildi. Eylül 1921 'de Millî Eğitim Bakanlığına geçti. Niğde Sultanisi' nde Fransızca öğretmeni olarak göreve başladı. Ertesi yıl Niğde Darülmualimin' de (Öğretmen Okulu) Fransızca Öğretmenliğini de üstlendi. Eylül 1922'de Mülkiye Müfettişliği göreviyle yeniden idare mesleğine döndü. 1. 2. 1928 tarihinde terfi ettirilerek Ordu Valiliği' ne getirildi. Bu görevi 24. 7. 1930 tarihinde Erzincan, 13. 4. 1932 tarihinde Bayazıt ve 14. 6. 1933 tarihinde Bilecik Valiliği görevleri izledi. Görülen lüzum üzerine 21.8.1934 tarihinde 2/1159 Sayılı Kararname ile Bakanlık emrine alınarak 26.9.1934 tarihinde emekli edildi.

İstanbul' a yerleşen Aksüt, Devlet Deniz Yolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü' nde Emekli Sandığı ve Personel İşleri Müdürü olarak 1950 yılına kadar çalıştı. Eylül 1950 'de İstanbul Robert Kolej'de Edebiyat Öğretmenliği'ne başladı. Bu görevde iken 12 Temmuz 1962 Perşembe günü vefat etti.

⁵⁹ BALTAOĞLU, *a.g.e.*, s.296, İçişleri Bakanlığı Arşivi, *938 nolu Sicil Dosyası*

Haldun ve Sadun adlarında iki erkek ve üç kız evlât babası idi. Mülkiye mezunu olan büyük oğlu Haldun vefat etmiştir. Küçük oğlu Taburî Sadun Aksüt, İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı öğretim görevlisidir. Ali Kemâli Bey'in sicilinde Fransızca ve Rumca konuşup yazdığı ve Arnavutçayı anladığı kayıtlıdır. Aksüt'ün basılmış eserleri vardır.⁶⁰

Aldığı Ödüller

Bayazıt Valiliği döneminde yaptığı yol çalışmalarından dolayı, kendisine Bayındırlık Bakanı Hilmi Uran imzalı 28.9.1932 tarihli “**Takdirname**” verilmiştir.

60 Yrd. Doç. Dr. Ali Birinci, Ali Kemali Aksüt'ün Filât Hatıraları, Ankara Üniversitesi, *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, Ankara 1993, Sayı.4, s.34

IV. 1. 4. Cemal BARDAKÇI

Ali Cemal (Bardakçı), 1886 yılında Karasi (Balıkesir) Livası' nın Burhaniye ilçesinde doğdu. Babası tüccarlardan Osman Hakkı Efendi, Annesi Ayşe Hanım' ır. Öğrenimini, Burhaniye Rüştîyesi' nde, Bursa İdadîsi' nde ve İstanbul' da **Mekteb-i Mülkiye**de yaptı. **Mülkiye'yi 1909** yılında bitirdi. 7 Ekim 1909 tarihinde Bursa Vilâyeti Maiyet Memurluğu' na atanarak Devlet Hizmeti' ne girdi. Bu görevde 7 Ekim 1912 tarihine kadar çalıştıktan sonra istifa ederek İstanbul' da ticaretle uğraştı.

Cemal Bardakçı, Ulusal Kurtuluş Savaşı' nda hizmeti geçen Mülkî İdare Âmirlerimizdendir. Mesleğin her katında başarıyla görev yapmış, Konya Valiliğinden emekli olmuştur. Emeklilik yıllarını türlü konularda makaleler ve kitaplar yazarak değerlendirmiştir.

3 Ağustos 1914 tarihinde Eskişehir Çifteler Bucak Müdürlüğü' ne atanarak yeniden kamu görevine başladı. Bu görevi 27 Ekim 1915 tarihine kadar sürdürdü. Gösterdiği başarı üzerine Kaymakamlığa terfi ettirildi. 3 Kasım 1915- 2 Ağustos 1917 tarihleri arasında Mihaliççik, 14 Ağustos 1917 – 26 Nisan 1919 tarihleri arasında Kalecik, 2 Mayıs 1919 – **10 Nisan 1920** tarihleri arasında Haymana Kaymakamlığında bulundu. Kaymakamlıkla ilişkisi kesilmeden, 2 ay kadar **Ankara Polis Müdür Vekili** olarak hizmet gördü.

Ankara Vali Vekili Yahya Galip Bey' in, bu göreve atandığını bildiren ve hemen göreve başlamasını isteyen telgrafi üzerine, ertesi günü 7 saatlik bir at yolculuğundan sonra Ankara' ya gelip başladı. Bu dönemde, kendisinin sağduyusunu ve öngörüsünü kanıtlayan bir olay yaşandı. Durumlarından kuşku duyulan Hürriyet ve İtilâf Fırkası üyelerinden 70 kişinin Vali' nin emriyle toplanarak Sarıkışla' da gözetim altına alındıkları haberini alan, Cemal Bey, bu işlemin, ülkeyi Birinci Dünya Savaşı' na sokan ve İmparatorluğun yıkılmasına neden olan İttihat ve Terakki Fırkası' nın etkisiyle yapıldığı kanısını uyandıracak ve kurtuluş harekâtının karşısında olanların eline güçlü bir silâh vereceği düşüncesiyle büyük bir kaygıya kapıldı. Bu durumda yapılacak iş, gözetim altında tutulanların salıverilmesinin sağlanmasından ibaretti.

Cemal Bey, hemen Vali Vekili Yahya Galip Bey'i ziyaret etti. Düşündüklerini açıkladı ve O'nu ikna etti. Bundan sonra Cemal Bey, Vali vekili' nin isteği üzerine

Kolordu Komutan Vekili Yarbay Mahmut Beyle konuştu. Mahmut Bey, güvenlik güçlerinin yetersiz olduğunu, şüpheli bazı kimselerin bir önlem olarak gözetim altına alındıklarını söyledi. Daha sonra Kolordu Komutan Vekili, gözetim altında bulunanların, kefillerinden alınacak birer belge karşılığında salıverilmelerini uygun gördü. Cemal Bey, böyle bir belge istemenin, yönetimin güçsüzlüğünü göstereceğini ileri sürdü ise de, sözünü dinlemedi. Vali Vekili'ne gereken bilgi verildikten sonra, kefil senedi getirebilenler salıverildiler. Kendilerine kefil bulamayan kişilerin kefilliğini de bizzat Polis Müdür Vekili Cemal Bey (Bardakçı) üstlendi.⁶¹

Bu olay, Cemal Bey'in ulusal davalardaki duyarlılığını ve ileri görüşlülüğünü göstermiştir. Cemal Bey'in **Ankara Polis Müdür Vekili**⁶² olarak asıl hizmeti, aldığı önlemlerle şehirde genel güvenliği ve esenliği sağlanmasında görüldü. Nitekim Şehirde yabancı subayların bulunmasından şımaran gayri Müslim halk, geceleri sokaklarda geç saatlere kadar laterna çalışıyor, taşkınlıklar yapıyor, haklı huzursuz ediyordu. Cemal Bey, emniyet örgütüne verdiği sıkı emirlerle bu durumlara bir son verdi. Üst makamların beğenisini, halkın güvenini, sevgi ve saygısını kazandı.

Heyet-i Temsiliye Reisi (Temsil Kurulu Başkanı) ile kurul üyelerinin Ankara' ya gelişi, Cemal Bey' in Polis Müdür Vekili olarak görev yaptığı döneme rastlar. Kurul Başkanı Mustafa Kemal Paşa' nın ve Kurul üyelerinin karşılanıp yerleştirilmelerinde Cemal Bey' in üstün çabası ve başarısı görüldü.

1919 yılı Aralık ayının ikinci yarısında, bir gün Ankara Vali Vekili Yahya Galip Bey, kendisini makama çağırarak Mustafa Kemal Paşa'nın Temsil kurulu ile birlikte Ankara' ya gelmeye ve burayı ulusal hareketin merkezi yapmaya karar verdiğini söyler. Ve görkemli bir karşılama yapılmasını, özellikle İl' deki İngilizlere ve Fransızlara gözdağı vermek için çok sayıda atlı karşılayıcının bulundurulmasını istedi.

Cemal Bey' in önerisi üzerine, ilçe kaymakamlarına telgraflar çekilerek atlı ekiplerin oluşturulması talimatı verildi. Ancak, alınan yanıtlardan bunun olanaksızlığı anlaşıldı. Bunun üzerine Cemal Bey, Haymana' ya giderek iki gün içinde 100' e yakın

61 Mazhar Müfit KANSU, *Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber*, C.I, TTK yayını, Ankara 1986, s.219, Cemal BARDAKÇI, *Anadolu İsyancıları*, Berikan Elektronik Basım Yayın, İstanbul 1940, s.10-13

62 Cemal BARDAKÇI, *a.g.e.*, s.9-10.

atlı topladı ve üçüncü günü Ankara' ya hareket etti. Akşama doğru Gölbaşı' na ulaşıldı. Atlılar onar onbeşer kişilik gruplar hâlinde çevre köylere yerleştirildiler.

Ertesi günü atlılardan bir kısmının kaçtığı, kalanların da köylere dönmek istedikleri öğrenildi. Yapılan soruşturma sonunda, atlıların, Aydın Cephesi' ne gönderilecekleri şeklindeki asılsız bir söylentinin etkisinde kaldıkları anlaşıldı. Son bir çabayla kaçanlar köylerinden toplandı.

Bu çalışmalarında Cemal Bey' e, Askerlik Şubesi Başkanı Yüzbaşı Mehmet Sait (Atasuğ), Emekli Jandarma Teğmeni Halit (Adatepe), Belediye Başkanı Çulluların Ali Tevfik Efendi, Haymana Müftüsü ve Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Başkanı Ahmet Vehbi Bey, Kargalı Köyünden Kara Mustafa (Tekeli), Alagöz Köyü' nden Türkoğlu Ali Ağa destek ve yardımcı oldular.

Cemal Bey, asıl görevi olan Haymana Kaymakamlığı' na döndükten bir süre sonra Ankara Vali Vekili Yahya Galip (Hakan) Bey' den 8 Nisan 1920 tarihli telgraf aldı.⁶³

Cemal Bey' in bu göreve atanmasında, Çorum Hükümet Tabibi Atıf ile Abbas adındaki kişinin Hükümet' e karşı başkaldırmaları neden olmuştu. Adı geçenler, bir kısım halkı çevrelerine toplayarak Kuvvâ-yı Milliye aleyhine harekete geçmişlerdi.

Cemal Bey, Vali Vekili Yahya Galip Bey' i ziyaret ederek emirlerini aldıktan sonra Temsil Kurulu Başkanı Mustafa Kemal Paşa' yı ziyaret etti. Paşa kendisine şunları söyledi:

"Çorum' daki hadiseyi tabii öğrendiniz. Sizin Kalecik ve Haymana kazalarındaki başarılarınızı ve Ankara Polis Müdürlüğü Vekâleti' nde yeteneğinizi gösterdiğinizizi haber aldım⁶⁴ Bu itibarla, Çorum Mutasarrıflığı vekâletine' ne tayininizi tasvip ettim. Çorum' a varınca. Atıf ve Abbas denilen adamları tevkif edeceksiniz. Sonra da Mutasarrıflık dâhilinde, maksat ve hedeflerimize aykırı durum ve tutumlara engel olacaksınız. Buradan size asker ayıramayacağız. Yalnız gideceksiniz. Artık Haymana' ya dönmeyeceksiniz. Bu sözlerimle ne demek istediğimi anlıyor musunuz?"

63 Enver Behnan ŞAPOLYA, *Atatürk ve Seymen Alayı*, Ankara Kulübü Yayınları, Ankara 1971, s. 30-34.

64 Cemal BARDAKÇI, *a.g.e* . s. 9

Bu talimata karşılık Cemal Bey'in yanıtı şöyle oldu:

"Evet, Paşa Hazretleri, ya benzeniz Atıf ile Abbas' ın ellerine düşeceğim; tabî dönmeceğim yahut benzenizin ellerine düşecekler, bu takdirde de Çorum' da kalacağım, yine dönmeceğim..."

Bu yanıt üzerine Paşa:

"Çok güzel, dedi, haydi bakayım, vakit geçirmeden yola çıkınız. Size verdiğimiz bu yeni ve önemli görevi de başaracağımdan eminim."

Cemal Bey, Valilikten atanma emrini aldıktan sonra 17 Nisan Cuma günü atına atlayarak Çorum'un yolunu tuttu. Sungurlu İlçesi'ne ulaştığında, Kaymakam' la konuşurken Askerlik Şube Başkanı kendisine, açılmış bir şifre telgraf getirdi. Çorum' da önemli bir kişiden gelen telgraf şöyleydi:

"Ankara' dan Çorum' a bir Mutasarrıf Vekili' nin gelmekte olduğunu haber aldık. İlgin ve Koparan Boğazları asilerin elindedir. Mutasarrıf Vekili yalnız gelmek isterse hayatı tehlikeye düşecektir. Ya Sungurlu' da kalsın veyahut yanına kuvvetli bir askerî kıt'a alsın."

Bu telgrafa karşın Cemal Bey, Çorum' a hareket ettiği mesajını çekmekle birlikte Mutasarrıflığa da, açık bir telgraf göndererek Doktor Atıf ile Abbas' ın kaçmalarına meydan verilmeden hemen yakalanmalarını istedi.

Ertesi günü yanına 2 jandarma eri alarak sözü edilen boğazları tehlikesizce geçtikten sonra, Çorum' dan gelen karşılama heyetinin başında bulunan Mutasarrıf Vekili' ne ilk sözü, doktor Atıf ile Abbas' ın yakalanıp yakalanmadığını sormak oldu. Yanıt olumsuzdu. Durumu öğrenen isyancılar kaçmışlardı. 21 Nisan 1920'de Çorum' da işe başlayan Cemal Bey, ilçelere ve komşu livalara birer telgraf göndererek Atıf ve Abbas' ın görüldükleri yerde yakalanarak gözetim altında Çorum' a gönderilmesini istedi. Durumu bir telgrafla Ankara Valiliği' ne de bildirdi.

Bir süre sonra, bu kişilerin bir Amerikan torpidosu ile İstanbul' a gittikleri, Çorum Murahhas Heyeti olarak Vahdettin' in huzuruna çıkarıldıkları ve kendilerine 4. Rütbeden Mecdî Nişanı verildiği öğrenildi.

Bu arada **13 Mayıs 1920** tarihinde Cemal Bey' in **Çorum Mutasarrıflığı'** na asaleten ataması yapıldı. Cemal Bey, 21 Nisan 1920–9 Ekim 1921 tarihleri arasında görev yaptığı Çorum mutasarrıflığı' ndan sonra Ertuğrul (Bilecek) Mutasarrıflığı' na atanmış ise de, bu atama kararı uygulanmadı. **11 Ekim 1921** tarihinde **Çankırı Mutasarrıflığı'na** atandı, burada 23 Ekim 1921–8 Eylül 1922 tarihleri arasında hizmet gördü.⁶⁵

Çankırı Mutasarrıflığı'ndan sonra sırasıyla: **Denizli Mutasarrıflığı (3 Ekim 1922 -1 Ekim 1923), Denizli Valiliği (1 Ekim 1923 – 29 Haziran 1925), Diyarbakır Valiliği (12 Temmuz 1925 -15 Ağustos 1926), Çorum Valiliği (13 Kasım 1929 – 4 Mayıs 1933), Konya Valiliği (10 Mayıs 1933 – 28 Aralık 1938) görevlerinde bulundu.**

Cemal Bey, 28.12.1938 tarihli ve 10117 sayılı kararname ile önce Bakanlık Emri'ne alındı, 18.2.1939 tarihli ve 2/10383 sayılı Kararname ile de emekli edildi.

Genç denebilecek bir yaşta emekli edilen Bardakçı, 6.6.1981 tarihinde 94 yaşında vefat etti. Cebeci Mezarlığı'nda toprağa verildi.

İki kız ve bir erkek evlâdı vardır. Oğlu İlhan Bardakçı ve torunu **Murat Bardakçı** tanınmış araştırmacı **gazeteci** ve **yazarlarındandır.**

118 Nolu Sicil Dosyası' nda ve Çorum Mutasarrıfı bulunduğu sırada düzenlediği 2 Eylül 1920 tarihli Tercüme-i Hâl Varakası'nda Fransızca'yı bildiği yazılıdır.⁶⁶

65 Cemal BARDAKÇI, *a.g.e.*, s. 11-13

66 Cemal BARDAKÇI, *a.g.e.* , s. 103

Aldığı Ödüller

Kalecik Kaymakamlığı'nda iken 13 Şubat 1919 tarihinde aldığı tarım işlerinde çaba ve başarı gösterdiğinden Dördüncü Dereceden “**Mecidî Nişanı**” ile ödüllendirilmiştir.

Cemal Bey'in Çorum'da, Mutasarrıflık görevinden bir süre sonra Vali olarak görev yapmıştır. Bu dönemde Cemal Bey'in özellikle eğitim işlerine önem verdiği, bu nedenle Millî Eğitim Bakanlığı'nca 11 Şubat 1931 tarihli ve 36789 sayılı yazıyla “**Takdirname**” ile ödüllendirilmiştir.⁶⁷

⁶⁷ Hanefî AYTEKİN, *İz Brakan 100 Ünlü Konya Valisi*, Konya 1994, Mehmet ALDAN, *İz Brakan Mülki İdare Amirleri III*, İç İşleri Bakanlığı APK Başkanlığı, sayı 41, Genel 533, Ankara 1973, s. 163–176

IV. 1. 5. Tacettin ORTAÇ⁶⁸

1907 yılında Selanikte, Hacer ve Kerim oğlu olarak dünyaya geldi. İlköğrenimini Selanik tamamladı. Orta öğretime başlayacağı sırada çıkan Balkan Harbi sonrası Selanik'in içinde bulunduğu balkanların işgali üzerine ailesiyle birlikte İstanbul' a geldi. Orta öğrenimini burada tamamladı.

Daha sonraları Ankara' ya gelerek Ankara Lisesine girdi. Lise öğrenimini tamamladıktan sonra, girdiği **Mektebi Mülkiyeden (Siyasal Bilgiler Fakültesi)** 09 Mayıs 1932 tarihinde mezun oldu.

Müracaatı üzerine intihap encümeni tarafından polis mesleğine alınmasına karar verildikten sonra, 27 Ağustos 1930 tarihli atama kararıyla Emniyet Umum Müdürlüğü kadrosundaki 25 lira maaşlı memurluk görevini ataması yapıldı. Polis Teşkilatındaki bu görevini 7 Eylül 1931 tarihine kadar sürdürdü.

Emniyet Genel Müdürlüğü emrinde memurken, naklen ve terfian İstanbul valiliği 25 Lira maaşlı maiyet memurluğu görevine ataması yapıldı. 14 Eylül 1931 tarihinde yeni görev yerinde görevine başladı. Uluborlu kaymakamlığına vekâleten görevine ataması yapıldığından dolayı, 19 Kasım 1931 tarihi itibariyle eski görev yerinden ayrılarak, 25 Kasım 1931 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. Bu kadrodaki görevini 8 Mart 1933 tarihine kadar sürdürdü.

Uluborlu kazası kaymakamlığı görevini vekâleten yürütmekte iken, 28 Şubat 1933 tarihinde 40 lira maaşla asaleten ataması yapıldı. 1 Nisan 1934 tarihinde askerlik görevini ifa etmek üzere kaymakamlık görevinden ayrıldı. 31 Ekim 1935 tarihi itibariyle kaymakamlık görevine tekrar başladı.

6 Mart 1936 tarihli atama kararıyla **Manisa vilayeti** polis kadrosu **üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. Yürürlüğe giren 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu hükümleri gereğince memuriyet unvanı dördüncü sınıf emniyet müdürü olarak değiştirildikten sonra, almakta olduğu maaşı da 45 liraya yükseltildi.

⁶⁸ Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A - 1852 Numaralı Özlük Dosyası

4 Kasım 1938 tarihli atama kararıyla **İstanbul Emniyet Müdürlüğü** 55 lira maaşlı **üçüncü şube müdürlüğü** görevine ataması yapılması nedeniyle 28 Kasım 1938 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Bu kadrodaki görevini 1 Eylül 1939 tarihine kadar sürdürdü. İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosunda üçüncü şube müdürü olarak görev yapmaktayken, 28 Temmuz 1939 tarihinde naklen İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu dördüncü şube müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 1 Eylül 1939 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Bu görevini 5 Şubat 1940 tarihine kadar sürdürdü.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü emrinde Dördüncü Şube müdürüyken, **17 Ocak 1940** tarihinde 60 lira maaşlı **Kocaeli Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 5 Şubat 1940 tarihi itibariyle eski görev yerinden ayrılarak, 20 Şubat 1940 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı.

22 Eylül 1941 tarihli atama kararıyla **Emniyet Umum Müdürlüğü** kadrosu **Yedinci Şube Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 9 Birinci Teşrin 1941 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. 13 Haziran. 1942 tarihli atama kararıyla, Balıkesir vilayeti Emniyet Müdürlüğü kadrosu 70 lira maaşlı ikinci sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 17 Haziran 1942 tarihi itibariyle eski görev yerinden ayrılarak, 6 Temmuz 1942 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. Bu görevini 14 Ağustos 1942 tarihine kadar sürdürdü.

Balıkesir vilayeti Emniyet Müdürlüğü kadrosunda ikinci sınıf emniyet müdürüyken, 22 Temmuz 1943 tarihinde İçel Emniyet Müdürlüğü kadrosu 70 lira maaşlı ikinci sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 29 Ağustos 1943 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. Bu görevini sürdürmekte iken, 31 Mayıs 1944 tarihi itibariyle maaşı 80 liraya yükseltildi.

45 günlük eğitim için 13 Haziran 1944 tarihi itibariyle yedek subay olarak askere alındı. Eğitim görevini tamamladıktan sonra, 29 Temmuz 1944 tarihi itibariyle terhis olarak 1 Ağustos 1944 tarihi itibariyle görevine başladı.

Balıkesir Emniyet Müdürüyken Emniyet Umum Müdürlüğü ikinci şube müdürlüğü görevine ataması yapıldı. Bu görevini sürdürmekteyken, Emniyet Umum Müdürlüğü Sekizinci Şube müdürlüğü görevine atandı.

Bulunduğu rütbedeki bekleme süresini tamamladığından ve bir üst rütbeye terfi ettirilerek, birinci sınıf emniyet müdürlüğü rütbesine terfi ettirildi. 2 Haziran 1948 tarihinde birinci sınıf polis müfettişliği görevine ataması yapıldı. Emniyet Umum Müdürlüğü kadrosunda birinci sınıf polis müfettişi olarak görev yapmaktayken, 2 Temmuz 1950 tarihli atama kararıyla polis başmüfettişliği görevine ataması yapıldı.

28 Şubat 1951 tarih atama kararıyla **vekâleten İzmir vilayeti Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. **28 Ekim 1954** tarihinde **Zonguldak Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. **19 Kasım 1956** tarihinde ise **Samsun Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. **27 Haziran 1960** tarihli atama kararıyla Emniyet Genel Müdürlüğü kadrosu **Teftiş Kurulu Başkanlığı** emrine **polis başmüfettişi** olarak ataması yapıldı. Teftiş Kurulu Başkanlığı emrinde polis başmüfettişi olarak görev yapmakta iken, Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrosunda istihdam edilmesine karşılık, geçici olarak 1.500 lira maaşlı **Ankara Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 26 Ağustos 1960 tarihi itibariyle maaşı 2.000 liraya çıkarıldı.

Başarılarla dolu meslek hayatının sonuna geldiğinden bahisle, dairesi tarafından 2 Haziran 1961 tarihi itibariyle zorunlu olarak emekli edildi. Ancak kendisi bu emekli edilme işlemine itiraz etti. Danıştay'da görülen dava sonucunda; 5. Dairenin 19 Kasım 1963 tarih ve E / 11205, K.963/3809 sayılı kararıyla emeklilik işleminin iptaline karar verildi. Tekrar eski görevine başlatıldı. 10 Aralık 1963 tarihli atama kararıyla naklen İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü sivil savunma uzmanlığı görevine ataması yapıldı. Mülki ve Emniyet Teşkilatında başarılı hizmetler yürüten Tacettin Ortaç, evli bir çocuk sahibiydi.

Aldığı Ödüller

Tacettin Ortaç, Uluborlu kazası kaymakam vekilliği görevini sürdürdüğü zaman köylerde okul yaptırmaya muvaffak oldu. Olumlu hizmetlerinin olağanüstü hizmetler kategorisinde takdir edilmeye değer olarak kabul edilmesinden dolayı, Isparta valiliğince verilen olumlu kararı doğrultusunda, 05 Aralık 1932 tarihi itibariyle "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Manisa Emniyet M¼d¼rl¼g¼nde g¼rev yaptığı sırada; ¼lkenin birçok yerinde birçok suç işlediğinden dolayı aranmakta olmasına karşın sahte kimlikle Manisa'da bir takım dolandırıcılık eylemlerine kalkışan Hakkı adlı kişinin yakalanmasında gösterdiği olağüst¼ gayret ve başarılı çalışmalarından dolayı valilik makamının kararı doğrultusunda 14 Aralık 1936 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.⁶⁹

69 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.6-9

IV. 1. 6. Kamuran ÇUHRUK⁷⁰

1906 yılında Kastamonu vilayetinde dünyaya gelen Kamuran Çuhruk, Ali Talat beyin oğluydu. İlk ve orta öğrenimini Kastamonu' da tamamladı. Girdiği Ankara erkek lisesinde eğitimini tamamladıktan sonra girdiği **Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesini** bitirerek diploma almaya hak kazandı.

Müracaatı üzerine intihap encümeninin olumlu görüşü doğrultusunda polis mesleğine alınmasına karar verilerek, 22 Temmuz 1930 tarihli atama kararıyla Emniyet Umum Müdürlüğü Üçüncü Şube Müdürlüğü emrinde boş olan 25 lira maaşlı memurluk görevine stajyer memur olarak ataması yapıldı. 27 Ağustos 1930 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı.

Stajyer memur olarak görev yapmakta iken, 6 Eylül 1931 tarihinde Ankara Emniyet Müdürlüğü kadrosu merkez memurluğu (Emniyet Amirliği) görevine ataması yapıldı. 16 Ağustos 1932 tarihinde ise İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu merkez memurluğu görevine ataması yapılmasından dolayı, 1 Eylül 1932 tarihinde görevinden ayrılarak, 4 Eylül 1932 tarihi itibariyle İstanbul Emniyet Müdürlüğü emrindeki görevine başladı. Yapılan değerlendirme sonucu, bir üst rütbeye terfi ettirilmesine karar verilerek, Emniyet işleri Umum Müdürlüğü kadrosu 35 lira maaşlı polis müfettiş muavinliği görevine ataması yapıldı. 18 Eylül 1933 tarihi itibariyle İstanbul Emniyet Müdürlüğü emrindeki görevinden ayrılarak 19 Eylül 1933 tarihi itibariyle yeni görevine başladı.

Bu görevdeyken 4 Aralık 1933 tarihli atama kararıyla 40 lira maaşlı Çankırı Çerkeş kaymakamlığı görevine ataması yapıldı. 10 Ocak 1934 tarihi itibariyle polis müfettiş muavinliği görevinden ayrılarak, 23 Ocak 1934 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı.

Çerkeş kaymakamlığı görevini yürütürken **23 Haziran 1935** tarihli atamayla **İstanbul Emniyet Müdürlüğü beşinci şube müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. Çerkeş kaymakamlığı görevinden ayrılarak, 23 Temmuz 1935 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

⁷⁰ Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi , A -1853 Numaralı Özlük Dosyası

İstanbul Emniyet Müdürlüğü Beşinci Şube müdürüyken, **3 Eylül 1935** tarihli atamayla **Birinci Şube müdürlüğü** görevine atanması yapıldı. 13 Eylül 1935 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. **30 Temmuz 1936** tarihli atamayla **İstanbul Emniyet Müdürlüğü emniyet müdür yardımcılığı** görevine atanması yapıldı. 13 Ağustos 1936 tarihi itibariyle yeni görevine başladı. 23 Ocak 1937 tarihinde dolayı maaşı 45 liraya çıkarıldı. Yürürlüğe giren 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu hükümleri gereği olarak maaşı, 1 Eylül 1937 tarihinde 70 liraya yükseltildi. **26 Kasım 1938** tarihli atama kararıyla **Emniyet Umum Müdürlüğü Birinci Şube müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 30 Kasım 1938 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı.

17 Temmuz 1939 tarihli atama kararıyla naklen Başbakanlık Arşiv Dairesi Müdürlüğü görevine ataması yapılması üzerine Emniyet Umum Müdürlüğündeki görevinden ayrılarak 24 Temmuz 1939 tarihinde yeni görevine başladı. 31 Ağustos 1939 tarihi itibariyle maaşı 80 liraya yükseltildi.

9 Eylül 1941 tarihli atama kararıyla naklen 90 lira maaşlı **İstanbul Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 16 Eylül 1941 tarihi itibariyle Başbakanlık Arşiv Dairesi Müdürlüğü görevinden ayrılarak, aynı gün İstanbul Emniyet Müdürlüğü görevine başladı.

İstanbul Emniyet Müdürü olarak görev yapmaktayken, 14 Kasım 1942 tarihli atama kararıyla naklen ve terfian 90 lira maaşla Burdur Valiliği görevine ataması yapıldı. İstanbul valiliği Emniyet Müdürlüğü görevinden ayrılarak, 30 Kasım 1942 tarihi itibariyle Burdur Valiliği görevine başladı. Görev yapmakta iken, **12 Ocak 1944** tarihli atama kararıyla Emniyet Genel Müdürlüğü 90 lira maaşlı **Genel Müdür Yardımcılığı** görevine ataması yapıldı. Atama tarihi itibariyle eski görev yerinden ayrılarak, 24 Ocak 1944 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. 31 Ağustos 1944 tarihi itibariyle maaşı 100 liraya yükseltildi.

Şanlıurfa Valiliği görevine ataması yapıldığından dolayı, 20 Kasım 1946 tarihi itibariyle valilik görevine başladı. Evli olan ancak çocuksuz olan Kamuran Çuhruk, Almanca biliyordu.

Aldığı Ödüller

Görevi süresince, devletine ve görevine bağlılıkta taviz vermeyen ve bu bağlılığından dolayı önce zamanın sıkıyönetim komutanının 24 Mayıs 1945 tarihli yazısıyla 24 Mayıs 1945 tarihinde zamanın Sıkıyönetim Komutanı tarafından **takdir** edildi.

Aynı olaydan dolayı İçişleri Bakanı Hilmi ORAN' ın 15 Haziran 1945 tarihinde **“Teşekkür”** yazısıyla takdir edildi.⁷¹

71 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.10-12

IV. 1. 7. Osman Sabri ADAL⁷²

1903 yılında Limni Adasında dünyaya gelen Mehmet oğlu Osman Sabri Adal, ilk tahsilini Limni Mektebi iptidaisinde, rüştiye tahsilini ise İzmir Şark İdadisinde yaptı. İkinci dönemini Trabzon Sultanisinde ve son dönemini de Edirne lisesinden aliyyüralâ derece ile mezun oldu. Yüksek tahsilini **Mülkiyede** tamamladı.

Bundan sonra Nisan 1923 tarihinde Tekirdağ vilayeti 8 lira maaşlı Varidat Katipliği görevine atandı. Valilik bünyesindeki bu memuriyet görevinin kaldırılmasından dolayı, 1 Kasım (Teşrinisani) 1923 tarihinde görevinden ayrıldı. Devlet memurluğuna tekrar müracaatı üzerine 25 lira maaşla Balıkesir Vilayeti Maiyet Memurluğu görevine ataması yapıldı ve 20 Temmuz 1927 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. Bu görevini ise 23 Aralık (Kânunuevvel) 1927 tarihine kadar sürdürdü. Bu tarih itibariyle Şark Umumi Müfettişliği Taharri İşleri Kâtipliği görevine ataması yapıldı. 23 Aralık (Kânunuevvel) 1927 tarihinde eski görev yerinden ayrılarak, 30 Aralık (Kânunuevvel) 1927 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı.

Şark Umumi Müfettişliği kadrosunda Taharri İşleri Kâtibi olarak görev yapmaktayken, terfian Mardin vilayeti Nusaybin kazasının 35 lira maaşlı Kaymakamlığı görevine ataması yapıldı. 14 Ağustos 1928 tarihinde Nusaybin Kaymakamlığı görevine başladı.

Nusaybin kazası Kaymakamlığı görevini sürdürmekteyken, Mardin ili Savur ilçesi 35 lira maaşlı Kaymakamlığı görevine ataması yapıldı. 11 Şubat 1929 tarihi itibariyle Nusaybin kazası Kaymakamlığı görevinden ayrıldı. 14 Şubat 1929 tarihinde Savur kazası Kaymakamlığı görevine başladı. 1 Eylül 1929 tarihi itibariyle maaşı 40 liraya yükseltildi. Savur kazası Kaymakamlığı görevini 12 Kasım (Teşrinisani) 1930 tarihine kadar devam ettirdi.

Savur kazası Kaymakamıyken, **Emniyet Umum Müdürlüğü** kadrosu 55 lira maaşlı **4'üncü Şube Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. **17 Kasım (Teşrinisani) 1930** tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. 1 Haziran 1932 tarihi itibariyle

72 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A -1857 Numaralı özlük Dosyası

silah altına alındı. Askerlik görevinin sona ermesi üzerine, 30 Nisan 1933 tarihinde tekrar görevine döndü. Emniyeti Umumiye Müdüriyeti 4'üncü Şube Müdürlüğü görevini fasıllı olarak, 27 Temmuz 1935 tarihine kadar sürdürdü. 27 Temmuz 1935 tarihinde Trakya Umum Müfettişliği kadrosu 70 lira maaşlı Iskan Müşavirliği görevine ataması yapıldı. 2 Ağustos 1935 tarihi itibarıyla yeni görevinde işe başladı. Trakya Umum Müfettişliğindeki görevini, müşavirlik görevinin ortadan kaldırıldığı 24 Aralık (Kânunuevvel) 1935 tarihine kadar sürdürdü.

24 Aralık (Kânunuevvel) 1935 tarihinde Dâhiliye Vekâleti emrindeki 70 lira maaşlı Hukuk Müşavir Muavinliği görevine ataması yapıldı. 31 Ocak (Kânunusani) 1936 tarihi itibarıyla yeni görev yerinde işe başladı. Bu kadrodaki Hukuk Müşavir Muavinliği görevini sürdürmekteyken 31 Mayıs 1937 tarihi itibarıyla maaşı 80 liraya yükseltildi. Hukuk Müşavir Muavinliği görevini 13 Haziran 1939 tarihine kadar sürdürdü.

Dâhiliye Vekâleti emrinde Hukuk Müşaviri olarak görev yapmakta iken, naklen ve terfian 90 lira maaşlı Trabzon Valiliği görevine ataması yapıldı. 13 Haziran 1939 tarihi itibarıyla Hukuk Müşavir Muavinliği görevinden ayrıldı. 23 Haziran 1939 tarihi itibarıyla Trabzon Valiliği görevine başladı. Trabzon Valiliği görevini 11 Aralık (Kânunuevvel) 1940 tarihine kadar sürdürdü.

Trabzon Valisiyken 90 lira maaşlı Afyon Valiliği görevine ataması yapıldı. 11 Aralık (Kânunuevvel) 1940 tarihinde Trabzon Valiliği görevinden ayrıldı. 25 Aralık (Kânunuevvel) 1940 tarihinde Afyon Valiliği görevine başladı. Bu görevini 10 Temmuz 1940 tarihine kadar sürdürdü.

Afyon Valiliği görevini sürdürmekteyken, **2 Temmuz 1941** tarihli atama kararıyla 25 lira maaşlı **Emniyet Umum Müdürlüğü** görevine ataması yapıldığından dolayı, 10 Temmuz 1941 tarihinde eski görev yerinden ayrılarak, 11 Temmuz 1941 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

Emniyet Umum Müdürü olarak görev yapmaktayken, Ankara Valiliği görevine ataması yapıldı. 3 Ağustos 1946 tarihi itibarıyla Ankara Valiliği görevine başladı. Üçüncü Umumi Müfettişlik görevine ataması yapıldı. Bu görevinden İzmir Valiliği

görevine ataması yapıldı. İzmir Valiliği görevindeyken 29 Kasım (Teşrinisani) 1951 tarihli atama kararıyla naklen İçişleri Bakanlığı Müsteşarlığı görevine ataması yapıldı. İçişleri Bakanlığı Müsteşarlığı görevini sürdürmekte iken, İller Bankası İdare Meclisi Reisliği görevini ataması yapıldı. Bu görevini sürdürmekte iken, 13 Kasım (Teşrinisani) 1953 tarihi itibariyle emekliye ayrıldı.

Devlet memurluğu görevinden ayrıldıktan sonra 1961 yılı milletvekili seçimlerinde İzmir Millet Vekili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine girdi, 17 Mart 1966 tarihi itibariyle vefat etti.⁷³ Osman Sabri AD AL, evli ve iki çocuk babası idi.

Aldığı Ödüller

Savur Kaymakamlığı sırasında, Türk Tayyare Cemiyetine yardımlarından dolayı Türk Tayyare Cemiyetinin (Türk Hava Kurumu) 20 Temmuz 1930 tarihli yazıları doğrultusunda "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.⁷⁴

⁷³ *Cumhuriyetin 50. Yılında İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü Kuruluşu, Tarihi Gelişimi, Görev ve Yetkileri ve 1923-1973 Çalışmaları*, II. Kitap, Ankara-1973, s. 30

⁷⁴ ŞAHİN, *a.g.e.*, s.152 - 154

IV. 2. Hukuk Mektebi Mezun Emniyet Müdürleri

IV. 2. 1. İhsan Sabri ÇAĞLAYANGİL⁷⁵

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün bütün kademelerinde başarıyla görev yapan İhsan Sabri Çağlayangil, Genel Müdür Yardımcısı iken Valiliğe atanmıştır. 27 Mayıs 1960 döneminde, gözetim altına alınan yöneticilerimizdendir.1961 yılında Parlamento'ya girerek Bakan ve Cumhurbaşkanı Vekili olarak uzun süre hizmet etmiştir.⁷⁶

İhsan Sabri (Çağlayangil), 1906 yılında İstanbul'da doğdu. Babası Reji Müdürlerinden Mehmet Sabri Bey'dir. Hamit oğulları olarak anılan ailesi, 1877 Osmanlı-Rus Savaşından sonra İstanbul' a gelmiş ve Manyas İlçesi' nin Değirmen boğazı köyüne yerleştirilmiştir. İhsan Sabri, İlköğretimini Bilecik' te yaptı. İstanbul' da Saint Joseph Koleji' ne iki yıl devam ettikten sonra İstanbul Erkek Lisesi' ne geçti. Arapça hocasının koltuğuna iğne sokulması olayından dolayı, bütün sınıfla birlikte okuldan çıkarıldı. İğne hadisesi diye ünlenen ve yapanları ortaya çıkarılamayan olaydan 2,5 ay sonra, öğrenimlerini İstanbul dışındaki okullarda tamamlamak üzere affedilen öğrenciler arasında bulunan İhsan Sabri, Ankara Erkek Lisesi' ne (Atatürk Lisesi) kaydını yaptırarak Ortaöğrenimini tamamladı. Yüksek Öğrenimini İstanbul **Hukuk Fakültesi**'nde yaptı.

12.10.1927 – 7.4.1930 tarihleri arasında Müskirat İnhisarı Müdüriyeti Umumiyesi' nde daktilograf ve kâtip olarak çalıştı. Avukat olmak istiyordu. Bir yakınının önerisi üzerine, Emniyet Genel Müdürlüğü 3. Şubede, 30.9.1931 tarihinde aday memur olarak göreve başladı: 3.9.1932 tarihinde asil memur olarak atandıktan sonra şube şefliklerinde, polis Müfettiş yardımcılığında görev yaptı. **1.10.1935 – 3.11.1937** tarihleri arasında **Malatya Emniyet Müdürlüğü** görevini yürüttü. **28.10.1937' de Emniyet Genel Müdürlüğü Arşiv Şubesi Müdürlüğü'ne**, 18.10.1940'da 2. Şube Müdürlüğü'ne, 19.8.1941' de 2. Daire Başkanlığı'na ve 7.10.1942 tarihinde Bayramiç Kaymakamlığı'na

75 İhsan Sabri ÇAĞLAYANGİL, *Anıları*, 2. baskı, İstanbul 1990 ,s. 44, Bilal Şimşir, *İhsan Sabri ÇAĞLAYANGİL Bizim Diplomatlar*, Ankara 1996, s.33-69, Fahri Çöker, *İhsan Sabri ÇAĞLAYANGİL, Türk Parlamento Tarihi-Cumhuriyet Senatosu üyeleri, Özgeçmişi*, C.I, Ankara 1998, s.15-90

76 Meydan Larousse, *İhsan Sabri Çağlayangil*, , C. 3, İstanbul 1990, s. 119, Erdem EMER, *Davulun Sesi*, Bilgi Yayınevi, Ankara1993 , s.120- 151

atandı. Buradan 16.6.1945' de Ahlât Kaymakamlığına tayin olundu ise de, aile ve sağlık sorunlarını ileri sürerek istifa etti.

9.12.1946' da Emniyet Genel Müdürlüğü Birinci Sınıf Emniyet Müdürlüğü'ne; **10.3.1947'de** Erzurum Emniyet Müdürlüğü kadrosuyla **Emniyet Genel Müdür Muavinliği'ne** tayin olundu. Ankara' da görev yaptığı dönemlerde Polis Koleji' nde ve Polis Enstitüsü' nde 'Polis Psikolojisi' ve 'Polis Taktiği' derslerini okuttu. 13.7.1949'da Yozgat, 27.6.1950' de Antalya, 17.3.1953' de Çanakkale 11.3.1954' de Sivas ve 28.10.1954' de Bursa Valiliği' ne atandı.

27 Mayıs 1960'da Silahlı Kuvvetlerin yönetime el koymasından sonra bir süre gözetim altında bulunduruldu ise de, soruşturmaya gerek görülmeyle serbest bırakıldı ve emekliye sevk edildi. 1961 Anayasası' nın yürürlüğe girmesinden sonra TBMM' nin Birinci (XII.) Dönemi için 15.10.1961' de yapılan genel seçimde Adalet Partisi adayı olarak Cumhuriyet Senatosu Bursa üyeliğine seçildi. 20 Şubat 1965'de kurulan Suat Hayri Ürgüplü Kabinesinde Çalışma bakanı oldu. 27 Ekim 1965'de Hükümetin istifası üzerine, Süleyman Demirel tarafından kurulan Hükümet' te Dışişleri Bakanlığı' na getirildi. Bu görevi Hükümet' in 12 Mart 1971' de istifasına kadar sürdürdü.

31 Mart 1975'de Başbakan Süleyman Demirel'in başkanlığında kurulan Hükümet'te yeniden Dışişleri Bakanı oldu. 21 Haziran 1977'de Hükümet' in istifası ve Ecevit Hükümet' inin göreve başlaması üzerine bakanlık görevi sona erdi. Başbakan Ecevit'in Meclisten güvenoyu alamaması sonucu 21 Temmuz 1977'de kurulan Süleyman Demirel Kabinesi'nde 5. kez Dışişleri Bakanlığına atandı. 5 Ocak 1978'de Hükümet' in istifası üzerine Bakanlıktan ayrıldı. 6 Kasım 1979'da yapılan seçimde Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına seçildi. 6 Mart 1980'de görev süresi sona eren Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk' ün yerine Cumhurbaşkanı Vekilliği görevine başladı. 12 Eylül 1980'de Senato Üyeliği ve Cumhurbaşkanı Vekilliği görevi sona erdi. 1982 Anayasası'nın geçici 4. Maddesi hükmüne göre 5 yıl süreyle siyaset yapması yasaklandı. 12 Eylül' den sonra bir süre Çanakkale'de Zincirbozan 'da gözetim altında tutuldu. 1987'de yapılan halkoylaması sonucunda siyaset yasağının kaldırılması üzerine kurulan Büyük Türkiye Partisi kurucuları arasında yer aldı. Bu partinin kapatılmasından sonra kurulan Doğru Yol Partisi' ne katıldı. Ancak, artık aktif politika yapmadı.

30 Aralık 1993 günü Ankara' da vefat etti. İstanbul Zincirlikuyu Mezarlığı' nda toprağa verildi. Çağlayangil' in Emine Firuzende Hanım' la evliliğinden Fatma İtr (1939) adında bir kızları vardır.

Aldığı Ödüller

Bayramiç Kaymakamlığı'nda okul ve öğretmen evi yapımında gösterdiği üstün başarıdan dolayı 28.6.1945 tarihinden İçişleri Bakanlığı'nca, 1945 yılında İlköğretim alanında gösterdiği olağanüstü gayretlerinden dolayı 8.7.1946 tarihinde İçişleri Bakanlığı'nca “ **Takdirname**” ile ödüllendirilmiştir.

Emniyet Genel Müdürlüğü Birinci Daire Başkanlığı görevindeyken 24.2.1944 günü Kavaklıdere yolu üzerinde meydana gelen, Almanya Büyükelçisi Von Papen'e yönelik suikast olayının faillerinin çok dikkatli çalışmalar neticesinde yakalanmaları üzerine 30.3.1942 tarihinde İçişleri Bakanlığı'nca,

Antalya Valiliği esnasında; Tarım ürünlerinden pamuklarda görülen zararlılarla yapılan mücadeledeki başarısından dolayı 22.1.1952 tarihinde Tarım Bakanlığı'nca, Serik Bölgesinde 17.7.1953 tarihinde çıkan yangının söndürülmesinde gösterdiği özverili çalışmalarından dolayı 14.8.1953 tarihinde Bakanlar Kurulu'nca, Çanakkale Valiliği esnasında (5.1.1954) tarihinde Dumanlıköyü yakınında meydana gelen uçak kazasında gösterdiği ilgi ve yardımdan dolayı 30.1.1954 tarihinde Ulaştırma Bakanlığı'nca, Ayrıca Ulaştırma ve Haberleşme hizmetlerinde, özellikle kurtarma ve yardım işlerinde gösterdiği başarılı çalışmalarından dolayı 15.3.1954 tarihinde Bakanlar Kurulu'nca, Bursa Valiliği sırasında; İl merkezinde ve İlçelerde, öğrenim çağındaki çocukların okula kavuşturulması için 1955–1956 ders yılında 9 ilkokul yapımını başlatmak, 28 köy okulunu hizmete açmak ve bunların giderlerini karşılamak hususlarındaki gayret ve başarılarından dolayı 14.4.1955 tarihinde Bakanlar Kurulu'nca, “**Birer Takdirname**” ile ödüllendirilmiştir.⁷⁷

⁷⁷ İçişleri Bakanlığı Arşivi, *İhsan Sabri Çağlayangil 5008 sayılı Sicil kayıtları*, ALDAN, a.g.e., s. 219–234

IV. 2. 2. İbrahim Nazif YAZMAN⁷⁸

Katipzâde İbrahim Nazif Yazman, 1881 yılında İstanbul'da Cemile ve Mehmet Galip beyin oğlu olarak dünyaya geldi. İlköğrenimini Cihangir Mektebi İptidaisinde tamamladı. Numune İdadisini bitirdi. Daha sonra **Hukuku Mektebinden** mezun oldu. Devlet memurluğuna müracaat ederek, 16 Eylül 1899 tarihinde Hariciye Nezareti Mektubî Kalemi mülazımlığı görevine atandı. 28 Şubat 1903 tarihine kadar sürdürdü. Sonra aynı dairenin Matbuat-ı Ecnebiye Kalemi 30 kuruş maaşlı mülazımlığı görevine atandı. 27 Ekim (Teşrinievvel) 1903 tarihine kadar sürdürdü.

Hariciye Nezareti Matbuat-ı Ecnebiye Kalemi mülazımlığı görevini yürütmekteyken, terfian Manastır Merkez Bidayet Mahkemesi 8 lira maaşlı aza mülazımlığı görevine ataması yapıldı. 9 Eylül 1907 tarihinde yeni görevine başladı. Görevdeyken, izin müddetini geçirdiğinden müstafi sayıldı.

Polisliğe yaptığı müracaat üzerine, intihap encümeni kararıyla merkez memuru rütbesiyle polis mesleğine alınmasına karar verildi. Ve İstanbul polis kadrosu 15 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 1 Eylül 1909 tarihinde Samatya Polis Merkezi merkez memurluğu görevine başladı.

3 Haziran 1912 tarihinde idari soruşturma başlatılması sebep gösterilerek görevden uzaklaştırıldı. Soruşturma neticesi göreve iade edilmesi üzerine, İstanbul polis kadrosu 12 lira maaşlı birinci sınıf ser taharri memurluğu görevine ataması yapıldı. 9 Ekim (Teşrinievvel) 1912 tarihinde görevine başladı. Bu görevi yerine getiremeyeceğinden başka bir göreve atandı.

30 lira maaşlı Konya Polis Mektebi Müdürlüğü görevine ataması yapılması nedeniyle, **29 Aralık (Kânunuevvel) 1924** tarihinde **Konya Polis Mektebi Müdürlüğü** görevine başladı. Buna ek olarak 30 Kânunuevvel 1924 tarihinde 25 lira maaşlı Kavanin Muallimliği görevini de yüklendi. Konya Polis Mektebinin kapatıldığı tarih 1 Haziran 1931 tarihine kadar sürdürdü. Mektebin kapanmasıyla birlikte açıkta kaldı.

78 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A-89 Numaralı Özlük Dosyası

Konya Polis Mektebinin kapanması neticesi devlet memurluğu görevinden ayrılması gerekirken 10 Nisan 1933 tarihli atamayla Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü emrinde 30 lira maaşlı müfettiş muavinliği görevine ataması yapıldı. 29 Nisan 1933 tarihinde yeni görevine başladı. 18 Haziran 1935 tarihinde maaşı 35 liraya yükseltildi. Burada görevini 13 Teşrinisani 1935 tarihine kadar sürdürdü.

13 Kasım (Teşrinisani) 1935 tarihli atamayla **Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü İkinci Şube Müdürlüğü** 35 lira maaşlı şefliği görevine ataması yapıldı. Bu görevini, 31 Ağustos 1937 tarihine kadar sürdürdü.

Yürürlüğe giren 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununa göre unvanı birinci sınıf emniyet amiri olarak değiştirildi. 1 Ağustos 1937 tarihli atamayla Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü 45 lira maaşlı birinci sınıf emniyet amirliği görevine ataması yapıldı. 8 Temmuz 1937 tarih ve 3656 sayılı Barem Kanununun gereğince 1 Eylül 1939'da maaşı 50 liraya yükseltildi.

23 Ekim (Teşrinievvel) 1940 tarihli atamayla Polis Enstitüsü 60 lira maaşlı öğretmenliği görevine ataması yapıldı. 24 Ekim (Teşrinievvel) 1940 tarihinde yeni görevine başladı.

İbrahim Nazif Yazman, Evli ve Arapça, Farsça ve Fransızca dillerini biliyordu.⁷⁹

79 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.81 - 83

IV. 2. 3. Hasan Fehmi VURAL⁸⁰

Hasan Fehmi Vural, 1887 yılında Ankara vilayeti Ayaş kazasında Musa Kazım beyin oğlu olarak dünyaya geldi. Safranbolu iptidaiye ve Rüştüyesinde ilk öğretimini tamamladı. İstanbul İdadi Mektebine girdi. İdadi Mektebinden 1903 yılında âlâ (iyi) derecede mezun oldu. Sonra **Hukuk Mektebine** girerek okutulan hukuk derslerini tahsil etti.

Müracaatı üzerine devlet memurluğu görevine alınarak açıktan Dâhiliye Nezareti 2 lira maaşlı Mektubi Kalemi Hulefalığı görevine ataması yapıldı. 1 Kânunusani 1907 tarihi itibariyle yeni görevine başladı. Dâhiliye Nezareti Mektubi Kalemi Hulefalığı görevini yürütmekteyken, İstanbul Valiliği 4 lira maaşlı Mektubi Kalemi Kâtipliği görevine ataması yapıldı. 17 Haziran 1909 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı.

Müracaatı üzerine intihap encümeni kararı doğrultusunda polis mesleğine alınmasına karar verildikten sonra, açıktan İstanbul Beyoğlu Polis Müdürlüğü 10 lira maaşlı 49 numaralı birinci komiserliği görevine ataması yapıldı. 5 Ağustos 1909 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

Beyoğlu Emniyet Müdürlüğünde bulunduğu rütbedeki bekleme süresini tamamladığından merkez memurluğu rütbesine terfi ettirildi. Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü Taksim Polis Merkezi 15 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 20 Ağustos 1912 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. 1 Ocak (Kânunusani) 1913 tarihi itibariyle istifa ederek polis mesleğinden ayrıldı.

Daha sonra 15 lira maaşlı İstanbul Şehremaneti (Belediye) müfettişliği görevine tayini yapıldığından 24 Haziran 1913 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Bu kere 4. Sınıf İhtiyat Kâtipliği görevine ataması yapıldı. 1 Mart 1917 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

Yaptığı müracaat üzerine intihap encümeninin kararıyla 13 Eylül 1917 tarihinde Eskişehir polis kadrosu 20 lira maaşlı emniyet müfettişliği görevine ataması yapıldı.

80 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A-841 Numaralı Özlük Dosyası

27 Eylül 1917 tarihinde yeni işine başladı. İzin süresinden fazla bir zaman geçmesine rağmen görevine dönmediğinden dolayı hakkında müstafi işlemi yapılarak, 15 Ağustos 1919 tarihinde polis mesleğinden ilişiği kesildi.

Bir müddet sonra tekrar müracaat ederek intihap encümeni kararı doğrultusunda polis mesleğine alındı. **21 Ekim (Teşrinievvel) 1919** tarihinde 25 lira maaşlı **Trabzon Polis Müdürlüğü** görevine atamasının yapıldı. Bu atamadan sonra sarfınazar edilerek, **30 Kasım (Teşrinisani) 1919** tarihli atama kararıyla polis kadrosu 25 lira maaşlı **Konya Polis Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. Görülen lüzum üzerine Konya Ereğli ilçesi 15 lira maaşlı Kaymakam Vekilliği görevine atması yapılması üzerine 14 Mayıs 1920 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Konya Ereğli ilçesi Kaymakam Vekilliği görevindeyken 25 lira maaşlı Mecidiye ilçesi Kaymakamlığı görevine ataması yapıldı. 3 Ocak (Kânunusani) 1921 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. 14 Şubat 1921 tarihinde istifa etmesi üzerine meslekten ilişiği kesildi.

Hasan Fehmi Vural, her Türk evlâdı gibi Milli Mücadeleye katıldı. İstiklâl Ordusuna katılarak, Garp Cephesi Karargâhı 4'üncü Sınıf Hesap Kâtipliği görevini yüklenerek, 29 Ekim (Teşrinievvel) 1921 tarihi itibariyle göreve başladı. 6 Temmuz 1923 tarihine bu görevini sürdürdükten sonra, Milli Mücadelenin başarıya ulaşması üzerine askerlik görevinden ayrıldı.

Tekrar Mecidiye Kaymakamlığına ataması yapıldığından dolayı, 18 Mart 1924 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. 14 Nisan 1924 tarihinde istifa ederek mülki görevinden ayrıldı.

Tekrar başvuruda bulunması üzerine 35 lira maaşlı Eskişehir Polis Müdürlüğü görevine ataması yapıldığından dolayı, **05 Nisan 1926** tarihi itibariyle **Eskişehir Polis Müdürlüğü** görevine başladı.

İstanbul polis kadrosu 35 lira maaşlı Üçüncü Şube Müdürlüğü görevine üçüncü sınıf emniyet müdürü olarak ataması yapıldığından dolayı, 02 Ağustos 1927 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Söz konusu görevi uhdesinde kalmak şartıyla, ek memuriyet olarak 2 Ekim (Teşrinievvel) 1928 tarihinden 8 Aralık (Kânunuevvel) 1928 tarihine kadar Ankara vilayeti 50 lira maaşlı Polis Müdüriyeti vekâletinde bulundu.

8 Aralık (Kânunuevvel) 1928 tarihinde Ankara vilayeti 55 lira maaşlı Polis Müdürlüğü görevine ataması yapıldığından, **9 Aralık 1929** tarihinde **Ankara Emniyet Müdürlüğü** görevine başladı.

20 Ekim (Teşrinievvel) 1930 tarihinde 55 lira maaşlı İstanbul Bakırköy ilçesi Kaymakamlığı görevine ataması yapıldı. Bakırköy Kaymakamıyken, 80 lira maaşlı **İstanbul Polis Müdürlüğü** görevine atanması yapıldı. **28 Mayıs 1932** tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. 3 Temmuz 1935 tarihinde naklen ve terfian Mardin Valiliği görevine ataması yapıldığından dolayı, yeni görev yerinde işe başladı.

Aldığı Ödüller

Milli Mücadeleye katılarak, bilfiil cephede ve ateş altında gösterdiği üstün başarı ve takdire değer kahramanlığından dolayı, 23 Ekim (Teşrinievvel) 1928 tarihinde **"Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyası"** ile ödüllendirildi. Ayrıca Polis mesleğinin yerine getirilmesi sırasında gösterdiği çalışmalardan dolayı 27 Ağustos 1932 tarihinde **"Şayani Teşekkür"** belgesiyle ödüllendirildi.

Cumhuriyetin 10. yıldönümünde gösterdiği dikkat ve itinadan dolayı, 12 Kasım (Teşrinisani) 1933 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla 13 Eylül 1934 tarihinde **"Takdirname"** ile ödüllendirildi.

Reisicumhur Mustafa Kemal ATATÜRK ile İran Şahının İstanbul'u ziyaretleri sırasında emniyet, asayişin sağlanması hususundaki hizmetinden dolayı **"Nakdi Mükâfat"** ile ödüllendirildi.⁸¹

81 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.123 -126

IV. 2. 3. Mehmet Sait ÖZGÜR⁸²

1889 yılında Mamuretülaziz vilayeti Harput kazası Ağa Mahallesinde dünya gelen Esmâ ve Yusuf oğlu Mehmet Sait Özgür, İlköğrenimini Harput'ta tamamladı. Mamuretülaziz (Elazığ) Askeri Rüştîye Mektebine girdi ve Kasım (Teşrinisani) 1903 tarihinde mezun oldu. Sonra Mamuretülaziz Mülkiye idadisine girdi. Haziran 1907 tarihinde okuldan birincilikle mezun oldu. Aynı sene içinde Selanik **Hukuk Mektebine** girerek 1911 yılında mezun oldu.

Müracaatı üzerine 3 lira maaşlı Selanik Merkez Tapu Kitabeti Refikisaniliği görevine ataması yapıldı. 1 Ekim (Teşrinievvel) 1908 tarihinde yeni görevine başladı. Bu görevini sürdürmekteyken, 9 Ekim (Teşrinievvel) 1908 tarihinde maaşı 4 liraya yükseltildi. Bu görevini 30 Ekim (Teşrinievvel) 1909 tarihine kadar sürdürdü. Selanik Merkez Tapu Kitabeti Refikisaniliği görevini sürdürmekteyken, Selanik Defteri Hakani 4 lira maaşlı 3'üncü kâtipliği görevine ataması yapıldı. 1 Kasım (Teşrinisani) 1909 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Selanik Merkez. Tapu Kitabeti Refikisaniliği görevindeyken Selanik Defteri Hakani 6 lira maaşlı ikinci kâtipliği görevine ataması yapıldı. 30 Ocak (Kânunusani) 1911 tarihinde yeni görevine başladı. 31 Aralık (Kânunuevvel) 1912 tarihine kadar sürdürdü.

Bu sırada çıkan balkan harbi sonucunda Selanik'in işgal edilmesi sebebiyle görevinden ayrılmak zorunda kaldı. Bu sebeple yeni bir göreve atanıncaya kadar 6 lira olan maaşını 4 lira olarak almaya başladı. Sonra, Edirne vilayeti 10 lira maaşlı Tahdit Ve Tahrir Heyeti Katipliği görevine ataması yapıldı. 23 Şubat 1913 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. 1 Temmuz 1914 tarihine kadar sürdürdü. Osmanlı Devletinin I. Dünya Savaşına katılmasıyla, askere alınması neticesi 1 Temmuz 1914 tarihi itibariyle görevinden ayrıldı. 14 Ağustos 1914 tarihinde harbiye mektebi talimgâhına girdi. 8 Aralık (Kânunuevvel) 1914 tarihinde eğitimini tamamladı. 14 Nisan 1915 tarihinde 462,5 kuruş maaşlı ihtiyat zabıt vekilliği görevine atandı. Askerlik görevinin devamı süresinde, 14 Ağustos 1915 tarihi itibariyle 7 lira maaşlı ihtiyat mülazımisaniliği görevine atanması nedeniyle, 14 Ağustos 1915 tarihinde yeni görevine başladı.

⁸² Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A -1291 Numaralı Özlük Dosyası

12 Kasım (Teşrinisani) 1918 tarihinde terhis edilmesi nedeniyle ordudaki görevinden ayrıldı. Ordudan terhis olması nedeniyle tekrar polis mesleğinde görevlendirildi ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü 10 lira maaşlı I. sınıf taharri memurluğu görevine ataması yapıldı. 26 Ekim (Kânunuevvel) 1918 tarihinde yeni görevine başladı. Bu görevdeyken maaşı 1 Nisan 1919 tarihinde 17,5 liraya yükseltildi. 1 Nisan 1920 tarihine kadar bu görevde kaldı. İstanbul Emniyet Müdürlüğü emrinde birinci sınıf taharri memuru olarak görev yapmaktayken, İstanbul Emniyet Müdürlüğü 2'nci Şube Müdürlüğü 20 lira maaşlı baş memurluğu görevine ataması yapıldı. 29 Eylül 1920 tarihinde eski görev yerinden ayrıldı. 1 Şubat 1923 tarihine kadar bu görevini sürdürdü.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü 2'nci Şube Müdürlüğü emrinde baş memur iken, İstanbul Emniyet Müdürlüğü 2'nci Şube Müdürlüğü 20 lira maaşlı başkâtiplik görevine ataması yapıldı. 2'nci Şube Müdürlüğü başkâtiplik görevini sürdürmekteyken, 2'nci Şube Müdürlüğü 20 lira maaşlı baş memurluğu görevine ataması yapıldı. 19 Mart 1923 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. 1 Eylül 1926 tarihinde maaşı 23 liraya yükseltildi. Bu görevini 27 Kasım (Teşrinisani) 1927 tarihine kadar sürdürdü.

Bulunduğu rütbedeki bekleme süresini tamamladığında bir üs rütbe olan İzmir Emniyet Müdürlüğü kadrosu 23 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 11 Şubat 1928 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. 1 Eylül 1929 tarihinde de maaşı 25 liraya yükseltildi. Bu kadrodaki görevini 22 Aralık (Kânunuevvel) 1929 tarihine kadar sürdürdü. **22 Aralık (Kânunuevvel) 1929** tarihinde 30 lira maaşlı **Diyarbakır Polis Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. Ve 23 Aralık (Kânunuevvel) 1929 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

Bu görevindeyken yürürlüğe giren 2049 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu hükümleri gereğince memuriyet unvanı 3'üncü Sınıf Emniyet müdürü olarak değiştirildi. 1 Eylül 1932 tarihiyle Diyarbakır vilayeti Emniyet Müdürlüğü kadrosu 40 lira maaşlı 3'üncü Sınıf Emniyet Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 20 Ağustos 1933 tarihli atama kararıyla **Çanakkale 3'üncü Sınıf Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 14 Eylül 1933 tarihi itibarıyla eski görevinden ayrıldı. 25 Eylül 1933 tarihinde yeni görevine başladı. Görevini de 26 Ağustos 1934 tarihine kadar sürdürdü. Çanakkale'den **19 Temmuz 1934** tarihli atama kararıyla 40 lira maaşlı **Bahkesir 3'üncü**

Sınıf Emniyet Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 26 Ağustos 1934 tarihinde görev yerinden ayrılarak, 27 Ağustos 1934 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. Ve 26 Ekim (Teşrinievvel) 1935 tarihine kadar bu görevini sürdürdü.

26 Ekim (Teşrinievvel) 1935 tarihinde bir üst rütbeye terfisi yapılarak Balıkesir polis kadrosu 45 lira maaşlı 2.Sınıf Emniyet Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. Yürürlüğe giren 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu hükümleri doğrultusunda memuriyet unvanı 3.Sınıf Emniyet Müdürü olarak değiştirilerek 1 Ağustos 1937 tarihli atama kararıyla Balıkesir Emniyet Müdürlüğü kadrosu 55 lira maaşlı 3.Sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. Bu görevinden de **29 Ekim (Teşrinievvel) 1938** tarihli atama kararıyla naklen **Emniyet Umum Müdürlüğü 3'üncü Şube Müdürlüğü** kadrosuna 70 lira maaşlı üçüncü sınıf emniyet müdürü olarak ataması yapıldı. Ve 30 Kasım (Teşrinisani) 1938 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı.

Bulunduğu rütbede bekleme süresini bitirdiğinden dolayı 29 Şubat 1940 tarihli atama kararıyla İzmir vilayeti Emniyet Müdürlüğü kadrosu 70 lira maaşlı 2.Sınıf Emniyet Müdürlüğü görevine atanması yapıldı. 5 Nisan 1940 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. **22 Eylül 1941** tarihinde kadrosu 70 lira maaşlı **İstanbul Polis Okulu Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 8 Ekim (Teşrinievvel) 1941 tarihi itibariyle eski görev yerinden ayrılıp, 18 Ekim (Teşrinievvel) 1941 tarihinde İstanbul Polis Okulu Müdürlüğü görevine başladı.

Mehmet Sait Özgür, bu görevdeyken 18 Kasım (Teşrinisani) 1942 tarihinde vefat etti.

Aldığı Ödüller

Memurin Kanununun 25'inci maddesi uyarınca aldığı üç takdirnameden dolayı memuriyet **kıdemine bir senelik zam** yapılmıştır.

Baş memurluk görevindeyken, bahriye ambarında meydana gelen hırsızlık olayının faillerinin yakalanmasında gösterdiği başarıdan dolayı 8 Kânunuevvel 1920 tarihinde "**Tahsin Name**" ile ödüllendirildi.

Baş memurluk görevindeyken sorumluluk bölgesinde meydana gelen hırsızlık olaylarının faillerinin yakalanmasından dolayı, 14 Kânunuevvel 1920 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Baş memurluk görevindeyken sorumluluk bölgesinde çalınan 10.000 Osmanlı lirası değerindeki muhtelif eşyayı çalanların yakalanmasında gösterdiği gayretinden dolayı **7 Şubat 1921** tarihinde "**Tahsin Name**" ile ödüllendirildi. Ayrıca **19 Şubat 1921** tarihinde bir hırsızlık olayı nedeniyle "Tahsin Name" , yine **12 Mart 1921** tarihinde bir cinayet olayının aydınlatılması nedeniyle "**Tahsin Name**", **23 Mart 1921** tarihinde meydana gelen kasa hırsızlıklarının faillerinin yakalanması nedeniyle "**Tahsin Name**" , **5 Nisan 1921** tarihinde bir sahtecilik olayının aydınlatılması nedeniyle "**Tahsin Name**" ler ile ödüllendirildi.

Ayrıca Baş memurluk görevindeyken sorumluluk alanında meydana gelen İngiliz Çavuşunun öldürülmesi olayının aydınlatılması nedeniyle 5 Mart 1923 tarihinde, diğer öldürme olaylarının aydınlatılmasında gösterdiği başarıdan dolayı 6 Ağustos 1924 tarihinde, yine meydana gelen kaçakçılık olaylarının faillerinin yakalanmasındaki başarıdan dolayı **8 Haziran 1925** tarihinde "**Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi.

Baş memurken, Reiscumhur Mustafa Kemal Atatürk'e karşı girişilecek olan suikast hareketinden önceden haberdar olarak İstiklal Mahkemesince idama mahkûm olmasına karşılık firarda olduğundan bahisle cezası infaz edilemeyen Kara Kemal'in yakalanmasını sağladığından dolayı, **7 Eylül 1926** tarihinde "**1.200 Lira Tutarında Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi. Mustafa Kemal Atatürk'e suikast girişiminde bulunan guruptan olan Abdülkadir' in takip edilerek yakalanmasında gösterdiği üstün hizmetinden dolayı, **29 Mayıs 1927** tarihinde "**100 Türk Lirası Tutarında Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi.

Baş memur olduğu dönemde, sorumluluk bölgesinde işkence edilerek öldürülen Necmiye isimli kızın katil zanlılarının yakalanmasında gösterdiği başarıdan dolayı, **25 Ekim (Teşrinievvel) 1927** tarihinde bir maaş nispetinde "**Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi.

Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü görevindeyken adli makamların önerisi ve Valilik Makamının kararı doğrultusunda **23 Ağustos 1932** tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü görevini sürdürürken, meydana gelen yedi adet hırsızlık olayının faillerinin yakalanmasında gösterdiği olağanüstü hizmetinden dolayı, **30 Temmuz 1933** tarihi itibarıyla "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü görevini sürdürürken Cumhuriyetin kuruluşunun onuncu yıldönümü kutlamaları sırasında uygulanan güvenlik tedbirleri sırasındaki çalışmalardan dolayı Bakanlar Kurulunun **12 Kasım (Teşrinisani) 1933** tarihli kararı doğrultusunda "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Balıkesir Emniyet Müdürlüğü emrinde görev yaptığı sırada, vilayetin emniyet ve asayişini temin hususunda gösterdiği başarılı çalışmasından dolayı Balıkesir Valiliğinin **9 Ekim (Teşrinievvel) 1935** tarihli yazısı doğrultusunda "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Çanakkale Emniyet Müdürlüğü emrindeyken, Reisicumhur Mustafa Kemal Atatürk'ün Çanakkale'yi ziyaretleri sırasında emniyet ve intizamın temininden dolayı, Çanakkale Valilik makamının **24 Nisan 1934** tarihli yazısı doğrultusunda "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. İzmir Emniyet Müdürlüğü emrindeki İdari Kısım Reisliği görevindeyken "Türk Hava Kurumuna" ulaştırmaya çalıştığı yardımlardan dolayı cemiyet başkanlığı tarafından "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Diyarbakır Polis Müdürü olarak görev yaptığı sırada, Türk Hava Kurumuna ulaştırdığı yardımlardan dolayı cemiyet başkanlığı tarafından "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. 1.Dünya Savaşında Kafkas Cephesinde Rus Ordularıyla yapılan savaşlarda gösterdiği takdire kahramanlıklardan dolayı, **19Ekim (Teşrinievvel) 1915** tarihinde "**Muharebe Madalyası**" ile ödüllendirildi. 1.Dünya Savaşının 1916–1917 yıllarındaki savaşlarında ateş altında gösterdiği takdire değer kahramanlığından dolayı "**Harp Madalyası**" ile ödüllendirildi.⁸³

83 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.142 - 148

IV. 2. 4. Mustafa Salih KILIÇ⁸⁴

1899 yılında İstanbul vilayeti Bakırköy kazasında dünyaya gelen Zehra ve Ali Rıza oğlu Mustafa Salih Kılıç, İlköğrenimini ve ardından rüştiye eğitimini tamamladıktan sonra girdiği Topçu Mektebini başarılı bir şekilde bitirerek mezun olmuştur. Daha sonra girdiği **Hukuk Mektebini** de bitirerek iyi dereceyle mezun olmuştur.

Topçu Mektebini bitirdikten sonra, 21 Eylül 1917 tarihi itibariyle topçu zabıt vekilliği göreviyle devlet memuriyeti görevine girdi. İstanbul Bakırköy'deki I. Kolordu emrinde bulunan Müstakil Tayyare Topçu Batarya Kumandanlığına atandı. Müstakil Tayyare Topçu Batarya Komutanlığı görevini sürdürmekteyken, 31 Kânunuevvel 1917 tarihli atama kararıyla Topçu Mülazımı saniliği görevine atandı. Karadeniz sahilindeki Harman kaya 120'nci Topçu Alayı emrine girdi. Bu birlikteki görevini sürdürmekteyken, Ayastafanos Topçu Mektebi muallimliği görevine atandı. Topçu Mektebi emrindeki muallimlik görevini sürdürmekteyken, 30 Kânunusani 1919 tarihi itibariyle Jandarma Mülazımı saniliği görevine atandı.

Üsküdar Jandarma Taburuna bağlı olarak Ömerli Jandarma Komutanlığı görevine ve ardından Paşabahçe Takip Müfrezesi Komutanlığı görevine atandı. Sırasıyla 1 Mayıs 1920 tarihinde Bursa Jandarma Kumandanlığına ve ek olarak vilayet yaverliği görevine, 1 Teşrinisani 1920 tarihinde ise Sivas Aziziye Taburuna, 18 Teşrinisani 1920 tarihinde ise Umum Jandarma Kumandanlığı Şifre Zabıtlığı görevlerine atandı. Umum Jandarma Kumandanlığı şifre zabıtlığı görevini yürütmekteyken, jandarma mülazımı evveliği rütbesine terfi etti. 1 Kânunusani 1921 tarihinde Umum Jandarma Kumandanlığı Kumandanlık Dairesine, 24 Mart 1921 tarihinde ise aynı rütbeyle Umum Jandarma Kumandanı Yaverliği görevine atandı.

Bu görevdeyken jandarma yüzbaşılığı rütbesine terfi ettirildi. 35 lira maaşla 1 Mart 1923 tarihinde Umum Jandarma Kumandanlığı Kumandanlık Dairesi görevine atandı. 15 Ocak (Kânunusani) 1925 tarihinde Ankara Müstakil Jandarma Bölük Komutanlığı görevine vekâleten atandı. 14 Mayıs 1925 tarihinde ise Ankara Müstakil

⁸⁴ Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A-1856 Numaralı Özlük Dosyası

Jandarma Bölük Komutanlığı görevine asaleten atandı. 11 Mayıs 1929 tarihinde ise Ankara Müstakil Jandarma Tabur Komutanı Muavinliği görevine atandı. 11 Haziran 1929 tarihinde de Ankara Müstakil Jandarma Tabur Kumandanlığı görevine atandı. 1 Eylül 1929 tarihinde Kıdemli Yüzbaşılığa terfi ettiğinden dolayı, 15 Ekim (Teşrinievvel) 1930 emekliliğe sevk edildi. Bunun üzerine Polisliğe müracaat ederek **20 Ekim (Teşrinievvel) 1930** tarihinde 55 lira maaşlı **Ankara Emniyet Müdürü** olarak ataması yapıldı. 23 Teşrinievvel 1930 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. **23 Haziran 1935** tarihinde polis kadrosu 70 lira maaşlı **İstanbul Emniyet Müdürlüğü** görevine atandı. 25 Haziran 1935 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

Aldığı Ödüller

Mülazımı sani rütbesiyle 1. Dünya Savaşı sırasında ateş altında gösterdiği kahramanlığından dolayı, 22 Ocak (Kânunusani) 1919 tarihinde "**Bir Kıta Harp Madalyası**" ile ödüllendirildi. Jandarma Yüzbaşısı rütbesiyle Milli Mücadele sırasında ateş altında yaptığı kahramanca çalışmalarından dolayı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 3 Mayıs 1926 tarihli kararıyla bir kıta "**Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyası**" ile ödüllendirildi.

Ankara Emniyet Müdürü olduğu dönemde emniyet ve asayişin sağlanmasında gösterdiği başarıdan dolayı, Emniyet İşleri Umum Müdürlüğünün 9 Haziran 1932 tarihli karar doğrultusunda "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Aynı dönemde Keskin Kazası hükümet doktoru Kemal beyin cinayet zanlısının yakalanmasında gösterdiği başarılı çalışmalardan dolayı, Dâhiliye Vekâleti İnzibat Komisyonunun 17 Ağustos 1933 tarihli kararı doğrultusunda "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Ankara Emniyet Müdürüken, Cumhuriyetin 10'uncu kuruluş yıldönümü münasebetiyle düzenlenen kutlamalarda alınan tedbirler neticesi herhangi bir olayın meydana gelmemesinde dolayı Bakanlar Kurulunun kararıyla 7 Kasım (Teşrinisani) 1933 tarihinde "**takdirname**" ile ödüllendirildi.⁸⁵

85 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.149 - 151

IV. 2. 5. Yusuf İzzettin ERAYDIN⁸⁶

1897 yılında Çanakkale vilayeti Edincik kazasında dünya gelen Fevzi oğlu Yusuf İzzettin Eraydın, o tarihte kapatılan Vefa İdadisi diplomasıyla Bursa Birinci Erkek Lisesine müracaat etti. Yapılan sınav sonucunda 18 Eylül 1913 tarihinde bahse konu lisenin 10'unucu sınıfı fen şubesine kaydı yapıldı. 1913–1914 eğitim ve öğretim yılında 11'irci, 1914–1915 ders yılında ise 12'nci sınıfa geçti. 28 Eylül 1915 tarihinde İhtiyat Zabitliği Talimgâhına katıldı. Bir daha okuldaki eğitim ve öğretim ortamına dönme şansı bulamadı. Yusuf İzzettin Bey, 11 Eylül 1929 tarihinde Maarif Vekâletine (Milli Eğitim Bakanlığı) dilekçeyle müracaat ederek Vefa İdadisinin birinci ve ikinci, Bursa Birinci Erkek Lisesinin 10. ve 11. sınıfındaki notları esas kabul edildi. 5 Kasım (Teşrinisani) 1929 tarihinde bakanlığın 3 Eylül 1928 tarih ve 21778/6726 sayılı tamimi doğrultusunda diploma tanzim edilerek okuldan pekiyi derece ile mezun olması kabul edildi. Daha sonra girdiği Ankara **Hukuk Fakültesinden 1 Temmuz 1932** tarihinde pekiyi dereceyle mezun oldu.

Seferberlik ilanı nedeniyle silâh altına çağrılarak 1 Ekim (Teşrinievvel) 1914 tarihli atama kararıyla İhtiyat Zabitliği Talimgâhına katıldı. Talimgâhta verilen askeri eğitimi tamamlayarak, 21 Şubat 1915 tarihinde ihtiyat zabit namzedi olarak ayrıldı. Bu görevindeyken 18 Kasım (Teşrinisani) 1916 tarihinde 462,5 kuruş maaşlı ihtiyat zabit vekilliği görevine atandı. Zabit namzetliği ile Birinci Kuvve-i Seferiye 3'üncü Fırka 4'üncü Tümen I. Bölük emrine tayini çıktı.

Bursa Jandarma Kıtası emrinde mülazımı evvel rütbesiyle, Jandarma Umum Komutanlığı I. Şube Mülhaklığında, 6'ncı Seyyar Jandarma Alayında ve yine Jandarma Umum Kumandanlığı 4'üncü Şube Mülhaklığında Birinci Mülazım rütbesiyle görev yaptı. 30 Ağustos 1930 tarihinde yüzbaşılık rütbesine terfi ettirildi. 13 Mayıs 1933 tarihine kadar bu görevini sürdürdü. İstifa talebinin 13 Mayıs 1933 tarihinde kabul edilmesi üzerine askerlik görevinden ayrıldı.

Müracaatı üzerine polis mesleğine alındıktan sonra, 30 Mayıs 1933 tarihli atama kararıyla Ankara vilayeti polis kadrosu 35 lira maaşlı birinci sınıf emniyet memurluğu

⁸⁶ Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A-2122 Numaralı Özlük Dosyası

görevine ataması yapıldı. 31 Mayıs 1933 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Bu rütbedeki görevini 10 Temmuz 1934 tarihine kadar devam ettirdi.

Ankara vilayeti Emniyet Müdürlüğü kadrosu birinci sınıf emniyet memurluğu görevini sürdürmekteyken **5 Temmuz 1934** tarihinde **Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosu 40 lira maaşlı 6'ncı Şube Müdür Muavinliği** görevine ataması yapıldı. 10 Temmuz 1934 tarihinde eski görev yerinden ayrılarak, yeni görev yerinde işe başladı. Bu görevini 23 Haziran 1935 tarihine kadar sürdürdü.

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosu 6'ncı Şube Müdür Muavinliği görevini sürdürmekteyken, 23 Haziran 1935 tarihinde Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosu 40 lira maaşlı polis müfettişliği görevine ataması yapıldı.

Polis müfettişi iken, **30 Temmuz 1936** tarihinde **İstanbul vilayeti Emniyet Müdürlüğü 45 lira maaşlı Birinci Şube Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 23 Ekim (Teşrinievvel) 1936 tarihi itibarıyla yeni görev yerinde işe başladı. Yürürlüğe giren 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu gereğince rütbesi şube müdürü olarak değiştirildi ve maaşı 55 liraya yükseltildi.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosunda Birinci Şube Müdürü olarak görev yapmaktayken, **28 Ekim (Teşrinievvel) 1937** tarihinde **Ankara Polis Enstitüsü** kadrosu 55 lira maaşlı Müdür Muavinliği görevine ataması yapıldı. 5 Kasım (Teşrinisani) 1937 tarihi itibarıyla eski görev yerinden ayrılarak, 15 Kasım (Teşrinisani) 1937 tarihi itibarıyla **Polis Enstitüsü Müdür Muavinliği** görevine başladı.

Polis Enstitüsü Müdür Muavinliğinin yanında 35 lira maaşlı Fotoğraf, Parmak İzi Öğretmenliği görevini de yürütmekle görevlendirildi. 1 Ocak (Kânunusani) 1937 tarihi itibarıyla bu görevi de yürütmeye başladı.

Polis Enstitüsü Müdür Muavinliği göreviyle birlikte öğretmenlik görevini sürdürmekteyken, 29 Ekim (Teşrinievvel) 1938 tarihinde Emniyet Umum Müdürlüğü 70 lira maaşlı 6.Şube Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 16 Kasım (Teşrinisani) 1938 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Emniyet Umum Müdürlüğü 6'ncı Şube Müdürlüğü görevini yerine getirmekte iken, 18 Mart 1940 tarihli atama kararıyla

Emniyet Umum Müdürlüğü 70 lira maaşlı 4'üncü Şube Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. Görevini 22 Ağustos 1941 tarihine kadar sürdürdü.

Emniyet Umum Müdürlüğü kadrosu 4.Şube Müdürlüğü görevini sürdürmekteyken, 19 Ağustos 1941 tarihinde Emniyet Umum Müdürlüğü 80 lira maaşlı Basın Tetkik Mütahassıslığı görevine ataması yapıldı. 22 Ağustos 1941 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

Emniyet Umum Müdürlüğü Basın Tetkik Mütahassıslığı görevindeyken 14 Ekim (Teşrinievvel) 1941 tarihinde Ankara Polis Enstitüsü 80 lira maaşlı Basın, Yayın Tetkik Mütahassıslığı görevine ataması yapıldı. 15 Ekim (Teşrinievvel) 1941 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

Ankara Polis Enstitüsü Basın-Yayın Tetkik Mütahassıslığı görevini sürdürmekteyken, 13 Haziran 1942 tarihinde 80 lira maaşlı Konya vilayeti Emniyet Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 7 Temmuz 1942 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. Bu görevini sürdürmekte iken, yedek subay olmasından dolay silâh altına alınarak, Darendede Askerlik Şubesi Reisliği görevine atandı. 18 Kasım (Teşrinisani) 1942 tarihi itibariyle terhis edildi ve asli görevine döndü.

Konya vilayeti Emniyet Müdürlüğü görevini sürdürmekteyken, 8 Ocak (Kânunusani) 1943 tarihinde naklen Emniyet Umum Müdürlüğü 1.Sınıf Emniyet Müdürlüğü görevine atanması yapıldı. 8 Ocak (Kânunusani) 1943 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Emniyet Umum Müdürlüğündeki görevindeyken 7 Nisan 1944 tarihinde 80 lira maaşlı Kayseri Emniyet Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 8 Mayıs 1944 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

Kayseri Emniyet Müdürlüğü 20 Temmuz 1944 tarihli atama kararıyla 70 lira maaşlı Çanakkale vilayeti Emniyet Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. Yusuf İzzettin Eraydın, askerlik görevinden ayrılıp, polis mesleğine girdikten sonra, 1935 ve 1936 yıllarında, Avusturya-Viyana Federal Polis Müdüriyetinde en yeni polis tekniklerini öğrenmek üzere dört emniyet mensubuyla birlikte ilgili eğitim çalışmalarına katıldı.

Bu kursun sona ermesinden sonra Yusuf izzettin Eraydın' ın, Linz ve Salzburg şehirlerindeki Federal Polis Müdüriyetlerinin polisiye işlem ve eylemleri ile Avusturya Federal Jandarmasında uygulamalı eğitim faaliyetlerine katıldı.

Aldığı Ödüller

Uzun bir çalışma sonucunda tercümesine muvaffak olduğu "Hüviyet Araştırma Yolları" adındaki teknik eserden dolayı Umum Müdürlük Yüksek Makamı tarafından 26 Nisan 1934 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

İzinli olarak gittiği İzmir'den dönerken içinde olduğu trende şüpheli hareketleri görülen Selim Hayat adındaki şahsın sorgusu sonucunda 3.000 lira çalan bir hırsızlık vakasını ortaya çıkardığından dolayı 10 Haziran 1941 tarihinde Emniyet Umum Müdürlüğü İntihap Encümeni kararı doğrultusunda "**Bir Maaş Tutarında Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi.

Birinci Dünya Savaşında zabıt vekili olarak katıldığı İmam Mehmet ve Katbe savaşlarında gösterdiği olağanüstü gayret ve kahramanlığından dolayı 20 Temmuz 1916 tarihinde "**Harp Madalyası**" ile ödüllendirildi.

Katıldığı "Graf" savaşlarındaki üstün başarı ve kahramanlıktan dolayı 3 Ocak (Kânunusani) 1917 tarihinde "**Gümüş Liyakat Madalyası**" ile ödüllendirildi.⁸⁷

87 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.167 - 171

IV. 2.6. Mahzar ONUR⁸⁸

Şükürü beyin oğlu Mahzar Onur, 1899 yılında İstanbul'da dünya ya geldi. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamladıktan sonra, **Harp Okuluna** devam etti ve sonra **Hukuk Fakültesinden** bitirdi.

Birinci Dünya Savaşı sebebiyle seferberlik ilan edilmesi üzerine silâh altına alındı. 2 Şubat 1915 tarihinde ihtiyat zabıtlığı talimgâhında görev aldı. Buradaki eğitim ve öğretimi tamamladıktan sonra, 19 Eylül 1916 tarihinde 462,5 kuruş maaşlı zabıt vekili olarak ordudaki görevine başladı. 30 Ağustos 1920 tarihinde 7 lira maaşlı mülazımlığa, 31 Ağustos 1922'de 8 lira maaşlı mülazımı evvelik görevine, 30 Ağustos 1929'da ise 28 lira maaşlı yüzbaşılığa terfi etti. Görevini I. Tümen 5'inci Alay da sürdürmekteyken 22 Şubat 1930 tarihinde ordudan istifa etti.

14 Kasım (Teşrinisani) 1931 tarihinden 16 Haziran 1933 tarihine kadar İstanbul Adliyesinde avukatlık stajını tamamladı. Asliye Ceza Mahkemesi zabıt katipliği namzetliğinde çalıştı. 16 Mayıs 1933 tarihinde İstanbul İcra Müdürlüğü 14 lira maaşlı ikinci sınıf kâtipliğine başladı. 16 Haziran 1933 tarihi itibarıyla istifa ederek görevinden ayrıldı.

Müracaatı üzerine 17 Temmuz 1933 tarihli atama kararıyla İstanbul Emniyet Müdürlüğü 25 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 2.Şube Müdürlüğü emrinde görevlendirildiğinden dolayı, atama tarihi itibarıyla yeni görev yerinde işe başladı. Görevini 23 Haziran 1935 tarihine kadar sürdürdü.

İstanbul vilayeti Emniyet Müdürlüğü kadrosu İkinci Şube Müdürlüğü emrindeyken 23 Haziran 1935 tarihli atama kararıyla **Diyarbakır** polis kadrosu 40 lira maaşlı **Polis Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı.

Diyarbakır vilayeti Emniyet Müdürü olarak görevindeyken, 6 Mart 1936 tarihinde Konya vilayeti polis kadrosu Polis Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 6 Mart 1936 tarihi itibarıyla 40 lira maaşlı **Konya Polis Müdürlüğü** görevine başladı. Bu görevini sürdürmekteyken yürürlüğe giren 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu

⁸⁸ Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A-141 Numaralı Özlük Dosyası

hükümleri doğrultusunda memuriyet unvanı 4'üncü Sınıf Emniyet Müdürü olarak değiştirildi ve maaşı 45 liraya yükseltildi.

Emniyet Müdürü Mahzar Onur, 16 Kasım (Teşrinisani) 1937 tarihli atama kararıyla naklen ve terfian Çemişkezek Kaymakamlığı görevine ataması yapıldı. Atama tarihi itibariyle Emniyet Müdürlüğündeki görevinden ayrılarak Çemişkezek Kaymakamlığı görevine başladı. Emniyet Teşkilatındaki görevinden ayrılmasıyla birlikte meslekten kaydı silindi.

Aldığı Ödüller

Adı geçen Mahzar Onur, Milli Mücadele sırasında bilfiil cephede ve ateş altında olağanüstü gayret ve karamanca hizmetlerinin ortaya çıkması üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisinin 24 Mayıs 1926 tarihinde vuku bulan üçüncü toplantı yılının yüz yedinci toplantısının birinci celsesinde 8 Ağustos 1926 tarihli "**Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyası**" ile ödüllendirildi.⁸⁹

89 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.174 - 175

IV. 2. 7. Feyyaz BASOT⁹⁰

1888 yılında Adana vilayetinde, Mehmet Hidayet oğlu Feyyaz Basot dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini tamamlayarak idadiyi bitirdi ve **Hukuk Fakültesine** girerek mezun oldu. Müracaatı üzerine 11 Ağustos 1909 tarihinde atama kararıyla Adana İkinci Ticaret Mahkemesi mülazımlığı görevine ataması yapıldı.

Adana İkinci Ticaret Mahkemesi mülazımlığı görevindeyken, 4 Ekim (Teşrinievvel) 1911 tarihinde Koçana kazası Bidayet Mahkemesi Ceza Dairesi Reisliği görevine ataması yapıldı. Koçana kazası Bidayet Mahkemesi Ceza Dairesi Reisliği görevini sürdürmekte iken, 23 Mart 1913 tarihinde Mutki Bidayet Mahkemesi Reisliği görevine ataması yapıldı. Mutki Bidayet Mahkemesi Reisliği görevini sürdürmekte iken, Trabzon vilayeti Maçka kazası Bidayet Mahkemesi Reisliği görevine ataması yapıldı.

Maçka kazası Bidayet Mahkemesi Reisliği görevindeyken, 26 Ekim (Teşrinievvel) 1913 tarihli atama kararıyla Hassa Bidayet Mahkemesi Reisliği görevine ataması yapıldı. Hassa Bidayet Mahkemesi Reisliği görevini sürdürmekteyken, 15 Kasım (Teşrinisani) 1913 tarihinde sancağı Bidayet Mahkemesi Reisliği görevine ataması yapıldı. Kars sancağı Bidayet Mahkemesi Reisliği görevini sürdürmekteyken, 14 Aralık (Kânunuevvel) 1920 tarihinde Feke Kazası Kaymakamlığı görevine ataması yapıldı. 14 Aralık (Kânunuevvel) 1920 tarihi itibarıyla Feke Kaymakamlığı görevine başladı. Bu görevdeyken 21 Mart 1922 tarihinde Karaisalı kazası kaymakamlığı görevine ataması yapıldı. Karaisalı Kaymakamlığı görevini sürdürmekte iken, 14 Ekim (Teşrinievvel) 1923 tarihli atama kararıyla Çerkeş Kaymakamlığı görevine ataması yapılması nedeniyle yeni görev yerinde işe başladı.

Çerkeş Kaymakamlığı görevindeyken, 5 Kasım (Teşrinisani) 1923 tarihinde Bafra Kaymakamlığı görevine ataması yapıldı. Bu görevini sürdürürken 13 Mayıs 1930 tarihli atama kararıyla Lice Kaymakamlığı görevine ataması yapıldı. Lice Kaymakamlığı görevindeyken, 11 Kasım (Teşrinisani) 1931 tarihli atama kararıyla Şanlıurfa Baş Vekilliği görevine ataması yapıldı. Şanlıurfa Baş Vekilliği görevindeyken 6 Ocak (Kânunusani) 1932 tarihinde Birinci Umumi Müfettişlik Umuru Tahririye Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. Birinci Umumi Müfettişlik Umuru Tahririye Müdürlüğü

⁹⁰ Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A-2410 Numaralı Özlük Dosyası

görevini sürdürmekte iken, 8 Mayıs 1933 tarihinde Turgutlu Kaymakamlığı görevine ataması yapıldı.

Turgutlu kazası Kaymakamlığı görevindeyken **13 Ekim (Teşrinievvel) 1934** tarihinde **Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü Umum Müdür Muavinliği** görevine ataması yapıldı. Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü Umum Müdür Muavinliği görevindeyken 11 Ocak (Kânunusani) 1936 tarihinde Giresun Valiliği görevine ataması yapıldı. 29 Ocak (Kânunusani) 1936 tarihinde Giresun Valiliği görevine başladı.

Aldığı Ödüller

Bafra Kaymakamlığı görevindeyken kaza içerisinde şakilerin yakalanmasında gösterdiği olağanüstü gayret ve hizmetinden dolayı, 10 Mart 1924 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

İstiklal Savaşı sırasında gösterdiği olağanüstü gayret ve kahramanlığının yanında bilfiil cephede ve ateş altında geçen hizmetinden dolayı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kararıyla 27 Mart 1927 tarihinde "**Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyasıyla**" ödüllendirildi.

Kozan kazası Kaymakamlığı görevinde ilçe dâhilinde ortaya çıkan sığır vebası salgınının süratle ortadan kaldırılmasında ortaya koyduğu olağanüstü gayret ve çalışkanlığından dolayı, 24 Ekim (Teşrinievvel) 1928 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Birinci Umum Müfettişlik Umuru Tahririye Müdürüyken vilayet hususi muhasebe tahsil ve tediye işlerinin tanziminde gösterdiği olağanüstü gayret ve başarısından dolayı, 18 Ekim (Teşrinievvel) 1932 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi

Turgutlu Kaymakamlığı görevindeyken Cumhuriyetin 10'uncu yıl dönümüne rastlayan 1933 yılı Cumhuriyet Bayramı kutlamaları sırasında alınan güvenlik önlemleri ile kutlamaların huzur ve güven içinde sürdürülmesinde gösterdiği gayret ve hizmetten dolayı Bakanlar Kurulunun 12 Kasım (Teşrinisani) 1933 tarihli kararı doğrultusunda "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

9 Ocak (Kânunusani) 1936 tarihinde Şanlıurfa Vali Vekilliği görevindeyken hususi muhasebe işlerinde gösterdiği gayret ve intizamdan dolayı Birinci Umum Müfettişlik tarafından "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Kozan Kaymakamlığı görevindeyken görev yaptığı üç sene dokuz ay on sekiz günlük hizmeti sırasında Kozan-Saimbeyli ilçe yollarını düzgün kullanılır hale getirilmesinde ve aynı doğrultuda Düzağaç ve Zıncar yollarını da bu görevi sırasında yeniden yaptığı, Kozan-Adana yolu üzerinde bulunan Deli Çay ve Ceyhan'a giden hat üzerinde bulunan Hacılar Köprüsünü betonarme olarak inşa ettirdiği, Kozan-Feke yolu üzerinde 57 metre uzunluğunda Kilgen köprüsünü de betonarme olarak inşa ettirdiği, Bağtepe, Tepecik, Ören, Bucak ve Faydalı köylerinde okul inşa ettirdiği, kazaya telefon getirilmesi için çalışmaları başlattığı, Horzum-Gökdere karayollarıyla yukarı Sırkıntı nahiyesine ve Bağtepe köyüne telefon getirilmesinde hizmetlerinin geçtiği ve halk tarafından takdir edilmesi dolayısıyla 9 Ocak (Kânunusani) 1936 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.⁹¹

91 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.176 - 178

IV. 3. Askeri Okul Mezunu Emniyet Müdürleri

IV. 3. 1. İbrahim Şükrü SÖKMENSÜER⁹²

1890 yılında Üsküp vilayetinde dünyaya geldi. İlköğrenimini bitirerek **1910 Eylülünde Hahcıoğlu Topçu Okulundan** mezun oldu. 20 Haziran 1912 tarihinde 4' üncü Kolordu Ağır Topçu mülazımlığı görevine atandı. Katıldığı Balkan Savaşı sırasında 13 Mart 1913 tarihinde yaralı halde yakalanarak Bulgaristan'da esir kaldı. Esaretten sonra 27 Ekim (Teşrinievvel) 1913 tarihinde Çatalca 8. Ağır Topçu Alayı mülazımlığı görevine ataması yapıldı. 1914 yılı itibariyle **Harbiye Mektebine** kabul edilerek, **kurmaylık** eğitimine tabi tutuldu. Kurmaylık eğitimini **1 Haziran 1915** tarihine kadar devam etti. 1 Haziran 1915 tarihinde mülazımı evvel rütbesine terfi ettirildi ve aynı gün görevine başladı.

İlk görevi esnasında başarılı hizmetler verdi. Bu hizmetleri yüzünden mülazımı evvelik rütbesine terfi ettirildi. Çanakkale Savaşında muhtelif bataryalarda kahramanca görev yaptı. Şükrü Sökmensüer, 1922 yılında **Yıldız Harp Akademisini** bitirdi. Askerlik görevi sırasında Balkan, Birinci Dünya Savaşı, Kurtuluş Savaşı, Sason ve Mutki sindirme harekâtlarına katılarak takdire değer hizmetler verdi.

Şükrü Sökmensüer, 1920 tarihinde İstiklal Mücadelesine katılmak üzere eski İstanbul' dan Ankara'ya geldi. 20'nci Kolordu Erkânı Harbiyesinde görevlendirildi. 1 Haziran 1915 tarihinden 10 Ekim (Teşrinievvel) 1920 ye kadar sürdürdüğü mülazımı evvel rütbesindeki bekleme süresini tamamlayarak yüzbaşı rütbesine terfi ettirildi. Yüzbaşı rütbesine terfi ettikten sonra, Erkan-ı Harbiye-i Umumiye emrinde bulundu ve daha sonra, binbaşı rütbesine terfi ettirildi.

Binbaşı rütbesindeyken askerlik hizmetinden ayrıldı. 1928 yılında atandığı Birinci Umum Müfettişlik emrinde 75 lira maaşlı İskan Müdürlüğü görevine başladı. 30 Ocak 1928 tarihinde bu görevden **9 Şubat 1930** yılında atandığı **Birinci Umum Müfettişlik** 80 lira maaşlı **Asayiş Müdürlüğü** görevine başlamak üzere ayrıldı. Bu kadrodaki görevini 2 Aralık 1932 yılına kadar sürdürdü.

⁹² Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A-2091 Numaralı Özlük Dosyası

Şükrü Sökmensüer, Birinci Umum Müfettişlik emrinde Asayiş Müdürü olarak görev yapmaktayken **15 Kasım 1932** tarihinde **Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü** 70 lira maaşlı **Umum Müdür Muavinliği** ve **Birinci Şube Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 10 Aralık 1932 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. Bu kadrodaki görevini 1934 yılına kadar sürdürdü. 4 Nisan 1934 tarihli atamayla Trakya Umum Müfettişliği 125 lira maaşlı Baş müşavirliği görevine ataması yapıldı. 6 Haziran 1934 tarihinde yeni görevine başladı.

9 Eylül 1934 tarihinde naklen ve terfian 125 lira maaşlı **Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. **20 Eylül 1934** tarihinde **Emniyet Genel Müdürlüğü** görevine başladı.⁹³

Görevli olarak gittiği Cenevre'de gezdiği İsviçre Polis Enstitüsünü çok beğendi. Dönüşte aynı imkânlarla kavuşmak ve benzer hizmetleri sunabilmek amacıyla 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun Meclisten çıkarılmasında büyük bir gayret gösterdi. Hatay'ın Anavatana katılması çalışmalarına bizzat katılarak büyük yararlılıklar gösterdi. Sonunda Anavatanın bir parçası olarak tescil edildikten sonra 1939 yılına kadar sürdürdüğü Emniyet Genel Müdürlüğü görevinden ayrılan İbrahim Şükrü Sökmensüer, 17 Temmuz 1939 tarihinde naklen ve terfian Hatay Valiliği görevine atandı. 4 Ağustos 1939 tarihi itibariyle Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü görevinden ayrılıp Hatay Valiliği görevine başladı.

Aldığı Ödüller

Mülazım olarak katıldığı Balkan Savaşında Bulgar ve Sırp kuvvetlerinin saldırıları karşısında, düşman saldırısının geri püskürtülmesine muvaffak olmasından dolayı, 16 Ekim (Teşrinievvel) 1912 tarihinde Edirne Fırka Kumandanı Aziz Paşa ve Erkânı Harbiye Reisi Hayri Bey tarafından "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Aynı rütbedeyken 10'uncu Fırkanın ilerleyişine engel olmak isteyen düşman güçlerinin saldırılarını emrindeki bataryayı açığa çıkarmak suretiyle kırmaya muvaffak

93 *Cumhuriyetin 50.Yılında İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları, Kuruluşu-Tarihi Gelişimi, Görev ve Yetkileri ve 1923-1973 Çalışmaları*, II. Kitap, Ankara-1973, s. 55

olmasından dolayı Onuncu Fırka Kumandanı Şükrü Paşa tarafından 1 Aralık (Kanunievvel) 1912 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Sina yarımadasındaki Yıldırım Ordusu emrindeki kuvvetlerde görev yaptığı esnada İngiliz kuvvetlerine karşı girişilen Süveyş Kanalı Harekâtı sırasında, İsmailiye'nin güney doğusundaki mevziinden düşmanın Timsah gölünde bulunan "Harwing" adlı kruvazörünü tahrip etmek suretiyle, fırkanın yan tarafından gelmesi muhtemel ateşten korunmasını sağladı. Ordu Komutanı Cemal Paşa tarafından 9 Şubat 1915 tarihinde açıkça takdir edildikten sonra ayrıca "**Harp Madalyası**" ile de ödüllendirildi.

Başında bulunduğu bataryası ile düşman saldırıları sırasında takdire değer hizmetlerde bulunduğundan dolayı 19 Ekim (Teşrinievvel) 1915 tarihinde "**Gümüş Liyakat Madalyası**" ile ödüllendirildi.

Çanakkale Savaşında 15.Çağaltepe batarya komutanlığında bulunduğu sırada, emrindeki bataryanın eğitim ve öğretimiyle muharebe atışları teftişinde gösterdiği üstün başarıdan dolayı, 25 Aralık (Kanunievvel) 1917 tarihinde Nihat Paşa tarafından "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Yok, oluş saldırılarını etkisiz hale getirme mücadelesinde, 154'üncü Hüsnü mevsuf Bataryası Kumandanlığı görevini sürdürmekte iken, bu batarya ile hareketli bir hedefe yaptığı 12 atış sonucunda 8'ini isabet ettirmek suretiyle gösterdiği olağanüstü başarıdan dolayı, 25 Ekim (Teşrinievvel) 1918 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.⁹⁴

94 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.13-15

IV. 3. 2. Nuri BEY⁹⁵

Ali oğlu Nuri Bey 1879 yılında Manastır vilayeti merkez kazasında dünyaya geldi, ilköğrenimini, Manastır İptidaisinde okutulan dersleri tahsil ederek, başarılı olduğundan şahadetname almaya hak kazanarak, tamamladı, ilköğrenimini tamamladıktan sonra, **Askeri Rüştiyeye** girdi. Üçüncü sınıfta tahsil görmekte iken Balkan Harbinin çıkmasının yanında yakalandığı hastalık sebebiyle ayrılmak zorunda kaldı. Sağlığının düzelmesi üzerine, 1894 yılında askere alındı. 1900 yılında terhis oldu.

Müracaatı neticesinde intihap encümeni kararı gereği, 12 Kânunusani 1901 tarihinde 1,5 lira maaşlı Selanik polis memurluğu görevine ataması yapıldı. Burada görev yapmaktayken, 6 Mayıs 1903 tarihi itibariyle maaşı 2 liraya, 3 Nisan 1903 tarihi itibariyle de 3 liraya yükseltildi. Açılan sınavlar neticesi, bir üst rütbeye terfi etmeye hak kazandı. Komiser muavinliği rütbesine terfi ettirildi. Ve Selanik polis kadrosu 4 lira maaşlı komiser muavinliği görevine ataması yapıldı. 3 Mart 1908 tarihinde, yeni görev yerinde işe başladı. 1 Ağustos 1909 tarihi itibariyle de maaşı 6 liraya yükseltildi. Görülen lüzum üzerine Adana polis kadrosu 6 lira maaşlı komiser muavinliği görevine ataması yapıldı.

Adana'da komiser muavini olarak çalışırken, yazılı sınavlar neticesi bir üst rütbeye terfi ederek, ikinci komiserlik rütbesine terfi ettirildi. Böylece Adana polis kadrosu 7,5 lira maaşlı ikinci komiserliğe ataması yapıldı. 11 Kânunuevvel 1909 tarihinde görevine başladı. Bu görevinden de 24 Şubat 1910 tarihli atamayla Bingazi sancağı polis kadrosu 7,5 lira maaşlı ikinci komiserliğine ataması yapıldı. 30 Mart 1911 tarihinde de yeni işine başladı. Açılan sınavlara burada girerek başarılı olarak bir üst rütbeye terfi etmeye hak kazandı. 28 Kasım (Teşrinisani) 1911 tarihinde Bingazi sancağı polis kadrosu 12 lira maaşlı ser komiserliği rütbesiyle yeni görev yerinde işe başladı. Bu hizmeti esnasında merkez memurluğu rütbesine terfi ettirilerek 18 Haziran 1912 tarihinde Bingazi sancağı polis kadrosu 15 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 21 Temmuz 1912 tarihinde yeni rütbesiyle görevine başladı. Bingazi polis kadrosunda merkez memuru olarak görev yapmakta iken, hastalığının nedeniyle

95 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A-308 Numaralı Özlük Dosyası

İstanbul'da bulunmaktayken 5 Mart 1913 tarihinde Çatalca sancağı 12 lira maaşlı ser komiserlik görevine ataması yapıldı. 17 Mart 1913 tarihinde de yeni görevine başladı.

Merkez memurluğu rütbesine terfi ettirilerek 29 Ağustos 1913 tarihinde Canik (Samsun) sancağı polis kadrosu 15 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 16 Eylül 1913 tarihinde Canik sancağında görevine başladı. 7 Kânunusani 1914 tarihinde ise Kudüs sancağı 17,5 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 12 Mart 1915 tarihi itibariyle yeni görevine başladı. Kudüs'ten 21 Kânunusani 1915 tarihinde Kayseri sancağı polis kadrosu 15 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 15 Mart 1916 itibariyle yeni görevine başladı.

30 Haziran 1916 tarihli atamayla 15 lira maaşlı Edirne polis kadrosu merkez memurluğu görevine atanması nedeniyle, 8 Ağustos 1916 tarihinde yeni işine başladı. Yapılan bir tahkikat sonucunda; buradaki görevine mani bazı konuların bulunması nedeniyle, geçici olarak meslekten azledildi. Fakat tahkikatsın ileri safhasında ortaya çıkan yeni delililer sonucu memuriyetine mani hallerin ortadan kalkmasından dolayı tekrar görevine iade edildi. 8 Ağustos 1917 tarihinden itibaren 375 kuruşluk maluliyet maaşı tahsis ettirilmiş ise de bu tahsisat Zatiye Müdüriyetinin 29 Şubat 1910 tarihli yazısıyla kesilmesi üzerine, 19 Mart 1920 tarihinde İsmet İnönü'nün eski Fırka Kâtibi Umumisi Saffet, Aydın Mebusu Yunus Nadi, İzmit Mebusu Süreyya, Celaleddin Arif, İsmail Fadıl Paşa ile birlikte İstanbul'dan Ankara'ya gizlice geldi. Anadolu'ya firar etmesinden dolayı Dersaadet (İstanbul) Harp Divanı kararıyla hakkında idam kararı verildi. Aldığı maluliyet maaşı, Zaptiye Müdüriyetinin 25 Eylül 1920 tarihli yazısıyla 1 Mayıs 1920 tarihinde kesildi.⁹⁶

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin **23 Nisan 1920** tarihli atamasıyla kadrosu 25 lira maaşlı **Hüdavendigâr (Bursa) Vilayeti Polis Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. Bursa'nın Yunanlılar tarafından işgali üzerine, 8 Temmuz 1920 tarihinde maiyetinde bulunan polis kuvvetleriyle birlikte Kuvva-yı Milliye'ye katılmak için Bursa'dan ayrılıp, Eskişehir'e geldi. **Bursa Polis Müdürü** olarak, **04 Kânunuevvel 1921** tarihine kadar Eskişehir'de kaldı. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin kararıyla Eskişehir'den ayrılarak Ankara'ya geldi. Bursa Polis Müdürlüğü uhdesinde

⁹⁶ Merhum Nuri Bey, *Emniyeti Umumiye Müdüriyeti, Polis Dergisi*, Sayı 19, İstanbul-1920, s. 281- 279

olarak, kânunuevvel 1920 tarihinden 01 Ağustos 1921 tarihine kadar Harici Vekâletince Rusya, Azerbaycan ve Bakû'ye kurye diplomat olarak gönderildi. 17 Nisan 1921 tarihinde ise Trabzon'a, orandan da motorla Tuapsi' ye oradan da Bakû'ye gitti.

Burada ki görevlerini sona ermesi üzerine, 6 Ağustos 1921 tarihinde Erzurum Tütün İhisarı Müdürlüğüne ataması yapıldı. 31 Ocak (Kânunusani) 1922 tarihinde bu görevinden ayrıldı. Dört sene kadar yeni kurulan Şeker-Petrol İhisarları Müfettişliği görevinde bulundu. Daha sonra Müskirat İhisarı Müdürlüğüne İstihbarat görevlisi olarak atandı. 1922 yılının Mayıs ayında itibaren Haziran' a kadar Afgan Sefiri Ahmet Han'ın mihmandarı görevinde bulundu. 1 Eylül 1922' de Ankara'ya döndü. Adı geçene 16 Mayıs 1924 tarihinde 870 kuruş maluliyet maaşı tahsis edildi. Bu maaş 1 Eylül 1927'de kesildi. 2049 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu gereği olarak, 1 Eylül 1932'de birinci sınıf emniyet memuru rütbesiyle, Maraş (Kahramanmaraş) 35 lira maaşlı emniyet memurluğu görevine ataması yapıldı. Kahramanmaraş polis kadrosunda birinci sınıf emniyet memuru olarak görev yapmaktayken, 16 Mayıs 1933 tarihinde Kırşehir 35 lira maaşlı birinci sınıf emniyet memurluğu görevine ataması yapılmasına rağmen, hastalığı nedeniyle yeni görevine başlayamadı.

Ankara Numune Hastanesinde tedavi altında bulunduğu 22 Mayıs 1933 tarihinde vefat etti. Evli olan Nuri Bey, Arnavutça, Bulgarca biraz da Rumca dillerini bilmekteydi. Nuri Bey, Trablusgarp havalisinde Mustafa Kemal ATATÜRK' ün refakatinde uzun müddet çalıştı.⁹⁷

Aldığı Ödüller

Bingazi sancağı polis kadrosundayken yaptığı hizmetlerden dolayı Enver Paşa tarafından gönderilen 28 Ocak (Kânunusani) 1912 tarihli cetvelde ismi yazılı olan adı geçeninin de 25 lira "**Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi.

Balkan ve Trablusgarp harplerine katılarak cephede ve ateş altında gösterdiği kahramanlık ve hizmetlerinden dolayı, "**5. Rütbeden Mecidi Nişanı**" ile ödüllendirildi.

97 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.87 - 92

IV. 3. 3. Kenan EROL⁹⁸

Cemile ve Hurşit oğlu Kenan Erol, 1882 yılında İstanbul vilayetinde dünyaya geldi. İlköğrenimini Şehzade başı İptidaiye Mektebinde tamamladıktan ve bir müddet Beyazıt Mülkiye Rüştiyesinde eğitim gördükten sonra, Gülhane Askeri Rüştiyesine nakil yaptırmasına karşılık, bahse konu askeri rüştiyenin kapatılması üzerine Soğuk çeşme Rüştiyesine nakil yaptırarak, okutulan mesleki dersleri tahsil ettikten sonra başarılı olarak şahadetname almaya hak kazandı. Rüştiye Mektebini bitirdikten sonra, Kuleli Askeri İdadisine girerek üç sene eğitimden sonra, bir üst sınıfa çıkarak, 1 Ocak (Kânunusani) 1900 tarihinde **Harp Okuluna** girdi. Üç sene kadar burada okutulan mesleki dersleri tahsil ettikten sonra yapılan yazılı yarışma sınavlarında başarılı olarak, 9 Ağustos 1903 tarihinde şahadetname almaya hak kazandı. Piyade mülazımisaniliği rütbesiyle okuldan mezun oldu.

İlk olarak atandığı İkinci Kolordu On İkinci Alay Üçüncü Tabur Dördüncü Karargâh mülazımisaniliği görevine 4 Eylül 1903 tarihinde başladı ve bu görevini 28 Haziran 1904 tarihine kadar sürdürdü. Bu görevine devam etmekte iken, 28 Haziran 1904 tarihi itibariyle I-kinci Kolordu Yetmiş Sekizinci Alay Birinci Tabur Birinci Karargâh Mülazımisaniliği görevine atanarak 15 Ekim (Teşrinievvel) 1906 tarihine kadar sürdürdü. Bu tarihte atandığı İkinci Kolordu Yüzüncü Redif Alayı Birinci Tabur Dimetoka Üçüncü Bölük Mülazımisaniliği görevine başladı. Ve bu görevini de 5 Temmuz 1908 tarihine kadar sürdürdü. Bu tarihte atandığı İkinci Kolordu Seksen Dördüncü Alay Onucu Nizamiye Karargâhı Mülazımı evvelliği görevini 2 Kasım (Teşrinisani) 1909 tarihine kadar sürdürdü.

İkinci Kolordu 84. Alay 10. Nizamiye Karargâhı Mülazımı evvelliği görevini yürütmekte iken, 2 Kasım (Teşrinisani) 1909 tarihi itibariyle Tıbbiye Mektebi Dahiliye Zabıt ligi görevine atandığından atama tarihi itibariyle yeni görevine başladı ve bu görevini 24 Eylül 1912 tarihine kadar sürdürdü.

98 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A -823 Numaralı Özlük Dosyası

Tıbbiye Mektebi Dâhiliye Zabıtlığını yürütürken, Çanakkale Redif Fırkasının İkinci Biga Taburu Mülazımı evvelliği görevine atandı. 24 Eylül 1912 tarihinden 16 Kasım (Teşrinisani) 1914 tarihine kadar sürdürdü. Fırkanın emriyle Sıhhiye Bölüğüne nakledilerek Balkan Harbine iştirak etti. Sonra da yüzbaşılığa terfi etti.

Tıbbiye Mektebi dâhiliye zabıtlığı görevine atanması nedeniyle, 16 Kasım (Teşrinisani) 1914 tarihinden 2 Ağustos 1915 tarihine kadar sürdürdü. Sıhhiye Depo Tabur Komutanlığı görevine atanması nedeniyle 2 Ağustos 1915 tarihinde yeni görevine başladı. 8 Mayıs 1919 tarihine kadar sürdürdü. 26 Şubat 1922 tarihi itibariyle naklen Gümüüşyü Hastanesi inzibat zabıtlığı görevine ataması yapıldı. 13 Haziran 1923 tarihine kadar sürdürdü. Bu tarih itibariyle açığa alınması üzerine 10 Şubat 1924 tarihinde emekliye ayrıldı. 14 Nisan 1924 tarihinde 55 lira maaşlı Çanakkale İskan Misafirhane Memurluğu görevine atandı. Ezine ve Bayramiç kazaları 15 lira maaşlı İskan Memurluğu görevine ataması yapılması nedeniyle 1 Ocak (Kânunusani) 1925 tarihinde yeni görevine başladı. 8 Şubat 1925 tarihine kadar sürdürdü. Bu görevinden de 15 lira maaşlı Fatsa Kaymakam vekilliği görevine ataması yapıldı. 10 Haziran 1925 tarihi itibariyle yeni görevine başladı. 15 Temmuz 1925 tarihine kadar da bu görevini sürdürdü.

Fatsa kazası kaymakam vekilliğinden 25 lira maaşlı **Sivas Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. **27 Temmuz 1925** tarihinde yeni görevine başladı. 1 Eylül 1926 tarihi itibariyle maaşı 27,5 liraya yükseltildi. Sivas Polis vilayeti Müdürlüğü görevini 24 Ekim (Teşrinievvel) 1926 'ya kadar sürdürdü.

17 Ekim (Teşrinievvel) 1926 tarihli atamayla **İstanbul Emniyet Müdürlüğü 5. Şube Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 1 Kasım (Teşrinisani) 1926 tarihinde yeni görevine başladı. 1 Eylül 1932 tarihine kadar sürdürdü.

Yürürlüğe giren 2049 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu gereğince unvanı **üçüncü sınıf emniyet müdürü** olarak değiştirildi. **1 Eylül 1932** tarihli atamayla İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 40 lira maaşlı **Beşinci Şube Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı.

15 Ekim (Teşrinievvel) 1933 tarihli atamayla **Kastamonu Emniyet Müdürlüğü** kadrosu 40 lira maaşlı **üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 23 Kasım (Teşrinisani) 1933 tarihi itibariyle yeni görevine başladı. 24 Ağustos 1934 tarihine kadar sürdürdü.

19 Temmuz 1934 tarihli atamayla **Samsun Emniyet Müdürlüğü** kadrosu 40 lira maaşlı **üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. Samsun Emniyet Müdürlüğü kadrosunda üçüncü sınıf emniyet müdürüyken **6 Mart 1936** tarihli atamayla **Rize Emniyet Müdürlüğü** kadrosu 40 lira maaşlı **üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. Bulduğu rütbedeki bekleme süresini tamamlaması nedeniyle ikinci sınıf emniyet müdürlüğü rütbesine terfi ettirildi. 26 Ekim (Teşrinievvel) 1936 tarihli atamayla kadrosu 45 lira maaşlı **Rize Emniyet Müdürlüğü ikinci sınıf emniyet müdürlüğü** görevine ataması yapıldı.

1937 yılında yürürlüğe giren 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu gereğince unvanı üçüncü sınıf emniyet müdürü olarak değiştirilmesi üzerine 1 Ağustos 1937 tarihli atamayla Rize Emniyet Müdürlüğü kadrosu 55 lira maaşlı üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 7 Ağustos 1937 tarihli atamayla **Çanakkale Emniyet Müdürlüğü** kadrosu 55 lira maaşlı **üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 15 Eylül 1937 tarihinde yeni görevine başladı.

Bulduğu rütbedeki bekleme süresini tamamladığından, 29 Ekim (Teşrinievvel) 1938 tarihli atamayla **Çanakkale Emniyet Müdürlüğü** kadrosu 70 lira maaşlı **ikinci sınıf emniyet müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 10 Nisan 1941 tarihli atamayla Antalya Emniyet Müdürlüğü kadrosu 70 lira maaşlı ikinci sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 19 Mayıs 1941 tarihinde yeni görevine başladı.

22 Eylül 1941 tarihli atamayla Kocaeli Emniyet Müdürlüğü kadrosu 70 lira maaşlı ikinci sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 25 Ekim (Teşrinievvel) 1941 tarihinde yeni işine başladı. Kenan EROL, evli ve üç çocuğu vardı.

Aldığı Ödüller

Sivas Polis Müdürlüğü görevini sırasında, meydana gelen bir olay faillerinin ortaya çıkarılmasında hizmetinden dolayı, 6 Aralık (Kânunuevvel) 1925 tarihinde "**Üç Maaş Tutarında Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi.

İstanbul valiliği Emniyet Müdürlüğü Beşinci Şube Müdürlüğü görevindeyken Kocaeli Şirketine mensup İzmit Vapurundan çalınan malların olay failleri ile birlikte yakalanmasından dolayı, İzmit Ticaret Odası Başkanlığınca Nisan 1928 tarihinde "**Beyanı Teşekkür**" belgesiyle ödüllendirildi.

Aynı görevindeyken ülkemizi ziyaret maksadıyla İstanbul'a gelen yabancıları misafir edilmesi sırasında takdire değer nitelikteki hizmetlerinden dolayı, Dâhiliye Vekâletinin 4 Mayıs 1932 tarihli yazısıyla "**Beyanı Takdir**" belgesiyle ödüllendirildi.

Çorum vilayeti Emniyet Müdürlüğü emrindeyken, Onuncu kuruluş yıldönümüne rastlayan Cumhuriyet Bayramı kutlamalarındaki çalışmalarından dolayı Bakanlar Kurulunun 12 Ekim (Teşrinisani) 1933 tarihli kararıyla "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Emniyet Müdürü olarak görev yaparken, sorumluluk bölgesinde meydana gelen faili meçhul hırsızlık olaylarının faillerinin yakalanmasında gösterdiği başarıdan dolayı "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Çanakkale Emniyet Müdürlüğü görevindeyken, 7 Mart 1938 gecesi İtalya Konsolosluğundaki hırsızlık olayı failinin yakalanmasındaki başarısından dolayı Çanakkale valiliğinin 31 Mart 1938 tarih ve 64 sayılı yazısıyla "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Mülazımısani rütbesiyle orduda görev yaparken cephede gösterdiği kahramanlıktan dolayı, 15 Kasım (Teşrinisani) 1904 tarihinde "**Beşinci Rütbeden Mecidi Nişanı**" ile ödüllendirildi.

Aynı rütbede görev yapmaktayken, ordudaki kahramanlığından dolayı, 4 Nisan 1906 tarihinde "**İftihar Madalyası**" ile ödüllendirildi. Aynı gerekçeyle 1913 yılında "**Donanma Madalyası**" ile ödüllendirildi.

Sıhhiye Depo Tabur Komutanlığı görevindeyken katıldığı savaşlardaki kahramanlığından dolayı, 18 Ekim (Teşrinievvel) 1916 tarihinde "**Harp Madalyası**" ile ödüllendirildi. Aynı görevdeyken gösterdiği kahramanlıklardan dolayı, 11 Aralık (Kânunuevvel) 1916 tarihinde "**Dördüncü Rütbeden Mecidi Nişanı**" ile ödüllendirildi.⁹⁹

99 ŞAHİN, *a.g.e.*, s. 118 - 122

IV. 3. 4. Mehmet Memduh BEY¹⁰⁰

1890 yılında İstanbul vilayetinde dünyaya gelen Emine Safinaz ve Osman Vafi oğlu Mehmet Memduh Bey, **Kuleli Askeri İdadisinde** eğitim görmekte iken politik faaliyetlere katıldığından dolayı eğitimini tamamlayamadan Alayda görevlendirildi. Adı geçen aldığı eğitimden dolayı orta derecede Almanca biliyordu.

24 Haziran 1909 tarihli atama kararıyla 2 lira maaşlı jandarma silah endazlığı¹⁰¹ görevine ataması yapıldı. Bu görevini 2 Aralık (Kânunuevvel) 1913 tarihine kadar sürdürdü. Bu tarih itibariyle 8,5 lira maaşlı jandarma mülazım saniliği görevine atandı. Bu görevini 8 Ekim (Teşrinievvel) 1916 tarihine kadar sürdürdü.

Jandarma mülazımlığı görevini sürdürmekteyken, Çatalca savaşında göstermiş olduğu olağanüstü gayret, takdire değer kahramanlık ve fedakârlığından dolayı bir üst terfi ettirildi. Kengırı (Çankırı) Jandarma Merkez Takımına nakledildi. Bu birlikteki görevini sürdürmekteyken, 1.Dünya Savaşı ilanı üzerine bulunduğu görevden daha üst bir göreve atanarak savaşa katıldı. Sonra 9,5 lira maaşlı 63.Alay 10'uncu Bölük Kumandanlığı görevine ataması yapıldı. 9 Ekim (Teşrinievvel) 1916 tarihli atama kararıyla yeni görev yerinde işe başladı. Görevini 31 Temmuz 1919 tarihine kadar sürdürdü. 1 Ağustos 1919 tarihinde 15 lira maaşlı 532. Takip Taburu 3. Bölük Kumandanlığı görevine ataması yapıldı.

Bu görevdeyken 1 Kasım (Teşrinisani) 1923 tarihinde Mesudiye Jandarma Bölük Kumandanlığı görevine ataması yapıldı ve 31 Ekim (Teşrinievvel) 1920 tarihi itibariyle eski görev yerinden ayrılıp, 1 Kasım (Teşrinisani) 1920 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. Bu tarihlerde Karahisar-ı şarki (Şebinkarahisar) mebusluğu (Millet Vekilliği) görevine seçilmesinden dolayı Türkiye Büyük Millet Meclisine katıldı. Daha sonra jandarma yüzbaşılığı görevine terfi ettirildi ve 1 Mart 1924 tarihli atama kararıyla 20 lira maaşlı Avanos ve Kırşehir Bölükleri Kumandanlığı görevine ataması yapıldı. Bu görevini 22 Aralık (Kânunuevvel) 1924 tarihine kadar sürdürdü.

100 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel, A –2063 Numaralı Özlük Dosyası

Avanos ve Kırşehir Jandarma Bölükleri Kumandanlığı görevini sürdürmekteyken, 22 Aralık (Kânunuevvel) 1924 tarihinde Balıkesir ili Burhaniye ilçesi 30 lira maaşlı Kaymakamlık görevine ataması yapıldı. 10 Ocak (Kânunusani) 1925 tarihi itibariyle Burhaniye Kaymakamlığı görevine başladı. 27 Temmuz 1925 tarihli atama kararıyla naklen 30 lira maaşlı Balya Kaymakamlığı görevine ataması yapıldı. 3 Ağustos 1925 tarihi itibariyle eski görev yerinden ayrılıp, 8 Ağustos 1925 tarihinde Balya Kaymakamlığı görevine başladı. 9 Eylül 1926 tarihli atama kararıyla naklen Trabzon vilayeti Of kazası 30 lira maaşlı Kaymakamlığı görevine ataması yapıldı. 19 Eylül 1926 tarihi itibariyle eski görev yerinden ayrılıp, 7 Ekim (Teşrinievvel) 1925 tarihinde Of Kaymakamlığı görevine başladı. 9 Mayıs 1927 tarihli atama kararıyla naklen Zonguldak vilayeti Devrek kazası 30 lira maaşlı Kaymakamlığı görevine atanması yapıldı. 1 Haziran 1927 tarihi itibariyle maaşı 35 liraya yükseltildi. Bu görevini de 22 Ağustos 1928 tarihine kadar sürdürdü.

5 Ağustos 1928 tarihinde 35 lira maaşlı Diyarbakır vilayeti Kulp ilçesi Kaymakamlık görevine atanması yapıldı. 22 Ağustos 1928 tarihinde eski görev yerinden ayrılıp 6 Eylül 1928 tarihinde Kulp ilçesi Kaymakamlığı görevine başladı. 15 Haziran 1929 tarihinde Muğla Valiliği Tahrirat Müdür Vekilliği görevine ataması yapıldı. 26 Haziran 1929 tarihinde ise Muğla Valiliği Tahrirat Müdür Vekilliği görevine başladı. Bu kadrodaki görevini 16 Eylül 1929 tarihine kadar sürdürdü. 28 Ağustos 1929 tarihli atama kararıyla 35 lira maaşlı Antalya vilayeti Serik kazası Kaymakamlığı görevine ataması yapıldı. 16 Eylül 1929 tarihinde ise eski görev yerinden ayrılıp, 21 Eylül 1929 tarihinde Serik Kaymakamlığı görevine başladı. 1 Eylül 1929 tarihinde maaşı 40 liraya yükseltildi. Bu görevini de 1 Haziran 1932 tarihine kadar sürdürdü.

28 Mayıs 1932 tarihinde görülen lüzum üzerine Antalya vilayeti polis kadrosu 40 lira maaşlı Polis Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. Serik Kaymakamlığı görevinden ayrılıp, **5 Haziran 1932** tarihinde **Antalya Polis Müdürü** olarak göreve başladı. Ve görevini 1 Eylül 1932 tarihine kadar sürdürdü.

Yürürlüğe giren 2049 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu gereğince memuriyet unvanı 3'üncü sınıf emniyet müdürü olarak değiştirildi. 1 Eylül 1932 tarihinde Antalya

Emniyet Müdürlüğü kadrosu 40 lira maaşlı 3'üncü sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. Bu görevini 1 Haziran 1933 tarihine kadar sürdürdü.

8 Mayıs 1933 tarihinde Adana ili polis kadrosu 40 lira maaşlı 3'üncü sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 11 Haziran 1933 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. 2197 Sayılı Kanun gereği Adana ilinin adının Seyhan olarak değiştirilmesi ve bulunduğu rütbedeki bekleme süresini de tamamlaması nedeniyle, Seyhan Emniyet Müdürlüğü kadrosu 45 lira maaşlı 2'nci sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 4 Mayıs 1933 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

Aldığı Ödüller

Serik Kaymakamıyken, köprü ve köy yollarının inşası esnasında olağanüstü gayret göstermesinden dolayı 25 Şubat 1932 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Kaymakamlık görevindeyken okulu bulunmayan bazı köylerde okul inşa ettirmesi hususunda gösterdiği olağanüstü çalışkanlığından dolayı 22 Şubat 1930 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Seyhan Emniyet Müdürü olduğu dönemde, Cumhuriyetin 10'uncu kuruluş yıldönümü kutlamalarında alınan tedbirler neticesinde kutlamaların intizam içinde sürdürülmesindeki gayretinden dolayı Bakanlar Kurulunun 12 Kasım (Teşrinisani) 1933 tarihli kararı doğrultusunda "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.¹⁰²

102 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.155 - 157

IV. 3. 5. Ekrem SANVAR¹⁰³

1895 yılında İstanbul'da Makbule ve Remzi çiftinin oğlu olarak dünyaya geldi. İlk, orta ve lise eğitimini tamamladıktan sonra, 1924–1925 tarihlerinde **Harbiye Mektebi**'nin ikinci tahsil devresini bitirdi.

1. Dünya Savaşı nedeniyle silâh altına alınarak 21 Ocak (Kânunusani) 1915'de birliğine katıldı. 23 Eylül 1916 tarihine kadar zabıtlık görevini sürdürdü. 23 Eylül 1916 tarihinde 462,5 kuruş maaşlı zabıtlık vekilliğine terfi etti. Daha sonra 16 Mart 1925 ile 1 Haziran 1926 arasında 7 lira maaşlı mülazımlık görevine atandı. Bu görevinden sonra birinci mülazımlık görevine atandı. Ve 30 Ağustos 1931 tarihine kadar bu görevi sürdürdü. Bu başarılı çalışmaları neticesi 30 Ağustosta yüzbaşı rütbesine terfi ettirildi. Ve 35 lira maaşlı yüzbaşılığı 31 Ocak (Kânunusani) 1935 tarihine kadar sürdürdü. Bu tarihte emekliye ayrıldı.

24 Eylül 1935'te **Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü 4. Şube Şefliği** görevine ataması yapıldı. Ve 24 Ekim (Teşrinievvel) 1935 tarihi itibarıyla yeni görevinde işe başladı. Bu görevini 2 Aralık (Kânunuevvel) 1936 tarihine kadar sürdürdü.

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü 4. Şube Şefliği görevindeyken, Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü 35 lira maaşlı **1. Şube Şefliği** görevine ataması yapıldı. Bu görevini 1 Ağustos 1937 tarihine kadar sürdürdü. Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosunda 1. Şube Şefliği görevindeyken yürürlüğe giren 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu gereğince memuriyet unvanı 1. Sınıf emniyet amiri olarak değiştirildi. 1 Ağustos 1937 tarihinde Emniyet Umum Müdürlüğü kadrosu 45 lira maaşlı birinci sınıf emniyet amirliği görevine atanması yapıldı Bu görevini 15 Eylül 1937 tarihine kadar sürdürdü.

Emniyet Umum Müdürlüğünde birinci sınıf emniyet amiri olarak görevini sürdürmekte iken, 2 Eylül 1937 'de Niğde vilayeti Emniyet Müdürlüğü kadrosu 45 lira maaşlı 1.Sınıf emniyet amirliği görevine ataması yapıldı. 15 Eylül 1937 tarihi itibarıyla eski görev yerinden ayrılarak, 25 Eylül 1937 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

103 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A –2529 Numaralı Özlük Dosyası

Niğde vilayeti Emniyet Müdürlüğünde emniyet amiriyken, 16 Eylül 1938 tarihinde 55 lira maaşlı **3. Umum Müfettişlik Asayiş Müşavir Muavinliği** görevine ataması yapıldı. 5 Kasım (Teşrinisani) 1938 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

Umum Müfettişlik Asayiş Müşavir Muavinliği görevindeyken, 27 Şubat 1939'da İstanbul vilayeti Emniyet Müdürlüğü kadrosu 55 lira maaşlı 1. Şube Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 10 Mart 1939 tarihinde eski görev yerinde ayrıldı ve 30 Mart 1939'da yeni görev yerinde işe başladı. Bu görevdeyken 1 Eylül 1939 tarihinde maaşı 60 liraya yükseltildi. Bu görevini 18 Eylül 1939 tarihine kadar sürdürdü.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosunda 1. Şube Müdürüken, **5 Eylül 1939** tarihinde 60 lira maaşlı **Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 4 Ekim (Teşrinievvel) 1939 tarihinde Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü görevine başladı. Diyarbakır Emniyet Müdürüken Bakanlık emrine alındı. 10 Nisan 1941 tarihinde Muğla Emniyet Müdürlüğü kadrosu 60 lira maaşlı 3'üncü sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 29 Nisan 1941 tarihinde ise eski görev yerinden ayrılarak, yeni görev yerinde işe başladı.

Yedek subaylık görevi nedeniyle, askeri eğitim maksadıyla silâhına çağrılarak, Ankara İstihkâm Müfettişliği emrindeki Demiryolu Tugayına sevk edildi. 14 Mart 1943 tarihi itibariyle eski görev yerinden ayrıldı. Askerlik görevini sonra, 28 Haziran 1943 tarihi itibariyle eski görev yerinde yeniden işe başladı. Muğla Emniyet Müdürlüğü kadrosunda 3. Sınıf Emniyet Müdürlüğü görevindeyken, rütbesindeki bekleme süresini tamamladığından bir üst rütbeye terfi ettirildi. Yeni rütbesi ikinci sınıf emniyet müdürlüğü idi. Ve Muğla Emniyet Müdürlüğü kadrosu 70 lira maaşlı ikinci sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 5 Şubat 1944 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Evli ve bir çocuk sahibiydi.

Aldığı Ödüller

1. Dünya Savaşı sırasında cephede ve bilhassa ateş altında olağanüstü gayret ve takdire değer nitelikteki kahramanlığından dolayı 28 Ekim (Teşrinievvel) 1919 tarihinde **"Bir Kıta Harp Madalyası"** ile ödüllendirildi.

İstiklal Harbi esnasında Milli Müdafaa Gurubu üyelerinden olmasından dolayı, İstanbul'un işgali sırasında, Türk Ordusunun istihbarat ihtiyacının yanında, çeşitli malzeme, mühimmat ve teçhizat tedarikinde hizmet ve takdire değer nitelikteki yardımı nedeniyle bir madalya ile ödüllendirilmesi 15 Ocak (Kânunusani) 1924 tarihinde kararlaştırıldı. Ve adı geçen "**Bir Kıta Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyası**" ile ödüllendirildi.

Muğla Emniyet Müdürü görevi sırasında, Muğla Emniyet Müdürlüğünü teftiş eden Polis Müfettişi Sırrı FURAR' ın teftiş layihasında il müdürünün vazifelerini ifada üstün gayretleri tespit edildiğini rapor etmesi üzerine İntihap Encümeninin 18 Ekim (Teşrinievvel) 1943 tarihli kararı doğrultusunda "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Ayrıca adliyenin Emanet odasından çalınan ve bulunamayan tabancaları çalan kişiler ile bazı evlere girerek zamana göre 5–6 bin liralık eşya çalan şahısların çalıntı eşya ile birlikte yakalaması suretiyle ortaya koyduğu olağanüstü gayret ve çalışkanlığından dolayı, Valilik Makamının 26 Mart 1946 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.¹⁰⁴

104 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.188 - 190

IV. 3. 6. Salih Adil BAŞER¹⁰⁵

Cumhuriyet Döneminin Polis Enstitüsü Müdürü (Polis Akademisi) olan Salih Adil Başer, 1896 yılında Bursa da dünyaya geldi. Anne ve babasının isimleri Huriye ve İbrahim'dir. Bursa da İlköğrenimini tamamladıktan sonra, Askeri Rüştüye ve Askeri İdadileri bitirdi. Sonra İstanbul da bulunan Mühendis Hanesi "**Berri'i Hümayun**"u (**Topçu Harbiyesi**) bitirdi. Mezun olduktan sonra Viyana Üniversitesi, "Konsular Akademisini" (Ulumu Siyasiye Akademisi) bitirdi. Ayrıca Viyana Dünya Ticareti Yüksek Mektebini de bitirdi. Daha sonra, ABD-Şikago'da Hasal ve Lasal Üniversitelerinde eğitimini tamamladı.

Mühendis Hane Mektebinden mezun olduktan sonra, 1 Eylül 1910 'da Asteğmen rütbesiyle Harbiye Mektebine girdi. **17 Haziran 1912** tarihin de **Harbiye Mektebinden** mezun oldu. 17 Haziran 1912 tarihi itibariyle bir üst rütbeye terfi ettikten sonra, 7 lira maaşlı ağır topçu asteğmenliği görevine atandı. Ağır topçu asteğmenliği görevini 1 Mayıs 1915 'e kadar sürdürdü.

Bu rütbesindeki bekleme süresini tamamladığından dolayı, 1 Aralık (Kânunuevvel) 1915 tarihi itibariyle yine 15 lira maaşlı ağır topçu teğmenliği rütbesine terfi ettirildi. Birliğinde teğmen olarak görevlendirildiğinden dolayı, terfi tarihi itibariyle eski görev yerinden ayrılıp, yeni görev yerinde işe başladı. Bu görevini 1 Mayıs 1924 'e kadar sürdürdü.

Bahse konu tarih itibariyle 25 lira maaşlı ağır topçu yüzbaşılığı rütbesine terfi ettirildi. Söz konusu görevini 18 Haziran 1928 tarihine kadar sürdürdü. Bu rütbedeki bekleme süresini tamamladı ve 18 Haziran 1928 tarihi itibariyle aynı birimin 40 lira maaşlı ağır topçu önyüzbaşılığı görevine ataması yapıldı. Yeni görevini 19 Aralık (Kânunuevvel) 1930'e kadar sürdürdü. Bu tarihte istifa etti.

Salih Adil Başer' in verdiği hizmetler toplam yirmi sene üç ay beş gündü. Hizmetinin bir senesi Osmanlı-İtalya savaşlarında, bir senesi Osmanlı Devletiyle Balkan Ülkeleri arasındaki savaşlarda ve beş yılda Büyük Harpte (Birinci Dünya Savaşı) geçirdi.

¹⁰⁵ Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A -2873 Numaralı Özlük Dosyası

Askerlik görevinden ayrılmasından sonra bir müddet devlet memurluğundan uzak kaldı. Müracaatı üzerine 12 Kânunuevvel 1936 tarihli atama kararıyla 300 lira maaşlı İktisat Vekâleti Seferberlik Müdürlüğü görevine atanması yapıldı. Bu görevini 31 Ağustos 1937 tarihine kadar sürdürdü.

İktisat Vekâleti Seferberlik Müdürlüğündeki görevini sürdürmekte iken, müracaatı üzerine polis mesleğine alınmasında herhangi bir sakıncanın bulunmaması nedeniyle, **7 Ağustos 1937** 'de atama kararıyla 80 lira maaşlı **Ankara Polis Enstitüsü Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 31 Ağustos 1937 tarihi itibarıyla yeni görev yerinde işe başladı. Polis Enstitüsü Müdürlüğü görevindeyken, 27 Mart 1942 tarihli atama kararıyla Bakanlık emrine alındı. 31 Mart 1942 tarihinden itibaren Polis Enstitüsü Müdürlüğü görevinden ayrıldı. Salih Adil Başer, evli ve Fransızca, İngilizce, Almanca, İtalyanca, Rusça, Latince ve İspanyolca biliyordu.

Zamanın Genel Kurmay Başkanlığının talebi üzerine İngilizceden tercüme ettiği, İngilizlerin Filistin harekâtını anlatan "Mısır Kuvveyi Seferiyesinin İleri Harekâtı" ,İngiliz topçu savaşını anlatan "Topçu Talimatnamesi (Muharebe kısmı)" ile İtalyancandan tercüme ettiği İtalyan piyade muharebesini anlatan "Piyade Talimatnamesi (muharebe kısmı)" adlı eserleri vardır. Çeşitli dergilerde makaleleri yayınlanmıştır.¹⁰⁶

Aldığı Ödüller

Ankara Polis Enstitüsü Müdürlüğü görevindeyken, Atatürk'ün cenaze töreni nedeniyle Ankara'ya gelen askeri kıtaya gösterdiği takdire değer hizmetinden dolayı, Bulgar Kralı Boris tarafından "**Bulgaristan Madalyası**" ile ödüllendirildi.

106 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.199 – 200

IV. 4. Polis Okulu Mezunu Emniyet Müdürleri

IV. 4. 1. Mehmet Atıf AFŞİN¹⁰⁷

15 Nisan 1888 tarihinde İstanbul' da Hüsniye ve İbrahim Ethem beyin oğlu olarak dünyaya geldi. İstanbul' da Osmani ve Numune-i Terakki İptidaiye Mekteplerinde eğitim gördü. Burhan Terakki Mektebinin Rüştüye kısmı üçüncü yılına kadar okudu. Aralık (Kanunievvel) 1907 tarihinde Harbiye Nezareti Muhasebatı Umumiye Dairesi Üçüncü Şube mülazımlığı görevine atandı.

İstanbul Polis Mektebinin üçüncü dönemine katılarak pekiyi dereceyle mezun oldu. Müracaatı üzerine polis mesleğine alınmasına karar verilerek 29 Temmuz 1909 tarihinde 39. Üsküdar bölüğü 3 lira maaşlı 28 numaralı polis neferliği görevine ataması yapıldı.

1 Ağustos 1909 tarihinde Üsküdar 2232 numaralı polis memurluğu görevine atandı. Üsküdar Emniyet Müdürlüğünde polis memuru iken, 1 Haziran 1911 tarihi itibariyle Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü 4 lira maaşlı 1983 numaralı polis memurluğu görevine ataması yapıldı. Buradaki görevini 26 Mayıs 1913 tarihine kadar sürdürdü.

Müracaatı üzerine sınavlarda başarılı olarak bir üst rütbeye terfi ederek 1913 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 6 lira maaşlı 114 numaralı komiser muavinliği görevine ataması yapıldı. Bu görevini Şubat 1914 tarihine kadar sürdürdü.

Bu görevdeyken Adana Polis Mektebi Müdürlüğü 7,5 lira maaşlı Sınıf Zabiti ve Riyaseti bedeniye Muallimliği görevine ataması yapılarak, 13 Şubat 1914 tarihi itibariyle eski görev yerinden ayrılıp, 17 Şubat 1914 tarihi itibariyle Polis Mektebi Sınıf Zabiti ve Riyaseti Bedeniye öğretmenliği görevine başladı.

29 Kasım (Teşrinisani) 1915 tarihi itibariyle Bolu sancağı polis kadrosu 6 lira maaşlı 4 numaralı komiser muavinliği görevine ataması yapıldı. 29 Kasım (Teşrinisani) 1914 tarihi itibariyle eski görev yerinden ayrılıp 21Aralık (Kânunuevvel) 1915 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

¹⁰⁷ Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A -13 Numaralı Özlük Dosyası

Müracaatı üzerine sınavlarda başarılı olarak bir üst rütbeye terfi etti. 17 Temmuz 1916 tarihinde Bolu polis kadrosu 8 lira maaşlı 1 numaralı ikinci komiserliği görevine ataması yapıldı. Görülen lüzum üzerine 17 Nisan 1917 tarihli atama kararıyla İstanbul Üsküdar 1. maiyet Müdürlüğü kadrosu 8 lira maaşlı 113 numaralı ikinci komiserliği görevine ataması yapıldı. Müracaatı ve görülen lüzum üzerine sınav sonucunda bir üst rütbeye terfi etmeye hak kazandı. 22 Mart 1919 tarihinde 1 lira maaşlı 14 numaralı ser komiserliği görevine ataması yapıldı. Bulunduğu kadroda gerekli olan bekleme süresini tamamladığından dolayı, 6 Mayıs 1919 tarihi itibarıyla maaşı 17,5 liraya yükseltildi.

İstanbul Emniyet Müdürlüğünde görülen lüzum üzerine 11 Ağustos 1919 tarihinde Karahisarısahip polis kadrosu ser komiserliği görevine ataması yapılmasından dolayı 11 Ağustos 1919 tarihinde eski görev yerinden ayrılıp 14 Ağustos 1919 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

Bu görevini sürdürmekteyken görülen lüzum üzerine 10 Haziran 1920 tarihinde Eskişehir polis kadrosu 17,5 lira maaşlı ser komiserliği görevine ataması yapıldı. 30 Haziran 1920 tarihi itibarıyla eski görev yerinden ayrılarak, yeni görev yerinde işe başladı. Yapılan değerlendirme sonucunda bir üst rütbeye terfi ettirilerek 11 Ağustos 1920 tarihinde Eskişehir polis kadrosu 20 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 17 Kasım (Teşrinisani) 1920 tarihli atama kararıyla Kayseri sancağı polis kadrosu 20 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapılması üzerine yeni görev yeri olan Kayseri sancağı polis kadrosundaki işine başladı.

Polis teşkilatının kuruluşunda yapılan idari düzenlemeler sonucunda, kuruluştaki bulunan merkez memurluğu rütbesinin kaldırılması üzerine, 1 Temmuz 1921 tarihi itibarıyla rütbesi ser komiserlik rütbesine indirildi. Kayseri sancağı polis kadrosunda ser komiser olarak görev yapmakta iken, 22 Ekim (Teşrinievvel) 1921 tarihli atama kararıyla Antalya polis kadrosu 17,5 lira maaşlı ser komiserliği görevine ataması yapıldı. 22 Ekim (Teşrinievvel) 1921 tarihi itibarıyla eski görevinden ayrılıp 6 Kasım (Teşrinisani) 1921 tarihinde Antalya polis kadrosu ser komiserliği görevine başladı.

Görevini yürüttüğü zaman içinde gerektiği gibi araştırma yapmadan Faik Efendi isimli kişinin polis mesleğine kabul edilmesinde ihmali görüldüğünden bahisle, Konya İstiklal Mahkemesinde yapılan yargılama sonucunda bir sene müddetle memuriyetten

mahrumiyetine karar verilerek 16 Mayıs 1922 tarihinde görevden uzaklaştırıldı. Kararın kesinleşmesi üzerine, memuriyetten men cezasını çekerek memuriyet görevine iadesi yapıldı. 28 Mayıs 1923 tarihinde Ankara polis kadrosu 17,5 lira maaşlı ser komiserliği görevine ataması yapıldı. Görevindeki Üstün başarıdan dolayı 9 Ekim (Teşrinievvel) 1923 tarihli atama kararıyla terfian Ankara vilayeti polis kadrosu 20 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. Ankara polis kadrosunda merkez memuru olarak görev yapmaktayken, 1 Nisan 1924 tarihli atama kararıyla Ankara vilayeti polis kadrosu 25 lira maaşlı birinci sınıf merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 1 Kasım (Teşrinisani) 1924 tarihli atama kararıyla Emniyeti Umumiye Müdüriyeti kadrosu 25 lira maaşlı birinci şube müdürlüğü mümeyyizliği görevine ataması yapıldı. Emniyet Umumiye Müdüriyeti Birinci Şube müdürlüğü mümeyyizliği görevini sürdürmekteyken, 15 Haziran 1925 tarihinde İstanbul polis kadrosu 12,5lira maaşlı birinci sınıf merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 24 Haziran 1925 tarihi itibariyle eski görev yerinden ayrılıp yeni görev yerinde işe başladı.

Kanuni bekleme süresini tamamladığından dolayı, 1 Eylül 1929 tarihinde 25 liraya yükseltildi. İstanbul polis kadrosu birinci sınıf merkez memurluğu görevini sürdürmekteyken, 4 Eylül 1930 tarihinde Erzincan polis kadrosu 25 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 28 Eylül 1930 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı.

Yürürlüğe giren 2049 Sayılı Polis Teşkilatı kanunu hükümleri gereğince memuriyet unvanı ikinci sınıf merkez memuru olarak değiştirildikten sonra, 1 Eylül 1932 tarihinde Erzincan polis kadrosu lira maaşlı ikinci sınıf merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 25 Haziran 1933 tarihinde Bilecik polis kadrosu 30 lira maaşlı ikinci sınıf merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 16 Temmuz 1933 tarihinde yeni görev yerinde göreve başladı. 5 Aralık (Kânunuevvel) 1933 tarihinde Ankara polis kadrosu ikinci sınıf emniyet memurluğu görevine ataması yapıldı. 25 Aralık (Kânunuevvel) 1933 itibariyle yeni görev yerinde ise başladı. 10 Haziran 1934 tarihinde Sinop polis kadrosu 30 lira maaşlı ikinci sınıf emniyet memurluğu görevine ataması yapıldı. 26 Haziran 1934 tarihi itibariyle Ankara polis kadrosundaki görevinden ayrılıp, 28 Haziran 1934 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

2 Temmuz 1935 tarihinde Kırşehir polis kadrosu 30 lira maaşlı emniyet memurluğu görevine ataması yapıldı. 18 Temmuz 1935 tarihinde eski görevinden ayrılıp, 21 Temmuz 1935 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Burada bir üst rütbeye terfi ederek, birinci sınıf emniyet memurluğu rütbesine terfi ettirildi. 25 Ekim (Teşrinievvel) 1935 tarihli atama kararıyla Kırşehir vilayeti polis kadrosu 35 lira maaşlı birinci sınıf emniyet memurluğu görevine ataması yapıldı.

Yürürlüğe giren 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu hükmü doğrultusunda memuriyet unvanı birinci sınıf emniyet amiri olarak değiştirildi.1 Ağustos 1937 tarihli atama kararıyla Kırşehir Emniyet Müdürlüğü 45 lira maaşlı birinci sınıf emniyet amirliği görevine ataması yapıldı. Kırşehir Emniyet Müdürlüğü birinci sınıf emniyet amirliği görevine sürdürmekteyken, 29 Aralık (Kânunuevvel) 1937 tarihinde Giresun vilayeti Emniyet Müdürlüğü kadrosu birinci sınıf emniyet amirliği görevine ataması yapıldı. 14 Ocak (Kânunusani) 1938 tarihi itibarıyla eski görev yerinden ayrılıp, 24 Ocak (Kânunusani) 1938 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

1 Eylül 1938 tarihli atamayla Burdur Emniyet Müdürlüğü 45 lira maaşlı birinci sınıf emniyet amirliğine görevine ataması yapıldı. Kendisine tebligat yapılmadan önce Burdur Emniyet Müdürlüğü kadrosuna yapılan atama işleminden sarfınazar edildi. **12 Eylül 1938 tarihinde Emniyet Umum Müdürlüğü kadrosu birinci sınıf emniyet amirliği** görevine ataması yapıldı. 21 Eylül 1938 tarihi itibarıyla eski görev yerinden ayrılıp 27 Eylül 1938 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

18 Ekim (Teşrinievvel) 1938 tarihinde Bitlis Emniyet Müdürlüğü kadrosu 45 lira maaşlı birinci sınıf emniyet amirliği görevine ataması yapıldı. 25 Ekim (Teşrinievvel) 1938 tarihinde eski görev yerinden ayrılıp 27 Ekim (Teşrinievvel) 1938 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

Bu kadrodaki 28 Temmuz 1939 tarihi itibarıyla maaşı 50 liraya yükseltildi. 9 Ağustos 1939 tarihli atamayla Mardin Nusaybin polis kadrosu 50 lira maaşlı birinci sınıf emniyet amirliği görevine ataması yapıldı. 3 Eylül 1939 tarihinde eski görev yerinden ayrılıp 5 Eylül 1939 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

27 Ekim (Teşrinievvel) 1940 tarihli atamayla İzmir Emniyet Müdürlüğü kadrosu 50 lira maaşlı birinci sınıf emniyet amirliği görevine ataması yapıldı. 23 Kasım (Teşrinisani) 1940 tarihinde Nusaybin'den ayrılıp 29 Kasım (Teşrinisani) 1940 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. 7 Temmuz 1941 tarihli atamayla Siirt Emniyet Müdürlüğü kadrosu 50 lira maaşlı birinci sınıf emniyet amirliği görevine ataması yapıldı. 6 Ağustos 1941 tarihinde yeni görevine başladı.

17 Eylül 1941 tarihinde Seyhan (Adana) Emniyet Müdürlüğü kadrosu 50 lira maaşlı birinci sınıf emniyet amirliği görevine ataması yapıldı. 1 Ekim (Teşrinievvel) 1941 tarihinde eski görev yerinden ayrılıp 7 Ekim (Teşrinievvel) 1941 tarihinde yeni görevine başladı. Evli, bir çocuk babasıdır.

Aldığı Ödüller

Erzincan vilayeti polis kadrosunda komiser muavini olarak görev yaptığı sırada; Mehmet isimli şahıs ve arkadaşının Dersim'e götürmek üzere eşyalarının arasında gizledikleri Mavzer tüfekleriyle bunlara ait mermileri bizzat takip etmek suretiyle, ortaya çıkarmak ve sanıklarıyla birlikte ele geçirilmesindeki gayretinden dolayı Emniyet İşleri 1 umum Müdürlüğü intihap Heyetinin kararıyla 25 Ekim (Teşrinievvel) 1932 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Mehmet Atıf Afşin, Cumhuriyetin kuruluşunun 10'uncu yıl dönümüne rastlayan kutlamaları sırasında gösterdiği dikkat ve alakadan dolayı Bakanlar kurulunun 12 Kasım (Teşrinisani) 1933 tarih kararı doğrultusunda "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Ankara valiliği polis kadrosunda ikinci sınıf emniyet memuru olarak görev yapmakta iken, nüfus sayımında gösterdiği üstün gayret ve faaliyetinden dolayı, Belediye Başkanlığının 19 Mayıs 1934 tarihli talebi üzerine Emniyet Umum Müdürlüğü İntihap Encümenininin 3 Haziran 1934 tarihli karar doğrultusunda "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.¹⁰⁸

108 ŞAHİN, *a.g.e.*, s. 16 - 21

IV. 4. 2. Mustafa Celalettin ÇIKIN¹⁰⁹

Mustafa Celalettin Çıkın, 1879 yılında Filibe'de Nigar ve Mehmet Şevket çiftinin oğlu olarak dünyaya geldi. Filibe'nin de içinde bulunduğu toprakların elden çıkmasından sonra ailesiyle birlikte Anadolu'ya gelerek Çanakkale'ye yerleştiler. Mustafa Celalettin Çıkın, Edirne Mektebi İdadi-i Mülkisinde 4 Ekim (Teşrinievvel) 1903 tarihinde aliyyülâlâ (pekiyi) dereceyle mezun oldu. Mustafa Celalettin Çıkın, **Dersaadet (İstanbul) Polis Mektebinden** 10 Nisan 1910 tarihinde aliyyülâlâ derecesiyle mezun oldu. 1 Eylül 1903 tarihli atama kararıyla 2 lira maaşlı Galatasaray Mektebi Sultanisi muallim muavinliği görevine atandı. 1 Ocak (Kânunusani) 1904 tarihi itibarıyla maaşı 2,5 liraya yükseltildi. Okuldaki görevini 7 Kasım (Teşrinisani) 1906 tarihine kadar sürdürdü. Bu tarihte Kırklareli 5 lira maaşla Mektebi Hamidiye Müdürlüğü görevine atandı. 7 Kasım (Teşrinisani) 1906 tarihinde eski görev yerinden ayrılıp, 20 Kasım (Teşrinisani) 1907 tarihinde okul müdürlüğü görevine başladı. Kırklareli Hamidiye Mektebi Müdürlüğü görevinden iken istifa ederek, polis mesleğine müracaat etti. İntihap encümeninin uygun mütalaasıyla İstanbul Emniyet Müdürlüğü 3,5 lira maaşlı 3. K-1 numaralı polis çavuşluğu görevine ataması yapıldı. 26 Temmuz 1919 tarihinde yeni yerinde işe başladı. Rütbesi, yeniden yapılandırma çalışmaları sonucu 1909 tarihinde yürürlüğe giren Emniyeti Umumiye Kuruluş Kanunu gereği Tensikatı Umumiye Komisyonunca Komiser Muavinliğiyle yükseltildi.

Komiser muavini iken, Üsküdar Emniyet Müdürlüğü 6 lira maaşlı 250 numaralı komiser muavinliği görevine ataması yapıldı. 1 Ağustos 1909 tarihinde yeni görevine başladı. Bu görevini 11 Eylül 1911 tarihine kadar sürdürdü. İstanbul Polis Mektebi Müdürlüğü emrinde 10 lira maaşlı Müzakerecilik görevine ataması yapıldığından 11 Eylül 1910 tarihinde eski görevinden ayrılıp aynı tarihte yeni görevine başladı. Ve 13 Nisan 1911 tarihine kadar bu görevini sürdürdü.

Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü 10 lira maaşlı 37 numaralı komiserlik görevine ataması 13 Nisan 1911 tarihi itibarıyla yapılarak yeni görev yerinde işe başladı. Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü emrinde komiser iken, 18 Nisan 1913 tarihli atama kararıyla **Kaleiçi sultani (Çanakkale)** 12 lira maaşlı ser komiserliği görevine ataması yapıldı.

¹⁰⁹ Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A – 27 Numaralı Özlük Dosyası

20 Nisan 1913 tarihi itibariyle eski görev yerinden ayrılıp, 26 Nisan 1913 tarihinde yeni yerinde işe başladı. 17 Temmuz 1913 tarihinde itibariyle bir üst rütbeye terfi etmeğe hak kazandığından, merkez memurluğu rütbesine terfi ettirildikten sonra, Kaleiçi sultani sancağı 15 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 13 Şubat 1913 tarihli atama kararıyla Aydın vilayeti polis kadrosu 15 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 23 Şubat 1913 tarihinde eski görev yerinden ayrılıp, 27 Şubat 1913 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. 4 Temmuz 1915 tarihinde atama kararıyla **Menteşe (Muğla)** ili polis kadrosu 15 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 21 Temmuz 1915 tarihinde ise eski görevinden ayrılıp, 26 Temmuz 1915 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. **Menteşe (Muğla)** ilinden ise 19 Ağustos 1915 tarihinde Kayseri ili polis kadrosu 15 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 13 Eylül 1915 yılında yeni görev yerinde işe başladı. 21 Ocak (Kânunusani) 1915 tarihinde atamayla Kudüs livası 17,5 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 25 Ocak (Kânunusani) 1915 tarihinde ise eski iş yerinden ayrılıp, 17 Şubat 1915 tarihinde yeni görevine başladı. Dâhiliye Nezaretinin 30 Aralık (Kânunuevvel) 1917 tarihli kararıyla Şam'da görevlendirildi. Geçici olarak Şam vilayetinde görevliyken 8 Eylül 1918 tarihinde Bolu sancağı 17,5 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. Ve 24 Ekim (Teşrinievvel) 1918 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. 1 Nisan 1919 tarihinde ise maaşı 20 liraya yükseltildi. Buradaki görevini 4 Mart 1920 tarihine kadar sürdürdü.

Bolu sancağı merkez memurluğu görevine vekâleten ataması yapılması nedeniyle 4 Mart 1920 tarihinde vekâlet görevine başladı. Bu görevini 20 Nisan 1920 tarihine kadar sürdürdü. 29 Nisan 1920 tarihli atamayla Edirne polis kadrosu 20 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldığından görev yerinden ayrılarak, 8 Mayıs 1920 tarihinde görevine başladı. Edirne' nin Yunan orduları tarafından işgal edilmesinden dolayı İstanbul'a geldi. 6 Aralık (Kânunuevvel) 1921 tarihinde müracaatı neticesi 1 Eylül 1920 tarihi itibariyle maaşı kesildi. Pavi nahiyesi 10 lira maaşlı nahiye müdürlüğü görevine ataması yapılması üzerine yeni görev yerinde işe başladı.

Tekrar Polis Mesleğine müracaat ederek intihap encümeni kararı doğrultusunda polis mesleğine alındı. Edirne vilayeti polis kadrosu 17, 5 lira maaşlı ser komiserlik görevine ataması yapıldı. Bu görevini 1 Teşrinievvel 1923 tarihine kadar sürdürdü. 1

Ekim (Teşrinievvel) 1923 tarihli atama kararıyla Edirne vilayeti polis kadrosu 20 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. Bu görevini yerine getirirken Trabzon Polis Mektebi Müdürlüğü 25 lira maaşlı mektep müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 1 Eylül 1925 tarihinde Edirne polis kadrosundaki görevinden ayrılarak, **12 Ekim (Teşrinievvel) 1925** tarihi itibarıyla **Trabzon Polis Mektebi Müdürlüğü** görevine başladı. Buradaki görevini 13 Aralık (Kânunuevvel) 1927 tarihine kadar sürdürdü. 1923 yılında Sivas'ta açılan ve 1931 yılında kapatılan Sivas Polis Mektebinin müdürlüğü sırasında Sivas valiliği tarafından Sivas iline uyum sağlayamadığından dolayı bir başka ile atanması hususunda teklifte bulunulmuştur. Bunun üzerine **Trabzon Polis Mektebi Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. Trabzon Polis Mektebi Müdürlüğü görevindeyken, İstanbul Emniyet Müdürlüğü 4. Şube Müdürlüğü 27,5 lira maaşlı müdür muavinliği görevine ataması yapıldı. 13 Aralık (Kânunuevvel) 1927 tarihinde görevinden ayrılarak, 20 Aralık (Kânunuevvel) 1927 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü dördüncü şube müdür muavinliği görevine başladı. Burada da 1 Eylül 1929 tarihinde maaşı 30 liraya yükseltildi.

Yürürlüğe giren 2049 Sayılı Polis Teşkilatı Kanunu hükümleri doğrultusunda maaşı 35 liraya yükseltildi. Burada da Şube Müdürlüğü görevini 24 Nisan 1934 tarihine kadar sürdürdü. Yaş haddini doldurması nedeniyle, 2388 sayılı kanun gereği emekliye ayrılması gerekirken geçmiş sicilinin olumlu olması nedeniyle ilgili kanunun birinci maddesinin son fıkrası uyarınca üç sene daha çalışmış olmasına Bakanlar Kurulunca karar verildi. Evli ve iki çocuk babası olan Celal Bey Fransızca ve Bulgarca biliyordu.

Aldığı Ödüller

Kudüs Merkez Memurluğu görevi sırasında devam eden Birinci Dünya Savaşında (1916–1919) güney cephesinde yüklendiği görevinde gösterdiği olağanüstü gayret ve kahramanlıktan dolayı "**Harp Madalyası**" ile ödüllendirildi.¹¹⁰

110 ŞAHİN, *a.g.e.*, s. 22 - 26

IV. 4. 3. Mehmet Salih BEY¹¹¹

1877 tarihinde Yenişehir sancağının Turhal kasabasında dünyaya gelen Müslim oğlu Mehmet Salih Bey, İlköğrenimi İzmir iptidai Mektebinden ala dereceyle mezun oldu. İzmir Mülkiye İdadi Mektebine girerek, bir müddet eğitim görüp, dördüncü sınıftan tasdikname aldı. 15 Temmuz 1896 tarihli atamayla Aydın İzmir sancağı Tire kazası Orman ve Maden Ondalık Memurluğu görevine ataması yapıldı. İlk yıllarda, beş yüz otuz yedi kuruş otuz para ücret aldı.

1910–1911 tarihinde **Dersaadet (İstanbul) Polis Mektebinin** altıncı eğitim-öğretim devresine katıldı. Ve okul 5. olarak aliyyülâlâ dereceyle mezun oldu. Yaptığı müracaatın intihap encümenince kabul edilmesi üzerine 7 Ocak (Kânunusani) 1898 tarihili atamayla Aydın polis kadrosu 3 lira maaşlı polis memurluğu görevine ataması yapıldı. Ve Söke kazasında polis memurluğu görevine başladı.

Açılan sınavlar neticesi başarılı olarak, 2 Kasım (Teşrinisani) 1909 tarihli atamayla 5 lira maaşlı komiser muavinliği görevine ataması yapıldı. Açılan sınavlarda başarılı olarak bir üst rütbeye terfi ederek, Aydın polis kadrosu 6 lira maaşlı üçüncü komiserlik görevine ataması yapıldı. Tekrar rütbe terfi sınavlarına girerek bir üst rütbeye terfi etmeye hak kazandı. Ve Aydın polis kadrosu 6 lira maaşlı üçüncü komiserlik görevine ataması yapıldı. 5 Ekim (Teşrinievvel) 1910 tarihi itibariyle yeni görevine başladı.

Aydın ilinde aldığı bir ceza ile rütbesi komiser muavinliği rütbesine indirildi. Vilayetçe yapılan tahkikat neticesi üçüncü komiserlik rütbesinde ipkası doğrultusunda karar üzerine, Aydın 6 lira maaşlı üçüncü komiserliği görevine ataması tekrar yapıldı. Fakat Emniyeti Umumiye Müdüriyeti verilen bu kararı kabul etmeyerek rütbesini komiser muavinliği rütbesine indirdi. Asayiş ve güvenliğin sağlanması hizmetinde ki hizmetlerden dolayı, tekrar üçüncü komiserlik rütbesine terfi ettirildi. Aydın vilayeti polis kadrosu 6 lira maaşlı üçüncü komiserliği görevine ataması yapıldı.

Açılan sınavlarda başarılı olarak, bir üst rütbeye terfi ederek Aydın 7,5 lira maaşlı ikinci komiserliği görevine ataması yapıldı. 1 Kasım (Teşrinisani) 1913 tarihi itibariyle

¹¹¹ Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A – 39 Numaralı Özlük Dosyası

maaşı 8 liraya yükseltildi. Bulunduğu rütbedeki bekleme süresini tamamladığından sınavlarda başarılı olarak ser komiserlik rütbesine terfi ettirildi. Aydın polis kadrosu 10 lira maaşlı ser komiserliği görevine ataması yapıldı. Aynı zamanda Aydın vilayeti polis müdürlüğü adli kısım reisliği görevini de yürüttü.

İzmir polis kadrosu 17,5 lira maaşlı ser komiserliği görevine ataması yapıldığından, 1 Nisan 1919 tarihinde yeni görevine başladı. İzinde geri dönmediğinden dolayı, Aydın vilayetince 8 Haziran 1920 tarihinden itibaren istifa etmiş kabul edilmesine rağmen, 1 Haziran 1920 tarihinde Milli Hükümet tarafından Bursa taharri baş memurluğu görevine atandı. Bursa polis kadrosu 20 lira maaşlı taharri baş memurluğu görevine ataması yapılması nedeniyle 1 Haziran 1920 tarihinde yeni görevine başladı.

Buradan da Afyonkarahisar polis kadrosu 17,5 lira maaşlı ser komiserliği görevine ataması yapıldı. 8 Eylül 1920 tarihinde ise görevine başladı. Tekrar Bursa polis kadrosu 17,5 lira maaşlı ser komiserliği görevine ataması yapıldı. 4 Aralık (Kânunuevvel) 1922 tarihinde yeni görevine başladı. İstanbul polis kadrosu 20 lira maaşlı ser komiserliği görevine ataması yapılması nedeniyle, 7 Mayıs 1923 tarihinde yeni görevine başladı.

Bekleme süresini tamamladığından merkez memurluğu rütbesine terfi ettirilerek Saruhan (Manisa) polis kadrosu 20 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 23 Aralık (Kânunuevvel) 1923 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. 1 Eylül 1926 tarihi itibarıyla maaşı 23 liraya çıkarıldı. Saruhan kadrosundan İstanbul polis kadrosuna 23 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. Ve 30 Kasım (Teşrinisani) 1927 tarihi itibarıyla yeni görevine başladı.

Emniyet müdürlüğü rütbesine terfi ettirildikten sonra, **23 Mart 1929** tarihli atama kararıyla 30 lira maaşlı **Urfa (Şanhurfa) Polis Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 24 Nisan 1929 tarihinde. 1 Eylül 1929 tarihinde maaşı 30 liraya yükseltildi.

Urfa polis müdürlüğü görevindeyken, yürürlüğe giren 2049 sayılı Polis Teşkilatı kanunu gereğince unvanı birinci sınıf emniyet memuru olarak değiştirildi. 1 Eylül 1932 tarihli atamayla 35 lira maaşlı **Siirt polis birinci sınıf emniyet memurluğu** görevine ataması yapıldı.

İlgili kanunlar gereğince yaş haddini doldurduğundan 30 Nisan 1934 tarihinde emekli oldu. Evli olan Mehmet Salih Bey, Rumca biliyordu.

Aldığı Ödüller

Aydın vilayeti Söke kazası polis kadrosunda polis memuru iken, görevin yerine getirilmesinde gösterdiği hizmetten dolayı, 8 Ocak 1904 tarihinde "**Gümüş İftihar Madalyası**" ile ödüllendirildi. Aydın polis kadrosunda ikinci komiser iken, bir polis memurunu yaralayan Makro isimli şahsın yakalanmasındaki hizmetinden dolayı, 4 Ağustos 1913 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Aydın polis kadrosunda ser komiser olarak görev yaparken, Manisa'daki mağazalardan hırsızlık yapan çete üyelerinin yakalanmasındaki başarısından dolayı, 3 Şubat 1914 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Aydın'da taharri ser komiseriyken, görevin yerine getirilmesi hususunda gösterdiği olağanüstü başarısından dolayı, 12 Temmuz 1917 tarihinde "**Tahsin Name**" ile ödüllendirildi.

İzmir Emniyet Müdürlüğü kadrosunda ser komiser olarak görev yaparken Ermeni mezarlığında ve Karataş Ermeni Kilisesinde saklanmış cephanelerin ve silahların failleri ile birlikte ortaya çıkarılmasında gösterdiği hizmetinden dolayı "**Tahsin Name**" ile ödüllendirildi. İki Fransız askerinin yaralanması ve aldıkları bu yaralardan dolay bilahare ölmeleri olayının Türkler tarafından yapıldığını ileri süren Fransız makamlarının yalanlarını ortaya çıkararak bu olayı Fransızlar tarafından yapıldığını ispat edilmesi gayretinden dolayı 14 Ekim (Teşrinievvel) 1923 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Milli Mücadele sırasında ortaya koyduğu olağanüstü fedakârlık ve kahramanlıktan dolayı Türkiye Büyük Millet Meclisinin kararıyla 27 Mayıs 1926 tarihinde "**Beyaz Şeritli İstiklal Madalyası**" ile ödüllendirildi.

Urfa (Şanlıurfa) polis kadrosunda iken, 1930 yılı içinde, Urfa'da meydana gelen yağma, yol kesme ve hırsızlık olayları faillerinin yakalanmasında gösterdiği hizmetinden dolayı valilik makamı tarafından "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.¹¹²

112 ŞAHİN, *a.g.e.*, s. 33 - 37

IV. 4. 4. Zeketiya Kirami ERKUŞ¹¹³

Zekeriya Kirami Ekuş 1889 yılında Urfa sancağında M. Şakir ve Fatma'nın oğlu olarak dünyaya geldi. Urfa iptidai Mektebinde ilköğrenimini tamamladı. **Beyrut Polis Mektebinin** ikinci döneminden mezun oldu. Polisliğe müracaatı üzerine intihap encümeni kararıyla 1 Aralık (Kânunuevvel) 1909 tarihli atamayla Suriye (Şam) polis kadrosuna 4 lira maaşlı polis memurluğuna atandı. Buradaki görevine 22 Temmuz 1912'ye kadar sürdürdü.

Suriye'de görevine devam ederken rütbe terfi sınavlarına girerek, komiser muavinliği rütbesine terfi ettirilerek, aynı yerde 5 lira maaşlı komiser muavinliği görevine ataması yapıldı. 1 Ocak (Kânunusani) 1913 tarihinde maaşı 6 liraya yükseltildi.

Tekrar sınavlara girerek başarılı olarak, terfian Kudüs livası polis kadrosu 8 lira maaşlı ikinci komiserliği görevine ataması yapıldı. Buradan geçici görevle Halep polis kadrosu ikinci komiserliği görevine ataması yapıldı. 8 Aralık (Kânunuevvel) 1917 tarihinde yeni yerinde başladı.

Halep'teki görevi esnasında 21 Kasım (Teşrinisani) 1918 tarihli atamayla Kütahya sancağı polis kadrosu 8 lira maaşlı ikinci komiserliği görevine ataması yapıldı. 1 Ocak (Kânunusani) 1919 tarihinde yeni görevine başladı. 1 Nisan 1919 tarihinde maaşı 15 liraya yükseltildi. 29 Ekim (Teşrinievvvel) 1919 tarihinde istifa etti. Tekrar polis mesleğine müracaat etmesi üzerine, intihap encümeni tarafından Konya polis kadrosu 15 lira maaşlı ikinci komiserliği görevine ataması yapıldı. 1 Ocak (Kânunusani) 1920 tarihinde yeni görevine başladı.

Konya'da rütbe terfi sınavlarına girip başarılı olması üzerine terfian Eskişehir sancağı polis kadrosu 17,5 lira maaşlı ser komiserliğe ataması yapıldı. 16 Ocak (Kânunusani) 1921 tarihinde görev yerinde işe başladı.

113 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A – 65 Numaralı Özlük Dosyası

Kocaeli polis kadrosu 17,5 lira maaşlı ser komiserliği görevine ataması yapılması nedeniyle, 31 Aralık (Kânunuevvel) 1921 tarihinde eski görev yerinden ayrılıp 12 Ocak (Kânunusani) 1922 tarihinde görev yerinde işe başladı.

Buradan da Ankara polis kadrosu 17,5 lira maaşlı ser komiserliği görevine ataması yapıldı. 6 Ağustos 1922 tarihinde yeni işine başladı.

Ankara'dan terfian 25 lira maaşlı **Sivas Polis Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. **13 Aralık (Kânunuevvel) 1922** tarihinde yeni görevine başladı. Sivas Emniyet Müdürlüğünün lağvedilmesi üzerine 25 lira maaşlı **Samsun Polis Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. **9 Mart 1924** tarihinde ise yeni görevine başladı.

1 Haziran 1925 tarihinde maaşı 30 liraya yükseltildi. **12 Eylül 1925** tarihinde **idareten görevden azledildi**. Görevinden azledilmesi üzerine, 3 Mart 1926 tarihli atamayla 40 lira maaşlı Samsun Ticaret Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 21 Mart 1926 tarihinde yeni görevine başladı. 1 Haziran 1927 tarihli atamayla Samsun mıntıkası 40 lira maaşlı İktisat Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 1 Haziran 1927 tarihinde yeni işine başladı. Buradan da Eskişehir Ticaret Odası başkâtipliği görevine atanmasına karşılık, gitmediğinden, 1 Eylül 1932 tarihinde bakanlık emrine alındı.

Tekrar polis mesleğine müracaat ederek intihap komisyonu kararı neticesinde, **15 Aralık (Kânunuevvel) 1932** tarihli atamayla, 40 lira maaşlı üçüncü sınıf **Kars Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 29 Aralık (Kânunuevvel) 1932 tarihinde yeni görevine başladı. Burada üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü görevini 2 Ağustos 1934 tarihine kadar sürdürdü. **17 Eylül 1934** tarihli atamayla 40 lira maaşlı **Manisa Üçüncü Sınıf Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 21 Ağustos 1934 tarihinde yeni görevine başladı.

Manisa polis kadrosundan **6 Mart 1936 tarihli** atamayla **Bingöl** polis kadrosu 55 lira maaşlı **birinci sınıf emniyet müdürlüğü**(polis müdürlüğü) görevine ataması yapıldı. 22 Nisan 1936 tarihinde yeni görevine başladı.

30 Temmuz 1936 tarihli atamayla da **Erzincan** polis kadrosu 55 lira maaşlı **birinci sınıf emniyet müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 29 Ağustos 1936 tarihinde Erzincan polis kadrosuna başladı.

1937 yılında yürürlüğe giren 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu gereğince unvanı üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü ile değiştirilerek, 1 Ağustos 1937 tarihinde Erzincan Emniyet Müdürlüğü 55 lira maaşlı üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı.

29 Ekim (Teşrinievvel) 1938 tarihli atamayla da Birinci Umum Müfettişlik 55 lira maaşlı emniyet müfettiş muavinliği görevine ataması yapıldı. 19 Aralık (Kânunuevvel) 1938 tarihinde yeni görevine başladı. 1 Eylül 1939 tarihinde 60 liraya çıkarıldı. Emniyet müfettiş muavinliği görevini 8 Temmuz 1940'e kadar sürdürdü.

19 Haziran 1940 tarihli atamayla Üçüncü Umum Müfettişlik 60 lira maaşlı emniyet müfettiş muavinliği görevine ataması yapıldı. 18 Temmuz 1940 tarihinde görevine başladı. Ve 5 Ağustos 1941 tarihine kadar sürdürdü.

1 Temmuz 1941 tarihli atamayla Trakya Umum Müfettişliği kadrosu 60 lira maaşlı emniyet müfettiş muavinliği görevine ataması yapıldı. 21 Ağustos 1941 tarihinde yeni görevine başladı.

13 Haziran 1942 tarihli atamayla Çorum Emniyet Müdürlüğü 70 lira maaşlı ikinci sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 23 Temmuz 1942 tarihinde de yeni görevine başladı. 23 Ağustos 1943 tarihine kadar da sürdürdü. 22 Temmuz 1943 tarihinde Çoruh Emniyet Müdürlüğü 70 lira maaşlı ikinci sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 2 Eylül 1943 tarihinde yeni görevine başladı. 12 Ağustos 1944 tarihine kadar sürdürdü.

20 Temmuz 1944 tarihli atamayla Balıkesir Emniyet Müdürlüğü kadrosu 70 lira maaşlı ikinci sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 26 Ağustos 1944 tarihinde yeni görevine başladı. 25 Ağustos 1945 tarihinde maaşı 80 liraya çıkarıldı. 2 Haziran 1947 tarihine kadar da sürdürdü.

3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 5inci maddesi gereği yapılan atamayla, 80 lira maaşla Manisa Emniyet Müdürü olarak çalıştırılması uygun bulundu. Kadrosundan ilişiği kesilmeden, 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 96'ncı maddesi gereği, 16 Mayıs 1947 tarihli atamayla, 80 lira maaşla İstanbul Emniyet Müdürlüğü emrinde görevlendirildi. 13 Haziran 1947 tarihinde yeni görevine işe başladı. 24 Ekim (Teşrinievvel) 1947 tarihli atamayla Kütahya Emniyet Müdürlüğü kadrosu 80 lira maaşlı ikinci sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 28 Şubat 1948 tarihinde yeni görevine başladı. 31 Ağustos 1948 tarihinde maaşı 90 liraya yükseltildi. 27 Mayıs 1949 tarihine kadar görevini sürdürdü.

27 Mayıs 1949 tarihinde emekli oldu.

Aldığı Ödüller

Suriye polis kadrosunda polis memuru olduğu sırada, meydana gelen yangında gösterdiği başarıdan dolayı, 28 Şubat 1911 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Aynı görevde iken meydana gelen bir cinayet olayı faillerinin yakalanmaları hususunda gösterdiği hizmetlerden dolayı, 21 Şubat 1912 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Sorumluluk bölgesinde meydana gelen yangının söndürülmesinde gösterdiği hizmetlerinden dolayı, 3 Mart 1912 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Suriye'deki çalışmalarından dolayı, 23 Mart 1912 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Aynı bölgede görev yaparken meydana gelen hırsızlık olayları faillerinin yakalanmalarında gösterdiği hizmetinden dolayı Valilik Makamının kararıyla, 28 Mart 1912 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Rumların paskalya bayramı sırasında, Rum gençlerinin asayiş ve güvenliğin tam ve eksiksiz olarak sağlanmasında gösterdiği çalışmalarından dolayı, valilik makamı tarafından 15 Nisan 1913 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Sorumluluk bölgesinde meydana gelen faili meçhul cinayet olayı failinin yakalanmasında gösterdiği başarıdan dolayı, 18 Nisan 1913 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Meydana gelen yangın olaylarında gösterdiği fedakârlıktan dolayı Valilik Makamın kararı doğrultusunda, 1 Ocak (Kânunusani) 1913 tarihlerinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Görevlerinde gösterdiği takdire değer nitelikteki hizmetinden dolayı, 13 Haziran 1913 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Suriye’de harp vergilerinin toplanması hususunda gösterdiği takdire değer hizmetinden dolayı, 24 Ekim (Teşrinievvel) 1914 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Görevli olduğu bölgede meydana gelen hırsızlık olayları faillerinin yakalanmasında gösterdiği başarılarından dolayı, 24 Ekim (Teşrinievvel) 1914 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Aynı bölgede eşkıya takibi olaylarında gösterdiği takdire değer çalışmasından dolayı 31 Mayıs 1912 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Askeri birliklerin iaşesi için toplanan buğdayların toplanması ve depolanması ile ihtiyaç duyulan birliklere gönderilmesi hususunda gösterdiği gayret ve hizmetinden dolayı "**Yarım Maaş Tutarında Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi.

Humus'ta meydana gelen hırsızlık olayı faillerinin yakalamasından dolayı "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Kudüs livasında ikinci komiser olarak görev yapmaktayken, görevini yerine getirilmesinde gösterdiği başarıdan dolayı, 20 Ağustos 1918 tarihinde "**Mecidi Nişanı**" ile ödüllendirildi. Aynı görevdeyken meydana gelen hırsızlık olayları faillerinin yakalanmasında gösterdiği olağanüstü hizmetinden dolayı, Liva Mutasarrıfının kararıyla, 9 Mart 1920 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Kütahya polis kadrosunda ikinci komiser iken, meydana gelen yangında gösterdiği olağanüstü başarıdan dolayı Valilik Makamının kararı doğrultusunda, 22 Ocak (Kânunusani) 1920 tarihi itibariyle "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Aynı kadroda, zabita kuvvetlerine karşı silah kullanan şahısların yakalanmasındaki başarısından dolayı, 2 Eylül 1920 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Konya polis kadrosunda ikinci komiser iken, Konya'da meydana gelen isyanın bastırılmasındaki başarılı hizmetinden dolayı, 30 Aralık (Kânunuevvel) 1920 tarihinde "**Teşekkür Name**" ile ödüllendirildi. Aynı görevdeyken, görevini en iyi biçimde yerine getirdiğinden dolayı, "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Samsun Polis Müdürü iken, İzmit Otelinde Seyit adındaki şahısla yedi arkadaşını öldürdükten sonra kaçan Celâl'in yakalanması ve kasa hırsızlarının yakalanmasında ki hizmetinden dolayı, 6 Temmuz 1925 tarihinde "**İki Maaş Tutarında Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi.

Kars Polis Müdürü iken, Cumhuriyetin 10'uncu yıldönümünde düzenlenen etkinliklerin huzur içinde kutlanmasındaki hizmetinden dolayı, Bakanlar Kurulunun 12 Kasım (Teşrinisani) 1933 tarihli kararına göre "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Bölgesindeki asayiş ve güvenliğin sağlanmasında gösterdiği hizmetlerinden dolayı, 7 Şubat 1934 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Erzincan Polis Müdürü iken, hizmetlerinin takdire değer nitelikteki bulunmasından dolayı, 18 Ağustos 1938 tarihinde "**Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi.

Çorum Polis Müdürü olarak iken, meydana gelen hırsızlık olaylarının faillerinin yakalanmasında gösterdiği başarıdan dolayı, 25 Şubat 1943 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Balıkesir Polis Müdürü iken, meydana gelen faili meçhul hırsızlık olayları faillerinin yakalanmaları hususunda gösterdiği başarılı çalışmalarından dolayı, 6 Mart 1946 tarihinde il makamınca "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.¹¹⁴

114 ŞAHİN, *a.g.e.*, s. 44 - 50

IV. 4. 5. Ahmet Faik KÖKSAL¹¹⁵

Aslen Trabzon nüfusuna kayıtlı Yüzbaşı Zade Hacı Mustafa oğlu Ahmet Faik Köksal, Adana Ermenek kazasında 1884 yılında dünyaya geldi. İlköğrenimini Bursa iptidai Mektebinde, akabinde iptidai mektebi mülkisini 29 Haziran 1900 tarihinde ala dereceyle mezun oldu. **İstanbul Polis Mektebinin** dördüncü eğitim-öğretim dönemine katılarak aliyülâlâ dereceyle mezun oldu.

Polis mesleğine müracaatı üzerine intihap encümeninin kararıyla 2 lira maaşlı Trabzon polis neferliği görevine ataması yapıldı. 15 Nisan 1902 tarihinde yeni görevine başladı. Yürürlüğe giren Emniyeti Umumiye Müdüriyetinin Kurulması Hakkındaki Kanun gereği memuriyet unvanı **polis memuru** olarak değiştirildi. Ve 1 Ağustos 1909 tarihinde 4 lira maaşlı polis memurluğu görevine başladı. 1 Kasım (Teşrinisani) 1909 tarihine kadar görevini sürdürdü.

Açılan rütbe terfi sınavlarına katılarak, 6 lira maaşlı Trabzon üçüncü komiserliği görevine ataması yapıldı. 1 Kasım (Teşrinisani) 1909 tarihinde ise yeni görevine başladı. 3 Nisan 1910 tarihinden 22 Mayıs 1910 tarihine kadar Trabzon Polis Müdürlüğü görevine vekâlet etti. 15 Mayıs 1911 tarihine kadar buradaki görevini sürdürdü.

Terfi sınavlarında başarılı olarak, 7,5 lira maaşlı Trabzon ikinci sınıf komiserliği görevine ataması yapıldı. 15 Mayıs 1911 tarihinde yeni yerinde başladı. Görülen lüzum üzerine Lazistan (Rize) sancağı 7,5 lira maaşlı ikinci komiserliği görevine ataması yapıldı. 1 Haziran 1911 tarihinde yeni görevine başladı. Bu görevini 2 Kasım (Teşrinisani) 1913 tarihine kadar sürdürdü.

Tekrar sınavlara girerek, ser komiserlik rütbesiyle 10 lira maaşlı Trabzon polis kadrosu görevine ataması yapıldı. 28 Ağustos 1913 tarihinde görev yerinde başladı. Bu görevini de 2 Kasım (Teşrinisani) 1913 tarihine kadar sürdürdü.

Bu görevinden de, 10 lira maaşlı İstanbul Emniyet Müdürlüğü 12 numaralı ser komiserliği görevine ataması yapıldı. 9 Kasım (Teşrinisani) 1913 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğünde görevine başladı. 28 Haziran 1914 tarihine istifa etti.

¹¹⁵ Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A – 154 Numaralı Özlük Dosyası

Polis Teşkilatındaki ayrıldıktan sonra, müracaatıyla 16 Eylül 1914 tarihinde 10 lira maaşlı Çumra Nahiye Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. Bu görevini de 16 Nisan 1915 'e kadar sürdürdü. Bu görevinden de, 10 lira maaşlı Sille Nahiye Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 16 Nisan 1915 tarihinde görev yerinde başladı. 16 Nisan 1915 tarihine kadar bu görevini sürdürdü. Sonra 10 lira maaşlı Akviran Nahiye Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 4 Eylül 1915 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

Buradan da 10 lira maaşlı İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 18 numaralı ser komiserliği görevine ataması yapıldı. 5 Kasım (Teşrinisani) 1916 tarihinde yeni görev yerinde başladı. 31 Aralık (Kânunuevvel) 1918 tarihine kadar sürdürdü.

Bekleme süresini bitirmesi nedeniyle ve bir üst rütbeye terfi ettirilerek, 15 lira maaşlı İstanbul Emniyet Müdürlüğü merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 31 Aralık (Kânunuevvel) 1918 tarihinde görevine başladı. 1 Nisan 1919 tarihinde maaşı 20 liraya yükseltildi. 10 Ağustos 1919 tarihine kadar bu görevini sürdürdü.

Bu kadrodayken İstanbul Polis Müdüriyet Umumiyesi İkinci Şube Müdürlüğü 30 lira maaşlı Müdür Muavinliği görevine ataması yapıldı. 10 Ağustos 1919 tarihinde yeni görevine başladı. Ve 19 Nisan 1920 tarihine kadar sürdürdü.

Bakanlığın değerlendirmesi neticesi, 12,5 lira maaşlı **Trabzon Emniyet Müdürlüğü Müdür Vekilliği** görevine ataması yapıldı. **19 Temmuz 1920–9 Ağustos 1920** tarihi arasında bu görevi sürdürdü.

Buradan da 17,5 lira maaşlı Trabzon polis kadrosu emniyet müfettişliği görevine ataması yapıldı. 12 Ocak (Kânunusani) 1921 tarihinde yeni görevine başladı. 2 Şubat 1921 tarihine kadar bu görevini sürdürdü. Görülen lüzum üzerine 25 lira maaşlı Samsun polis kadrosu emniyet müfettişliği görevine ataması yapıldı. 4 Şubat 1921 tarihinde yeni görevine başladı.

Bakanlıkça terfian 25 lira maaşlı **Konya Polis Müdürlüğü** görevine atamasını yaptı. **1 Haziran 1924** tarihinde yeni işine başladı. Konya Polis Müdürü iken, 35 lira maaşlı İstanbul Emniyet Müdürlüğü İkinci Şube Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 8 Mayıs 1926 tarihinde görevine başladı.

İstanbul'daki görevinden 35 lira maaşlı **Erzurum Emniyet Müdürlüğüne** ataması yapıldı. **29 Nisan 1929** tarihinde görevine başladı. 2049 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununa göre unvanı değiştirilerek, 45 lira maaşlı Zonguldak polis kadrosu ikinci sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 23 Eylül 1932 tarihinde görevine başladı. 30 Haziran 1933 tarihine kadar sürdürdü.

Görülen lüzum üzerine Zonguldak'tan 20 Haziran 1933 tarihli atamayla Bursa Emniyet Müdürlüğü ikinci sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 7 Temmuz 1933 tarihinde yeni işine başladı. 15 Ekim (Teşrinievvel) 1933 tarihli atamayla 55 lira maaşlı Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü İkinci Şube Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 6 Kasım (Teşrinisani) 1933 tarihinde yeni görevine başladı 20 Şubat 1936 tarihine kadar görevini sürdürdü.

Bakanlıkça **29 Ocak (Kânunusani) 1936** tarihli atamayla 55 lira maaşlı **Tunceli birinci sınıf emniyet müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 29 Şubat 1936 tarihinde yeni görevine başladı.

Yürürlüğe giren 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununa göre unvanı ikinci sınıf emniyet müdürü olarak değiştirildi. **1 Ağustos 1937** tarihli atama kararıyla 70 lira maaşlı **Tunceli Emniyet Müdürlüğü ikinci sınıf emniyet müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 25 Ocak (Kânunusani) 1938 tarihine kadar görevini sürdürdü.

29 Aralık (Kânunuevvel) 1937 tarihli atamayla 70 lira maaşlı Emniyeti Umumiye Müdüriyeti birinci sınıf polis müfettişliği görevine ataması yapıldı. 2 Şubat 1938 tarihinde yeni görevine başladı. 19 Kasım (Teşrinisani) 1938 tarihine kadar görevini sürdürdü.

29 Kasım (Teşrinisani) 1938 tarihli atamayla, 80 lira maaşlı **Afyon Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 29 Kasım (Teşrinisani) 1938 tarihinde yeni görevine başladı. 28 Mayıs 1940 tarihine kadar görevini sürdürdü.

Bu görevdeyken, 23 Mayıs 1940 tarihli atamayla 80 lira maaşlı Edirne Emniyet Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 7 Haziran 1940 tarihinde yeni görevine başladı. Ve 8 Aralık (Kânunuevvel) 1940 tarihine kadar sürdürdü.

Bakanlıkça görülen lüzum üzerine 29 Kasım (Teşrinisani) 1940 tarihli atamayla, 80 lira maaşlı Birinci Umum Müfettişlik Emniyet Müşavirliği görevine ataması yapıldı. 9 Aralık (Kânunuevvel) 1940 tarihinde yeni görevine başladı. İstanbul'da kurulan "Divanı Harbi Örfi İdare Komutanlığı" emrinde, emniyete ait işleri görmek üzere ataması yapıldı. Daha sonra, 21 Ekim (Teşrinievvvel) 1941 tarihli atamayla Üçüncü Umum Müfettişlik Yabancı İşler Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 28 Ekim (Teşrinievvvel) 1941 tarihinde yeni görevine başladı.

2 Aralık (Kânunuevvel) 1942 tarihli atamayla 80 lira maaşlı İzmir Emniyet Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 5 Aralık (Kânunuevvel) 1942 tarihinde yeni işine başladı.

İzmir Emniyet Müdürüken, 1 Aralık (Kânunuevvel) 1943 tarihinde resen emekli edildi. Ve yaptığı hizmetlerinin toplam 39 senelik hizmeti karşılığında 137 lira 28 kuruş emekli maaşı tahsis edildi.

Aldığı Ödüller

Çumra Nahiye Müdürüken, Birinci Dünya Savaşı'na katılan Osmanlı Ordusuna erzak toplama görevini aksatmadan yerine getirdiğinden dolayı, 1 Ekim (Teşrinievvvel) 1914 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Aynı görevdeyken, Isparta ve Burdur'da meydana gelen yangın olayında gösterdiği hizmetlerden dolayı 20 Kasım (Teşrinisani) 1914 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Akviran Nahiye Müdürüken, köylülerin gereken ziraat eğitimi hakkında verdiği hizmetlerden dolayı, 20 Aralık (Kânunuevvel) 1915 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

İstanbul Eminönü Polis Merkezinde merkez memuru iken, adli ve idari işlemlerinin takdire değer bulunmasından dolayı, 9 Mart 1919 tarihinde "**Tahsin Name**" ile ödüllendirildi.

İstanbul Emniyeti İkinci Şube Müdürlüğü emrinde Şube Müdür Muavini iken, azılı bir katilin yakalanmasında gösterdiği kahramanlığından dolayı "**50 Osmanlı Lirası Nakdi Mükâfat**" ile "**Parabellum cinsinden bir adet Rovelver tabanca**" ayrıca, "**Üçüncü Rütbeden Nişanı-ı Ali-i Mecidi**" nişanı ile ödüllendirildi.¹¹⁶

Konya Emniyet Müdürlüğü görevinde iken, asayiş suçlularının yakalanmasındaki hizmetinden dolayı, 4 Ağustos 1925 tarihinde "**İki Maaş Tutarında Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi.

Erzurum Emniyet Müdürlüğü görevindeyken, siyasi gizli faaliyetlerin ortaya çıkarılmasındaki hizmetinden dolayı, 29 Aralık (Kânunuevvel) 1929 tarihinde "**Teşekkür Name**" ile ödüllendirildi.

Aynı görevinde iken, Şimali Kürdistan isimli yıkıcı ve bölücü faaliyetlerini ortaya çıkarılmasında gösterdiği başarılarından dolayı, 22 Mart 1930 tarihinde "**400 Liralık Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi.

Afyon Emniyet Müdürü iken, işinde gösterdiği hizmetlerden dolayı, Afyon Valiliğinin 10 Mayıs 1939 tarihli kararıyla "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Aynı görevdeyken, Yukarı Pazar Karakolunun idari olarak kurulmasında da gösterdiği hizmetlerden dolayı, Afyon valiliğinin 4 Temmuz 1939 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.¹¹⁷

116 Katili şerir Hırsantos'un Enva-i Mel'imasından, *Emniyeti Umumumiye Müdüriyeti Polis Mecmuası*, y. 6, İstanbul-1920 , s. 122

117 ŞAHİN, *a.g.e.*, s. 67 – 74

IV. 4. 6. Mehmet Feyzi AKKOR¹¹⁸

Mehmet Feyzi Akkor, Mamuretülaziz 'de (Elazığ) 1888 yılında Ahmet beyin oğlu olarak dünyaya geldi.

İlk eğitimini Mahalli İptidai Mektebinde tamamladı. Sonra, Harput Yatılı İdadisine girdi. İkinci senesinden sonra, Askeri Rüştiyeye gitti. Fakat öğretimini terk ederek Dersadet'e (İstanbul) geldi.

İstanbul Polis Mektebinin birinci eğitim dönemine katıldı. Okuldan ala dereceyle mezun oldu. Polis mesleğine girmeden önce bir süre Karesi sancağı Edremit kazası Akçay iskelesi liman memurluğunda görev yaptı.

12 Ekim (Teşrinievvel) 1909 tarihinde yaptığı müracaatla Çanakkale sancağı polis kadrosu 4 lira maaşlı 1819 numaralı polis namzetliği görevine ataması yapıldı. Sınavlarda başarılı olarak bir üst rütbeye terfi etti. 14 Mart 1911 tarihli atamayla Çanakkale sancağı polis kadrosu 6 lira maaşlı 180/458 numaralı komiserlik görevine ataması yapıldı. Bu görevini sürdürmekteyken, 26 Mart 1913 tarihinde maaşı 8 liraya yükseltildi. Memuriyet unvanı da ikinci komiser olarak değiştirildi.

Sınavlar neticesi terfian Çanakkale sancağı polis kadrosu 10 lira maaşlı 33 numaralı ser komiserlik görevine ataması yapıldı. 1 Temmuz 1915 tarihinde yeni görevine başladı. 21 Mayıs 1917 tarihinde görülen lüzum üzerine, İstanbul Polis Müdüriyeti Umumisi 10 lira maaşlı Kısmi Siyasi ikinci sınıf taharri memurluğu görevine ataması yapıldı. Bu görevini 1 Haziran 1918 tarihine kadar sürdürdü.

28 Mayıs 1918 tarihli atamayla Kütahya sancağı polis kadrosu 10 lira maaşlı ser komiserliği görevine ataması yapıldı. 2 Haziran 1918 tarihinde yeni görevine başladı. 1 Nisan 1919 tarihinde maaşı 17,5 liraya yükseltildi. Bu görevini 15 Aralık (Kânunuevvel) 1919 tarihine kadar sürdürdü.

118 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A - 217 Numaralı Özlük Dosyası

21 Kasım (Teşrinisani) 1919 tarihinde bulunduğu rütbedeki bekleme süresini tamamlayarak, Eskişehir sancağı 17,5 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 17 Aralık (Kânunuevvel) 1919 tarihi itibariyle yeni görevine başladı.

Eskişehir sancağı polis kadrosunda ser komiser iken, görülen lüzum üzerine, 9 Mart 1920 tarihli atama kararıyla Kaleiçi sultani (Çanakkale) sancağı polis kadrosu 17,5 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 8 Mayıs 1920 tarihinde yeni işine başladı.

20 lira maaşlı Isparta merkez memurluğu görevine ataması yapılması üzerine, 17 Temmuz 1920 tarihinde yeni görevine başladı. Bu görevdeyken, görevden azledildi.

Yaptığı itirazın kabul edilmesi neticesi tekrar mesleğe döndürüldü. 22 Kasım (Teşrinisani) 1921 tarihli atamayla Mersin 17,5 lira maaşlı ser komiserlik görevine ataması yapıldı. Daha sonra Emniyeti Umumiye Müdüriyeti kadrosu 20 lira maaşlı Tetkik Memurluğu görevine ataması yapıldı. 29 Ağustos 1926 tarihinde görev yerinde işe başladı.

Bulduğu rütbedeki bekleme süresini tamamlaması nedeniyle terfian Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığı 25 lira maaşlı polis müfettişliği görevine ataması yapıldı. 19 Ocak (Kânunusani) 1927 tarihinde yeni görevine başladı.

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosundaki polis müfettişliği görevini sürdürmekle birlikte, İstihat Müdürlüğü (İstihbarat) görevindeki vekâletinden dolayı, **1 Temmuz 1927** tarihinden 20 Mart 1929 tarihine kadar **İstihat (istihbarat) Müdürlüğüne** tahsis edilen maaşın üçte birinden yararlandı ve aylık 5 lira vekâlet ücreti aldı.

Emniyeti Umumiye Müdüriyeti emrinde polis müfettişi iken 20 Mart 1929 tarihli atamayla Emniyeti Umumiye Müdüriyeti Dördüncü Şb. Müdürlüğü görevine ataması yapıldı.

Emniyeti Umumiye Müdüriyeti emrinde Dördüncü Şube Müdürüyken, **25 Ocak (Kânunusani) 1931** tarihli atamayla terfian **İzmir Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 6 Şubat 1931 tarihinde yeni görevine başladı.

İzmir Emniyet Müdürü iken, 30 Temmuz 1936 tarihli atamayla Bolvadin kazası kaymakamlığı görevine ataması yapıldı. Evli olan Mehmet Fevzi Akkor, Arapça ve Farsça biliyordu.

Aldığı Ödüller

Çanakkale’de komiser olarak çalışırken, bölgesinde meydana gelen hırsızlık faillerinin ortaya çıkarılarak yakalanmasında gösterdiği gayretlerden dolayı, 18 Mart 1912 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Milli Mücadelede cephede gösterdiği Kahramanlıklardan dolayı 17 Mayıs 1927 tarihinde "**Beyaz Şeritli İstiklal Madalyası**" ile ödüllendirildi. Sonra beyaz şeritli istiklal madalyasının şeridi kırmızıyla değiştirildi.¹¹⁹

119 ŞAHİN, *a.g.e.*, s. 84 - 86

IV. 4. 7. İbrahim ÜNALP¹²⁰

1886 yılında Adapazarı sancağı Sapanca kazasında Nesibe ve Mehmet beyin oğlu olarak dünyaya geldi. İlköğrenimini tamamlayarak, Sapanca Rüştîye Mektebine girerek ala derecede mezun oldu. Daha sonra **İstanbul Polis Mektebinde** birinci eğitim-öğretim döneminden aliyyülala dereceyle mezun oldu.

Mezuniyetini takiben 10 Mayıs 1909 tarihinde İstanbul polis kadrosu Birinci İhtiyat Bölüğü 3 lira maaşlı 4 numaralı polis neferliği görevine ataması yapılması nedeniyle yeni görevine başladı. Yürürlüğe giren Emniyeti Umumiye Müdüriyetinin Kurulması Hakkındaki Kanun gereğince, 1 Ağustos 1909 tarihinde 4 lira maaşlı 1176 numaralı İstanbul polis memurluğu görevine ataması yapıldı. Buradaki görevini 20 Eylül 1911'e kadar sürdürdü.

Girdiği sınavlarda başarılı olarak İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 6 lira maaşlı 208 numaralı komiser muavinliği rütbesine atanarak yeni görevine ataması yapıldı. 1 Ocak (Kânunusani) 1911 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Bahse konu görevini 13 Mart 1914 tarihine kadar sürdürdü. Yapılan sınavlar sonucu ikinci komiserlik rütbesine terfi ettirilerek İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 8 lira maaşlı 33/50 numaralı ikinci komiserliği görevine ataması yapıldı. 13 Mart 1914 tarihinde yeni işine başladı. Bu kadroydayken girdiği sınavlarda başarılı olarak bir üst rütbeye terfi etti. 26 Mayıs 1918 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 10 lira maaşlı 21 numaralı ser komiserliği görevine ataması yapıldı. 1 Haziran 1918 tarihinde görevine başladı. 1 Nisan 1919 tarihinde de maaşı 17,5 liraya yükseltildi. Ayrıca 5 Ağustos 1919 tarihinden 13 Ekim (Teşrinievvel) 1919 tarihine kadar Dolapdere Merkezi merkez memurluğu görevini de vekâleten yürüttü. Aylık ücretine ilave olarak 4 lira vekâlet ücreti aldı.

Bu görevi sırasında Haydarpaşa garında Müslüman bir kadınla birlikte oturması nedeniyle 21 Ocak (Kânunusani) 1920 tarihinde işten el çektirilerek, 1 Şubat 1920 tarihinde görevden azledildi. Herhangi bir dayanak gösterilmeden azledilmesi üzerine itirazı sonucu yapılan tahkikat sonucunda; suçsuz bulunarak, eski memuriyet görevine

¹²⁰ Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A – 571 Numaralı Özlük Dosyası

iadesine karar verildi. Ve Arnavut köy Polis Merkezinde görevlendirilmesi üzerine 9 Mart 1920 tarihinde işe başladı. 17 Ocak (Kânunusani) 1921 yılına kadar bu görevini sürdürdü.

15 Ocak (Kânunusani) 1921 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 20 lira maaşlı ikinci sınıf merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 17 Ocak (Kânunusani) 1921 tarihinde ise görevine başladı. 18 Şubat 1923 tarihinde ise işten el çektirildi.

Tekrar müracaatı üzerine Konya polis kadrosu 30 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 12 Eylül 1927 tarihinde yeni görevine başladı. Konya polis kadrosu merkez memurluğu görevindeyken, **Maşatın Tevhit ve Teadülü Kanunu** gereği memuriyet derecesi ikinci sınıf olarak belirlendi. **12 Eylül 1928** tarihinde görev yeri **Konya'da Polis Müdürü** olarak değiştirildi. Buradaki görevini ise 30 Haziran 1930 tarihine kadar sürdürdü. Konya Polis Müdürü olarak görev yapmaktayken, **19 Haziran 1932** tarihli atamayla 30 lira maaşlı **Adana Polis Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. Bu görevini 1 Eylül 1932'ye kadar sürdürdü.

Bu yıllarda yürürlüğe giren 2049 Sayılı Polis Teşkilat Kanunu gereği unvanı üçüncü sınıf emniyet müdürü olarak değiştirildi. 1 Eylül 1932 tarihinde Adana polis kadrosu 40 lira maaşlı üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. Buradaki görevini 10 Haziran 1933 yılına kadar sürdürdü.

Adana Polis Müdürü olarak görev yapmaktayken, 8 Mayıs 1933 tarihinde Samsun polis kadrosu 40 lira maaşla üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 10 Haziran 1933 tarihinde ise eski görevinden ayrılarak, **23 Haziran 1933** tarihinde yeni görevine başladı.

Samsun Polis Müdürüken **19 Temmuz 1934** tarihinde Çanakkale polis kadrosu 40 lira maaşlı üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. Ve **26 Ağustos 1934** tarihinde yeni görevine başladı.

Buradaki görevinden de 6 Mart 1936 tarihinde Diyarbakır polis kadrosu 40 lira maaşlı üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 16 Nisan 1936 tarihinde yeni görevine başladı. Burada da **1 Ağustos 1937** tarihine kadar sürdürdü.

Diyarbakır Polis Müdürüken, yürürlüğe giren 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu gereğince unvanı dördüncü sınıf emniyet müdürü olarak değiştirildi. 1 Ağustos 1937 tarihinde Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü 45 lira maaşlı dördüncü sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 1 Ağustos 1937 tarihinde yeni görevine başladı.

Görülen lüzum üzerine **28 Ekim (Teşrinievvel) 1937** tarihinde **Antalya Emniyet Müdürlüğü** kadrosu 45 lira maaşlı **Polis Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 17 Kasım (Teşrinisani) 1937 tarihinde ise eski görevinden ayrılp, 25 Kasım (Teşrinisani) 1937 tarihinde yeni görevine başladı. Bu görevini, **10 Kasım (Teşrinisani)1938** tarihine kadar sürdürdü.

Antalya Polis Müdürü iken bir üst rütbeye terfi ettirilerek, 29 Ekim (Teşrinievvel) 1938 tarihinde Antalya Emniyet Müdürlüğü kadrosu 55 lira maaşlı üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. Bu görevini 1 Eylül 1939 tarihine kadar sürdürdü. Devlet memurlarının maaşıyla ilgili 8 Temmuz 1939 tarih ve 3656 sayılı Barem Kanunu gereği, 1 Eylül 1939 tarihinde maaşı 60 liraya yükseltildi. 25 Temmuz 1940 tarihinde Antalya Emniyet Müdürüken vefat etti.

Aldığı Ödüller

İstanbul'da Ser komiser rütbesinde iken, görevinde gösterdiği başarılı çalışmalardan dolayı 5 Ekim (Teşrinievvel) 1914 tarihinde "**Tahsin Name**" ile ödüllendirildi.

Aynı kadroda Ser komiser olarak görev yaparken, gösterdiği iyi niyet ve gayretli çalışmalarından dolayı 13 Ekim (Teşrinievvel) 1919 tarihinde "**Tahsin Name**" ile ödüllendirildi.

Merkez memuruyken faili meçhul hırsızlık olaylarının faillerinin yakalanmalarında gösterdiği başarısından dolayı, 29 Şubat 1921 tarihinde "**Tahsin Name**" ile ödüllendirildi. Aynı görevdeyken 23 Mart 1921 tarihinde "**Tahsin Name**"

ile ödüllendirildi. Vazifeli olarak görevlendirildiği Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesi sırasında ortaya koyduğu gayret ve hizmetinden dolayı 30 Mayıs 1921 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü merkez memuruyken bir hırsızlık olayında faillerin çalıntı eşya ve parayla birlikte yakalanmasındaki takdire değer hizmetinden dolayı 31 Ağustos 1921 tarihinde "**Tahsin Name**" ile ödüllendirildi. Ayrıca 19 Aralık (Kânunuevvel) 1921 tarihinde yaptığı başarılı çalışmalardan dolayı "**Tahsin Name**" ile ödüllendirildi. Çalıştığı Polis Merkezinin evrakının takibi, denetlenmesi hususundaki gayretlerinden dolayı, 16 Kasım (Teşrinisani) 1921 tarihinde "**Tahsin Name**" ile ödüllendirildi. Aynı rütbede ve kadroda iken başarılı çalışmalarından dolayı 22 Nisan 1922 tarihinde "**Dördüncü Dereceden Mecidi Nişanı**" ile ödüllendirildi. Bu görevdeyken hırsızlık olaylarında ki gayretinden dolayı 21 Ocak (Kânunusani) 1922 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Polis Müdürü olarak görev yaparken 31.220 lirayı alarak kaçan Sıtkı adlı hırsızın yakalanmasındaki takdire değer başarılı çalışmalarından dolayı 16 Eylül 1931 tarihinde "**Teşekkür Name**" ile ödüllendirildi.

Milli Mücadele esnasında cephede gösterdiği fedakârlıklardan dolayı Türkiye Büyük Millet Meclisince "**Beyaz Şeritli İstiklal Madalyası**" ile ödüllendirildi.¹²¹

121 ŞAHİN, *a.g.e.*, s. 98 – 102

IV. 4. 8. Mustafa KIRCA¹²²

Leyla ve Mehmet oğlu olarak 1881 yılında Çırpan'da dünyaya gelen Mustafa Kırca, İlköğrenimini Çırpan iptidaisinde tamamladı. Daha sonra İstanbul Beyazıt rüştiye mektebinden mezun oldu.

Polis olmayı istediği için **İstanbul Polis Mektebinin** dokuzuncu eğitim ve öğretim dönemine katıldı. Okuldan sınıfının ikincisi olarak aliyyülâla dereceyle mezun oldu. 29 Nisan 1899 tarihinde Defteri Hakani Nezareti Taşra Senedât Dördüncü Şubesi Mülazımlığı görevine atandı. Buradaki görevini 1 Teşrinisani 1902'ye kadar sürdürdü.

Defteri Hakani Nezareti Taşra Senedât Dördüncü Şube 30 kuruşluk Kâtiplik görevine ataması yapılması nedeniyle, 1 Kasım (Teşrinisani) 1902 tarihinde yeni görevine başladı. Maaşı 21 Nisan 1907 tarihinde 40 kuruşa, 4 Nisan 1908 tarihinde de 50 kuruşa yükseltildi. Bu görevini de 5 Ağustos 1909 yılına kadar sürdürdü

Polis okulundan mezun olmasına rağmen polisliğe müracaat etmediği için Polislik yapmıyordu. Polislik mesleğine müracaat ederek, yaptığı başvuru intihap encümeni tarafından kabul edilerek, açıktan Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü 4 lira maaşlı 1481-2320 numaralı polis memurluğu görevine ataması yapıldı. Yapılan atama üzerine 5 Ağustos 1909 tarihinde yeni görevine başladı. Ve 26 Mayıs 1912 tarihine kadar sürdürdü.

Yaptığı müracaat neticesinde girdiği sınavlardan başarıyla geçerek, bir üst rütbeye terfi etmeye hak kazandı. Ve Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü 6 lira maaşlı 115/204 numaralı komiser muavinliğine görevine ataması yapıldı. 27 Mayıs 1912 tarihinde de yeni işine başladı.

Tekrar girdiği sınavlarda başarılı olarak, bir üst rütbeye terfi etmeye hak kazandı. Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü 8 lira maaşlı 91 numaralı ikinci komiserliği görevine ataması yapılarak, 26 Mayıs 1913 tarihinde yeni görevine başladı. Bu görevini de 1 Temmuz 1915 tarihine kadar sürdürdü.

122 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A – 633 Numaralı Özlük Dosyası

Bir üst rütbe için tekrar sınavlara girerek üst rütbeye terfi etmeye hak kazanarak, İstanbul Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü kadrosu 10 lira maaşlı 26 numaralı ser komiserliği görevine ataması yapıldı. 1 Temmuz 1915 tarihinde de yeni görevine başladı. Taksim Polis Merkezi merkez memurluğu görevini vekâleten etmesi nedeniyle aylık 3 lira da ek ücret aldı. 23 Ekim (Teşrinievvel) 1918 tarihine kadar da vekâlet görevini sürdürdü.

Ser komiser olarak görev yapmaktayken, rütbedeki bekleme süresini tamamlaması nedeniyle bir üst rütbeye terfi etmeye hak kazandı. Ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü 15 lira maaşlı Taksim Polis Merkezi merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 23 Ekim (Teşrinievvel) 1918 tarihinde yeni görevine başladı. 1 Nisan 1919 tarihinde maaşı 20 liraya yükseltildi. Bu görevini 1 Eylül 1926 tarihine kadar sürdürdü.

Rütbedeki terfi zamanı gelmesi nedeniyle terfian İstanbul Emniyet Müdürlüğü 23 lira maaşlı ikinci sınıf merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 1 Eylül 1926 tarihinde görevine başladı. Burada da 5 Mayıs 1927 tarihine kadar çalıştı.

Bu kadrosunda çalışırken terfian İstanbul Emniyet Müdürlüğü polis kadrosu 25 lira maaşlı birinci sınıf merkez memurluğuna görevine ataması yapıldı. 5 Mayıs 1927 tarihinde yeni görevine başladı. Bu görevini 23 Kasım (Teşrinisani) 1927 tarihine kadar sürdürdü.

Ankara Emniyet Müdürlüğü kadrosu 25 lira maaşlı birinci sınıf merkez memurluğu görevine ataması yapılması nedeniyle, 24 Kasım (Teşrinisani) 1927 tarihinde yeni görevine başladı. Bu görevini 19 Haziran 1928 tarihine kadar sürdürdü.

29 Mayıs 1928 tarihinde 30 lira maaşlı **Eskişehir Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 19 Haziran 1928 itibariyle eski görev yerinden ayrılıp, 20 Haziran 1928 tarihinde yeni görevine başladı. 9 Kânunuevvel 1929 tarihine kadar bu görevi sürdürdü. Aynı zamanda Bursa Polis Müdürlüğü görevini de vekâleten sürdürüyordu. **27 Kasım (Teşrinisani) 1919** tarihli atamayla 30 lira maaşlı **Bursa Polis Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 9 Aralık (Kânunuevvel) 1929 itibariyle yeni görevine başladı.

Yürürlüğe giren 2049 Sayılı Polis Teşkilat Kanunu hükümleri gereği memuriyet unvanı üçüncü sınıf emniyet müdürü olarak değiştirildi. **1 Eylül 1932** tarihli atamayla 40 lira maaşlı **Bursa Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapılması nedeniyle aynı tarihte yeni görevine başladı.

20 Haziran 1933 tarihinde de üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü rütbesiyle 40 lira maaşlı **Trabzon Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 22 Temmuz 1933 tarihinde yeni görevine başladı. Bu görevini 26 Ağustos 1936 tarihine kadar sürdürdü. 6 Ağustos 1936 tarihli atamayla Birinci Umum Müfettişlik 55 lira maaşlı emniyet müfettiş muavinliği görevine ataması yapıldı. 31 Ağustos 1936 tarihinde yeni görevine başladı.

10 Kânunusani 1938 tarihli atamayla üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü rütbesiyle 55 lira maaşlı **Zonguldak Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 15 Şubat 1938 tarihinde yeni yerinde işe başladı. Burada 1 Eylül 1939 tarihine kadar çalıştı. Devlet memurlarının maaşlarının artırımıyla ilgili 8 Temmuz 1939 tarih ve 3656 Sayılı Barem Kanunu hükümleri gereğince maaşı 60 liraya yükseltildi.

Aldığı Ödüller

Görev yaptığı zaman içinde, yazıcılık görevini çok iyi bir biçimde yerine getirmesindeki çalışmalarından dolayı, 14 Haziran 1911 tarihinde, "**Yarım Osmanlı Lirası Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi.

Komiser muavini rütbesindeyken, sorumluluk bölgesindeki faili meçhul yaralama ve öldürme olayı faillerinin yakalanmasındaki başarısından dolayı, 10 Şubat 1912 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

İkinci Komiser rütbesindeyken, görevini yerine getirilmesi sırasında gösterdiği olağanüstü çalışkanlığından dolayı, 27 Şubat 1914 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Ser komiser rütbesiyle, sahtekârlık olayları faillerinin yakalanmasındaki başarısından dolayı, 6 Mart 1917 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Ser komiserliği sırasında Alman ordusunun yaptığı olayları kısa süre içinde ortadan kaldırılmasındaki faaliyetinden dolayı, 8 Eylül 1917 tarihinde "**Prusya Liyakat Madalyası**" ile ödüllendirildi. Aynı rütbedeyken sorumluluk bölgesinde meydana gelen hırsızlık olaylarının faillerinin yakalanmasında gösterdiği başarılı çalışmalardan dolayı 17 Ekim (Teşrinievvel) 1918 tarihinde "**Beyanı Memnuniyet**" belgesiyle ödüllendirildi. Merkez memuruyken sorumluluk bölgesinde meydana hayvan hırsızlığı faillerinin yakalanması hususundaki gayretinden dolayı, 3 Aralık (Kânunuevvel) 1918 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Aynı görevdeyken zabıtaya ait olan işlerin yürütülmesinde gösterdiği gayretli çalışmalarından dolayı, 2 Ağustos 1919 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Sorumluluğundaki hizmetlerin yerine getirilmesinde görevlendirilen personelin görevlendirilmesindeki intizam ve disiplininden dolayı, 21 Ekim (Teşrinievvel) 1920 tarihinde, "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Ayrıca sorumluluğundaki görevi büyük bir özenle yerine getirdiğinden dolayı, 19 Mayıs 1921 tarihinde, "**Tahsin Name**" ile ödüllendirildi. Tekrar 23 Ağustos 1921 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Polis Merkezinin sorumluluk bölgesindeki asayişin sağlamasında gösterdiği gayretten dolayı, 1 Haziran 1922 tarihinde "**Tahsin Name**" ile ödüllendirildi. Belediyeye ait görevlerin yerine getirilmesinde gösterdiği çalışmalardan dolayı, 13 Temmuz 1922 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Aynı rütbede iken başarısından dolayı 1 Ağustos 1922 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Sorumlu olduğu Polis Merkezinde yapılan teftiş sonrası sorumluluk alanındaki görevlerin yerine getirilmesinde gösterdiği çalışmaların takdire değer görülmesi sonrasında, 1 Kasım (Teşrinisani) 1922 tarihi itibariyle "**Beyanı Teşekkür**" ile ödüllendirildi. Asayişe katkılarının en üst seviyede tespit edilmesi ve merkez memuru olarak bu görevindeki başarısından dolayı, 2 Eylül 1923 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Sorumluluk alanındaki faili meçhul hırsızlık olayı faillerinin yakalanmasında gösterdiği çalışmalardan dolayı, 13 Ocak (Kânunusani) 1924 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. 13 Şubat 1922 tarihinde "**Beyanı Teşekkür**" belgesiyle ödüllendirildi.

Emniyet Müdürüyken 10'uncu yıl Cumhuriyet Bayramı etkinlikleri sırasında alınan tedbirlerin uygulanmasında ki başarıdan dolayı, 12 Kasım (Teşrinisani) 1933 tarihinde alınan Bakanlar kurulu Kararıyla "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Aynı rütbede iken kaçakçılık faaliyetlerinin önlenmesi faaliyetinden dolayı, 22 Nisan 1934 tarihinde, "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Failleri belli olmayan suçların ortaya çıkarılması ve faillerinin yakalanmasında gösterdiği hizmetten dolayı, 22 Nisan 1922 tarihinde, "**Dördüncü Dereceden Mecidi Nişanı**" ile ödüllendirildi.¹²³

123 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.107 - 112

IV. 4. 9. Ahmet Şükrü YUMAK¹²⁴

Ömer Lütfü oğlu Ahmet Şükrü Yumak, İstanbul'da 1882 yılında dünyaya geldi.

İlköğrenimini Yemen İptidaisinde tamamlayarak, İstanbul'da Koca Mustafa Paşa Askeri Rüştiyesinin devam etti. 16 Ağustos 1905 tarihinde mezun oldu. Mesleki ilköğrenimini **İstanbul Polis Okulunun** birinci eğitim ve öğretim döneminden aliyyülâlâ (pekiyi) dereceyle mezun oldu. Müracaatı üzerine intihap heyeti kararı doğrultusunda polis mesleğine atandı. Ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 3 lira maaşlı 15'inci bölük 1 numaralı polis neferi olarak görevine ataması yapıldı. 14 Nisan 1907 tarihi itibariyle yeni görevinde işe başladı. 1 Eylül 1909 tarihine kadar bu görevini sürdürdü.

Bu görevini sürdürmekteyken yürürlüğe giren Emniyeti Umumiye Müdüriyetinin kurulması hakkındaki kanun gereğince, memuriyet unvanı polis memuru olarak değiştirildi. İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 4 lira maaşlı 773 numaralı polis memurluğu görevine ataması yapıldıktan sonra atama tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. 1 Eylül 1909 tarihinden 13 Aralık (Kânunuevvel) 1913 tarihine kadar görevini sürdürdü.

Müracaatı üzerine girdiği sınav neticesinde bir üst rütbeye terfi etmeye hak kazanarak komiser muavinliği rütbesine terfi ettirildi. İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 6 lira maaşlı 145 numaralı komiser muavinliği görevine ataması yapılarak 13 Aralık (Kânunuevvel) 1910 tarihinde eski görevinden ayrılıp, aynı tarihte yeni görev yerinde işe başladı. Görevini 26 Mayıs 1913 tarihine kadar sürdürdü. Yaptığı müracaat üzerine sınavlar neticesinde başarılı olarak, bir üst rütbeye terfi etmeye hak kazanarak, ikinci komiserlik rütbesine terfi ettirildi. Ve aynı kadroda 8 lira maaşlı ikinci komiserliği görevine ataması yapıldı. 26 Mayıs 1913 tarihi itibariyle eski görevinden ayrılıp, yeni görev yerinde işe başladı. Ve 1 Temmuz 1915 tarihine kadar bu görevine devam etti.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosunda ikinci komiser olarak görev yapmaktayken müracaatı üzerine bir üst rütbeye terfi etmeye hak kazandı. Ve İstanbul

¹²⁴ Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A – 867 Numaralı Özlük Dosyası

Emniyet Müdürlüğü 10 lira maaşlı 3 nolu serkomiserlik görevine ataması yapıldı. 1 Temmuz 1915 tarihinde eski görev yerinden ayrılıp yeni görevine başladı. Bu görevini de 1 Temmuz 1918 tarihine kadar sürdürdü. Bu tarihte İstanbul Emniyet Müdürlüğü 15 lira maaşlı Daktiloskopi Baş memurluğu görevine ataması yapıldı. Bu görevdeyken 1 Nisan 1919 tarihi itibariyle maaşı 25 liraya çıkarıldı. Bu görevini 1 Kasım (Teşrinisani) 1919 tarihine kadar sürdürdü.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosunda Daktiloskopi Baş memurluğu görevindeyken, 29 Ağustos 1917 tarihinden 1 Ağustos 1918 tarihine kadar yarım maaşla vekâleten "Seyyar Fen Memurluğu" görevini de yürüttü.

1 Kasım (Teşrinisani) 1919 tarihi itibariyle terfian İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 30 lira maaşlı 4. Şube Müdür Muavinliği görevine ataması yapıldı. Ve bu görevini 1 Şubat 1923 tarihine kadar sürdürdü. 1 Şubat 1923 tarihinden itibaren Dâhiliye Vekâletinin kadro vermesi üzerine memuriyet unvanı 4. Şube Reis Muavinliği olarak değiştirilerek yeni görevini 3 Mayıs 1923 tarihine kadar sürdürdü. Bu tarihte terfian İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 30 lira maaşlı 4'üncü Şube Reislği görevine ataması yapılarak yeni görev yerinde işe başladı. 11 Kasım (Teşrinisani) 1923 tarihi itibariyle maaşı 35 liraya yükseltilerek, bu görevini 25 Mart 1929 tarihine kadar sürdürdü. 17 Mart 1929 tarihli atama kararıyla terfian İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 35 lira maaşlı **2. Şube Müdürlüğü** görevine ataması yapılarak, 25 Mart 1929 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Bu görevini 17 Haziran 1930 tarihine kadar sürdürdü. 10 Haziran 1930 tarihinde görülen lüzum üzerine Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosu 35 lira maaşlı 5. Şube Müdürlüğü Şefliği görevine ataması yapıldı. 17 Haziran 1930 yeni görev yerinde işe başlayarak 19 Kasım (Teşrinisani) 1932 tarihine kadar sürdürdü. 15 Kasım (Teşrinisani) 1932 tarihinde Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü 40 lira maaşlı 6. Şube Müdür Muavinliği görevine ataması yapılması nedeniyle 19 Kasım (Teşrinisani) 1932 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. Bu görevini 11 Temmuz 1934 tarihine kadar sürdürdü.

5 Temmuz 1934 tarihinde Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü 40 lira maaşlı 5. Şube Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 11 Temmuz 1934 tarihi itibarıyla yeni görev yerinde işe başlayarak 6 Nisan 1935 tarihine kadar sürdürdü.

Ahmet Şükrü YUNAK, **1923 yılında birinci sınıf polis müdürlüğü derecesinde olan İstanbul Emniyet Müdürlüğü 4. Şube Müdürlüğünde bulunduğu ve Umum Müdürlük şube müdürlüklerinin de 1. Sınıf Emniyet Müdürlüğü derecesinde olduğu** gerçeğinden dolayı, müdürlüğünde bulunduğu şubenin derecesinin verilmesi uygun görülerek derecesi yükseltildi. Bu dönemde yürürlüğe giren 3201 Sayılı Emniyet teşkilatı Kanunu hükümleri gereğince memuriyet yeniden düzenlenerek maaşı da, 1 Ağustos 1937 tarihi itibarıyla 70 liraya yükseltildi. 30 sene 9 ay 7 günlük bir hizmeti sonucunda 20 Ocak (Kânunusani) 1938 tarihinde malulen emekliye ayrıldı.

Aldığı Ödüller

İstanbul Emniyet Müdürlüğü 4. Şube Müdür Muavinliği görevindeyken Milli Mücadele uğrunda verdiği yararlı hizmetlerinden dolayı, "**Takdir ve Teşekkür**" ile ödüllendirildi. Aynı görevdeyken, "Milli Gaye"ye muhalefet eden şahısları tespit ederek zararlı faaliyetlerini ortadan kaldırdığından dolayı, "**Takdir ve Teşekkür**" ile ödüllendirildi. Aynı kadroda iken Yere Batan Sarayı civarında çıkan yangının söndürülmesi esnasında yanma tehlikesi gösteren Emniyet Müdürlüğüne ait evrakın kurtarılması ve yangının söndürülmesinde gösterdiği hizmetinden dolayı, "**Teşekkür**" ile ödüllendirildi.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü 4'üncü Şube Müdürlüğü görevini yürütürken, "Jandarma Zabitan Kursunda" Polis Teşkilatı ve Parmak İzi hakkında jandarma personeline verdiği açıklayıcı bilgilerden dolayı, "**Takdir ve Teşekkür**" belgesiyle ödüllendirildi.

Bu görev sırasında, General Dolora'nın evinde meydana gelen hırsızlık olayının faillerinin yakalamasındaki başarısından dolayı, 12 Aralık (Kânunuevvel) 1929 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

İkinci Şube Müdürlüğü sırasında, Madam Hayık Keresteciyan'ın evine zorla giren meçhul şahısların yakalanmasındaki başarısından dolayı, **"75 Osmanlı Lirası Tutarında Nakdi Mükâfat"** ile ödüllendirildi. Aynı görevdeyken Kızıltoprak ve Erenköy'deki hırsızlık olaylarındaki başarılı çalışmalarından dolayı, 18 Temmuz 1930 tarihinde **"Bir Maaş Nispetinde Nakdi Mükâfat"** ile ödüllendirildi. 9 Mart 1930 tarihindeki bir görevinden dolayı İstanbul Polis Müdürlüğü tarafından **"Tahsin Name"** ile ödüllendirildi. Bu görevi sırasında Emniyet Sandığı bonolarının imza ve mühürlerini taklit edilerek 16.000 Osmanlı liralık dolandırıcılık olayı faillerinin yakalanmasındaki başarısından dolayı, **"Tahsin Name"** ile ödüllendirildi. 29 Mayıs 1930 tarihinde Afgan kralının kayınvalidesinin evinde meydana gelen hırsızlık olayının faillerinin yakalanmasındaki çalışkanlığından dolayı, İstanbul Polis Müdürlüğü tarafından **"Takdirname"** ile ödüllendirildi.

İstanbul İkinci Şube Müdürlüğü görevini yürütürken hırsızlık olayları faillerinin yakalanmasında gösterdiği takdire değer başarısından dolayı **"Bir Maaş Tutarında Nakdi Mükâfat"** ile ödüllendirildi. Ayrıca **"Takdirname"** ile ödüllendirildi.

Milli Mücadele sırasında gösterdiği kahramanlıklardan dolayı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kararı doğrultusunda, 13 Nisan 1925 tarihinde **"Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyası"** ile ödüllendirildi. Ayrıca İstanbul Emniyet Müdürü tarafından **"Takdirname"** ile ödüllendirildi.

Fransız Emniyeti Umumiye memurlarından D. Dimiçef ve Mösyö Taçefin ziyaretleri sırasındaki ikili ilişkilerde gösterdiği başarıdan dolayı Fransa Emniyeti Umumiye Şefi Çimşrof tarafında **"Takdirname"** ile ödüllendirildi.

3 Mayıs 1930 tarihinde meydana gelen bir hırsızlık olayındaki başarılı çalışmalarından dolayı **"Tahsin Name"** ile ödüllendirildi.¹²⁵

125 ŞAHİN, *a.g.e.* , s.127 - 133

IV. 4. 10. Musa Kazım BAYKAL¹²⁶

Mustafa Kazım Baykal, 1889 yılında Fatma Saadet ve Mehmet Necati çiftinin oğlu olarak İstanbul'da dünyaya geldi. İstanbul Mercan Mülkiye İdadi Mektebinden 1 Eylül 1909 tarihinde İyi (âlâ) dereceyle mezun oldu. İdadi eğitiminden sonra Adliye Meslek Mektebi müstantik bölümünden 7 Ağustos 1926 tarihi itibarıyla aliyülâlâ(Pekiye) dereceyle mezun oldu. Mesleki ilköğrenimi tamamlamak için girdiği **İstanbul Polis Okulundan** 1 Nisan 1910 tarihinde ala dereceyle(iyi) mezun olarak polis teşkilatına katıldı.

16 Ağustos 1909 tarihli, atama kararıyla İstanbul vilayeti Emniyet Müdürlüğü kadrosu 4 lira maaşlı 600 numaralı polis memurluğu görevine ataması yapıldı. Bu görevini 11 Mayıs 1913 tarihine kadar sürdürdü. İstanbul vilayeti Emniyet Müdürlüğü kadrosunda polis memurluğu görevini yerine getirmekteyken, sınavları vererek komiser muavinliği rütbesine terfi ettirildi. Terfi sonrası İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 6 lira maaşlı 108 numaralı komiser muavinliği görevine ataması yapıldı. 11 Mayıs 1913 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Daha sonra yine aynı kadronun 153 numaralı komiser muavinliğine atandı. İstifa sonucunu beklemenden görevden ayrılan adı geçen, 27 Temmuz 1914 tarihinde ordu hizmetine girerek, eğitim görmek için talimgâha katıldı ve 13 Aralık (Kânunuevvel) 1914 tarihinde eğitimini tamamlayarak ihtiyat zabıt namzedi olarak ayrıldı. Talimgâh eğitiminden sonra, 13 Aralık (Kânunuevvel) 1914 tarihi itibarıyla ihtiyat zabiti olarak atandı ve namzetlik görevini 23 Mart 1915 tarihine kadar sürdürdü.

Ordu saflarında ihtiyat zabıt namzedi olarak görev yapmaktayken, terfiyen 462,5 kuruş maaşlı ihtiyat zabıt vekilliği görevine ataması yapıldı. 23 Mart 1915 tarihinde ihtiyat zabıt vekilliği görevine atandı. Görevini 25 Eylül 1923 tarihine kadar sürdürdü. Umumi seferberlik üzerine 27 Temmuz 1914 tarihinde "Hizmeti Maksure Kanunu" hükmü gereğince silâh altına girdi. İhtiyat Zabitanı Talimgâhından aday olarak çıktıktan sonra 3. Kolordu 28'inci Alay 84. Fırka 13. Kafkas Hücum Taburu Bölüğünde

126 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A – 959 Numaralı Özlük Dosyası

görevlendirildi. Bu görevini sürdürmekteyken, 7 lira maaşlı ihtiyat mülazımlığı görevine atandı. 23 Temmuz 1915 tarihi itibariyle yeni görevine başladı.

23 Mayıs 1916 tarihinde katıldığı çatışmalarda esir olarak yakalandı. Esareti 3 Temmuz 1922 tarihine kadar sürdü. Esir dönüşü terhis edilmeden İstiklal Harbine katılmak üzere cepheye gönderildi. İstiklal Mücadelesinin kazanılmasıyla birlikte terhis edildi. Terhis olduktan sonra müracaatı üzerine polis mesleğine alınmasına karar verildi. Tekrar polis mesleğine alındıktan sonra, İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 12,5 lira maaşlı 154 numaralı komiser muavinliği görevine ataması yapıldı. 3 Aralık (Kânunuevvel) 1923 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

Bu görevdeyken davet üzerine, 20 lira maaşlı ihtiyat zabıt mülazımlığı göreviyle silâh altına alındığı. 25 Nisan 1926 tarihi itibariyle 61. Fırka 159/2. Alay 8. Bölükteki görevine katıldı ve 26 Mayıs 1926 tarihinde terhis edildi.

Terhisten sonra İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 12,5 lira maaşlı 154 numaralı komiser muavinliği görevine iade edildi. 27 Mayıs 1926 tarihinde görev yerinde işe başladı. Görevini Nisan 1927 tarihine kadar sürdürdü.

Adliye Meslek Okulu müstantiklik bölümünü bitirmesi ve bu meslekte uzmanlığı nedeniyle 7 Mart 1927 tarihinde Mardin Savur ilçesi 20 lira maaşlı Müstantikliği görevine ataması yapıldı. 17 Nisan 1927 tarihi itibariyle eski görev yerinden ayrılarak, 26 Nisan 1927 tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. Savur ilçesindeki görevini sürdürmekteyken maaşı, 1 Haziran 1926 tarihinde 20 liraya, 1 Eylül 1929 tarihi itibariyle de 22 liraya çıkarıldı. Savur'daki Müstantiklik görevini 21 Şubat 1931 tarihine kadar sürdürdü.

Mardin Savur ilçesi Müstantikliği görevini sürdürmekteyken, 31 Ocak (Kânunusani) 1931 tarihinde Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü 30 lira maaşlı Levazım Ve Hesap Şefliği görevine ataması yapıldı. 21 Şubat 1931 tarihinde eski görevinden ayrılarak, 28 Şubat 1931'te yeni görev yerinde işe başladı. 8 Nisan 1931 tarihine kadar bu görevini sürdürdü.

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü Levazım ve Hesap Şefliği görevini sürdürmekteyken 8 Nisan 1931 tarihinde Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü 3. Şube 30 lira maaşlı Memurin Şefliği görevine ataması yapıldı. Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosu 3. Şube Memurin Şefliği görevindeyken, Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosu 35 lira maaşlı polis müfettiş muavinliği görevine ataması yapıldığı ve 31 Ağustos 1933 tarihinde eski görev yerinden ayrılarak, 1 Eylül 1933 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosu polis müfettiş muavinliği görevindeyken 28 Ekim (Teşrinievvel) 1936 tarihinde Bitlis Emniyet Müdürlüğü kadrosu 35 lira maaşlı birinci sınıf emniyet memurluğu görevine ataması yapıldı. **11 Kasım (Teşrinisani) 1936** tarihi itibariyle yeni görev yerinde işe başladı. **Bitlis Emniyet Müdürlüğü** görevini vekâleten yürüttüğünden dolayı normal maaşına ilaveten ayrıca üçte bir maaş nispetinde vekâlet ücreti aldı. Bulunduğu rütbedeki bekleme süresini tamamladığından dolayı birinci sınıf emniyet memurluğu rütbesine terfi ettirildi.

Bitlis Emniyet Müdürlüğün kadrosunda birinci sınıf emniyet memuru rütbesiyle Emniyet Müdür vekilliği görevindeyken yürürlüğe giren 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu hükmü uyarınca memuriyet unvanı birinci sınıf emniyet amiri olarak değiştirildi. Bu kadrodaki vekâlet görevini 9 Eylül 1938 tarihine kadar sürdürdü.

Bitlis Emniyet Müdürlüğü kadrosunda birinci sınıf emniyet amiriyken 1 Eylül 1938 tarihli atama kararıyla naklen Ankara Polis Enstitüsü 45 lira maaşlı birinci sınıf emniyet amirliği görevine ataması yapıldı. 9 Eylül 1938 tarihi itibariyle eski görev yerinden ayrılarak 12 Eylül 1938 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Görevini 23 Ağustos 1941 tarihine kadar sürdürdü.

Polis Enstitüsündeki görevindeyken 19 Ağustos 1941 tarihli atama kararıyla Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü 60 lira maaşlı ikinci sınıf emniyet polis müfettişliği görevine ataması yapıldı. 23 Ağustos 1941 tarihinde görev yerinden ayrılarak aynı tarihte yeni görevine başladı. Ve 16 Ağustos 1944 tarihine kadar sürdürdü. Bu görevini sürdürmekte iken, boş olan 1. Şube Müdürlüğüne vekâleten atandı ve üçte bir vekâlet maaşıyla 11 Aralık (Kânunuevvel) 1941 tarihi itibariyle görevine başladı. Bu görevini

sürdürmekte iken maaşı 16 Ağustos 1944 tarihinde 70 liraya çıkarıldı. Bu vekâlet görevini 13 Aralık (Kânunuevvel) 1941 tarihine kadar sürdürdü. Musa Kazım Baykal Evli ve Almanca biliyordu.

Aldığı Ödüller

İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosunda komiser muaviniyken Mehmet Sadettin bin Mahmut'u tabancayla öldüren Sinoplu Süleyman ve Ali'nin yakalanmasındaki gösterdiği başarıdan dolayı, 17 Ağustos 1914 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Aynı görevde iken, yükümlülüğündeki görevi yerine getirme hususundaki çalışmasından dolayı, 21 Mart 1925 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Bu görevdeyken çalışmalarından dolayı 15 Şubat 1927 tarihinde "**Bir Maaş Tutarında Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi.

Polis Müfettiş Muavini rütbesindeyken Cumhuriyetin 10. kuruluş yıldönümünde yapılan etkinliklerde çalışmalarından dolayı, Bakanlar Kurulunun 12 Kasım (Teşrinisani) 1933 tarihli kararıyla "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Aldığı görevi en kısa ve düzgün şekilde yerine getirdiğinden dolayı 4 Eylül 1934 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendi.

Bitlis Emniyet Müdür vekili ve birinci sınıf emniyet amiri olarak görev yaptığı sırada, görev bölgesindeki asayiş ve güvenliğin sağlanmasında gösterdiği başarıdan dolayı Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü İntihap Encümenin 27 Temmuz 1938 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Kurtuluş Savaşı sırasında ihtiyat mülazımsaniliği görevini sürdürmekteyken cephede gösterdiği kahramanca mücadelesinden dolayı Türkiye Cumhuriyeti Büyük Millet Meclisinin kararıyla 5 Şubat 1928 tarihinde "**Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyası**" ile ödüllendirildi.¹²⁷

127 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.134 - 137

IV. 4. 11. Yusuf Ziyaettin BEY¹²⁸

Mehmet oğlu Yusuf Ziyaettin 1889 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. Eyüp Sultanisinin Kalenderhane Mektebine dört ve Baytar Mektebi Rüştüyesine iki sene devam etti. 1902 senesinde Gülhane Askeri Dikimhanesi idadesinin ikinci sınıfına girdi. Ve birinci olarak mezun oldu. Aynı okulun sanat bölümü tüfekçilik, tornacılık ve tesviyecilik kısmını bitirerek, Harbiye Tüfek Hanesi Umuru Tahririyesinde çalışmaya başladı. Mesleki ilköğrenimi bitirdikten sonra **Dersaadet (İstanbul) Polis Mektebinin** 7'nci sınıfına katıldı. 6 Aralık (Kânunuevvel) 1912 tarihinde sınıfının üçüncüsü olarak iyi dereceyle mezun oldu.

Müracaatı üzerine 13 Nisan 1910 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 4 lira maaşlı 920 numaralı polis memurluğu görevine ataması yapıldı. İstanbul Emniyet Müdürlüğü emrinde polis memuru olarak görev yapmaktayken müracaatı üzerine yazılı sınavlarda başarılı olarak, bir üst rütbeye terfi ederek, komiser muavinliği rütbesiyle 19 Şubat 1912 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 6 lira maaşlı görevine ataması yapıldı.

Girdiği sınavları kazanarak 1 Temmuz 1915 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 8 lira maaşlı 97 numaralı ikinci komiserliği görevine atması yapıldı. 1 Nisan 1917 tarihinde İstanbul Polis Müdüriyeti Umumiyesi emrindeki 10 lira maaşlı birinci sınıf taharri memurluğu görevine ataması yapıldı. 1 Temmuz 1918 tarihli atama kararıyla İstanbul Polis Müdüriyeti Umumiyesi 15 lira maaşlı İkinci Şube Üçüncü Kısım baş memurluğu görevine ataması yapıldı. 1 Nisan 1919 tarihi itibariyle maaşı 20 liraya yükseltildi. Bu görevini 12 Ekim (Teşrinievvel) 1919 tarihine kadar sürdürdü. 21 Ekim (Teşrinievvel) 1919'da İstanbul Polis Müdüriyeti Umumisi 25 lira maaşlı Kısmı Siyasi Muavinliği görevine tayin edildi.

25 Ekim (Teşrinievvel) 1919 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Bu görevini 19 Nisan 1920 tarihine kadar sürdürdü.

128 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A – 2085 Numaralı Özlük Dosyası

İstanbul Polis Müdüriyeti Umumisi Kısmı Siyasi Muavinliği görevini sürdürürken 19 Nisan 1920 tarihinde İstanbul Polis Müdüriyeti Umumiyesi 30 lira maaşlı İkinci Şube Müdür Muavinliği görevine atanması yapıldı. 20 Nisan 1920 tarihi itibarıyla yeni görev yerinde işe başladı. 11 Kasım (Teşrinisani) 1920 tarihinde istifa etmesi nedeniyle polis mesleğinden ilişkisi kesildi.

Tekrar müracaatı üzerine yapılan inceleme ve değerlendirme neticesinde, 1 Ağustos 1921 tarihli atama kararıyla 25 lira maaşlı Ankara Emniyet Müfettişliği görevine ataması yapıldı. Ankara Emniyet Müfettişliği görevindeyken **3 Ocak (Kânunusani) 1922** tarihli atama kararıyla 25 lira maaşlı **İzmit Polis Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. İzmit Polis Müdürlüğü görevini sürdürmekteyken, **12 Ekim (Teşrinievvel) 1922** tarihli atama kararıyla naklen 30 lira maaşlı **İzmir Polis Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. İzmir vilayeti Polis Müdürüyken, İstanbul vilayeti Emniyet Müdürlüğü kadrosu 30 lira maaşlı İkinci Şube Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 18 Mayıs 1923 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. Bu görevini sürdürmekteyken, 6 Ekim (Teşrinievvel) 1923 tarihinde istifa ederek polis mesleğinden ayrıldı.

Hakkında, '**İngiliz Muhipleri Cemiyeti**'ne üye olduğu iddiasıyla başlatılan araştırma, soruşturma ve inceleme sonucunda elde edilen bilgilerin ve alınan tanık beyanlarının birlikte değerlendirilmesiyle birlikte, 854 Sayılı Kanunun 1. maddesi uyarınca Devlet hizmet ve müesseselerinde görevlendirilmemesine 18 Temmuz 1927 tarihinde karar verilmiştir. Verilen karara itirazı üzerine yapılan araştırma, inceleme ve değerlendirme sonucunda; 7 Eylül 1927 tarihi itibarıyla verilen kararın kaldırılmasına karar verildi. Müracaatı üzerine yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda, tekrar polis mesleğine alınmasında herhangi bir sakınca tespit edilememesi nedeniyle, 9 Kasım (Teşrinisani) 1932 tarihinde Emniyeti Umumiye Müdüriyeti kadrosu 40 lira maaşlı 3. Sınıf polis müfettişliği görevine ataması yapıldı.

Daha sonra sağlığının bozulmasından dolayı aldığı sağlık raporunun Bakanlık Makamınca incelenerek, 25 Ocak (Kânunusani) 1934 tarihli kararla, 1683 Sayılı Kanunun 42. maddesinin birinci fıkrası uyarınca 28 Şubat 1934 tarihi itibarıyla malulen emekliye sevk edildi. 14 seneyi aşkın hizmetinin karşılığı olarak, 75 lira emekli maaşı tahsis edildi.

Aldığı Ödüller

Polis memuru olarak meşhur yankesicilerden Halit isimli şahsın yakalanmasındaki başarısından dolayı, 9 Temmuz 1912 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

İkinci Komiser olarak Galata'da bir dükkânda meydana gelen bir hırsızlık olayının faillerinin yakalanmasında gösterdiği başarılı çalışmasından dolayı, 9 Şubat 1915 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Birinci Sınıf Taharri Memuru olarak öldürülen Hulusi Zade Hüsnü beyin katillerinin yakalanmasında gösterdiği başarıdan dolayı, 13 Mart 1917 tarihinde "**Altı Maaş Tutarında Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi.

İkinci Komiser olarak görev faili meçhul hırsızlık olaylarının zanlılarının yakalanmasındaki olağanüstü gayret ve çalışkanlığından dolayı, 6 Temmuz 1916 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Birinci Sınıf Taharri Memurluğu görevindeyken Beyazıt'ta bulunan Ceylan mağazasında meydana gelen hırsızlık olayının faillerinin yakalanmasından dolayı, 6 Temmuz 1918 tarihinde "**Bir Maaş Nispetinde Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü İkinci Komiserliği görevindeyken Mihail isimli şahsı öldürerek firar eder Muzaffer isimli şahsın yakalanmasında gösterdiği başarılı çalışmasından dolayı, 17 Ekim (Teşrinievvel) 1915 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü 1. Sınıf Taharri Memurluğu görevindeyken gösterdiği ciddi, gayret ve özverili çalışmalarından dolayı, 11 Aralık (Kânunuevvel) 1915 tarihinde "**5. Rütbeden Mecidi Nişanı**" ile ödüllendirildi.

İstanbul Polis Müdüriyeti baş memurluğu sırasında, Avusturya Kralı tarafından 01 Ağustos 1918 tarihinde "**Altın Meziyet Nişanı**" ile ödüllendirildi.

İstanbul Polis Müdüriyeti baş memurluğu sırasında başarılı ve çalışkanlığından dolayı, "**Dördüncü Rütbeden Osmanî Nişanı**" ile ödüllendirildi.

İstanbul Polis M¼d¼riyeti Baş memurluğu sırasında, İngilizlere ait olup içinde ¼c y¼z liraya yakın miktarda para bulunan kasayı esrarengiz bir surette çalan şahısların yakalanmalarında g¼sterdięi başarılı çalışmalarından dolayı, 22 Ekim (Teşrinievvel) 1919 tarihinde "**Tahsin Name**" ile ¼d¼llendirildi.

Polis M¼fettiři olduğu sırada, Beyoğlu Malm¼d¼rl¼ę¼nden çalınan ve Yunanlı t¼ccarlardan ticari defterleri çalan ve bu suretle devlet hazinesini ¼nemli bir miktarda zarara uğratan şahısların yakalanmasında g¼sterdięi başarıdan dolayı 29 Mart 1933 tarihinde "**Bir Maaş Nispetinde Nakdi M¼k¼fat**" ile ¼d¼llendirildi.¹²⁹

129 şAHİN, *a.g.e.*, s.158 - 161

IV. 4. 12. İsmail Hakkı TARI¹³⁰

Fatma ve Mehmet oğlu İsmail Hakkı Tan, 1889 yılında Trabzon vilayetinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini bitirdikten sonra, Kabataş İdadi Mektebine girdi. Mesleki eğitimini tamamlamak üzere **İstanbul Polis okuluna** katılarak, yapılan yazılı sınavlar sonucunda 22 Aralık (Kânunuevvel) 1909 tarihi itibariyle mezun olmaya hak kazandı. Hukuk Mektebine girerek, 1915 yılında mezun oldu

Cumhuriyetin ilanından sonra, İstanbul Hukuk Fakültesinde yeni eğitim planlamasına göre eğitimini tamamlayarak, belirli ek derslerden sınavlarına girerek geçer not aldıktan sonra 1916–1917 eğitim-öğretim döneminde 27 Ocak (Kânunusani) 1934 tarihi itibariyle "İyi" derecede lisans diploması aldı.

Müracaatı üzerine polis mesleğine alınmasında yapılan seçme sınavında başarılı olmasından dolayı, 10 Nisan 1909 tarihli atama kararıyla İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 3 lira maaşlı polis memurluğu görevine ataması yapıldı. Bu kadroda görev yapmaktayken, 1 Haziran 1909 tarihi itibariyle maaşı 4 liraya yükseltildi. Görevini 31 Mart 1911 tarihine kadar sürdürdü. İstanbul Emniyet Müdürlüğü emrinde polis memuru olarak çalışırken 31 Mart 1911 tarihli atama kararıyla İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 5 lira maaşlı 3. sınıf taharri memurluğu görevine ataması yapıldı.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosunda 3. sınıf taharri memuru olarak görev yapmaktayken, müracaatı üzerine yapılan yazılı sınavında başarılı olarak, bir üst rütbeye terfi etti. Rütbesi komiser muavinliği terfi ettirildi. Ve 24 Mart 1912 'de İstanbul Emniyet Müdürlüğüne 6 lira maaşlı komiser muavinliği görevine ataması. İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosunda, bulunduğu rütbedeki bekleme süresini tamamladığından ve yapılan yazılı sınavında başarılı olarak bir üst rütbe olan, ikinci komiserlik rütbesine terfi ettirildi.

11 Şubat 1913 'de İstanbul vilayeti Emniyet Müdürlüğü kadrosunun 8 lira maaşlı ikinci komiserliği görevine ataması yapıldı. İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosunda ikinci komiser iken, müracaatı üzerine yazılı yarışma sınavında başarılı olarak bir üst

130 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A – 2104 Numaralı Özlük Dosyası

rütbeye terfi ederek ser komiserlik rütbesine terfi ettirildi. 13 Ocak (Kânunusani) 1914 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 10 lira maaşlı ser komiserliğine tayin oldu. Ser komiser olarak görev yapmakta iken, rütbedeki bekleme süresini tamamladığından dolayı merkez memurluğu rütbesine terfi ettirildi.

4 Haziran 1917 tarihinde İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 15 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. Merkez memurluğu görevindeyken 12 Ocak (Kânunusani) 1918 tarihi itibarıyla meslekten ilişkisi kesildi. 4 Aralık (Kânunuevvel) 1919 tarihinde müracaatı üzerine, 35 lira maaşlı İstanbul Valiliği Tevkifhane Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. Bu görevini sürdürürken 1 Ekim (Teşrinievvvel) 1923 tarihi itibarıyla maaşı 20 liraya indirildi.

Tevkifhane Müdürlüğü görevindeyken 2 Şubat 1924 tarihinde terfian İzmir ili Çeşme ilçesine 30 lira maaşlı Kaymakamlık görevine ataması yapıldı. Çeşme Kaymakamı olarak görev yapmakta iken, 10 Aralık (Kânunuevvel) 1924 tarihinde 30 lira maaşlı Karaburun Kaymakamlığı görevine ataması yapıldı. Bu görevinden de 3 Ekim (Teşrinievvvel) 1914 tarihinde idari gerekçelerle azledildi. 18 Ocak (Kânunusani) 1926 tarihine kadar herhangi bir devlet memurluğunda çalışmadı. Bu tarihteki müracaatı üzerine yapılan değerlendirme neticesinde, Gümüşhane valiliği Torul kazası 30 lira maaşlı Kaymakamlık görevine ataması yapıldı.

15 Haziran 1927 tarihine kadar bu görevini sürdürdü. Torul Kaymakamı iken, inhisarlar (Tekel) idaresi Umur Müdürlüğü 150 lira maaşlı İstihbarat Şefliği görevine ataması yapıldı. Bu görevini de 26 Şubat 1929 tarihine kadar sürdürdü. Bu görevden de İstanbul Gümrük Muhafaza Müdürlüğü 200 lira maaşlı İstihbarat Şefliği görevine ataması yapıldığından 26 Şubat 1929 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. 7 Temmuz 1932 tarihi itibarıyla 200 lira maaşlı Muhafaza Müdürlüğüne, 13 Ağustos 1932 tarihi itibarıyla de 200 lira maaşlı Takibat Şubesi Müdürlüğü görevine atandı. Bu görevini de 20 Aralık (Kânunuevvel) 1932 tarihine kadar sürdürdü.

İstanbul Gümrük Muhafaza Müdürlüğü görevini sürdürürken, 20 Aralık (Kânunuevvel) 1932 tarihinde Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosu 45 lira maaşlı **polis müfettişliği** görevine ataması yapıldı. 1918 yılında ayrılmak zorunda kaldığı polis mesleğine tekrar dönmüş oldu. Polis Müfettişliği görevindeyken **23 Mayıs 1934** tarihi

itibariyle Zonguldak vilayeti polis kadrosu 45 lira maaşlı **Zonguldak Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı.

Zonguldak Emniyet Müdürüken **6 Mart 1936** tarihinde **Çoruh (Artvin)** ili polis kadrosu 55 lira maaşlı Polis Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. Bu görevindeyken 1 Ağustos 1937 tarihi itibariyle maaşı 70 liraya çıkarıldı. Çoruh Polis Müdürlüğü görevini yürütmekte iken, **29 Ekim (Teşrinievvel) 1938** tarihli atama kararıyla **Seyhan (Adana)** 70 lira maaşlı Emniyet Müdürlüğüne ataması yapıldı.

Seyhan Emniyet Müdürlüğü görevini sürdürürken, 20 Kasım (Teşrinisani) 1940 tarihli atama kararıyla naklen 70 lira maaşlı Kastamonu vilayeti Emniyet Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. Bu görevini sürdürmekte iken, 70 lira maaşlı Balıkesir Emniyet Müdürlüğü görevine naklen ataması yapıldı. 22 Temmuz 1943 tarihi itibariyle Balıkesir Emniyet Müdürlüğü görevine başladı. Ve 22 Mayıs 1944 tarihinde Bakanlık emrine atandı. Daha sonra yapılan değerlendirme sonucunda, Yenişehir Kaymakamlığı görevine atanarak Emniyet Teşkilatından ayrılarak içişleri Bakanlığı emrine girdi. Evli olan İsmail Hakkı TARI'nın 4 çocuğu vardı.

Aldığı Ödüller

Deniz Polis Merkezi merkez memurluğu görevine vekâlet ettiği sırada, asker firari ve bakayaların yakalanmasında üstün gayret ve başarılı çalışmasından dolayı, Başkumandanlık tarafından 21 Mayıs 1917 tarihinde "**Beyaz Şeritli Harp Madalyası**" ile ödüllendirildi.

Deniz Polis Merkezi merkez memurluğunda tertipli ve dikkatli olarak görev yapması üzerine 31 Aralık (Kânunuevvel) 1917 tarihinde "**Beşinci Dereceden Mecidi Nişanı**" ile ödüllendirildi.

Milli Mücadele'ye katılarak, bilfiil cephede ateş altında gösterdiği kahramanlık ve olağanüstü gayretinden dolayı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kararıyla 28 Mayıs 1928 tarihinde "**Beyaz Şeritli İstiklal Madalyası**" ile ödüllendirildi.

Polis müfettişi iken Cumhuriyetin kuruluşunun 10'uncu yıldönümü sebebiyle düzenlenen kutlamalarda alınan önlemlerdeki başarısından dolayı, Bakanlar Kurulunun 12 Kasım (Teşrinisani) 1933 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Zonguldak Emniyet Müdürüken, 9 aylık zaman içinde, asayiş ve güvenliğin yolunda gitmesi için gösterdiği başarı ve kaçakçılık işlerinin takibinde, suikast ve dolandırıcılık suçlularının çalıntı eşya ve suç aletleriyle birlikte yakalanıp adli makamlara teslim edilmesinde gösterdiği başarıdan dolayı 21 Mayıs 1935 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Zonguldak kıyılarında batan Güzel Vapurunda bulunan 13 kişinin kurtarılmasında gösterdiği başarıdan dolayı, 6 Nisan 1936 tarihinde "**Bir Maaş Tutarında Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi.

Çoruh Emniyet Müdürü iken emniyet ve asayişin sağlanmasında gösterdiği olağanüstü gayret ve başarısından dolayı, 15 Nisan 1937 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Çoruh Emniyet Müdürlüğü görevindeyken bir Ermeni casusu ve suikastçısı olan Haçik Mardinyan'ın yakalamasındaki başarısından dolayı, Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü inzibat Komisyonunun, 26 Ekim (Teşrinievvel) 1937 tarihli kararı doğrultusunda "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Ayrıca Rusya hesabına casusluk yaptığı anlaşılan Ali oğlu Ali sahte kimlikli İslâm oğlu Süleyman Nuri'nin yakalanmasındaki başarısından dolayı, 17 Aralık (Kânunuevvel) 1938 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Ayrıca kaçakçılığın men ve takibindeki başarısından dolayı, Gümrük ve inhisarlar Vekâletince 20 Mayıs 1938 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Seyhan Emniyet Müdürüken, Güneşli Mahallesinde öldürülen Arap Mehmet Nafiz'in katilinin suç aletiyle birlikte yakalanmasındaki başarısından dolayı, 16 Ekim (Teşrinievvel) 1940 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.¹³¹

131 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.162 - 166

IV. 5. Diğer Okul Mezunu Emniyet Müdürleri

IV. 5. 1. Şerif Nimet BENER¹³²

Şerif Nimet Bener, 1893 yılında İstanbul'da Fatma ve Şerif Remzi beyin oğlu olarak dünyaya geldi. Eğrikapı iptidai Mektebinden aliyyülâlâ dereceyle mezun oldu. Sonra Fatih Askeri Rüştiyesine devam etti. Sonra **Darülfünun Osmanî Hukuk Medresesine** girdi. Bu okulda ikinci sınıfa kadar eğitim-öğretim gördü. Sonra **Kadastro Mektebinde** eğitim gördü.

Devlet memurluğuna 28 Şubat 1912 tarihinde Dersaadet (İstanbul) ikinci ticaret fahri mülazımlığı olarak göreve başladı. 28 Aralık (Kânunuevvel) 1913 yılına kadar sürdürdü. Birinci Dünya Savaşının başlaması nedeniyle Fatih askerlik şubesine müracaat ederek silâh altına alındı. Askeri eğitimi tamamladıktan sonra, 15 Şubat 1914 tarihinde subay adayı olarak mezun olarak 5. kolordu emrine verildi. Ve görevine 30 Temmuz 1915 tarihinde 462,5 kuruş maaşlı ihtiyat zabıt vekili olarak başladı. Görevini 30 Ocak (Kânunusani) 1915 yılına kadar sürdürdü.

30 Ocak (Kânunusani) 1915 tarihinde 7 lira maaşlı mülazımisanı rütbesiyle ihtiyat görevine, 1 Mart 1917 tarihinde ise 8 lira maaşlı ihtiyat mülazımı evvelliği göreviyle 55. alayın değişik bölüklerinde yaverlik ve merkez muhafaza ve Dersaadet (İstanbul) merkez komutanlığı inzibat zabıtlığı görevlerinde bulundu. 23 Kasım (Teşrinisani) 1918 tarihinde terhis edildi.

Askerlik sonrası Polisliğe müracaat etmesi üzerine intihap encümeni kararıyla polis mesleğine alınarak, 23 Eylül 1919 tarihli atamayla İstanbul Emniyet Müdürlüğü 15 lira maaşlı 72 numaralı ikinci komiserliği görevi ne ataması yapıldı. 23 Eylül 1919 tarihinde yeni görevine başladı.

Üstleri tarafından ser komiserlik (baş komiserlik) rütbesine terfi ettirilerek, 9 Eylül 1920 tarihli atamayla İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 17,5 lira maaşlı 40

¹³² Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A - 37 Numaralı Özlük Dosyası

numaralı ser komiserliği görevine ataması yapıldı. 13 Eylül 1921 tarihinde yeni görev yerinde başladı. Ve 16 Mayıs 1921 tarihine kadar sürdürdü.

Yapılan değerlendirme neticesi, bir üst rütbeye yapılan atanmasının Polis Nizamnamesine aykırı olduğuna karar verilerek, rütbesi taharri memuru olarak değiştirildi. Bunun sonucu İstanbul Emniyet Müdürlüğü ikinci şube müdürlüğü 17 Lira maaşlı birinci sınıf taharri memurluğu görevine ataması yapıldı. 16 Mayıs 1921 tarihinde yeni görevine başladı. Bu görevinden de Ankara polis kadrosu 17,5 lira maaşlı birinci sınıf taharri memurluğu görevine ataması yapıldı. 1 Eylül 1923 tarihinde yeni görev yerine başladı Buradaki görevini 20 Kasım (Teşrinisani) 1923 tarihine kadar sürdürdü. Buradaki çalışmalarından sonra Çanakkale polis kadrosu 20 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 9 Aralık (Kânunuevvel) 1923 tarihinde yeni görev yerinde başladı. 21 Eylül 1925 tarihine kadar bu görevini sürdürdü.

Yapılan terfi neticesinde 30 lira maaşlı **Canik (Samsun)** polis müdürlüğü görevine ataması yapıldı. **3 Ekim (Teşrinievvil) 1925** tarihinde **Samsun Emniyet Müdürlüğü** görevine başladı. Ve 6 Aralık (Kânunuevvel) 1926 tarihine kadar sürdürdü. Bu tarihte ise 30 lira maaşlı **Diyarbakır Polis Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. **28 Ocak (Kânunusani) 1926** tarihi itibariyle **Diyarbakır polis müdürlüğü** görevine başladı. Burada 8 Ağustos 1927 tarihine kadar görevini sürdürdü.

31 Temmuz 1927 tarihli atamayla da İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosu 23 lira maaşlı baş memurluğu görevine ataması yapıldı. Atamasının yapıldığı göreve başlamadan istifa ettiğinden dolayı, 8 Ağustos 1927 tarihinde meslekten ilişiği kesildi.

Tekrar yaptığı müracaatı üzerine; **21 Ocak (Kânunusani) 1929** tarihli atamayla 30 lira maaşlı **Gaziantep Polis Müdürlüğü** görevine atanması yapıldı. 31 Ocak (Kânunusani) 1929 tarihinde yeni görevine başladı.

Yürürlüğe giren 2049 Sayılı Polis Teşkilatı Kanunu uyarınca unvanı üçüncü sınıf emniyet müdürü olarak değiştirildi. 1 Eylül 1932 tarihinde atamayla, 30 lira maaşlı üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı.

1 Eylül 1932 tarihli atamayla 30 lira maaşlı **Van üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 22 Ekim (Teşrinievvel) 1932 tarihinde yeni görevine başladı. Bu görevini de 12 Ağustos 1934 tarihine kadar sürdürdü.

19 Temmuz 1934 tarihli atamayla da polis kadrosu 40 lira maaşlı **Kastamonu üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü** görevine ataması yapıldığından dolayı, 12 Ağustos 1932 tarihi itibarıyla eski görevinden ayrılarak, 2 Eylül 1934 tarihi itibarıyla yeni görev yerinde işe başladı. **21 Ağustos 1935** tarihinde ise 40 lira maaşlı **Kocaeli ikinci sınıf emniyet müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 8 Eylül 1935 tarihinde Kocaeli polis kadrosunda görevine başladı. Yürürlüğe giren 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu gereğince memuriyet unvanı ikinci sınıf emniyet müdürü olarak değiştirildi. 1 Eylül 1937 tarihli atamayla Kocaeli Emniyet Müdürlüğü 55 lira maaşlı üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı.

Bulunduğu rütbedeki bekleme süresini tamamlaması nedeniyle birinci sınıf emniyet müdürlüğü rütbesine terfi ettirildi. **29 Ekim (Teşrinievvel) 1938** tarihinde terfiyen Emniyet Umum Müdürlüğü kadrosu 70 lira maaşlı **polis müfettişliği** görevine ataması yapıldı. 29 Kasım (Teşrinisani) 1938 tarihinde Emniyeti Umumiye Müdüriyeti emrindeki polis müfettişliği görevine başladı. 1 Temmuz 1940 tarihli atamayla Eskişehir Emniyet Müdürlüğü kadrosu 70 lira maaşlı ikinci sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 26 Temmuz 1940 tarihinde ise ayrılıp, 4 Ağustos 1940 tarihinde yeni görevine başladı.

Bulunduğu rütbedeki bekleme süresini tamamladıktan sonra birinci sınıf emniyet müdürlüğü rütbesine terfi ettirildi. **11 Haziran 1942** tarihli atamayla 80 lira maaşlı **Eskişehir Emniyet Müdür** vekilliği görevine ataması yapıldı. Eskişehir Emniyet Müdür vekiliyken, **7 Nisan 1944** tarihli atamayla 80 lira maaşlı **Bursa Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 10 Mayıs 1944 tarihinde yeni görevine başladı.

23 Aralık (Kânunuevvel) 1944 tarihli atamayla da **Isparta Emniyet Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 27 Ocak (Kânunusani) 1945 tarihinde Isparta Emniyet Müdürlüğü görevine başladı. Bu kadroydayken maaşı 90 liraya yükseltildi. **22 Ekim (Teşrinievvel) 1945** tarihli atamayla 90 lira maaşlı **Emniyeti Umumiye Müdüriyeti**

polis başmüfettişliği görevine ataması yapıldı. 12 Kasım (Teşrinisani) 1945 tarihi itibariyle yeni görevine başladı.

26 Temmuz 1947 tarihli atamayla 90 lira maaşlı Dördüncü Genel Müfettişlik emniyet müşavirliği görevine atamasından sarfınazar edilerek, emniyet başmüfettişliği görevinde kalarak, İstanbul'da görev yapması kararlaştırıldı.

31 Aralık (Kânunuevvel) 1947 tarihi itibariyle polis mesleğinden istifa etmiştir.

Daha sonra tekrar Polisliğe girmek için müracaat etmesi üzerine intihap encümeni kararı doğrultusunda 28 Ocak (Kânunusani) 1948 tarihli atamayla Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü polis başmüfettişliği görevine ataması yapıldı. 31 Ocak (Kânunusani) 1948 tarihi itibariyle yeni görevine başladı.

Aldığı Ödüller

Değişik zamanlarda silahlı olarak hırsızlık ve güvenlik kuvvetlerine karşı öldürme kastıyla silah kullanan Antranik isimli kişinin yakalanmasında gösterdiği başarıdan dolayı, 10 Ağustos 1920 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosunda ser komiser olarak görev yaparken, bölgesinde meydana gelen yangının söndürülmesinde gösterdiği hizmetinden dolayı, 5 Aralık (Kânunuevvel) 1920 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Aynı görevdeyken saldırıya uğrayan bir süvari zabitanın hayatının kurtarılmasında gösterdiği başarıdan dolayı, 15 Aralık (Kânunuevvel) 1920 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Ayrıca hırsızlık olayları faillerinin yakalanmasında gösterdiği hizmetlerden dolayı, 27 Şubat 1921 tarihinde "**Tahsin Name**" ile ödüllendirildi.

Birinci sınıf taharri memuru iken, İbrahim Ağa adındaki şahsın 580 lirasını yöntemini kullanarak çalan şahsın yakalanmasında gösterdiği hizmetten dolayı, 20 Mayıs 1923 tarihinde "**Tahsin Name**" ile ödüllendirildi.

Çalıştığı il merkezinde asayişin, huzur ve sükunun sağlanmasında gösterdiği olağanüstü başarıdan dolayı, 3 Temmuz 1924 tarihinde "**Tahsin Name**" ile ödüllendirildi.

Canik vilayeti (Samsun) polis müdürlüğü görevindeyken meydana gelen faili meçhul bir hırsızlık olayının failinin yakalanmasında gösterdiği başarıdan dolayı, 22 Temmuz 1926 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Cumhuriyetin kuruluşunun 10. yıldönümünde gösterdiği başarılı tedbirlerden dolayı Bakanlar Kurulunun 12 Kasım (Teşrinisani) 1933 tarihli kararıyla "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Van Emniyet Müdürlüğünde çalışırken emniyet ve asayiş işlerindeki hizmetin çok iyi bir şekilde yerine getirilmesinden dolayı, 28 Haziran 1934 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Kastamonu Emniyet Müdürlüğü emrinde üçüncü sınıf emniyet müdürüyken meydana gelen siyasi bir olayın failinin kısa zaman da belirlenip yakalanmasından dolayı Kastamonu Valiliğinin 1 Kasım (Teşrinisani) 1934 tarihli kararı doğrultusunda "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Mülteci konumundaki İvan Mihailof un muhafazasında ve hareketlerinin takibinde gösterdiği başarıdan dolayı 16 Nisan 1934 tarihinde "**Yarım Maaş Tutarında Nakdi Mükâfat**" ile 8 Mayıs 1935 tarihinde "**Yarım Maaş Tutarında Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi. Kocaeli Emniyet Müdürüyken, odun kaçakçılığın önlenmesindeki başarısından dolayı, Vilayet Makamının 2 Ekim (Teşrinievvel) 1936 tarihli kararıyla "**Teşekkür**" belgesiyle ödüllendirildi. Aynı görevdeyken Geyve tiren hattına dinamit koyan ve bunlara yardım kişinin yakalanmasında gösterdiği başarılı çalışmalardan dolayı Emniyet Genel Müdürlüğü İntihap Encümeninin kararıyla 17 Mart 1938 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Eskişehir Emniyet Müdürlüğünde kadrosundayken, Porsuk çayının yükselmesiyle oluşan sel tehlikesi sırasında ki çalışmasından dolayı, 13 Mart 1941 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Isparta Emniyet Müdürüyken, gösterdiği başarılı çalışmalardan dolayı 29 Haziran 1945 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Birinci Dünya Savaşı sırasında 1916-1917 tarihleri savaşlarında ortaya koyduğu kahramanlıklardan dolayı "**Harp**

Madalyası" ile ödüllendirildi. Ayrıca Gazze Savaşı sırasında Kahramanlıklarından dolayı, 27 Ekim 1916 tarihinde "**Gümüş Liyakat Madalyası"** ile ödüllendirildi.¹³³

133 ŞAHİN, *a.g.e.*, s. 27 - 32

IV. 5. 2. Halil SUNAR¹³⁴

Hafize ve Yusuf Çavuş oğlu Halil Sunar, Ankara merkez kazasında 1895 yılında dünyaya geldi. İlköğretimini Ankara'da tamamladı. **Ankara Mektebi Sultanisinin (Ankara Lisesi)** dokuzuncu sınıfından ayrıldı. 3 Ekim (Teşrinievvel) 1915 tarihinde askere alındı. Eğitimini tamamladıktan sonra 22 Mart 1916 tarihinde ihtiyat zabıt namzedi olarak ordu görevine başladı. 2 Kasım (Teşrinisani) 1916 tarihine kadar sürdürdü.

2 Kasım (Teşrinisani) 1916 tarihli atamayla 462,5 kuruş maaşlı ihtiyat zabıt vekilliği görevine ataması yapıldı. Bu görevini 16 Ocak (Kânunusani) 1918 tarihine kadar sürdürdü. 16 Ocak (Kânunusani) 1918 tarihli atamayla 7 lira maaşlı ihtiyat mülazimi saniliği görevine tayin edildi. 16 Haziran 1920 tarihinde terhis edildi. Yaptığı müracaatla sınavları geçmek suretiyle Dâhiliye Vekâleti kadrosu 8 lira maaş Memurin Kalemi kâtipliği görevine ataması yapıldı. Fakat gönüllü olarak İstiklal Harbine katılmak için orduya katıldı. 1 Mart 1921 tarihi itibariyle Milli Orduya katıldı.

İstiklal Mücadelesinde 1 Mart 1921 tarihli atamayla 7 Lira maaşlı ihtiyat mülazimi saniliği görevine ataması yapıldı. Bu rütbe ile çeşitli bölgelerde görevini 21 Şubat 1923 tarihine kadar sürdürerek ordudaki görevinden terhis edildi. Sınavlar neticesi 8 lira maaşlı Dâhiliye Vekâleti Memurin Kalemi kâtipliği görevine başladı. 13 Temmuz 1923 tarihine kadar sürdürdü.

Görülen lüzum üzerine 13 Temmuz 1923 tarihli atamayla Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosu 12 lira maaşlı Seyrüsefer Kâtipliği görevine ataması yapıldı. Bu görevini 27 Şubat 1924 tarihine kadar sürdürdü.

27 Şubat 1924 tarihli atamayla Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü merkez kadrosu 15 lira maaşlı Birinci Şube Müdürlüğü birinci sınıf kâtipliği görevine ataması yapıldı. 5 Mayıs 1925 tarihli atamayla Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosu 20 lira maaşlı istibdat (istihbarat) memurluğu görevine ataması yapıldı. 30 Haziran 1925 tarihli atamayla Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosu ikinci şube müdürlüğü emrinde 20 lira maaşlı ikinci sınıf mümeyyizliği görevine ataması yapıldı. 1 Haziran 1927 tarihli

¹³⁴ Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A – 103 Numaralı Özlük Dosyası

atamayla Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosu İkinci Şube Müdürlüğü 30 lira maaşlı birinci sınıf mümeyyizlik görevine ataması yapıldı. 1 Haziran 1930 tarihli atamayla Emniyet işleri Umum Müdürlüğü kadrosu 35 lira maaşlı Dördüncü Şube Müdürlüğü kadrosu şube şefliği görevine ataması yapıldı. Bu görevini 10 Nisan 1933 tarihine kadar sürdürdü.

4 Nisan 1933 tarihli atamayla Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosu Altıncı Şube Müdürlüğü emrindeki 35 lira maaşlı kısım şefliği görevine ataması yapıldı. 10 Nisan 1933 tarihinde yeni görev yerinde başladı.

14 Temmuz 1934 tarihli atamayla Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosu 45 lira maaşlı Yedinci Hudut Şubesi Müdür Muavinliği görevine ataması yapıldı. Bu görevini 29 Ekim (Teşrinievvel) 1938 tarihine kadar sürdürdü.

29 Ekim (Teşrinievvel) 1938 tarihli atamayla **Emniyet Umum Müdürlüğü** kadrosu 70 lira maaşlı **Sekizinci Şube Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 28 Ekim (Teşrinievvel) 1943 tarihli atamayla Emniyet Umum Müdürlüğü merkez kadrosu 80 lira maaşlı Üçüncü Daire Reisliği görevine ataması yapıldı. 2 Kasım (Teşrinisani) 1943 tarihinde yeni görev yerinde başladı. 12 Kasım (Teşrinisani) 1945 tarihine kadar bu görevini sürdürdü.

22 Ekim (Teşrinievvel) 1945 tarihli atamayla Dördüncü Genel Müfettişlik kadrosu 80 lira maaşlı emniyet müşavirliği görevine ataması yapıldı. Emniyet Müfettişi olan Halil SUNAR evli ve iki çocuk babası idi.

Aldığı Ödüller

İstiklal Mücadelesine gönüllü olarak katıldı. Özellikle cephede kahramanca faaliyet gösterdiğinden dolayı, İstiklal Madalyası Kanunu gereği, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kararıyla 30 Mayıs 1926 tarihinde "**Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyası**" ile ödüllendirildi.¹³⁵

135 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.56 - 58

IV. 5. 3. Mahmut Celal SEZ¹³⁶

Mahmut Celalettin Sez, 1889 yılında İstanbul'da Fatma ve Nazif beyin oğlu olarak dünyaya geldi. İlk ve orta öğreniminin ilk kısmını Üsküdar'da Ravzai Terakki Mektebinde tamamladı. Lise eğitimi için Galatasaray Sultanisine girdi. 1908 tarihinde yazılı sınavlar neticesi **Dar'ül Fünun Tıp Fakültesine** girmeye hak kazandı. Fakat ikinci sınıftan ayrılıp öğrenimini yurtdışında sürdürmek için İtalya'ya gitti. Napoli'de Aleksandro Volta Sanayi Okuluna devam etti. 1909–1910 eğitim-öğretim döneminde eğitimini tamamlayıp mezun oldu. Eğitiminden kalan zamanlarda Napoli Konsolosluğunda kâtiplik yaptı.

Birinci Dünya Savaşı'nda seferberlik ilan edilmesi üzerine gönüllü olarak orduya katıldı. 16 Ağustos 1914 tarihinde askeri eğitim için İhtiyat Zabıt Talimgâhına katıldı. 9 Nisan 1915 tarihinde zabıt adayı olarak mezun oldu. Sonra maiyet süvari bölüğünde Halep Menzil Müfettişliği Erkânı Harbiye Reisi Tercümanlığına tayin edildi. 21 Eylül 1915 tarihinde stajını tamamlayıp 5. Süvari Alayı 5. Bölüğünde görev aldı. 1 Kasım (Teşrinisani) 1915 tarihine kadar bu görevini sürdürdü. Burada 25 kuruş maaş aldı.

Bu dönemde 462,5 kuruş maaşlı ihtiyat zabıt vekilliği görevine ataması yapıldı. 4. Ordu emrine atanarak Adana mıntıkası Karargâh Süvari Bölüğünde terfi etti. 25 Nisan 1916 tarihine kadar sürdürdü. Bu rütbedeki görevini 12. Kolordu emir zabitliğinde ve 3. Süvari Fırkasının 8. Alayının 1. Bölüğünde tamamlayarak, 8 Aralık (Kânunuevvel) 1918 tarihinde terhis oldu.

Polis mesleğine yaptığı müracaat üzerine 5 Nisan 1919 tarihili atamayla İzmit (Kocaeli) livası polis kadrosu 17,5 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 11 Nisan 1919 tarihinde görevine başladı. Buradan da Eskişehir sancağı polis kadrosu 17,5 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 2 Temmuz 1919 tarihinde yeni görevine başladı.

12 Ekim (Teşrinievvel) 1919 tarihli atamayla Canik (Samsun) livası polis kadrosu 17,5 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. İstanbul hükümetince yapılan atama nedeniyle zamanın mutasarrıfı Hamit Bey tarafından Emniyet Müdürlüğü görevine

136 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A – 113 Numaralı Özlük Dosyası

başlatılmadı. Bunun üzerine Kavak Nahiye Müdürlüğü görevine atandı. Görevine ilaveten Bafra ve Çarşamba kazaları Kaymakam vekilliği görevleri de verildi.

İstiklal Savaşında yeniden askere alındı. 7 lira maaşlı ihtiyat mülazımı saniliği rütbesiyle gönüllü olarak Milli Mücadele'ye katıldı. Menderes mıntıkası yaverliğinde Süvari F 2, A 13, K 4'te ve 2. Alay 2. Bölük kumandanlıklarında ve Süvari F. 1 Şube 'de görev yaptı.

Görevine ilaveten İzmir vilayeti Çeşme kazası Kaymakam Vekilliği görevini de yaptı. Milli Mücadelenin kazanılmasıyla terhis oldu. Ve Emniyeti Umumiye Müdüriyeti 20 lira maaşlı 3. Şube Mümeyyizliği görevine ataması yapıldı. 15 Mayıs 1924 tarihinde yeni görevine başladı.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü ikinci sınıf merkez memurluğu görevine ataması yapılması üzerine 11 Kasım (Teşrinisani) 1924 tarihinde yeni görevine başladı. 1 Eylül 1926 tarihinde maaşı 23 liraya yükseltildi. Merkez memurluğunu 11 Ağustos 1927 tarihine kadar sürdürdü.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü emrinde merkez memuru olarak görev yaparken, 25 lira maaşlı Trabzon Polis Mektebi Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. **24 Kasım (Teşrinisani) 1927** tarihinde **Trabzon Polis Mektebi Müdürlüğü** görevine başladı. 1 Eylül 1929 tarihinde maaşı 23 liraya yükseltildi.

İstanbul Polis Mektebinin dışındaki polis okullarının maddi imkânsızlıklar sebebiyle kapanması üzerine, **26 Aralık (Kânunuevvel) 1930** tarihli atamayla 30 lira maaşlı **Mersin Polis Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 22 Ocak (Kânunusani) 1931 tarihinde Mersin Emniyet Müdürlüğü görevine başladı.

Yürürlüğe giren 2049 Sayılı Polis Teşkilatı Kanununa göre 35 lira maaşlı Denizli Birinci Sınıf Emniyet Memurluğu görevine ataması yapıldı. 1 Eylül 1932 tarihinde yeni görevine başladı.

Dâhiliye Vekâleti İnzibat Komisyonu'nun rütbe indirimi kararı doğrultusunda 21 Şubat 1933 tarihinde maaşı ikinci sınıf emniyet memuru maaşı olan 30 liraya indirildi. 4 Ekim (Teşrinievvel) 1933 tarihli atamayla 35 lira maaşlı Denizli birinci sınıf emniyet memurluğu

görevine ataması yapıldı. Sağlık nedeniyle 14 Haziran 1934 tarihli atamayla 35 lira maaşlı Niğde birinci sınıf emniyet memurluğu görevine ataması 14 Temmuz 1934 tarihinde 35 lira maaşlı Tekirdağ emniyet memurluğu görevine ataması yapıldı. 12 Ağustos 1934 tarihinde ise yeni görevine başladı.

16 Ekim (Teşrinievvel) 1935 tarihli atamayla 35 lira maaşlı Yozgat emniyet memurluğu görevine ataması yapıldı. 13 Kasım (Teşrinisani) 1935 tarihli atamayla Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü kadrosu 35 lira maaşlı birinci sınıf polis müfettiş muavinliği görevine ataması yapıldı. 22 Kasım (Teşrinisani) 1935 tarihinde yeni işine başladı.

6 Mart 1936 tarihli atamayla 40 lira maaşlı Samsun üçüncü sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. Yürürlüğe giren 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununa göre unvanı dördüncü sınıf emniyet müdürü olarak değiştirildi. 1 Ağustos 1937 tarihli atamayla Samsun Emniyet Müdürlüğü kadrosu 45 lira maaşlı dördüncü sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı.

Mahmut Celal SEZ, evliydi. Ayrıca İtalyanca ve Fransızca biliyordu.

Aldığı Ödüller

Birinci Dünya savaşında (1916–1917) güney cephesindeki Ebugalyan çatışmalarında gösterdiği üstün başarı ve takdire değer hizmetlerinden dolayı Yıldırım Orduları Komutanlığının teklifiyle, 16 Temmuz 1918 tarihinde "**Harp Madalyası**" ile ödüllendirildi.

İstiklal Mücadelesi sırasında, Milli Kuvvetlerin safında, ateş altında ortaya koyduğu olağanüstü kahramanlığından dolayı, Genel Kurmay Başkanlığının teklifiyle 1927 yılında toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisinin kararıyla 23 Şubat 1927 tarihinde "**Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyası**" ile ödüllendirildi.

Mahalle bekçilerinin kıyafetlerini düzgün bir hale getirmek suretiyle getirdiğinden dolayı, 25 Temmuz 1925 tarihinde "**Tahsin Name**" ile ödüllendirildi.

Yaptığı operasyonlar neticesinde kumar, esrar ve soygun suçlarının faillerinin yakalanmalarında gösterdiği başarısından dolayı, 9 Ağustos 1931 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Denizli ilindeki görevi sırasında, Cumhuriyetin kuruluşunun 10'uncu yıldönümünde düzenlenen etkinliklerin huzur ve güvenlik içinde kutlanılmasında gösterdiği hizmetinden dolayı, Bakanlar Kurulu kararıyla 12 Kasım (Teşrinisani) 1933 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Aynı ilde görev yaparken yükümlülüğündeki görevlerin yerine getirilmesi için gösterdiği takdire değer hizmetinden dolayı, 28 Aralık (Kânunuevvel) 1933 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Deniz'lideki çalışmalarında hükümet konağında çıkan yangının söndürülmesi hususunda gösterdiği hizmetinden dolayı, 12 Şubat 1934 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Niğde'deki Polis Müdürlüğü emniyet memurluğu görevinde, emniyet ve asayiş hizmetlerinin düzgün olarak sağlanmasında gösterdiği hizmetlerinden dolayı, Valilik Makamının kararıyla 3 Aralık (Kânunuevvel) 1934 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Tekirdağ kadrosunda görev yaparken, çıkan yangınının söndürülmesinde gösterdiği faydalı hizmetinden dolayı, Tekirdağ valiliğinin kararıyla 30 Eylül 1935 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Samsun Emniyet Müdürüken 25 Haziran 1937 tarihinde, asayişin sağlanmasında gösterdiği başarıdan dolayı, "**Bir Maaş Tutarında Nakdi Mükâfat**" ile ödüllendirildi.¹³⁷

137ŞAHİN, *a.g.e.*, s.59 - 63

IV. 5. 4. Celal Tefvik KARASABAN¹³⁸

1899 yılında Medine’de dünyaya geldi, ilk ve orta tahsilini Medine’de tamamladı. Yüksek öğrenimiyle ilgili Paris Ulum-I Aliye-I içtimaiye, **Gazetecilik ve Ulum-i Siyasiye, Diplomasi** konularında eğitim gördü.

Okulu bitirdikten sonra başlayan Birinci Dünya Savaşı sebebiyle ilan edilen seferberlikte silâh altına çağrıldı. 10 Ekim (Teşrinievvel) 1916 tarihinde öğrenci sıfatıyla İhtiyat Zabitleri Talimgâhına katıldı. 14 Ocak (Kânunusani) 1918 ‘de 462,5 kuruş maaşla ihtiyat zabıt vekili olarak mezun oldu. 1 Temmuz 1918’de 7 lira maaşla ihtiyat mülazımlığına terfi ettirildi. 15 Kasım (Teşrinisani) 1918 tarihinde terhis oldu. Milli Mücadele için başlatılan İstiklal Harbinde yer almak için 15 Mayıs 1919 tarihinde 7 lira maaşlı ihtiyat mülazımı olarak milli orduya katıldı. Çatışmalar sırasında yaralı olarak 22 Haziran 1920 tarihinde esir düştü. 12 Ağustos 1923 tarihine kadar esareti sürdü. Esaretten kurtulup döndüğünde de askeri hizmetten terhis edildi.

Müracaatı üzerine devlet memurluğuna alınmasında herhangi bir sakıncanın olmaması üzerine devlet memurluğuna alındı. 5 Ekim (Teşrinievvel) 1924 tarihli atama kararıyla İzmir vilayeti 15 lira maaşlı 2. sınıf sivil memur olarak ataması yapıldı. Bu görevini 15 Aralık (Kânunuevvel) 1924 tarihine kadar sürdürdü. Ve bu tarihte istifa etti. Devlet memurluğu görevinden ayrıldıktan sonra, 20 Eylül 1924 tarihinden 28 Şubat 1925 tarihine kadar 10 lira maaşlı İzmir Erkek Muallim Mektebi Beden Terbiyesi Muallim vekilliği görevini de yürüttü. Bu görevinde maaşı 12 liraya yükseltildi. Bu göreve 10 Mart 1926 tarihine kadar devam ettirdikten sonra istifa ederek görevinden ayrıldı.

Müracaatı üzerine 17 Haziran 1929 ‘de Hariciye Vekâleti (Dışişleri Bakanlığı) 1. Şube 25 lira maaşlı 2. sınıf kâtiplik görevine ataması yapıldı. Bu görevindeyken 18 Aralık (Kânunuevvel) 1929 tarihinde aynı birimde 30 lira maaşlı başkâtiplik görevine ataması yapıldı.

138 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A – 2545 Numaralı Özlük Dosyası

Dışışleri Bakanlığındaki görevini sürdürmekteyken, 12 Kasım (Teşrinisani) 1930'da Türkiye Cumhuriyeti Atina Büyükelçiliği 30 lira maaşlı 2. kâtipliği görevine ataması yapıldı. Bu görevindeyken 30 Temmuz 1931'de Türkiye Cumhuriyeti Berlin Büyükelçiliği, 35 lira maaşlı 2. kâtipliği görevine atanması yapıldı. Bu görevinde maaşı 40 liraya yükseltildi. 17 Nisan 1934 tarihine kadar bu görevini sürdürdü.

Berlin'de ikinci kâtiplik görevini sürdürmekteyken, 17 Nisan 1934'te Hariciye Vekâleti 1. Daire 2. Şube Elçilik, 40 lira maaşlı ikinci kâtipliği görevine ataması yapıldı. 17 Nisan 1934 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı.

Dışışleri Bakanlığı 1. Daire 2. Şube Elçilik İkinci kâtipliği görevindeyken müracaatı üzerine polis mesleğine alınmasına karar verildi. **29 Ocak (Kânunusani) 1936** tarihinde naklen **Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü**, 55 lira maaşlı **4. Şube Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı.

Evli bir çocuk babası olup, Arapça, Fransızca ve İtalyanca bilmekteydi.

Aldığı Ödüller

İstiklal Mücadelesi sırasında, cephede ve bilfiil ateş altında görev yaparak ortaya koyduğu kahramanlık nedeniyle, takdire değer görülüp, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu yöndeki kararıyla, 27 Mayıs 1926 tarihinde "**Beyaz Şeritli İstiklal Madalyası**" ile ödüllendirildi.

Berlin Büyükelçiliği elçilik kâtipliği görevinde, Ziraat Bakanlığının Almanya'ya sipariş ettiği alet ve edevatın tedarik edilmesi sırasında gösterdiği dikkat, gayret ve çalışkanlıktan dolayı, 13 Şubat 1933 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.¹³⁹

139 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.191 - 193

IV. 5. 5. Mehmet İzzet BATUK¹⁴⁰

Mehmet İzzet Batuk, 1884 yılında Ordu sancağı Perşembe kazasında, Binnaz ve Süleyman beyin oğlu olarak dünyaya geldi. İlköğrenimini doğduğu yer olan Perşembe İptidai Mektebinde tamamladı. Sonraki eğitimini ise **Perşembe Rüştîye Mektebinde** 6 Kasım (Teşrinisani) 1895 tarihinde Pekiyi (aliyyülâlâ) dereceyle mezun oldu.

Polislik teşkilatına müracaat üzerine intihap encümeni kararıyla polisliğe alınmasına karar verildi. 6 Haziran 1904 tarihinde Suriye polis kadrosu 2 lira maaşlı polis memurluğu görevine ataması yapıldı. Bu görevini 28 Şubat 1905 tarihine kadar sürdürdü. Bu tarihte istifa ettiğinden meslekten ilişiği kesildi.

Yeniden müracaatı üzerine polislik mesleğine alınmasına karar verildi. 10 Ekim (Teşrinievvel) 1909 tarihinde Kastamonu 4 lira maaşlı polis memurluğu görevine ataması yapıldı. Bu görevi 7 Aralık (Kânunuevvel) 1909 yılına kadar sürdürdü.

Rütbe terfi sınavlarına müracaat ederek, sınavlarda başarılı olarak, bir üst rütbeye terfi etti. Kastamonu polis kadrosu 5 lira maaşlı komiser muavinliği görevine ataması yapıldı. Bulduğu rütbedeki bekleme süresini tamamlaması nedeniyle sınavlar neticesi başarılı olarak bir üst rütbeye terfi etti. 9 Kasım (Teşrinisani) 1911 tarihine kadar Kastamonu polis kadrosu 6 lira maaşlı üçüncü komiserliği görevine ataması yapıldı. Tekrar sınavlar neticesi Kastamonu vilayeti polis kadrosu 7,5 lira maaşlı ikinci komiserliği görevine ataması yapıldı. 8 Ekim (Teşrinievvel) 1914 tarihine kadar sürdürdü. Bu görevde maaşı 8 liraya yükseltildi.

Sınavlar neticesi bir üst rütbeye terfi ettirilerek 2 Ekim (Teşrinievvel) 1914 tarihli atama kararıyla Kastamonu Cide kazası ser komiserliği görevine ataması yapıldı. 7 Aralık (Kânunuevvel) 1914 tarihi itibarıyla yeni görevine başladı. Fakat Arapçayı bilmesi nedeniyle Kudüs'e atanmasının daha faydalı olacağı değerlendirilerek 24 Eylül 1915 tarihinde Kudüs livası polis kadrosu 10 lira maaşlı ser komiserliği görevine ataması yapıldı. 25 Kasım (Teşrinisani) 1915 tarihi itibarıyla yeni görev yerinde işe başladı.

Bulduğu rütbedeki bekleme süresini tamamladığından, bir üst rütbeye terfi ederek merkez memurluğu rütbesine terfi ettirildi. 19 Ocak (Kânunusani) 1918 tarihindeki atamayla

140 Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, A - 636 Numaralı Özlük Dosyası

Suriye (Şam) polis kadrosu 15 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 18 Şubat 1918 tarihinde de yeni görevine başladı.

Bu sırada devam eden Birinci Dünya Savaşının güney cephesi olan Orta Doğu bölgesindeki çatışmalardan dolayı Suriye işgal edilmesi üzerine, görev yerinden ayrılarak İstanbul'a döndü.

İstanbul'a geldikten sonra İstanbul Emniyet Müdürlüğüne müracaat ederek tekrar polis kadrosuna alınarak, 15 lira maaşlı merkez memurluğu görevine ataması yapıldı. 16 Aralık (Kânunuevvel) 1918 tarihinde yeni görev yerinde işe başladı. 5 Eylül 1920 tarihinden 3 Ekim (Teşrinievvel) 1920 tarihine kadar **İstanbul Emniyet Müdürlüğü Dördüncü Şube Müdür Muavinliği** görevini vekâleten yürüttü. 1 Nisan 1919 tarihi itibariyle maaşı 20 liraya yükseltildi. Vekâlet görevini 28 Aralık (Kânunuevvel) 1927 tarihine kadar sürdürdü. **20 Aralık (Kânunuevvel) 1927** tarihli atama kararıyla 55 lira maaşlı **Birinci Umum Müfettişlik İstihbarat Müdür Muavinliği** görevine ataması yapıldı. 31 Mayıs 1934 tarihinde Birinci Umum Müfettişlik İstihbarat Müdürlüğü vekâleti görevine ataması yapıldı. **21 Ocak (Kânunusani) 1935** tarihinde 55 lira maaşlı **Trakya Umum Müfettişliği Emniyet Müşavir Muavinliği** görevine ataması yapıldı. **30 Temmuz 1936** tarihli atama kararıyla naklen ve terfian polis kadrosu 55 lira maaşlı **Maraş Polis Müdürlüğü** görevine ataması yapıldı. 18 Eylül 1936 tarihinde yeni görevine başladı.

Yürürlüğe giren 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu gereğince memuriyet unvanı ikinci sınıf emniyet müdürü olarak değiştirildi. 1 Ağustos 1927 tarihli atamayla Kahramanmaraş Emniyet Müdürlüğü kadrosu 70 lira maaşlı İkinci sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 29 Şubat 1940 tarihinde ise Çorum Emniyet Müdürlüğü kadrosu 70 lira maaşlı ikinci sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 6 Nisan 1940 tarihinde yeni görevine başladı. 13 Haziran 1942 tarihinde ise Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğü kadrosu 70 lira maaşlı ikinci sınıf emniyet müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 15 Temmuz 1942 tarihinde yeni görevine başladı.

17 Aralık (Kânunuevvel) 1943 tarihli atamayla, 70 lira maaşlı ikinci sınıf emniyet müdürlüğü rütbesiyle Çanakkale Emniyet Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. Bulunduğu rütbedeki süresini tamamladığından dolayı, birinci sınıf emniyet müdürlüğüne terfi ettirildi. 20 Aralık (Kânunuevvel) 1944 tarihli atamayla birinci sınıf emniyet müdürlüğü rütbesiyle

Çanakkale Emniyet Müdürlüğü görevine ataması yapıldı. 13 Temmuz 1944 tarihi itibarıyla emekliye sevk edildi. Mehmet İzzet Batuk, Evli ve 5 çocuk babasıydı. Arapça, Kürtçe ve Gürcüce lisanlarını biliyordu.

Aldığı Ödüller

Komiser muavini olarak görevliyken, yaralama suçu failinin yakalanmasında gösterdiği hizmetlerden dolayı, 16 Ekim (Teşrinievvel) 1910 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. İkinci Komiser iken, ser komiserlik rütbesine terfi sınavlarında birinci olduğu için, 2 Ekim (Teşrinievvel) 1914 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Merkez memuru olarak görevliyken, ev ve işyerlerinden hırsızlık yapan şebekenin ortaya çıkarılmasında gösterdiği başarıdan dolayı, 23 Mart 1921 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi. Aynı görevdeyken görevli olduğu merkezdeki görevlilerin ve merkezin silahlı üzerinde yapılan denetlemelerden başarılı olarak görüldüğünden dolayı, 27 Temmuz 1922 tarihinde "**Takdirname**" ile ödüllendirildi.

Birinci Dünya Savaşı esnasında görevlerinde gösterdiği takdire değer nitelikteki kahramanlıklardan dolayı, 1 Ocak (Kânunusani) 1918 tarihinde "**Bir Kıta Harp Madalyası**" ile ödüllendirildi.¹⁴¹

141 ŞAHİN, *a.g.e.*, s.113 – 117

SONUÇ

İnsanoğlunun toplu olarak yaşamaya başladığından günümüze kadar güvenlik ihtiyacı değişik isimler altında bu hizmet yaptırılmıştır. Her ülkenin kendi siyasi sistemine göre farklılıklar göstermiştir. Despotik sistemlerde bu görevi krallar üstlenmiş ve bağlı askerlerine yaptırmıştır.

İslamiyet öncesi Türk devletleri incelendiğinde güvenlik hizmetinin “ **Yargan** ” adıyla anılan polis görevi yapan kişilerin olduğu görülmektedir. Daha sonra bu görevin Anadolu Selçuklularında “ **Subaşı** ” adı verilen, barış zamanlarında bölgelerin güvenliğinden, savaşta ordunun yığınak yerinde görev yapan komutanların varlığı ön plana çıkmaktadır.

Eski Türklerde olduğu gibi, Osmanlı Türklerinde de emniyet teşkilatı, askeri teşkilat kadrosu içinde yer almış, askeri amirler aynı zamanda polis amiri olmuşlardır. Devletin başında bulunan padişahlar askeri ve mülki amirdir.

Osmanlı Devletine baktığımızda; Devlet teşkilatı ve diğer sosyal kanunlar gibi Polis örgütü de devletin kuruluş, yükseliş, duraklama, gerileme ve yıkılış dönemindeki şartlara göre farklılıklar göstermektedir. Bu durum Osmanlı İmparatorluğunun kuruluş döneminde de devam etmiştir. Polisin yaptığı güvenlik hizmeti Selçuklular da olduğu gibi, Osmanlıda da Subaşı adı verilen kişiler tarafından yürütülmüştür. Osmanlının ilk dönemlerinde subaşılar, güvenlik ve esenlik işlerine bakmakla beraber, Belediye Zabıtası hizmetlerini de yürütmüşlerdir. Sonraları bunların yanında bir dönem geceleri güvenliği sağlayan “**Aserbaşı**”larda vardır. **Asesbaşı** Osmanlının bir döneminin **Polis Müdürüdür**.

I.Murat zamanında kurulan ve Kanuni zamanında olgunlaşan Yeniçeri teşkilatı ülkenin iç güvenliğini de sağlamakla yükümlü kılınmıştır. Bu dönemdeki kolluk hizmetlerinin de genel olarak askeri teşkilatlar içerisinde yürütüldüğü görülmektedir. Bu dönemde dikkati çeken nokta, bugün karakol teşkilatına benzer kuruluşların meydana getirilerek, önleyici zabıta hizmetlerinin yürütülmesine çalışıldığı görülmektedir. Bu

askerlerin bulunduğu mevkiin, semtin veya taşrada ise kasaba ve şehrin asayiş ve emniyetin muhafazası maksadıyla içine asker ve zaptiye oturtulmak için yapılan binalara **Karavulhane, daha sonra karakol ve Kulluk isimleriyle anılmışlardır.**

Özellikle 18. yüzyılın ikinci çeyreğinde artık ülke içinde güvenlik ve asayiş askeri düzenlemelerden ayrılması gerektiği düşüncesi önem kazanmıştır. Polis hizmetlerinin yurdun her tarafında farklı yapı ve teşkilat yapısında bulunması ülke içinde asayişsizliğin artmasına neden olduğu, ayrıca bu kuvvetlerin emir komuta yönünden ayrı kontrol mekanizması altına alınamaması ve askeri birimlerde aynı çatı altında olmasından dolayı ülkede karışıklıklara neden olabileceği düşüncesi ile 1845 yılında yeni bir yapılanmaya gidilmiştir. 10 Nisan 1845 tarihinde yayınlanan “**Teskereyi Umumiye**” ile “**Polis**” denilen örgüt kurularak, 17 maddelik Polis Vazife ve Salahiyet Nizamnamesi ile ilk defa Polisin görev ve yetkisinin hukuki sonucu belirtilmiştir.

Böylelikle güvenlik hizmetleri açısından Hukuk Devletinin temelleri atılarak, kişilerin hak ve hürriyetleri karşısında yetkiler ve sorumluluklar belirlenmiştir. Daha sonra 4 Aralık 1879 yılında tüm ülkeyi kapsayan “Zaptiye Nezareti” oluşturulmuş ve 1909 yılına kadar günümüzün Emniyet Genel Müdürlüğü görevini yürütmüştür. II. Tanzimatın ilanıyla birlikte Avrupa’ da uygulanan modern Kamu Yönetimi biçimini seçen Osmanlı İmparatorluğu, mülki yapılanmasındaki değişime paralel olarak iç güvenlik yönetiminde de değişiklikler yaptı.

19 Nisan 1907 yılında 167 maddeden oluşan yeni Nizamname kabul edilerek, Polis idari, adli ve siyasi görevleri, Polis teşkilatının merkez ve taşra kuruluşları, Polisin levazım ve ödenekleri, cezalandırılması, Polisin tayini, seçim ve yargılanması gibi konulardan ibaret olan yeni model kabul edildi.

Avusturya Polis Teşkilatının incelenmesi neticesi Avusturya yapılanması 21 Mayıs 1913 yılında yeniden düzenlenen Polis Nizamnamesine yansıtılmasıyla 20. yüzyılın başlarında dünya ile uyumlu olan bir yapılanmaya gidildi. Fakat 1. Dünya Savaşı nedeniyle uygulamaya geçilemeden eski düzenlemelere tabi olunmuştur.

Osmanlı Devletinin 1. Dünya Savaşından yenilerek çıkılması, yapılan Mondros Mütarekesinden sonra ülkenin işgal edilmesi sonucu tüm yurttan bir asayişsizlik baş gösterdi. Ülkenin değişik yerlerindeki işgaller sonucu yağmalar arttı. Böyle kötü şartlar altında, 19 Mayıs 1919'da Mustafa Kemal Paşa'nın liderliğinde başlatılan düşmanın yurttan atılması mücadelesinde; Türk Polisinin kurtuluş Savaşında hem teşkilat hem de bireysel olarak ülkesi için şanına yaraşır şekilde mücadele ettiğine ve bu uğurda can veren Polislerin var olduğuna değişik kaynaklarda rastlamaktayız.

Mülki mücadele sırasında ilk kıvılcımın çakıldığı Maraş direnişini yöneten, Antep mücadelesinde "Kıvılcım" örgütünün başında yer alan, yine Maraş'ta "Polis Fedaisi" diye anılanlar, İstanbul'daki Rami Kışlasının bir gecede boşaltılıp Anadolu'ya kaçırılmasında ve değişik yerlerdeki direnişlerin organizasyonunda birçok Polis mensubuna rastlamaktayız. Özellikle İstanbul'dan Anadolu'ya silah cephanesi ve insan kaçırılması ile istihbarat konusunda Türk Polis teşkilatı üyelerinin üstün hizmetlerinin olduğu görülmektedir.

Mondros Antlaşmasından (30 Ekim 1918) Emniyeti Umumiye Müdürlüğünün (24 Haziran 1920) kuruluşuna kadar olan süreçte Türk Polisi Osmanlı devleti Polisi olarak görev yapmıştır. 24 Şubat 1923 tarihinde İstanbul Polis Müdüriyeti Umumiye'sinin kaldırılmasına kadar Polis Teşkilatı iki merkezli olarak, Osmanlı Hükümetine karşı sorumlu olup gittikçe daralan, yalnızca İstanbul'da diğeri Milli Hükümet emrinde Ankara merkezli ve sorumluluk alanı sürekli genişleyen bir Polis teşkilatı vardır. Bu süreçte işgal güçleri bir kısım polisleri azlettirmiş ve kendi emellerine zararlı olacak olan polisleri de Malta'ya sürmüşlerdir.

Ankara'da kurulan Mülki Polis teşkilatı dar kadro ve imkânsızlıklar içinde mücadele etmişlerdir. Ankara Hükümeti, Osmanlı Devletinin Emniyet Umumiye Müdüriyetini kaldırılıp yerine 23 Şubat 1923 tarihinde İstanbul Polis müdürlüğünü kurmuştur. Böylece iki başlı polis sistemi kaldırılarak teşkilatta bir bütünlük sağlanmıştır.

Cumhuriyet kurulduğunda zayıf bir teşkilat olan Emniyet Umum Müdürlüğü 1913 tarihli nizamname ile yönetilmesine son verilerek 30.06.1932 tarihinde 2049 sayılı Polis Teşkilat Kanunu çıkarılarak Cumhuriyet Polisinin yeni teşkilat esasları ortaya konulmuştur.

Bu kanunla Polisliğin bir meslek olduğu, eğitim ve öğretimin okullarda yapılması için Polis Okullarının kurulması gerektiği ilk defa yer almıştır.

Ayrıca 4 Temmuz 1934'te 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu kabul edilmiştir. Günün gerekleri gereği 1937 teşkilat yasası tekrar gözden geçirilerek yeni yasa kabul edilmiştir. Bu yasalar gereği eğitilmiş Polise önem verilerek değişik yerlerde Polis okulları açılmıştır. 6 Kasım 1937 yılında' da teşkilatın amir ihtiyacını karşılamak üzere Ankara' da Polis Enstitüsü kurulmuştur. (Günümüzde Polis Akademisi olarak YÖK' e bağlı olarak hizmet vermektedir.) Ayrıca aynı kanunla lise dengi olan Polis koleji' de 1938 yılında kurulmuştur.

Tezimin şimdiye kadar olan kısmında Türk Polis Teşkilatının değişik evrelerinde bahsederek ne kadar köklü bir teşkilat olduğunu ortaya koyarak, bu teşkilatı yöneten kişilerin önemini ortaya koymaya çalıştım. Tezin esas konusu olan Polis Teşkilatını en üst idarecilerinin Biyografileri ele alınarak Atatürk Dönemi Polis Teşkilatına değişik yönden incelenmeye çalışılmıştır.

Atatürk Dönemi Emniyet Müdürleri bir önceki yüzyılın (18.yy.) son 30 yılında doğan, 20.yüzyılın çeyreği içinde dönemin okullarından mezun olan kişileri kapsamaktadır. Bu nedenle Osmanlı Devleti' nin çöküş yıllarındaki eğitim dönemleri boyunca bu kişilerin fikri yapıları da etkilenmiştir. Bu kesimi incelediğimizde görev alan kişilerin iyi eğitim aldıkları görülmektedir. Ailelerinin maddi açıdan iyi durumda oldukları görülmektedir.

Yine matbuat hayatıyla ilgili yazdıkları eser ve makaleler değişik alanlarda olduğu gibi mesleki konuları da kapsamaktadırlar. Emniyet Müdürlerinin birçoğu en az bir yabancı dil bilmekle beraber, yaşamış oldukları bölgesel özelliklere göre birden fazla dil bildikleri anlaşılmaktadır.

Emniyet teşkilatı içinde akrabalık ve hemşerilik bağları olabileceği gibi mesleki tutkunluk da olabilmektedir. Fakat üst düzeye gelen Emniyet Müdürlerinin mezun oldukları okullara bakıldığında önceliğin Polis okullarında olduğu, sırasıyla Hukuk, Mülkiye, Askeri okul ve diğer okullardan mezun oldukları görülmektedir. Emniyet teşkilatında askeri

okullardan mezun olanlar da askerlik ile ilişkileri kesilmiş ve asayişle ilgili problemleri çok olan vilayetlerde görevlendirilmişlerdir.

Emniyet Müdürlerinin görev süreleri incelendiğinde ülke gerçekleri gereği savaştan çıkan bir ülkede yeterli sayıdaki yetişmiş insan sıkıntısı olduğu görülmektedir. Bu nedenle Emniyet Müdürlerinin görev yaptıkları yerlerde ortalama görev sürelerinin çok düşük olduğu, sık sık görev yerlerinin değiştiği görülmektedir. Ayrıca Doğu vilayetleri gerek coğrafi ve gerekse asayiş problemleri açısından idareciler açısından pek cazip gelmediği anlaşılmaktadır.

Yukarıda yaptığım değerlendirmeler kısaca gözden geçirildiğinde, Emniyet Teşkilatının üst makamlarına gelen kişilerde herhangi bir okul, fakülte, üniversite gözetilmeden bilgi, beceri ve başarılı olma kriterleri göz önüne alınarak anlaşılmaktadır.

Bu yaptığım tez çalışmasıyla; hayatın her aşamasında insanoğlunu yönlendiren, devletlerin hayatlarını devam ettirmelerinde en önemli organlardan birisi olan Polis Teşkilatını araştırdım. Bu nedenlerden dolayı Polis nedir? Hangi aşamalardan geçti. Geçirmiş olduğu tarihi evrelerde hangi isimler altında bulundu. Bu sorulara tezimizde açıklama getirmeye çalıştık. Ayrıca Cumhuriyetimizin Kurucusu Mustafa Kemal ATATÜRK döneminin Emniyet Genel Müdürleri ve İl Emniyet Müdürlerinin hayatlarını inceledik. Böylece Atatürk devri Polis Teşkilatına yön veren kişileri inceleyerek farklı bir çalışma sunmaya çalıştım.

KAYNAKÇA

A- Yayınlanmamış Arşiv Bilgileri

- 1- İç İşleri Bakanlığı Arşivi, *938 Sayılı Sicil Dosyası*
- 2- İç İşleri Bakanlığı Arşivi, *1611 Sayılı Sicil Dosyası*
- 3- İç İşleri Bakanlığı Arşivi, *2308 Sayılı Sicil Dosyası*
- 4- İç İşleri Bakanlığı Arşivi, *2527 Sayılı Sicil Dosyası*
- 5- İç İşleri Bakanlığı Arşivi, *2721 Sayılı Sicil Dosyası*
- 6- İç İşleri Bakanlığı Arşivi, *3049 Sayılı Sicil Dosyası*
- 7- İç İşleri Bakanlığı Arşivi, *5008 sayılı Sicil Dosyası*
- 8- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A- 13 Numaralı Özlük Dosyası*
- 9- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A- 16 Numaralı Özlük Dosyası*
- 10- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A- 27 Numaralı Özlük Dosyası*
- 11- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A- 37 Numaralı Özlük Dosyası*
- 12- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A- 39 Numaralı Özlük Dosyası*
- 13- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A- 65 Numaralı Özlük Dosyası*
- 14- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A- 89 Numaralı Özlük Dosyası*
- 15- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-103 Numaralı Özlük Dosyası*
- 16- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-113 Numaralı Özlük Dosyası*
- 17- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-141 Numaralı Özlük Dosyası*
- 18- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-154 Numaralı Özlük Dosyası*
- 19- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-217 Numaralı Özlük Dosyası*
- 20- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-308 Numaralı Özlük Dosyası*
- 21- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-571 Numaralı Özlük Dosyası*
- 22- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-633 Numaralı Özlük Dosyası*
- 23- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-636 Numaralı Özlük Dosyası*
- 24- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-823 Numaralı Özlük Dosyası*
- 25- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-841 Numaralı Özlük Dosyası*
- 26- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-867 Numaralı Özlük Dosyası*

- 27- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A- 959 Numaralı Özlük Dosyası*
- 28- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-1291 Numaralı Özlük Dosyası*
- 29- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-1852 Numaralı Özlük Dosyası*
- 30- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-1853 Numaralı Özlük Dosyası*
- 31- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-1856 Numaralı Özlük Dosyası*
- 32- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-1857 Numaralı Özlük Dosyası*
- 33- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-2063 Numaralı Özlük Dosyası*
- 34- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-2085 Numaralı Özlük Dosyası*
- 35- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-2091 Numaralı Özlük Dosyası*
- 36- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-2104 Numaralı Özlük Dosyası*
- 37- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-2122 Numaralı Özlük Dosyası*
- 38- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-2410 Numaralı Özlük Dosyası*
- 39- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-2529 Numaralı Özlük Dosyası*
- 40- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-2545 Numaralı Özlük Dosyası*
- 41- Emniyet Genel Müdürlüğü Personel Arşivi, *A-2873 Numaralı Özlük Dosyası*

B- Kitaplar

- 1- ALDAN, Mehmet, *İz Birakan Mülki İdare Amirleri II*, İç İşleri Bakanlığı APK Başkanlığı sayı 41 genel 533, Ankara 1973
- 2- ALDAN, Mehmet, *Mülki İdarede İz Birakanlar III*, İç İşleri Bakanlığı APK Başkanlığı Yayını, Ankara 1995
- 3- ALYOT, Halim, *Türkiye'de Zabıta, Tarihi Gelişimi ve Bugünkü Durumu*, Kanaat Basımevi, Ankara, 1947
- 4- AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Osmanlı Kanunnameleri*, C. I, Osav Yayınları, İstanbul 1990
- 5- AŞIKPAŞAZADE, Derviş Ahmet, *Aşıkpaşazade Tarihi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1992
- 6- AYTEKİN, Hanefi, *İz Birakan 100 Ünlü Konya Valisi*, Konya 1994
- 7- BALTAOĞLU, Dr. Ali Galip, *Atatürk Dönemi Valileri*, Ocak Yayınları, Ankara 1998
- 8- BARDAKÇI, Cemal, *Anadolu İsyancıları*, Berikan Elektronik Basım Yayın, İstanbul 1940
- 9- BAYKOL, Bekir Sıtkı, *Tarih Terimler Sözlüğü*, İmge Yayınevi, 3. Baskı, İstanbul 2000

- 10- Cumhuriyetin 50.Yılında İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları, **Kuruluşu-Tarihi Gelişimi, Görev - Yetkileri ve 1923–1973 Çalışmaları**, II. Kitap, Ankara–1973
- 11- ÇAĞLAYANGİL, İhsan Sabri, **Anıları**, Bilgi Yayınları, 2. baskı, İstanbul 1990
- 12- ÇÖKER, Fahri, **İhsan Sabri Çağlayangil, Türk Parlamento Tarihi-Cumhuriyet Senatosu üyeleri, Özgeçmişi**, C. I, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara 1998
- 13- **Düstur 3**. Tertip, C.5
- 14- **Düstur 3**. Tertip, C.6
- 15- EMER, Erdem, **Davulun Sesi**, Bilgi Yayınevi, I. Basım, Ankara 1993
- 16- ERGUT, Ferdan, **Modern Devlet ve Polis- Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Toplumsal Denetimin Diyalektiği**, İletişim yy, İstanbul, 2004
- 17- ERGİN, Osman Nuri, **Mecelle-i Umur-u Belediye**, C. I, (Yay. Yön. Cengiz ÖZDEMİR) İstanbul Büyükşehir Belediyesi yy,, İstanbul, 1995
- 18- FERİDUN, İbrahim, **Polis Efendilere Mahsus Terbiye ve Muamelatı Meslekiye**, Matbaa-i Hayriye, İstanbul, 1910
- 19- KANSU, Mazhar Müfit, **Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber**, TTK yayını, C. 1, Ankara 1986
- 20- LACOSTE, Pierre, **Fransız İstihbarat Yaklaşımları**, (Çev. Adnan ÖZDEMİR), EGM yy, Ankara, 2004
- 21- ONAY, A. Talat, (Haz. Cemal Kurnaz AKÇAĞ), **Eski Türk Edebiyatında Mezunlar ve İzah**, Akçağ Yayınları,4.Baskı, Ankara 2000
- 22- ORHUN, Hayri, Celal KASAROĞLU, Mehmet BELEK, Kazım ATAKUL, **Meşhur Valiler**, İç İşleri Bakanlığı Merkez Valileri Bürosu Yayınları, Ankara 2000
- 23- PAKALIN, Mehmet Zeki, **Osmanlı Tarih Deyimleri Sözlüğü**, C.II-III, MEB Yayınları, İstanbul 1993
- 24- ŞAHİN, Eyüp, **1907'den 2000'e Polis Okulları**, EGM yy., Ankara, 2001
- 25- ŞAHİN, Eyüp, **İz Birakan Polisler**, EGM Yayın No:371,APK Yayın No: 230, Ankara 2004
- 26-TONGUR, Hikmet, **Türkiye'de Genel Kolluk, Teşkilat ve Görevlerinin Gelişimi**,Kanaat Basımevi, Ankara 1946
- 27- TUĞLACI, Pars, **Okyanus Ansiklopedik Sözlük**, C.5, Pars Yayınevi, İstanbul 1971
- 28- TUTKUN, K.Yücel, **Karakolun Türk Emniyet (Polis) Örgütündeki Yeri, Görevleri ve Sorumlulukları**, Basılmamış Lisansüstü Tezi, Ankara,1979

- 29- Türk Dil Kurumu, *Tarama Sözlüğü*, C. IV, Ankara 1969
- 30- Türk Dil Kurumu, *Derleme Sözlüğü*, C. VIII, Ankara 1969
- 31- URGANCIOĞLU, Salih, *Cumhuriyet Dönemi Emniyet Genel Müdürleri*, Sesim Gazetecilik Matbaacılık, İzmit 1973
- 32- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, C. II, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1983
- 33- ÜNAL, Mehmet Ali, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Fakülte Kitapevi, Isparta 1997
- 34- ŞAPOLYA, Enver Behnan, *Atatürk ve Seymen Alayı*, Ankara Kulübü Yayınları, Sayı 2, Ankara 1971
- 35- ŞİMŞİR, Bilal, *İhsan Sabri Çağlayangil, Bizim Diplomatlar*, Bilgi Yayınevi, Ankara 1996
- 36- *150.Kuruluş Yıldönümünde Türk Polisi*, EGM yayını, Ankara 1995

C- Makaleler

- 1- BİRİNCİ, Yrd. Doç. Dr. Ali, Ali Kemali Aksüt'ün Filât Hatıraları, *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, Sayı 4, Ankara 1992
- 2- Katili şerir Hırısantos'un Enva-i Mel'imasından, *Emniyeti Umumiye Müdüriyeti Polis Mecmuası*, Sayı 6, İstanbul 1920
- 3- Nuri Bey, *Emniyeti Umumiye Müdüriyeti Polis Mecmuası*, Sayı 19, İstanbul 1920
- 4- YILMAZÇELİK, Prof. Dr. İbrahim - KARABÖRK, İdris, Yasakçı, *Polis Dergisi*, Sayı 43, EGM Yayını, Ankara 2005

D- Ansiklopediler

- 1- *Büyük Larouse*, C. 18, Gelişim Yayınları, İstanbul 1986
- 2- *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, C. 6, İletişim Yayınları, İstanbul 1984
- 3- *Meydan Larousse*, C. 3, Meydan Yayınları, İstanbul 1990

E- Gazeteler

1- *Resmi Gazete*, No 1501, Ankara 24 Mayıs 1930

2- *Haber Gazetesi*, İstanbul 5 Şubat 1935

F- İnternet

1- <http://tr.wikipedia.org/wiki/Polis>

2- <http://tr.wikipedia.org/wiki/Yargan>

3- <http://tr.wikipedia.org/wiki/Subaşı>

4- <http://tr.sozluk.sourtimes.org.show.asp?t=asesbasi>

5- <http://sozluk.sourtimes.org.asp?t=asesbaşı>

6- <http://sozluk.sourtimes.org.asp>

7- <http://tr.wikipedia.org/wiki/kulluk>

8- <http://www.sakarya.pol.tr/mudurluk/hakkimizda/ilkpls.asp>

9- <http://www.sakarya.pol.tr/mudurluk/hakkimizda/ilkpls.asp>

10- <http://www.ataturk.net/cumh/emniyet.html>

11- http://www.egm.gov.tr/egitim/dergi/eskisayi/34/yeni/web/sadettin_kocak.htm